

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ, ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

ΠΜΣ "Δημόσια Διοίκηση - Δημόσιο Μάνατζμεντ"

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Θέμα:

Σχεδιασμός πλατφόρμας ενοποίησης πληροφοριακών συστημάτων της Διεύθυνσης Συντήρησης Αρχαίων και Νεωτέρων Μνημείων του ΥΠΠΟΑ: βελτίωση ηλεκτρονικών υπηρεσιών με αξιοποίηση τεχνικών πληθοπορισμού.

Making an integrated information systems platform for the Directorate of Conservation of Ancient and Modern Monuments of the Hellenic Ministry of Culture and Sports: improving digital services through crowdsourcing techniques.

Θεοδώρα Ξενιού (Α.Μ.: ΔΜ 2114)

Επιβλέπων καθηγητής: Κλήμης Νταλιάνης

Αθήνα
Απρίλιος 2023

ΔΗΛΩΣΗ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Η κάτωθι υπογεγραμμένη Θεοδώρα Ξενιού του Μιχαήλ, με αριθμό μητρώου ΔΜ 2114 φοιτήτρια του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών «Δημόσια Διοίκηση - Δημόσιο Μάνατζμεντ» του Τμήματος Διοίκησης Επιχειρήσεων της Σχολής Διοικητικών, Οικονομικών και Κοινωνικών Επιστημών του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής, δηλώνω ότι:

«Είμαι συγγραφέας αυτής της μεταπτυχιακής εργασίας και ότι κάθε βοήθεια την οποία είχα για την προετοιμασία της, είναι πλήρως αναγνωρισμένη και αναφέρεται στην εργασία. Επίσης, οι όποιες πηγές από τις οποίες έκανα χρήση δεδομένων, ιδεών ή λέξεων, είτε ακριβώς είτε παραφρασμένες, αναφέρονται στο σύνολό τους, με πλήρη αναφορά στους συγγραφείς, τον εκδοτικό οίκο ή το περιοδικό, συμπεριλαμβανομένων και των πηγών που ενδεχομένως χρησιμοποιήθηκαν από το διαδίκτυο. Επίσης, βεβαιώνω ότι αυτή η εργασία έχει συγγραφεί από μένα αποκλειστικά και αποτελεί προϊόν πνευματικής ιδιοκτησίας τόσο δικής μου, όσο και του Ιδρύματος.

Παράβαση της ανωτέρω ακαδημαϊκής μου ευθύνης αποτελεί ουσιώδη λόγο για την ανάκληση του πτυχίου μου».

Επιθυμώ την απαγόρευση πρόσβασης στο πλήρες κείμενο της εργασίας μου μέχρι ..... και έπειτα από αίτηση μου στη Βιβλιοθήκη και έγκριση του επιβλέποντα καθηγητή.

Ονοματεπώνυμο / Υπογραφή

Μέλη Τριμελούς Επιτροπής

1. Κλήμης Νταλιάνης

2. Φαίδων Κομισόπουλος

3. Χρήστος Κυτάγιας

Συντομογραφίες

ΔΣΑΝΜ	Διεύθυνση Συντήρησης Αρχαίων και Νεωτέρων Μνημείων
ΔΕΤΥΜΕΑ	Διεύθυνση Έρευνας και Τεχνικής Υποστήριξης Μελετών και Έργων Αναστήλωσης
ΥΠΠΟΑ	Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού
ΟΠΣ	Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα
ΠΔΕ	Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων
ΚΗΜΔΗΣ	Κεντρικό Ηλεκτρονικό Μητρώο Δημοσίων Συμβάσεων
ΕΣΗΔΗΣ	Εθνικό Σύστημα Ηλεκτρονικών Δημοσίων Συμβάσεων
ΔΥΟ	Δημόσια Οικονομική Υπηρεσία
ΕΣΠΑ	Εταιρικό Σύμφωνο για το Πλαίσιο Ανάπτυξης
ΕΣΠΚΑ	Εθνική Στρατηγική για την Προσαρμογή στην Κλιματική Αλλαγή
ΙΔΑΧ	Ιδιωτικού Δικαίου Αορίστου Χρόνου
ΙΔΟΧ	Ιδιωτικού Δικαίου Ορισμένου Χρόνου
CPV	Common Procurement Vocabulary

Ευχαριστίες

Ο βασικός στόχος της παρούσας εργασίας ήταν να αποτυπώσω, μέσα από το πρίσμα των υφιστάμενων θεωριών και προτύπων τα οποία γνώρισα κατά τη διάρκεια του μεταπτυχιακού προγράμματος σπουδών μου στη Δημόσια Διοίκηση, καθημερινά προβλήματα που συναντώ στον εργασιακό μου χώρο και κατ' επέκταση να προτείνω τρόπους αντιμετώπισης τους. Η συνεχής αλληλεπίδραση με διάφορες ομάδες προσώπων με διαφορετικές επιδιώξεις και σκοπούς στο πλαίσιο άσκησης των καθηκόντων μου, συνέβαλε στη διαμόρφωση των απόψεων που παρουσιάζονται εδώ.

Θα ήθελα να εκφράσω ένα μεγάλο ευχαριστώ στους καθηγητές μου στο Μ.Π.Σ. «Δημόσια Διοίκηση- Δημόσιο Μανατζμεντ» για το σύνολο των γνώσεων που μου προσέφεραν, αλλά και την προθυμία τους να λύσουν απορίες και να με βοηθήσουν να αναπτύξω περαιτέρω την κριτική μου σκέψη. Καθ' όλη τη διάρκεια του προγράμματος ένιωθα ότι όταν στην έδρα της αίθουσας μας μιλούσε ένας εισηγητής αντιπροσώπευε μία ολόκληρη ομάδα με κοινό σκοπό. Αυτήν την αίσθηση επιβεβαίωσε ιδιαίτερα, ο καθηγητής και επιβλέπων της εργασίας μου, κ. Κ. Νταλιάνης, όταν αναφέρθηκε στην αξία της συμμετοχικότητας και της δυναμικής του κοινού, για αυτό και του οφείλω ένα ολόθερμο ευχαριστώ. Πιστεύω τέλος, ότι εμπνευστής αυτής της ομάδας, που κατάφερε να μου χαρίσει οικείες και γλυκιές μνήμες, στις οποίες θα ανατρέχω συχνά στο μέλλον, είναι ο πρόεδρος του προγράμματος, κ. Δ. Στράνης, ενώ καθημερινός εκφραστής του σκοπού και αρωγός στην προσπάθειά μας, ήταν η κα Σ. Ιωαννίδου. Οφείλω λοιπόν να αποθέσω και στους δύο από ένα ξεχωριστό ευχαριστώ.

Απεριόριστη υπήρξε για μένα και η βοήθεια και συμβολή όλων εκείνων με τους οποίους αλληλοεπιδρώ καθημερινά στην εργασία μου. Εάν δεν είχα αφουγκραστεί συναδέλφους, εξωτερικούς συνεργάτες και το συναλλασσόμενο κοινό της Διεύθυνσης Συντήρησης Αρχαίων και Νεωτέρων Μνημείων, δε θα μπορούσα σήμερα να έχω σχηματίσει τις αντιλήψεις που έχω. Η διαφορετικότητα του καθενός αποτέλεσε για μένα ένα πολύτιμο λιθαράκι για να χτίσω το αύριο όπως το οραματίζομαι. Οι αντιθέσεις και οι συμφωνίες, τα εμπόδια και τα εφόδια που μου έδωσαν κάθε φορά οι ομάδες με τις οποίες βρέθηκα να συνεργάζομαι έχουν διαμορφώσει αυτό που είμαι σήμερα, οπότε οφείλω ένα ευχαριστώ σε όλους αυτούς τους ανθρώπους. Ανεκτίμητες έχουν υπάρξει για μένα επίσης οι ευκαιρίες και οι κατευθύνσεις που μου δόθηκαν τόσο από τον τέως προϊστάμενο της Υπηρεσίας, κ. Ν. Μίνω όσο και από την νυν προϊσταμένη, κα Μ. Μερτζάνη.

Τέλος, το μεγαλύτερο ευχαριστώ μου το οφείλω στην οικογένεια μου, η οποία παρόλο που συνεχώς διευρύνεται, ποτέ δε σταματά να με στηρίζει και να αποτελεί πάντα τον άξονα αναφοράς μου, σε αυτό το ταξίδι της γνώσης. Πάνω στα θεμέλια που έθεσαν οι γονείς μου και οι δικοί τους γονείς, προσπαθώ να χτίσω και εγώ σήμερα για να συνεχίσουν αύριο τα δικά μου παιδιά. Παρά τις απογοητεύσεις και τις αναποδιές, σας ευχαριστώ θερμά που είστε πάντα εκεί, συνοδοιπόροι σε ότι και εάν επιλέξω.

Περιεχόμενα

I Εισαγωγή	14
<i>I.1 Αντικείμενο Εργασίας</i>	14
<i>I.2 Ερευνητικά Ερωτήματα Εργασίας</i>	15
<i>I.3 Δομή Εργασίας</i>	15
<i>I.4 Μεθοδολογία Έρευνας</i>	16
II. Πληθοπορισμός (Crowdsourcing)	18
<i>II.1 Η Έννοια του Πληθοπορισμού</i>	18
<i>II.2 Στρατηγικές Πληθοπορισμού</i>	20
<i>II.3 Ο Πληθοπορισμός στον Δημόσιο Τομέα</i>	23
<i>II.4 Πληθοπορισμός και Πολιτισμική Κληρονομιά</i>	24
III. Η Συντήρηση Αρχαίων και Νεωτέρων Μνημείων	28
<i>III.1 Ιστορική Εξέλιξη Επιστήμης</i>	28
<i>III.2. Επαγγελματίες Συντηρητές Αρχαιοτήτων και Έργων Τέχνης</i>	30
IV. Η Διεύθυνση Συντήρησης Αρχαίων και Νεωτέρων Μνημείων	32
<i>IV.1. Εξέλιξη Οργανωτικής Δομής</i>	32
<i>IV.2. Επιχειρησιακοί Στόχοι ΔΣΑΝΜ</i>	34
V. Υφιστάμενες Λειτουργίες - Πλατφόρμα Διασύνδεσης	38
<i>V. 1 Μητρώο Συντηρητών Αρχαιοτήτων και Έργων Τέχνης</i>	39
V.1.α. Θεσμικό Πλαίσιο-Διοικητικές Διαδικασίες	39
V.1.β. Αξιολόγηση Στοιχείων που Προέρχονται από το Αρχείο της ΔΣΑΝΜ	42
V.1.γ. Πρόταση Πληροφοριακού Συστήματος	48
<i>V. 2 Αρχείο Τεκμηρίωσης Επεμβάσεων Συντήρησης Σε Μνημεία</i>	53
V.2.α. Αξιολόγηση Υφιστάμενης Κατάστασης Αρχείου Τεκμηρίωσης.....	54
V.2.β. Αναβάθμιση Λειτουργίας Πληροφοριακού Συστήματος	56
<i>V. 3 Μελέτες Συντήρησης Μνημείων</i>	60
V.3.α. Θεσμικό Πλαίσιο-Διοικητικές Διαδικασίες	60
V.3.β. Αξιολόγηση Στοιχείων που Προέρχονται από το Αρχείο της ΔΣΑΝΜ.....	62
V.3.γ. Προτεινόμενο Πληροφοριακό Σύστημα.....	67
<i>V. 4 Παρακολούθηση Περιβαλλοντικών Συνθηκών Σε Μνημεία</i>	72
V.4.α. Κλιματική Αλλαγή και Μνημεία.....	73

V.4.β. Υφιστάμενα Συστήματα Παρακολούθησης Συνθηκών.....	73
V.4.γ. Προτεινόμενο Πληροφοριακό Σύστημα Παρακολούθησης Συνθηκών.....	75
V. 5 Άδειες Λήψης Δειγμάτων Από Μνημεία.....	79
V.5.α. Θεσμικό Πλαίσιο-Διοικητικές Διαδικασίες	79
V.5.β. Αξιολόγηση Στοιχείων που Προέρχονται από το Αρχείο της ΔΣΑΝΜ.....	82
V.5.γ. Προτεινόμενο Πληροφοριακό Σύστημα Αδειών Λήψης Δειγμάτων	85
V. 6 Πρόσληψη Συντηρητών Αρχαιοτήτων και Έργων Τέχνης.....	90
V.6.α. Θεσμικό Πλαίσιο-Διοικητικές Διαδικασίες	90
V.6.β. Αξιολόγηση Στοιχείων που Προέρχονται από το Αρχείο της ΔΣΑΝΜ.....	91
V.6.γ. Πρόταση Πληροφοριακού Συστήματος	96
V. 7 Προκηρύξεις Ανάθεσης Δημοσίων Συμβάσεων.....	101
V.7.α. Θεσμικό Πλαίσιο-Διοικητικές Διαδικασίες	101
V.7.β. Αξιολόγηση Στοιχείων που Προέρχονται από το Αρχείο της ΔΣΑΝΜ.....	104
V.7.γ. Πρόταση Πληροφοριακού Συστήματος	108
V. 8 Κανάλι Επικοινωνίας- Δημοσιεύσεις- Ενημερώσεις.....	112
V.8.α. Πρόταση Πληροφοριακού Συστήματος.....	112
VI. Αναγκαιότητα Πλατφόρμας - Πρόθεση Συμμετοχικότητας	114
VI.1. Περιεχόμενο Ερωτηματολογίου.....	115
VI.2. Αποτελέσματα Έρευνας.....	116
VII. Συμπεράσματα	134
Βιβλιογραφικές Αναφορές	139
Παραρτήματα.....	146
I. Παράρτημα Πινάκων.....	146
II. Παράρτημα Ερωτηματολόγιο Έρευνας.....	153
II.1. Περιεχόμενο Ερωτηματολογίου	153
II.2. Πίνακες Δεδομένων από Απαντήσεις Ερωτηματολογίου	160

Πίνακες

Πίνακας 1-Παραδείγματα ΟΠΣ που αξιοποιούν τεχνικές πληθοπορισμού στο Δημόσιο Τομέα	24
Πίνακας 2- Κωδικοί CPV που σχετίζονται με τις εργασίες συντήρησης	109

Πίνακας 3-Δεδομένα σχετικά με το σύνολο των διοικητικών διαδικασιών που σχετίζονται με το Μητρώο Συντηρητών	146
Πίνακας 4-Στοιχεία εγκεκριμένων μελετών συντήρησης ανά Περιφέρεια ...	147
Πίνακας 5-Ετήσια κατανομή εγκεκριμένων μελετών	147
Πίνακας 6-Σύνολο αδειών δειγματοληψιών ετησίως	148
Πίνακας 7-Κατηγορίες Υλικών Προέλευσης Δειγμάτων Ετησίως	148
Πίνακας 8-Φορείς προέλευσης αιτημάτων λήψης δειγμάτων.....	149
Πίνακας 9- Στοιχεία προκηρυσσόμενων θέσεων και υποβληθεισών αιτήσεων ανά έργο και έτος	149
Πίνακας 10-Στοιχεία Δημοσίων Συμβάσεων για συγχρηματοδοτούμενα έργα της ΔΣΑΝΜ	152
Πίνακας 11-Στοιχεία Δημοσίων Συμβάσεων για πάγιες ανάγκες της ΔΣΑΝΜ	153

Γραφήματα

Γράφημα 1-Χρονολογική Ζήτηση των αποσπασμάτων εγγεγραμμένων φυσικών προσώπων από το Μητρώο Συντηρητών	43
Γράφημα 2-Χρονολογική Ζήτηση των χορηγούμενων βεβαιώσεων εγγραφής φυσικών προσώπων στο Μητρώο Συντηρητών.....	45
Γράφημα 3-Χρονολογική Αποτύπωση των αδειών και των επεκτάσεων αδειών που έχουν χορηγηθεί από τη ΔΣΑΝΜ	46
Γράφημα 4-Ποσοστιαία Απεικόνιση των αδειών και των επεκτάσεων πριν και μετά την αλλαγή της νομοθεσίας	47
Γράφημα 5-Σημερινή κατανομή των Υπηρεσιών του ΥΠΠΟΑ ανά Περιφέρεια	63
Γράφημα 6-Κατανομή μελετών συντήρησης ανά Περιφέρεια	64
Γράφημα 7-Κατανομή προσώπων που εκπονούν μελέτες συντήρησης ανά Περιφέρεια.....	65
Γράφημα 8-Ποσοστά μελετών μεταξύ ιδιωτών και Υπηρεσιών του ΥΠΠΟΑ	66
Γράφημα 9-Αριθμός Μελετών ανά Φορέα/Πρόσωπο που εκπονεί μελέτες συντήρησης ανά έτος.....	66
Γράφημα 10-Συνολικός αριθμός αδειών ανάλυσης/δειγματοληψίας για το διάστημα 2002-2021.....	82

Γράφημα 11-Κατηγορίες Υλικού Λήψης Δείγματος για το Σύνολο των Αδειών	83
Γράφημα 12-Ετήσια Κατανομή Αδειών ανά Κατηγορία Υλικού	84
Γράφημα 13-Φορείς προέλευσης αιτημάτων δειγματοληψιών	85
Γράφημα 14-Αριθμός προκηρυσσόμενων θέσεων και αριθμός αιτήσεων για την περίοδο 2018-2022.....	94
Γράφημα 15-Ολοκληρωμένα έργα έως το 2022	95
Γράφημα 16-Σύγκριση θέσεων και αιτημάτων ανά χρονική περίοδο	95
Γράφημα 17-Προσφερόμενες θέσεις και ζήτηση για τα έργα συντήρησης στην Αττική σε σχέση με την υπόλοιπη επικράτεια.....	96
Γράφημα 18-Δαπάνες της ΔΣΑΝΜ το διάστημα 2018-2022	105
Γράφημα 19-Παρουσίαση του ποσοστού δαπανών της ΔΣΑΝΜ την τελευταία πενταετία.....	105
Γράφημα 20-Αντιπαραβολή αριθμού συμβάσεων και παραστατικών πληρωμής για τις ανάγκες της ΔΣΑΝΜ.....	106
Γράφημα 21-Κατηγορίες αναθέσεων υπηρεσιών/προμηθειών που πραγματοποιεί η ΔΣΑΝΜ	107
Γράφημα 22-Ηλικιακές ομάδες συμμετεχόντων στην έρευνα.....	117
Γράφημα 23-Κατηγορία φορέα απασχόλησης συμμετεχόντων που διατηρούν σχέση εργασίας με το Δημόσιο	118
Γράφημα 24-Συσχέτιση εκπαιδευτικής βαθμίδας και αντικειμένου απασχόλησης/σπουδών συμμετεχόντων.....	119
Γράφημα 25-Συσχέτιση εκπαιδευτικής βαθμίδας και φορέα απασχόλησης συμμετεχόντων.....	120
Γράφημα 26-Ποσοστιαία πρόθεση συμμετοχής στον εμπλουτισμό και στη λειτουργία της πλατφόρμας	121
Γράφημα 27-Ποσοστιαία πρόθεση συμμετοχής στις επιμέρους λειτουργίες του Μητρώου Συντηρητών	123
Γράφημα 28-Ποσοστιαία πρόθεση συμμετοχής στην τεκμηρίωση των επεμβάσεων συντήρησης.....	124
Γράφημα 29-Ποσοστιαία πρόθεση συμμετοχής στις επιμέρους ενέργειες σχετικά με τις Μελέτες Συντήρησης.....	125
Γράφημα 30- Ποσοστιαία πρόθεση παραχώρησης στοιχείων καταγραφής περιβαλλοντικών παραμέτρων.....	127

Γράφημα 31- Ποσοστιαία πρόθεση συμμετοχής σε επιμέρους διαδικασίες για τις άδειες λήψης δειγμάτων	128
Γράφημα 32-Ποσοστιαία πρόθεση συμμετοχής στις επιμέρους διαδικασίες για την διαχείριση του ΙΔΟΧ προσωπικού	130
Γράφημα 33-Ποσοστιαία πρόθεση συμμετοχής στις επιμέρους διαδικασίες διαχείρισης δημοσίων συμβάσεων.....	131
Γράφημα 34-Ποσοστιαία πρόθεση συμμετοχής σε επιμέρους διαδικασίες πληροφοριακού χαρακτήρα	132

Σχήματα

Σχήμα 1- Οφέλη και Κίνδυνοι κατά τη χρήση του πληθοπορισμού	20
Σχήμα 2-Οργανωτική Δομή Διεύθυνσης Συντήρησης Αρχαίων και Νεωτέρων Μνημείων.....	34
Σχήμα 3- Δράσεις της Διεύθυνσης Συντήρησης Αρχαίων και Νεωτέρων Μνημείων.....	37
Σχήμα 4-- Συνοπτική παρουσίαση των προϋποθέσεων για την λήψη της άδειας και την εγγραφή στο Μητρώο Συντηρητών	40
Σχήμα 5-Εμπλεκόμενα μέλη με το Μητρώο Συντηρητών.....	49
Σχήμα 6-Παράγοντες που επηρεάζουν τη συχνότητα επέμβασης σε μνημεία	53
Σχήμα 7-Κριτήρια αναζήτησης επεμβάσεων συντήρησης σε μνημεία	55
Σχήμα 8-Εμπλεκόμενοι με την ψηφιοποίηση του αρχείου της ΔΣΑΝΜ	57
Σχήμα 9-Διαδικασία έγκρισης μελετών συντήρησης.....	62
Σχήμα 10- Εμπλεκόμενα μέρη με τη λειτουργία του πληροφοριακού συστήματος για την έγκριση μελετών συντήρησης.....	68
Σχήμα 11-Εμπλεκόμενα μέρη με την Παρακολούθηση των περιβαλλοντικών συνθηκών σε μνημεία.....	75
Σχήμα 12- Βήματα για την χορήγηση άδειας ανάλυσης αρχαιολογικού υλικού	81
Σχήμα 13-Εμπλεκόμενα μέρη με τη διαδικασία χορήγησης αδειών ανάλυσης υλικού	86
Σχήμα 14--Εμπλεκόμενα μέλη με το Μητρώο Διαχείρισης ΙΔΟΧ προσωπικού	97
Σχήμα 15- Εμπλεκόμενοι με το πληροφοριακό σύστημα διαχείρισης Δημοσίων Συμβάσεων της ΔΣΑΝΜ.....	108

Σχήμα 16- Διαργασίες Επικοινωνίας και Ενημέρωσης.....113

Περίληψη

Στόχος της παρούσας εργασίας είναι η διαμόρφωση πρότασης για την μεταφορά λειτουργιών της Διεύθυνσης Συντήρησης Αρχαίων και Νεωτέρων Μνημείων σε μία ενιαία ηλεκτρονική πλατφόρμα, αξιοποιώντας τεχνικές πληθοπορισμού, ώστε να αποτελεί εργαλείο αναφοράς για τους επαγγελματίες που δραστηριοποιούνται στον τομέα της προστασίας της πολιτιστικής κληρονομιάς.

Αρχικά, παρουσιάζεται η ευρύτερη έννοια του πληθοπορισμού και στη συνέχεια σταδιακά γίνεται εξειδίκευση των σύγχρονων εφαρμογών του από Δημόσιους Φορείς παγκοσμίως, αλλά και στην διαχείριση της πολιτιστικής κληρονομιάς ειδικότερα. Ακολουθεί μία ιστορική αναδρομή της εξέλιξης της επιστήμης και της πορείας των επαγγελματιών της συντήρησης της πολιτιστικής κληρονομιάς, αλλά και της Διεύθυνσης Συντήρησης Αρχαίων και Νεωτέρων Μνημείων, της οποίας οι λειτουργίες αποτελούν το αντικείμενο μελέτης της παρούσας εργασίας.

Στη συνέχεια αναλύονται οκτώ βασικές λειτουργίες της Υπηρεσίας, εξετάζοντας για κάθε μία το θεσμικό πλαίσιο και τον υφιστάμενο τρόπο εκτέλεσης τους, την αναγκαιότητα βελτίωσης τους μέσω αξιολόγησης στατιστικών στοιχείων και διαμορφώνοντας πρόταση για την μεταφορά τους σε ψηφιακό περιβάλλον.

Έπειτα, διερευνάται η αποδοχή χρήσης της πλατφόρμας από τους εμπλεκόμενους με τις παραπάνω λειτουργίες, καθώς και η πρόθεση συμμετοχής τους. Η εργασία ολοκληρώνεται με την παράθεση συμπερασμάτων και προτάσεων περαιτέρω βελτίωσης και διεύρυνσης των εφαρμογών της πλατφόρμας.

Λέξεις-κλειδιά: Πληθοπορισμός, Πολιτιστική Κληρονομιά, Μνημείο, Συντήρηση Αρχαιοτήτων και Έργων Τέχνης

Abstract

The goal of this paper is to present the adaptation of functions of the Directorate of Conservation of Ancient and Modern Monuments on a digital environment, which will act as a reference tool for professionals active in the field of cultural heritage protection, by utilizing crowdsourcing techniques.

Initially, the broader concept of crowdsourcing is presented, followed by its' modern applications by Public Bodies worldwide and furthermore in the field of managing the cultural heritage. Then follows a historical review of the progression of the science of conservation of cultural heritage and its' professionals, as well as of the Directorate for the Conservation of Ancient and Modern Monuments, the functions of which constitute the study in this paper.

Then, the eight most important functions of the Directorate are analyzed, examining for each the institutional framework and their current way of implementation, the necessity for their improvement through the evaluation of statistical data and finally by presenting a proposal for their transfer into a digital environment.

The paper, also evaluates the acceptance of the platform's use by those involved with the above functions, as well as their intention to participate. The paper ends with citing conclusions and proposals for further improvement and expansion of the platform's applications.

Key-words: Crowdsourcing, Cultural Heritage, Monument, Conservation

I Εισαγωγή

Η παρούσα διπλωματική εργασία εκπονήθηκε στο πλαίσιο του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών με τίτλο «Δημόσια Διοίκηση - Δημόσιο Μάνατζμεντ» του Τμήματος Διοίκησης Επιχειρήσεων της Σχολής Διοικητικών, Οικονομικών του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής με θέμα την βελτίωση και ανάπτυξη ηλεκτρονικών υπηρεσιών της Διεύθυνσης Συντήρησης Αρχαίων και Νεωτέρων Μνημείων του Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού χρησιμοποιώντας τεχνικές πληθοπορισμού.

Ο πληθοπορισμός αποτελεί ένα εργαλείο αξιοποίησης των ικανοτήτων του πλήθους για την επίτευξη ενός σκοπού, το οποίο σε συνδυασμό με την υιοθέτηση του Ψηφιακού Μετασχηματισμού από τον Δημόσιο Τομέα, δίνει την δυνατότητα σε πολλές δημόσιες υπηρεσίες να αποκτήσουν μία νέα σχέση εξάρτησης και συνεργασίας με το συναλλασσόμενο κοινό τους, αφενός βελτιώνοντας τις λειτουργίες τους και αφετέρου προσφέροντας αποτελεσματικότερες και ποιοτικότερες υπηρεσίες. Άλλωστε από την ύπαρξη ισχυρότερων δεσμών μεταξύ πολιτών και δημόσιου τομέα, ανακύπτουν κοινοί στόχοι, επιτυγχάνεται κοινωνική ευημερία και μακροπρόθεσμα διαμορφώνεται μία καλύτερη κληρονομιά για τις γενιές που θα ακολουθήσουν.

I.1 Αντικείμενο Εργασίας

Η παρούσα εργασία εστιάζει στη μελέτη των λειτουργιών της Διεύθυνσης Συντήρησης Αρχαίων και Νεωτέρων Μνημείων, μίας κεντρικής υπηρεσίας του Υπουργείου Πολιτισμού. Η εν λόγω υπηρεσία συνιστά ιδανικό δείγμα μελέτης, δεδομένου ότι διαθέτει έναν τεράστιο όγκο πληροφοριών τεκμηρίωσης επεμβάσεων σε μνημεία, αποτελώντας παράλληλα μία σχετικά σύγχρονη υπηρεσία που διαχειρίζεται ζητήματα που αφορούν στον κλάδο της συντήρησης μνημείων και εν γένει αντικειμένων πολιτιστικής κληρονομιάς, ο οποίος εξελίσσεται συνεχώς αξιοποιώντας σύγχρονες τεχνολογίες. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα η εν λόγω Υπηρεσία να αναπροσδιορίζει διαρκώς τόσο τους στόχους της όσο και τις πρακτικές που ακολουθεί, χωρίς ωστόσο να βελτιώνει και να εξελίσσει τα εργαλεία διαχείρισης που χρησιμοποιεί.

Παρά λοιπόν, την διαθέσιμη πληροφορία, αλλά και τον τόσο μεταβλητό χαρακτήρα της, η Διεύθυνση Συντήρησης παραμένει ένας φορέας με έναν σχετικά χαμηλό δείκτη ψηφιακού μετασχηματισμού, ενώ διαπιστώνεται, όλο και εντονότερα, η αδυναμία αποτελεσματικής επίτευξης των στόχων της λόγω έλλειψης επαρκών ανθρώπινων πόρων. Ταυτόχρονα το εξωτερικό περιβάλλον της Υπηρεσίας

καταδεικνύει την ανάγκη αλλαγής, αφού αμφισβητείται γενικότερα ο βαθμός που οι προσφερόμενες υπηρεσίες ικανοποιούν τους συναλλασσόμενους, ενώ αντίστοιχα στο εσωτερικό περιβάλλον, το προσωπικό αντιμετωπίζει προβλήματα κυρίως έλλειψης χρόνου, πόρων υλικοτεχνικού εξοπλισμού, αλλά και ενιαίας κατεύθυνσης για τη διεκπεραίωση των εργασιών τους.

I.2 Ερευνητικά Ερωτήματα Εργασίας

Με γνώμονα τις ανάγκες της Διεύθυνσης Συντήρησης Αρχαίων και Νεωτέρων Μνημείων, αλλά και των εμπλεκομένων μερών με τις λειτουργίες της, η παρούσα εργασία αποτιμώντας τον υφιστάμενο τρόπο λειτουργίας της Υπηρεσίας, εστιάζει στην διαμόρφωση μίας πρότασης ενοποίησης επιμέρους ζητημάτων και διαδικασιών που σχετίζονται με τη συντήρηση της πολιτιστικής κληρονομιάς σε μία πλατφόρμα η οποία θα συνδέει ουσιαστικά τον Δημόσιο και τον Ιδιωτικό Τομέα, ενώ παράλληλα θα αποτελεί το σημείο διασύνδεσης, καθώς και πηγή έντασης γνώσης για τους επαγγελματίες του κλάδου των συντηρητών αρχαιοτήτων και έργων τέχνης, αλλά και εν γένει για το ευρύτερο κοινό. Ειδικότερα, αποσκοπεί να απαντήσει στα ακόλουθα ερωτήματα:

1. Γιατί είναι αναγκαία η μεταφορά επιμέρους λειτουργιών της ΔΣΑΝΜ σε μία ενιαία ηλεκτρονική πλατφόρμα και ποιες βελτιώσεις θα επέφερε;
2. Ποια πρέπει να είναι η μορφή των επιμέρους ολοκληρωμένων πληροφοριακών συστημάτων;
3. Τι είδους τεχνικές πληθοπορισμού θα συνέβαλαν στη δημιουργία αλλά και τη λειτουργία των επιμέρους πληροφοριακών συστημάτων;

I.3 Δομή Εργασίας

Αρχικά στην εργασία επιχειρείται να αποδοθεί η έννοια του πληθοπορισμού, μέσω της ιστορικής εξέλιξης του και των τρόπων που σήμερα εφαρμόζονται τεχνικές του. Περαιτέρω, δίνεται βαρύτητα στις δυνατότητες που ανακύπτουν από την αξιοποίηση τεχνικών πληθοπορισμού από τον Δημόσιο Τομέα μέσω παραδειγμάτων, ενώ αντιπαραβάλλονται και περιπτώσεις χρήσης τεχνικών πληθοπορισμού στο πλαίσιο διαχείρισης της πολιτιστικής κληρονομιάς, όπου εντάσσονται και οι εργασίες συντήρησης μνημείων.

Ακολουθεί παρουσίαση της επιστήμης της συντήρησης αρχαιοτήτων και έργων τέχνης, μέσω της ιστορικής εξέλιξης της σε ευρωπαϊκό και εθνικό επίπεδο και την θέση που αυτή κατέχει στο πλαίσιο προστασίας των μνημείων και τελικά του απώτερου σκοπού της. Παράλληλα, εξετάζεται και η πορεία των επαγγελματιών του κλάδου των συντηρητών στην Ελλάδα, μέσω της εξέλιξης των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων και συνεπώς του γνωστικού υπόβαθρου τους, αλλά και των επαγγελματικών τους δικαιωμάτων.

Στη συνέχεια, η εργασία πραγματεύεται τον σκοπό λειτουργίας και τον αντίκτυπο της Διεύθυνσης Συντήρησης Αρχαίων και Νεωτέρων Μνημείων, δεδομένου ότι αποτελεί την μοναδική κεντρική υπηρεσία του Ελληνικού Δημοσίου Τομέα με αποκλειστικές αρμοδιότητες που σχετίζονται με τη συντήρηση αρχαιοτήτων και έργων τέχνης, η οποία από την ίδρυση της έως σήμερα έχει επηρεάσει σε μεγάλο βαθμό και συνεχίζει να επηρεάζει τόσο την διαμόρφωση πολιτικών για θέματα που αφορούν στη συντήρηση όσο και την ισορροπία της αγοράς για τον εν λόγω κλάδο.

Έπειτα, ακολουθεί μία αναλυτική παρουσίαση των διαδικασιών που σήμερα εφαρμόζει η Υπηρεσία, με παράλληλη αξιολόγηση της αναγκαιότητας ψηφιοποίησής τους, αλλά και των τρόπων με τους οποίους η εφαρμογή τεχνικών πληθοπορισμού μπορεί να συμβάλει στην αποτελεσματικότερη διαμόρφωση και λειτουργία της ενιαίας πλατφόρμας. Περαιτέρω, περιγράφονται οι ομάδες που μπορούν να εμπλακούν στην ανάπτυξη των πληροφοριακών συστημάτων, αλλά και τα κίνητρα που μπορούν να ενισχύσουν τη συμμετοχικότητα τους.

Σε μία προσπάθεια αποτύπωσης της πρόθεσης συμμετοχής των επαγγελματιών στη συντήρηση μνημείων για τη λειτουργία της προτεινόμενης πλατφόρμας, εξετάζεται ο βαθμός που τα ενδιαφερόμενα μέλη εμπλέκονται με τις εξεταζόμενες διαδικασίες, αλλά και της ενδεχόμενης αποδοχής εφαρμογής τεχνικών πληθοπορισμού για τον σκοπό αυτό.

1.4 Μεθοδολογία Έρευνας

Η μεθοδολογία της εργασίας ακολουθεί το συνδυασμό αποτίμησης δευτερογενών στοιχείων που προκύπτουν από το αρχείο της Διεύθυνσης Συντήρησης Αρχαίων και Νεωτέρων Μνημείων και του ερευνητικού τμήματος που αφορά στην αξιολόγηση των απαντήσεων επί ερωτηματολογίου, τόσο επαγγελματιών στη συντήρηση μνημείων,

όσο και γενικότερα προσώπων που σχετίζονται με την συντήρηση της πολιτιστικής κληρονομιάς.

Για τις ανάγκες της εργασίας ήταν απαραίτητο αρχικά να διερευνηθούν τα στοιχεία που διαθέτει η Υπηρεσία όσον αφορά στην έκταση και την ένταση των επιμέρους λειτουργιών της. Με τον τρόπο αυτό αρχικά δόθηκε η δυνατότητα αποδόμησης των διαδικασιών της εκάστοτε λειτουργίας ώστε να διαμορφωθεί πρόταση για την μορφή των επιμέρους πληροφοριακών συστημάτων. Το πιο σημαντικό ωστόσο είναι ότι η μελέτη του αρχείου της Υπηρεσίας παρείχε στοιχεία αφενός για την ανάγκη μεταφοράς λειτουργιών σε ψηφιακό περιβάλλον και αφετέρου για την εξαγωγή συμπερασμάτων σχετικά με τα σημεία όπου εντοπίζονται ελλείψεις ή και η ανάγκη αξιοποίησης του εξωτερικού περιβάλλοντος της Υπηρεσίας.

Από την άλλη, η έρευνα που πραγματοποιήθηκε μέσω ερωτηματολογίου αποσκοπούσε στην διερεύνηση της πρόθεσης συμμετοχής των συναλλασσόμενων με την Υπηρεσία, στις διαδικασίες εμπλουτισμού και λειτουργίας των προτεινόμενων πληροφοριακών συστημάτων. Με τον τρόπο αυτό εξετάστηκε προκαταβολικά η αποδοχή της χρήσης τεχνικών πληθοπορισμού, ενώ το ερωτηματολόγιο αποτέλεσε ως ένα βαθμό εργαλείο επιβεβαίωσης αλλά και προσδιορισμού του περιεχόμενου των διεργασιών των επιμέρους πληροφοριακών συστημάτων, δίνοντας παράλληλα στους συμμετέχοντες τη δυνατότητα διατύπωσης επιπρόσθετων προτάσεων.

II. Πληθοπορισμός (Crowdsourcing)

II.1 Η Έννοια του Πληθοπορισμού

Η δύναμη της συμμετοχικότητας των πολλών και η αξιοποίηση της τεχνογνωσίας/γνώσης του πλήθους για την αποδοτικότερη και αποτελεσματικότερη επίλυση ενός προβλήματος ή επίτευξης μίας λειτουργίας δεν αποτελεί σύγχρονο εργαλείο αλλά πηγάζει από το παρελθόν και σχετίζεται με την έννοια της συλλογικής διακυβέρνησης, της δημοκρατίας, του διαλόγου και της σοφίας του λαού¹. Ειδικότερα η μέθοδος της διάθεσης στο πλήθος ενός ζητήματος και η αξιοποίηση της γνώσης του για την βέλτιστη επίλυση του, έχει αποδειχθεί αξιόπιστη και αποτελεσματική σύμφωνα με διάφορες σχετικές κοινωνιολογικές έρευνες που έχουν πραγματοποιηθεί στο παρελθόν, αλλά και μέσω της απλής παρατήρησης περιπτώσεων όπου η μέθοδος έχει εφαρμοστεί κατά περιόδους από την ανθρωπότητα².

Ενδεικτικά, αναφέρεται στο σημείο αυτό ότι πριν την εμφάνιση του διαδικτύου και των δυνατοτήτων που αυτό προσφέρει, διάφορες εργασίες που στηρίχθηκαν στην συμμετοχικότητα του πλήθους, ολοκληρώθηκαν με επιτυχία, όπως η σύνταξη του Λεξικού της Οξφόρδης για την Αγγλική γλώσσα³⁴, το οποίο είναι πλέον αναγνωρισμένο λεξικό της Αγγλικής και το Σχέδιο του «Vietnam Veterans Memorial», το οποίο αφορούσε στη συγκέντρωση χρημάτων για την ανέγερση μνημείου σχετικά με τους θανόντες των Η.Π.Α. στο Βιετνάμ⁵.

Ωστόσο ο πληθοπορισμός (crowdsourcing) αποτελεί μία σχετικά σύγχρονη ορολογία δεδομένου ότι ως όρος διατυπώθηκε για πρώτη φορά από τον Howe το 2006 και συγκεκριμένα αφορούσε στην «ανάθεση» μίας λειτουργίας που εκτελούνταν εσωτερικά σε μία επιχείρηση από τους υπαλλήλους της, σε ένα ευρύτερο κοινό με την μορφή ανοιχτής πρόσκλησης⁶. Δηλαδή σύμφωνα με τον Howe, ο πληθοπορισμός σχετιζόταν άμεσα με την αξιοποίηση από έναν οργανισμό της διαθεσιμότητας του

---

¹ Banathy, B.H. (2002), "2. Dialogue and human cultural evolution", Roberts, N.C. (Ed.) *The Transformative Power of Dialogue (Research in Public Policy Analysis and Management, Vol. 12)*, Emerald Group Publishing Limited, Bingley, pp. 27-52. [https://doi.org/10.1016/S0732-1317\(02\)12004-5](https://doi.org/10.1016/S0732-1317(02)12004-5)

² Surowiecki, J. (2005). *The wisdom of crowds*. Anchor. Chapter I

³ Nate Lanxon, How the Oxford English Dictionary started out like Wikipedia, Ιστότοπος Wired, 13.1.2011, <http://www.wired.co.uk/article/the-oxford-english-wiktionary>.

⁴ Ιστότοπος BlogBlowfish, The Original Crowdsourcing Project: The Oxford English Dictionary, 5.9.2015, <http://www.blogblowfish.com/2015/09/05/the-original-crowdsourcing-project-the-oxford-english-dictionary/>

⁵ Christofer Klein, The Remarkable Story of Maya Lin's Vietnam Veterans Memorial, Ιστότοπος Biography, 11.11.2015, <https://www.biography.com/news/maya-lin-vietnam-veterans-memorial>.

⁶ Howe, J. (2006). The rise of crowdsourcing. *Wired*, 14(6), 1—4

πλήθους ως δυνητικοί εργαζόμενοι για την εκτέλεση μίας λειτουργίας. Τα δύο θεμελιώδη χαρακτηριστικά της έννοιας του πληθοπορισμού που εντοπίζει ο Howe συνίστανται στο μεγάλο μέγεθος του συνόλου των ατόμων που αποτελούσαν την πηγή των «εργαζομένων» για την εκτέλεση μίας εργασίας και στην προσβασιμότητα στην εργασία που παρέχει ο οργανισμός στα ενδιαφερόμενα άτομα για τη συμμετοχή τους μέσω διαδικτύου⁷.

Από το 2006 έως σήμερα η έννοια του πληθοπορισμού έχει αφενός διευρυνθεί ώστε να μην περιορίζεται στην διεκπεραίωση απλά μίας εργασίας, αλλά να περιλαμβάνει την επίλυση προβλημάτων και την αξιοποίηση ιδεών και αφετέρου έχει επιχειρηθεί η εξειδίκευση του όρου ώστε να ανταποκρίνεται σε περισσότερο οριοθετημένες εφαρμογές του πληθοπορισμού. Μάλιστα σε μία προσπάθεια απόδοσης του πληθοπορισμού, αλλά και των εννοιών που αυτός περιλαμβάνει και αφορούν στο *πλήθος*, τον *φορέα* που επιθυμεί να ποριστεί από το πλήθος και την *διαδικασία* μέσω της οποίας πραγματοποιείται ο πληθοπορισμός, έχουν αξιολογηθεί περί τους 36 ορισμούς του πληθοπορισμού και τελικά σήμερα ο επικρατέστερος ορισμός είναι αυτός που αναφέρεται παρακάτω⁸:

Ο **πληθοπορισμός** είναι το είδος της συμμετοχικής διαδικτυακής δραστηριότητας στην οποία ένα άτομο, οργανισμός ή επιχείρηση που διαθέτει τα κατάλληλα μέσα, προτείνει σε μία ετερογενή, διαφορετικού γνωστικού πεδίου και αριθμού ομάδα ατόμων-χρηστών, μέσω μίας ευέλικτης ανοιχτής πρόσκλησης, την εθελοντική ανάληψη ενός καθήκοντος-εργασίας. Η ανάληψη του καθήκοντος-εργασίας, με διαφοροποιούμενη πολυπλοκότητα και διάρθρωση πραγματοποιείται από το πλήθος, το οποίο συμμετάσχει με την δική του δουλειά, έξοδα, γνώση και/ή εμπειρία, με απώτερο στόχο την εξυπηρέτηση κοινών ωφελειών. Ο χρήστης λαμβάνει την ικανοποίηση από τη συνεισφορά στην εργασία, που μπορεί να έχει διάφορες μορφές όπως: την οικονομική ανταμοιβή του, την κοινωνική αναγνώριση, την αυτοεκτίμηση, ή την ανάπτυξη ατομικών δεξιοτήτων, ενώ ο φορέας που επιθυμεί να ποριστεί από το πλήθος θα αποκτήσει και θα αξιοποιήσει προς όφελος του αυτά που οι χρήστες έχουν αποθέσει ύστερα από την πρόσκληση.

---

⁷ Τρακόσας, Κ. (2018). Πολιτιστική Διοίκηση και συμμετοχικές διαδικασίες λήψης αποφάσεων. Η πρακτική του crowdsourcing, σελ. 14

⁸ Estellés-Arolas, E., González-Ladrón-de-Guevara, F., (2012), *Towards an integrated crowdsourcing definition*. J. Inf. Sci. 38, 189.

Εξετάζοντας τον παραπάνω ορισμό, είναι δυνατός ο προσδιορισμός των ωφελειών, αλλά και των κινδύνων που βρίσκονται πίσω από την χρήση μεθόδων πληθοπορισμού. Αυτά παρουσιάζονται συνοπτικά στο Σχήμα 1 που ακολουθεί.

Σχήμα 1- Οφέλη και Κίνδυνοι κατά τη χρήση του πληθοπορισμού⁹

Π.2 Στρατηγικές Πληθοπορισμού

Βασικός παράγοντας ταξινόμησης των τεχνικών πληθοπορισμού που εφαρμόζονται σήμερα είναι ο σκοπός των λειτουργιών του οργανισμού που εφαρμόζει στο εκάστοτε πληροφοριακό σύστημα. Η στρατηγική πληθοπορισμού λοιπόν που εφαρμόζει ένας οργανισμός για την επίτευξη μίας λειτουργίας μπορεί να σχετίζεται κατά κύριο λόγο με τη συγκέντρωση οικονομικών πόρων, τη διερεύνηση της άποψης του κοινού για ένα ζήτημα- ψηφοφορία, την αξιοποίηση της συλλογικής ευφυίας, τη συλλογική δημιουργία, την εκτέλεση πολλών απλών διεργασιών, κλπ.

Ειδικότερα οι στρατηγικές του πληθοπορισμού μπορούν να διακριθούν λαμβάνοντας υπόψη εάν μέσω του πληροφοριακού συστήματος ένας οργανισμός επιδιώκει ένα αποτέλεσμα από ένα ομογενές ή μη πλήθος και/ή εάν η αξία που επιθυμεί να λάβει από το πλήθος αποτελεί μία εξελισσόμενη ή μη λειτουργία. Με γνώμονα

⁹ Μπεκιάρης, Σ.Κ. (2019), *Ανάπτυξη Πλατφόρμας Πληθοπορισμού «WITHcrowd» για συλλογή μεταδεδομένων Πολιτιστικού Περιεχομένου*, Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείου, Σχολή Ηλεκτρολόγων Μηχανικών και Μηχανικών Υπολογιστών, Τομέας Τεχνολογίας Πληροφορικής και Υπολογιστών, σελ. 15, <http://dx.doi.org/10.26240/heal.ntua.17821>

λοιπόν τους δύο αυτούς παράγοντες, οι στρατηγικές πληθοπορισμού διακρίνονται στις ακόλουθες γενικές κατηγορίες¹⁰¹¹:

- **Crowdrating (crowdvoting):** Αποτελεί μία στρατηγική για την καταγραφή τάσεων ή προτιμήσεων του πλήθους. Αξία λαμβάνει η επικρατέστερη άποψη των συμμετεχόντων, η οποία προσαυξάνεται ανάλογα με τον αριθμό των συμμετεχόντων. Παραδείγματα από την εφαρμογή αυτής της στρατηγικής αποτελεί η δυνατότητα αντίδρασης σε υλικό στις πλατφόρμες κοινωνικής δικτύωσης (YouTube, Facebook, Instagram, κλπ.), το Netflix για τον καθορισμό της δημοτικότητας του περιεχομένου του αλλά και της λειτουργίας εξατομικευμένων προτάσεων των χρηστών¹².
- **Crowdcreation:** Αποτελεί την δημιουργική έκφραση του πληθοπορισμού. Κατά την εφαρμογή αυτής της στρατηγικής επιδιώκεται αφενός η αξιοποίηση των γνώσεων και των ικανοτήτων των μεμονωμένων συμμετεχόντων, ωστόσο επειδή αποσκοπεί στην παραγωγή ενός νέου αγαθού, η επιλογή της τελικής λύσης προέρχεται από την οντότητα των συμμετεχόντων. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η διαμόρφωση του περιεχομένου στη Wikipedia και η ανάπτυξη ανοιχτού λογισμικού, όπως τα Linux, SourceForge.net, κλπ.¹³
- **Crowdprocessing:** Οι συμμετέχοντες σε αυτήν την κατηγορία αξιοποίησης του πληθοπορισμού επωμίζονται την διεκπεραίωση ενός μεγάλου πλήθους όμοιων εργασιών. Η κοινή συνεισφορά των συμμετεχόντων προσδίδει στο επιδιωκόμενο αποτέλεσμα αξία ανάλογα με τον βαθμό που το πλήθος συμβάλει. Παραδείγματα αξιοποίησης αυτής της στρατηγικής αποτελούν το Galaxy Zoo, καθώς και η λειτουργία προσδιορισμού της κίνησης στους δρόμους, από τον εντοπισμό της θέσης των ατόμων στο Google Maps¹⁴.

---

¹⁰ Geiger, D., Rosemann, M., Fielt, E., & Schader, M. (2012). Crowdsourcing information systems-definition typology, and design (pp. Paper-53). AISEL.

¹¹ D. Geiger and M. Schader, "Personalized task recommendation in crowdsourcing information systems - Current state of the art", *Decision Support Systems*, 65, 2014, pp. 3–16. <https://madoc.bib.uni-mannheim.de/32631/?rs=true&wid=>

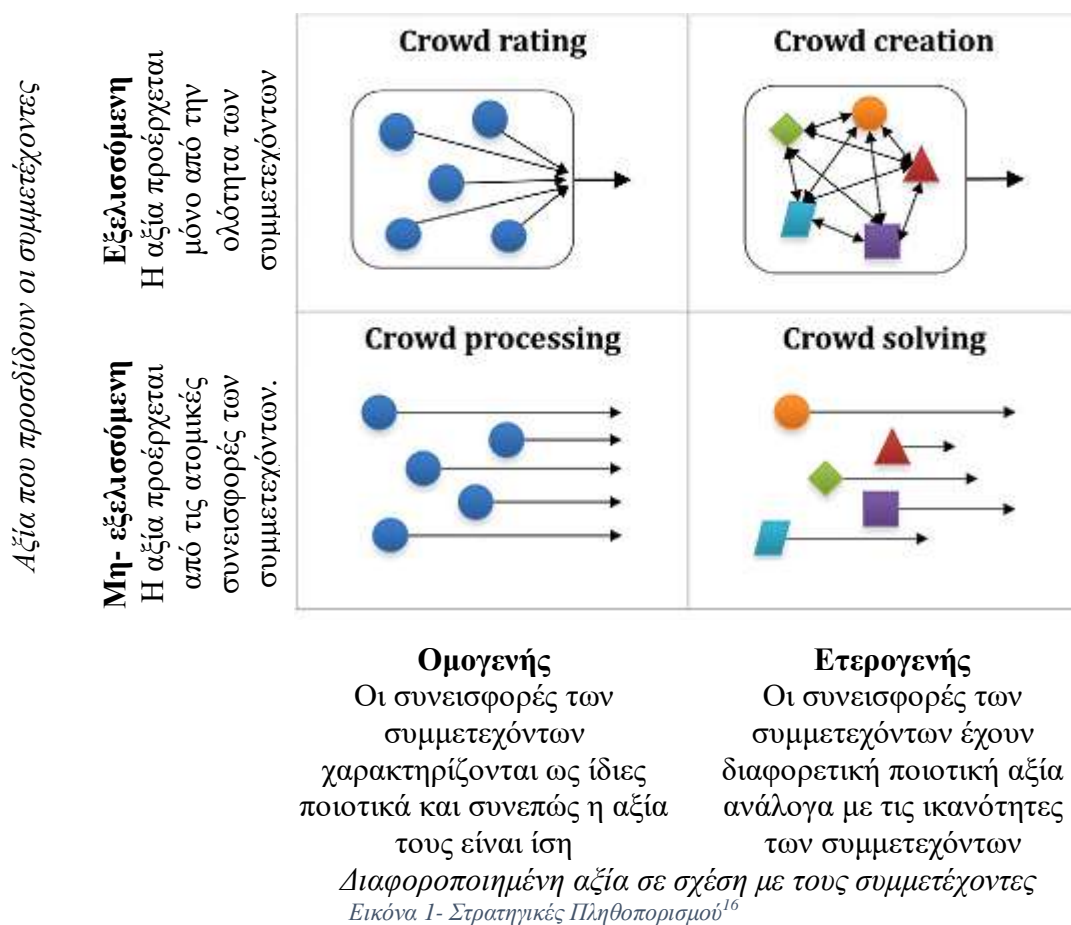
¹² Τσικνάκης, Κ. (2016), *Σχεδιασμός και ανάπτυξη πλατφόρμας για την υποστήριξη υπηρεσιών πληθοπορισμού*, Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο, Σχολή Θετικών Επιστημών & Τεχνολογίας, σελ 26-9, <http://artemis.cs-lab.ece.ntua.gr:8080/jspui/bitstream/123456789/17477/1/Thesis%2003108027.pdf>

¹³ Παντελίδης, Ι. (2017), *Τεχνικές Crowdsourcing για την ανάπτυξη λογισμικού*, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας, Τμήμα Μηχανικών Πληροφορικής και Τηλεπικοινωνιών, σελ. 11-13 <https://dspace.uowm.gr/xmlui/bitstream/handle/123456789/854/Διπλωματική-Εργασία-του-Ιωάννη-Παντελίδη.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

¹⁴ Μπεκιάρης, ο.π. (σημ. 9), σελ. 15

- **Crowdsolving:** Η τεχνική αυτή εφαρμόζεται για την επίλυση ενός πολύ συγκεκριμένου προβλήματος, το οποίο πιθανώς επιδέχεται πολλές ετερόκλητες λύσεις. Στην περίπτωση αυτή αξιοποιείται η βέλτιστη λύση η οποία προέρχεται από έναν μεμονωμένο συμμετέχοντα, μεταξύ πολλών άλλων ετερόκλητων. Την τεχνική αυτή έχει αξιοποιήσει η Groopit, σχετικά με την ανάλυση δεδομένων¹⁵.

Συνοψίζοντας τα παραπάνω η κατηγοριοποίηση των στρατηγικών πληθοπορισμού ανάλογα με την ομοιογένεια των συμμετεχόντων και την αξία που προσδίδουν οι επιμέρους εργασίες τους, παρουσιάζονται στην Εικόνα 1 που ακολουθεί.

¹⁵ Ιστοσελίδα Groopit, Whitepaper: Crowdsolving: unleash the power of people to solve any problem, 2022, <https://groopit.co/wp-content/uploads/2022/03/Groopit-Crowdsolving-Whitepaper-4.1.2022.pdf>

¹⁶ Geiger, D., Rosemann, M., Fiel, E., & Schader, M., ο.π. (σημ. 10) pp.6 Paper

1.3 Ο Πληθοπορισμός στον Δημόσιο Τομέα

Παρότι ο όρος πληθοπορισμός αρχικά αφορούσε πρακτικές που εφαρμόζαν οι επιχειρήσεις, σύντομα τα οφέλη που προέκυπταν από την εφαρμογή τεχνικών πληθοπορισμού, αναγνωρίστηκαν και υιοθετήθηκαν και από το Δημόσιο Τομέα.

Ο βασικός λόγος για αυτό είναι ότι πολλές εκφάνσεις της Δημόσιας Διοίκησης, στηρίζονται στη συμμετοχικότητα των πολιτών και στη διαβούλευση με αυτούς, οπότε η αξιοποίηση τεχνικών πληθοπορισμού φαίνεται να αποτελεί μονόδρομο για την αποτελεσματικότερη λειτουργία του Δημοσίου, δεδομένης της όλο και μεγαλύτερης αξιοποίησης τεχνολογιών και χρήσης πληροφοριακών συστημάτων μέσω των οποίων οι πολίτες αλληλεπιδρούν με το κράτος. Στο σημείο αυτό, διευκρινίζεται ότι ως πληροφοριακό σύστημα ορίζεται το σύνολο αλληλένδετων συστατικών στοιχείων που αποσκοπεί στη συλλογή, επεξεργασία, αποθήκευση και κατανομή δεδομένων και πληροφοριών, που λαμβάνονται από το εσωτερικό ή εξωτερικό περιβάλλον του οργανισμού που το χρησιμοποιεί και αποσκοπεί στην υποστήριξη του οργανισμού κατά τις διαδικασίες λήψης αποφάσεων, καθώς και συντονισμού και ελέγχου των λειτουργιών του¹⁷¹⁸.

Ειδικότερα, η συμβολή των πολιτών στη λειτουργία του Δημοσίου Τομέα, υπό το πρίσμα αξιοποίησης τεχνικών πληθοπορισμού από τον φορέα (Δημόσιος Τομέας) προς το πλήθος (πολίτες) στο πλαίσιο επίλυσης προβλημάτων, διεκπεραίωσης λειτουργιών, κλπ., συνιστά ακριβώς τον πορισμό του Δημοσίου Τομέα από τους πολίτες, δηλαδή τον *πολιτοπορισμό (citizensourcing)*¹⁹.

Τα παραδείγματα χρήσης τεχνικών πληθοπορισμού από τον Δημόσιο Τομέα, βρίσκουν εφαρμογή σε πολλαπλούς τομείς και για διάφορους σκοπούς. Ύστερα από σχετική αναζήτηση καλών πρακτικών και παραδειγμάτων εφαρμογής του πληθοπορισμού στην υφήλιο από δημόσιους φορείς, διαπιστώνεται ότι η χρήση του είναι διευρυμένη, δηλαδή περιλαμβάνει τόσο φορείς που δρουν είτε σε τοπικό επίπεδο και αφορούν δράσεις υποστήριξης της κοινωνικής αλληλεγγύης και τοπικής ανάπτυξης, όσο και προγράμματα που αφορούν τη συνεργία σε ομοσπονδιακό και διεθνές επίπεδο με απώτερο σκοπό κυρίως την διαχείριση και επεξεργασία δεδομένων.

---

¹⁷ Οικονόμου Γ.Σ. και Γεωργοπούλου Ν.Β. (2004), Πληροφοριακά Συστήματα για τη Διοίκηση Επιχειρήσεων, Γ' Έκδοση, Αθήνα: Ευγ. Μπένου, σελ. 24

¹⁸ Παπαδοπούλου Π. (2013), *Νέες Τεχνολογίες και Πληροφοριακά Συστήματα Διοίκησης*, Τόμος Γ, Πάτρα: Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο, σελ. 15-16

¹⁹ Σταυρόπουλος, Δ. (2018), *Citizensourcing: Η χρήση του πληθοπορισμού στην δημόσια διοίκηση*, Χαροκόπει Πανεπιστήμιο, ΜΠΣ Πληροφορική & Τελεματική, Αθήνα

Αντιπροσωπευτικά παραδείγματα χρήσης τεχνικών πληθοπορισμού εμφανίζονται στον

Πίνακα 1 που ακολουθεί:

Πίνακας 1-Παραδείγματα ΟΠΣ που αξιοποιούν τεχνικές πληθοπορισμού στο Δημόσιο Τομέα

A/A	Τίτλος	Διαδικτυακή Διεύθυνση	Θεματική Ενότητα	Γεωγραφική/ Οικονομική Περιοχή	Επίπεδο Διοίκησης
1	EUCROWD	https://www.inepa.si/eucrowd/2018/03/31/eucrowd-project-final-report-and-information-template/	Ανοιχτή Διακυβέρνηση	Ευρωπαϊκή Ένωση	Ευρωπαϊκή Ένωση
2	Deep Space Food Challenge	https://www.deepspacefoodchallenge.org/	Βιώσιμη Ανάπτυξη	Καναδάς	Εθνικό
3	Better Together	https://www.bettertogether.sa.gov.au/	Κοινωνική Αλληλεγγύη	Νότια Αυστραλία	Τοπική Αυτοδιοίκηση
4	Families in their Land (FEST)	https://www.acdivoca.org/projects/families-in-their-land-fest/	Κοινωνική Αλληλεγγύη	Κολομβία	Κεντρική Διοίκηση
5	FONDO SOCIAL	https://www.fondos.gob.cl/ficha/subint/presidente-de-la-republica/	Κοινωνική Αλληλεγγύη	Χιλή	Κεντρική Διοίκηση
6	GRANTassist	https://www.grantassist.sa.gov.au/community/program/view/8387	Κοινωνική Αλληλεγγύη	Νότια Αυστραλία	Κεντρική Διοίκηση
7	Participatory Budgeting	https://council.nyc.gov/pb/	Χρηματοδοτήσεις	Η.Π.Α, Νέα Υόρκη	Τοπική Αυτοδιοίκηση
8	Digital Volunteers	https://www.si.edu/volunteer/DigitalVolunteers	Πολιτιστική Κληρονομιά	Η.Π.Α., Ίδρυμα Σμιθσόνιαν	Εκπαιδευτικό Ίδρυμα
9	Remember Me	https://www.ushmm.org/remember	Κοινωνική Αλληλεγγύη	Η.Π.Α., Μουσείο Μνήμης του Ολοκαυτώματος των ΗΠΑ	Πολιτισμικό Ίδρυμα
10	Help make your neighbourhood a safer place	https://www.gov.uk/government/get-involved/take-part/help-make-your-neighbourhood-a-safer-place	Τοπική ανάπτυξη	Ην. Βασίλειο	Κεντρική Διοίκηση
11	Ανοιχτή διακυβέρνηση	http://www.opengov.gr/home/	Ανοιχτή Διακυβέρνηση	Ελλάδα	Κεντρική Διοίκηση

II.4 Πληθοπορισμός και Πολιτισμική Κληρονομιά

Η παρουσία τεχνικών πληθοπορισμού γίνεται επίσης όλο και πιο έντονη σε ό,τι αφορά στις δραστηριότητες που σχετίζονται με την διαχείριση του πολιτιστικού αποθέματος σε εθνικό και υπερεθνικό επίπεδο. Ο λόγος για αυτό, αποδίδεται στους ακόλουθους παράγοντες:

- **Το ιδιοκτησιακό καθεστώς.** Τα μνημεία ιδιοκτησιακά ως επί το πλείστον διαχειρίζονται σε εθνικό επίπεδο, δεδομένου ότι αποτελούν κληρονομιά των λαών. Δηλαδή ουσιαστικά αποτελούν συνέχεια ολόκληρης της ανθρωπότητας και αποδίδονται σε αυτήν διαχρονικά.
- **Το καθεστώς διαχείρισης.** Την διαχείριση της αποκατάστασης και προστασίας της πολιτιστικής κληρονομιάς αναλαμβάνουν συνήθως οι πολιτείες και/ή φορείς που συνεργάζονται στενά μαζί τους, υπό κοινό και ενιαίο πλαίσιο. Ειδικότερα, το καθεστώς προστασίας των μνημείων διέπεται τόσο από εθνικούς όσο και υπερεθνικούς κανόνες δικαίου και εφαρμόζεται από το σύνολο των διαχειριστών, υπό την εποπτεία και τον συντονισμό του κράτους.
- **Η έκταση του πολιτιστικού πλούτου.** Το αριθμητικό μέγεθος του πολιτιστικού αποθέματος είναι τόσο μεγάλο ώστε να παρουσιάζονται φυσικά εμπόδια στην αποτελεσματική διαχείριση και προβολή του. Οι διαθέσιμοι πόροι των φορέων διαχείρισης είναι περιορισμένοι με αποτέλεσμα να γίνεται επιλεκτική διαχείριση και προβολή πολιτιστικών αγαθών.

Δεδομένων των παραπάνω παραγόντων, διαπιστώνεται ότι η χρήση τεχνικών πληθοπορισμού για την διαχείριση και προβολή της πολιτιστικής κληρονομιάς, μπορεί να συμβάλει σε μεγάλο βαθμό στην καταγραφή, στην προβολή και στην εξασφάλιση προσβασιμότητας σε μεγάλη έκταση στα υφιστάμενα αποθέματα, δεδομένου ότι θα εξασφαλιστούν περισσότεροι πόροι για τους φορείς διαχείρισης, αλλά και θα αξιοποιηθούν οι γνώσεις που διαθέτουν πολλοί επαγγελματίες του χώρου, αφού η διαχείριση της πολιτιστικής κληρονομιάς αποτελεί έναν τομέα στον οποίο δραστηριοποιούνται πολλοί ετερόκλητοι επαγγελματίες, ενώ παράλληλα ο όγκος των διαθέσιμων δεδομένων είναι μεγάλος.

Ανάλογες έρευνες στο παρελθόν άλλωστε, που σχετίζονται με την επεξεργασία μεγάλου πλήθους πληροφοριών, όπως η ανάγνωση τάσεων προτίμησης βίντεο, ο σχολιασμός φωτογραφιών και οι προτιμήσεις προσπέλασης αρχείων από χρήστες κοινωνικών δικτύων συνδυαστικά με την κατανόηση της ανθρώπινης συμπεριφοράς

για τη μεγιστοποίηση της αποτελεσματικότητας της πληροφοριακής τεχνολογίας²⁰²¹²², καταδεικνύουν τις δυνατότητες που προσφέρονται για τη διαχείριση και προβολή της πολιτιστικής κληρονομιάς όσον αφορά στη συσχέτιση και προσέλκυση του πλήθους μέσω της εφαρμογής άμεσων και έμμεσων τεχνικών πληθοπορισμού, αλλά και δημιουργίας μοτίβων παρακολούθησης της πρόθεσης του κοινού.

Η δημιουργία πληροφοριακών συστημάτων από διάφορους διεθνείς και εθνικούς φορείς με σκοπό την διαχείριση του πολιτιστικού αποθέματος, αλλά και η χρήση τεχνικών πληθοπορισμού για τη συγκέντρωση και προβολή του περιεχομένου στο ευρύτερο κοινό είναι μία πλέον διαδεδομένη πρακτική που φαίνεται ότι υιοθετείται ευρέως με αξιόλογα αποτελέσματα.

Αξιοσημείωτο παράδειγμα αποτελεί η ψηφιακή βιβλιοθήκη, Europeana, η οποία αποσκοπεί στη συγκέντρωση και διάθεση πολιτισμικών αγαθών²³. Αντίστοιχη λειτουργία συγκέντρωσης αρχείων και αντικειμένων πολιτιστικής κληρονομιάς παρέχει και η πλατφόρμα WITHculture, όπου οι χρήστες μπορούν να μεταφορτώνουν υλικό από εκθέματα και πληροφορίες σε ήδη καταχωρημένα²⁴. Ανάλογο σκοπό έχει και η πλατφόρμα Google Arts & Culture²⁵ που σχεδιάστηκε και υλοποιήθηκε από την Google σε συνεργασία με το ICOMOS και ειδικότερα το πρόγραμμα Edge μέσω του οποίου επιχειρείται η ευαισθητοποίηση του κοινού γύρω από τις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής σε μνημεία αλλά και της χρήσης της τεχνολογίας στο πλαίσιο προστασίας των μνημείων²⁶, με χρήση της τρισδιάστατης αποτύπωσης αυτών.

---

²⁰ Ntalianis, K., Tsapatsoulis, N., Doulamis, A., & Matsatsinis, N. (2014). Automatic annotation of image databases based on implicit crowdsourcing, visual concept modeling and evolution. *Multimedia Tools and Applications*, 69, p. 397-421.

²¹ Ntalianis, K. S., Doulamis, A. D., Tsapatsoulis, N., & Doulamis, N. (2010). Human action annotation, modeling and analysis based on implicit user interaction. *Multimedia Tools and Applications*, 50, 199-225.

²² Ntalianis, K., Doulamis, A. D., Tsapatsoulis, N., & Mastorakis, N. E. (2017). Social relevance feedback based on multimedia content power. *IEEE Transactions on Computational Social Systems*, 5(1), 109-117.

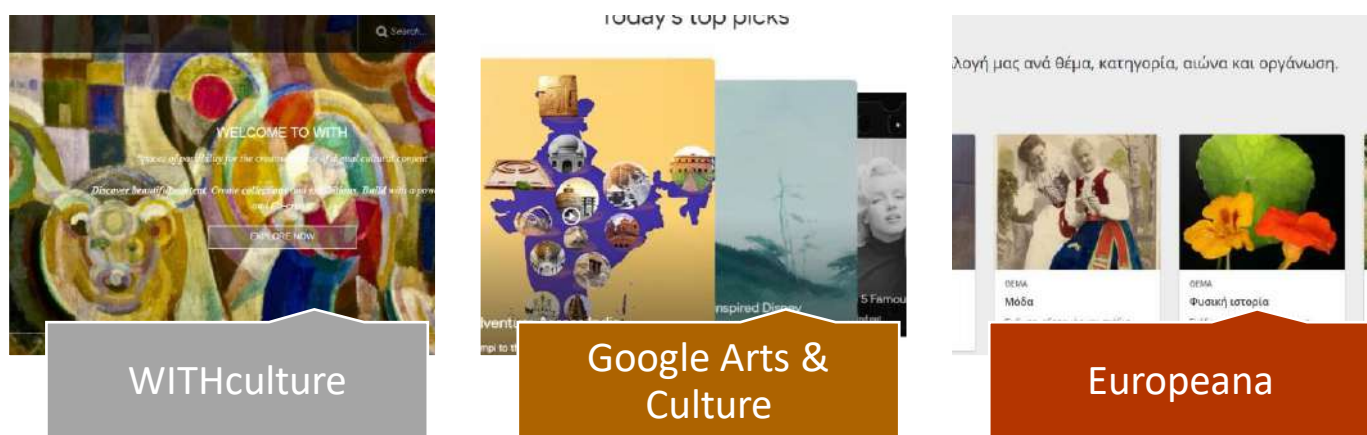
²³ Ιστότοπος Europeana, <https://www.europeana.eu/el>

²⁴ Ιστότοπος προγράμματος WITHculture, <https://withculture.eu/>

²⁵ Ιστότοπος προγράμματος Google Arts & Culture, <https://artsandculture.google.com/>

²⁶ ICOMOS Climate Change and Cultural Heritage Working Group. *The Future of Our Pasts: Engaging Cultural Heritage in Climate Action*. Paris: ICOMOS, 2019. Accessed 12th April 2021. <https://indd.adobe.com/view/a9a551e3-3b23-4127-99fd-a7a80d91a29e>

Ωστόσο, η δημιουργία πληροφοριακών συστημάτων που άπτονται περισσότερο τεχνικών και εξειδικευμένων ζητημάτων γύρω από την διαχείριση της πολιτιστικής κληρονομιάς με χρήση τεχνικών πληθοπορισμού είναι όλο και πιο συχνά. Αντιπροσωπευτικά αναφέρεται το πρόγραμμα FIBRANET που στοχεύει στη συγκέντρωση στοιχείων και στη δημιουργία μίας διαδικτυακής βάσης δεδομένων για την μελέτη και τον προσδιορισμό των πρώτων υλών και της τεχνολογίας κατασκευής υφασμάτων, αλλά και τον προσδιορισμό φθορών ανά κατηγορία υλικού²⁷.

Εικόνα 2- Πλατφόρμες προβολής της πολιτιστικής κληρονομιάς που χρησιμοποιούν τεχνικές πληθοπορισμού

²⁷ Ιστότοπος προγράμματος FIBRANET, <https://netlearning.gr/fibranet/index.php/component/users/?view=reset&Itemid=101>

III. Η Συντήρηση Αρχαίων και Νεωτέρων Μνημείων

III.1 Ιστορική Εξέλιξη Επιστήμης

Η συντήρηση αρχαιοτήτων και έργων τέχνης αποτελεί έναν σύγχρονο επιστημονικό κλάδο, που ουσιαστικά θεμελιώθηκε επίσημα ως επιστήμη μόλις τον προηγούμενο αιώνα.

Μέχρι τις αρχές του 20^{ου} αιώνα, η συντήρηση αρχαιοτήτων και έργων τέχνης ήταν συνυφασμένη κυρίως με την έννοια της επισκευής, ενώ στις περισσότερες περιπτώσεις οι παρεμβάσεις που γίνονταν σε αντικείμενα πολιτιστικής κληρονομιάς, διακρίνονταν από μεγάλο βαθμό παρεμβατικότητας και αλλοίωσης της αρχικής μορφής που είχε προσδώσει ο δημιουργός στο αντικείμενο. Οι παρεμβάσεις ουσιαστικά γίνονταν όχι για να διασωθεί η αρχική μορφή ενός έργου αλλά αποτελούσαν «εκσυγχρονισμό» του, δηλαδή εναρμόνιση με τις τάσεις της εποχής κατά την οποία πραγματοποιούταν η «αποκατάσταση». Επαγγελματίες του καλλιτεχνικού κλάδου (κυρίως γλύπτες και ζωγράφοι), αλλά και επιστήμονες άλλων κλάδων με γνώσεις γύρω από τις χημικές και φυσικές ιδιότητες της ύλης και της φυσικής στερεάς κατάστασης των υλικών (χημικοί, φαρμακοποιοί, φυσικοί, κλπ.) αποτελούσαν τους «επισκευαστές»- «εκσυγχρονιστές» των αντικειμένων πολιτιστικής αξίας. Από τις ομάδες που πλαισίωναν τις επεμβάσεις σε αντικείμενα πολιτιστικής κληρονομιάς δεν έλειπαν οι τεχνίτες- μάστορες που εμπειρικά γνώριζαν τις ιδιότητες συγκεκριμένων κατηγοριών υλικού (ξυλουργοί, αργυροχρυσοχόοι, μαρμαροτεχνίτες, κ.α.), οι οποίοι δρούσαν υπό την καθοδήγηση και τις οδηγίες αρχαιολόγων, που είτε δραστηριοποιούνταν στο πεδίο σε ανασκαφές είτε σε μουσεία²⁸²⁹.

Από τις αρχές του 20^{ου} αιώνα, ωστόσο, κατέστη σαφής η αναγκαιότητα προστασίας της πολιτιστικής κληρονομιάς και ξεκίνησαν οι πρώτες προσπάθειες οριοθέτησης της έννοιας του *μνημείου*, οι οποίες εντατικοποιήθηκαν μετά τις επιπτώσεις του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου σε μεγάλο τμήμα της πολιτιστικής κληρονομιάς των περισσότερων χωρών της Γηραιάς Ηπείρου και όχι μόνο. Η δραστηριοποίηση της επιστημονικής κοινότητας, ξεκίνησε να καρπώνεται τους κόπους

---

²⁸ Λυκιαρδοπούλου-Πέτρου, Μ. (1987). Ιστορική Εξέλιξη της Συντήρησης: Διαμόρφωση σύγχρονων τάσεων. *Αρχαιολογία*, 1987, 22-2, Ανακτήθηκε από: <https://www.archaiologia.gr/wp-content/uploads/2011/06/22-2.pdf>, σελ.8

²⁹ Γκράτζιου, Όλ. (1987). Από τον «αρχιμουσειωτήν» Φραγκίσκο Νόβα στους διπλωματούχους Συντηρητές αρχαιοτήτων και έργων τέχνης *Αρχαιολογία*, 1987, 22-3, Ανακτήθηκε από: <https://www.archaiologia.gr/wp-content/uploads/2011/06/22-3.pdf>, σελ. 15-16

και τις προσπάθειες της από τα μέσα του αιώνα με την ίδρυση του ICOM³⁰ (1946), με το ελληνικό τμήμα να ξεκινάει την δράση του μόλις το 1983³¹, υπό την αιγίδα της UNESCO, ενώ το 1950 ακολούθησε το Διεθνές Ινστιτούτο για τη Συντήρηση (IIC)³² από το οποίο το 1952, ξεκίνησε και η έκδοση του περιοδικού *Studies in Conservation*³³. Τα επόμενα χρόνια ακολούθησαν και αυτά υπό την αιγίδα της UNESCO³⁴, η ίδρυση του ICCROM (1959) στην Ρώμη³⁵ και του ICOMOS³⁶ (1965), με το αντίστοιχο ελληνικό τμήμα να λειτουργεί από το 1972 ως τμήμα της Επιστημονικής Επιτροπής του Τεχνικού Επιμελητηρίου της Ελλάδας (ΤΕΕ), ενώ ως ανεξάρτητο σωματείο δραστηριοποιείται από το 1992³⁷.

Αξίζει επίσης να σημειωθεί ότι ο επίσημος ορισμός των αρχών για την προστασία, την αναστήλωση και τη συντήρηση των μνημείων επιτεύχθηκε με την Χάρτα της Βενετίας (1964)³⁸, ενώ ο ορισμός του επαγγέλματος του συντηρητή δημοσιοποιήθηκε από το Διεθνές Συμβούλιο Μουσείων (ICOM), μόλις το 1984³⁹.

Πλέον ο σκοπός της επιστήμης της συντήρησης είναι ξεκάθαρος. Συνίσταται στην προστασία και διατήρηση των αντικειμένων πολιτιστικής κληρονομιάς, ως κοινωνικοπολιτισμικά τεκμήρια του παρελθόντος, μέσω της κατανόησης της ύλης και των μηχανισμών αλληλεπίδρασης τόσο των σωματιδίων που συγκροτούν ένα αντικείμενο όσο και του ίδιου του αντικειμένου με το εξωτερικό του περιβάλλον, με απώτερο στόχο την εφαρμογή μεθόδων αναστολής ή έστω επιβράδυνσης των μηχανισμών που προκαλούν φθορές σε αυτά προκειμένου να αποδοθούν και να είναι κατανοητά από το ευρύτερο κοινό⁴⁰.

Σήμερα παρόλο που ο σκοπός της συντήρησης αρχαιοτήτων και έργων τέχνης είναι η διατήρηση του πολιτιστικού πλούτου και η παρουσίαση του στο κοινό, η

---

³⁰ International Council of Museums. Ανακτήθηκε από: <https://icom.museum/en/>

³¹ Ελληνικό Τμήμα ICOM. Ανακτήθηκε από: <https://icom-greece.mini.icom.museum/>

³² International Institute for the Conservation of Museum Objects (IIC). Ανακτήθηκε από: <https://www.iiconservation.org/about/history>

³³ *Studies in Conservation Journal*. Ανακτήθηκε από: <https://www.iiconservation.org/publications/sic>

³⁴ Λυκαρδοπούλου-Πέτρου, ο.π. (σημ. 25) σελ 10-12

³⁵ International Centre for the Study of the Preservation and Restoration of Cultural Property (ICCROM). Ανακτήθηκε από: <https://www.iccrom.org/about/overview/history>

³⁶ International Council on Monuments and Sites (ICOMOS). Ανακτήθηκε από: <https://www.icomos.org/en/about-icomos/mission-and-vision/history?start=1>

³⁷ Ελληνικό Τμήμα ICOMOS. Ανακτήθηκε από: <https://www.icomoshellenic.gr/index.php>

³⁸ Χάρτα της Βενετίας. Ανακτήθηκε από: https://www.icomos.org/centre_documentation/bib/2012_charte%20de%20venise.pdf

³⁹ Ορισμός επαγγέλματος του συντηρητή. Ανακτήθηκε από: <https://www.icom-cc.org/en/definition-of-the-profession-1984>

⁴⁰ Χατζηδάκη, Μ. (2005), Τεκμηρίωση Συντήρησης. Οδηγός Πολιτισμικής Τεκμηρίωσης και Διαλειτουργικότητας: Κέντρο Πολιτισμικής Πληροφορικής, *Ινστιτούτο Πληροφορικής ΙΤΕ*. σελ. 1-4 Ανακτήθηκε από: <http://www.ics.forth.gr/CULTUREstandards/paradotea.htm>

επικοινωνιακή διάσταση της επιστήμης αποτελεί ίσως την σημαντικότερη πτυχή της, παρόλο που είναι και η λιγότερο εδραιωμένη⁴¹.

III.2. Επαγγελματίες Συντηρητές Αρχαιοτήτων και Έργων Τέχνης

Στην Ελλάδα, η εδραίωση και αναγνώριση των επαγγελματιών του κλάδου της συντήρησης ακολούθησε την σταδιακή εξέλιξη της ίδιας της επιστήμης της συντήρησης. Οι πρώτες ενέργειες αξιοποίησης επαγγελματιών-συντηρητών ξεκίνησαν το 1960, οπότε και η Αρχαιολογική Υπηρεσία διεκδίκησε την στελέχωση της με καλλιτέχνες που έλαβαν μετεκπαίδευση στην Ιταλία στη συντήρηση των έργων τέχνης. Από τα σημαντικότερα πρόσωπα του κλάδου που ανέλαβαν τον ρόλο να μεταφέρουν τεχνογνωσία στους εμπειρικούς συντηρητές που δραστηριοποιούνταν στην ελληνική επικράτεια ήταν ο Αναστάσιος Μαργαριτώφ και ο Σταύρος Μπαλτογιάννης.

Οι πρώτοι Έλληνες απόφοιτοι επαγγελματίες συντηρητές προήλθαν από ιδιωτική, μέση, σχολή, τμήμα των Σχολών Δοξιάδη, η οποία ξεκίνησε την λειτουργία της το 1967 και η διάρκεια φοίτησης σε αυτήν ήταν τριετής. Η λειτουργία της εν λόγω σχολής έπαυσε το 1975. Παράλληλα το διάστημα 1969-1971 λειτούργησε αδιαβάθμητη Σχολή Συντήρησης στο Βυζαντινό Μουσείο, με σκοπό την στελέχωση των κρατικών Αρχαιολογικών Υπηρεσιών. Το ίδιο διάστημα καταφθάνουν στην Ελλάδα και οι πρώτοι απόφοιτοι τμημάτων Συντήρησης Αρχαιοτήτων και Έργων Τέχνης της αλλοδαπής, οι οποίοι επιλέγουν κυρίως να ενσωματωθούν στις δομές του Υπουργείου Πολιτισμού και να δραστηριοποιηθούν σε εργασίες συντήρησης ανά την επικράτεια μέσω των Αρχαιολογικών Υπηρεσιών⁴².

Σταθμό για την εξέλιξη του κλάδου των συντηρητών αρχαιοτήτων και έργων τέχνης στο Υπουργείο Πολιτισμού, αλλά και την δραστηριοποίηση επαγγελματιών στον ιδιωτικό τομέα, αποτέλεσε αφενός η ίδρυση του Τμήματος Συντήρησης Αρχαιοτήτων και Έργων Τέχνης στη Σχολή Γραφικών Τεχνών και Καλλιτεχνικών Σπουδών στο Τ.Ε.Ι. Αθήνας (Ν. 1404/1983)⁴³ από όπου αποφοίτησαν οι πρώτοι

---

⁴¹ Ορειανού, Κ. (2017). *Η Επιστήμη της Συντήρησης Αρχαιοτήτων & Έργων Τέχνης, η πόλη ως ανοικτό μουσείο εικαστικής δημιουργίας και προκλήσεις κοινωνικής επανένταξης: ένα πρόγραμμα προσέγγισης για άτομα σε διαδικασία απεξάρτησης*. Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Διατμηματικό Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα ΉΜουσειακές Σπουδές». σελ. 84-88 Ανακτήθηκε από: <https://pergamos.lib.uoa.gr/uoa/dl/frontend/file/lib/default/data/2836936/theFile>

⁴² Μωραΐτου, Γ. (2015). *Διάσημοι καλλιτέχνες και επιστήμονες στη συντήρηση αρχαιοτήτων*. Αρχαιολογία. Ειδήσεις: Συντήρηση. Ανακτήθηκε από: <https://www.archaiologia.gr/blog/2015/06/02/διάσημοι-καλλιτέχνες-και-επιστήμονες/>

⁴³ Τμήμα Συντήρησης Αρχαιοτήτων και Έργων Τέχνης. Ανακτήθηκε από: <http://www.teiath.gr/sgtks/saet/>

επαγγελματίες της ημεδαπής τριτοβάθμιας εκπαίδευσης του κλάδου και αφετέρου η επακόλουθη κατοχύρωση των επαγγελματικών τους δικαιωμάτων⁴⁴, το 1989.

Ακολούθησε, η ίδρυση Τμημάτων Συντήρησης δευτεροβάθμιας και μεταδευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (τεχνικά επαγγελματικά λύκεια και ινστιτούτα επαγγελματικής κατάρτισης) δημοσίων και ιδιωτικών, τα επαγγελματικά δικαιώματα των οποίων ορίστηκαν σύμφωνα με τα άρθρα 2 και 3 του Π.Δ. 73/2002⁴⁵. Επίσης, το 2013 ιδρύεται στο Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα Ιονίων Νήσων, το Τμήμα Τεχνολόγων Περιβάλλοντος με εισαγωγική κατεύθυνση την «Συντήρηση Πολιτισμικής Κληρονομιάς»⁴⁶, η οποία το 2017 μετονομάστηκε σε εισαγωγική κατεύθυνση «Συντήρησης Αρχαιοτήτων και Έργων Τέχνης», χωρίς μεταβολή του γνωστικού της αντικειμένου. Οι απόφοιτοι της τελευταίας έχουν τα ίδια επαγγελματικά δικαιώματα με το Τμήμα Συντήρησης Αρχαιοτήτων και Έργων Τέχνης στο Τ.Ε.Ι. Αθήνας. Διευκρινίζεται περαιτέρω, ότι και τα δύο τμήματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης που υφίστανται στην Ελλάδα σήμερα λειτουργούν το ένα στο Πανεπιστήμιο Ιονίων Νήσων και το άλλο στο Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής.

---

⁴⁴ Προεδρικό Διάταγμα 385, Επαγγελματικά δικαιώματα πτυχιούχων του τμήματος Συντήρησης Αρχαιοτήτων και Έργων Τέχνης της Σχολής Γραφικών Τεχνών και Καλλιτεχνικών Σπουδών των Τεχνολογικών Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων (Τ.Ε.Ι.), Εφημερίδα της Κυβερνήσεως της Ελληνικής Δημοκρατίας (ΦΕΚ 169/Α/16-09-1989)

⁴⁵ Προεδρικό Διάταγμα 73, «Επαγγελματικά δικαιώματα και καθορισμός όρων και προϋποθέσεων χορήγησης άδειας ασκήσεως επαγγέλματος των ειδικοτήτων: α) «Τεχνικού Συντήρησης Έργων Τέχνης» Ι.Ε.Κ. επιπέδου μεταδευτεροβάθμιας επαγγελματικής κατάρτισης και β) «Τεχνίτη Συντήρησης Έργων Τέχνης– Αποκατάστασης» Τ.Ε.Ε. Α΄ και Β΄ κύκλου σπουδών» Εφημερίδα της Κυβερνήσεως της Ελληνικής Δημοκρατίας (ΦΕΚ 55/Α΄/21-3-2002)

⁴⁶ Προεδρικό Διάταγμα 103, Μετονομασία Τμήματος – Συγχώνευση Τμημάτων– Κατάργηση Παραρτημάτων – Ίδρυση Σχολών – Συγκρότηση Σχολών του Τ.Ε.Ι. Ιονίων Νήσων, περίπτωση α΄ της παρ. 1 του άρθρου 3, Εφημερίδα της Κυβερνήσεως της Ελληνικής Δημοκρατίας (ΦΕΚ 136/Α΄/05-05-2013)

IV. Η Διεύθυνση Συντήρησης Αρχαίων και Νεωτέρων Μνημείων

Η Διεύθυνση Συντήρησης Αρχαίων και Νεωτέρων Μνημείων (ΔΣΑΝΜ) εδρεύει σήμερα στην οδό Παν. Τσαλδάρη (Πειραιώς) 81. Συνιστά μία κεντρική υπηρεσία του Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού και οι λειτουργίες της εντάσσονται στην κεντρική κυβέρνηση.

IV.1. Εξέλιξη Οργανωτικής Δομής

Ως αυτοτελής υπηρεσία συστάθηκε σύμφωνα με το άρθρο 13 του Π.Δ. 941/1978⁴⁷, στο οποίο περιγράφονται η διάρθρωση και οι αρμοδιότητες της στην πρωτογενή της μορφή. Ειδικότερα, τότε απαρτιζόταν από δύο τμήματα α) το Τμήμα Συντήρησης και β) το Τμήμα Έρευνας. Στην επόμενη, χρονικά, τροποποίηση του Οργανισμού του Υπουργείου με το Π.Δ. 191/2003⁴⁸, η δομή της ΔΣΑΝΜ διευρύνθηκε από δύο στα παρακάτω πέντε τμήματα:

- α) Τμήμα Συντήρησης Προϊστορικών, Κλασικών, Ελληνιστικών και Ρωμαϊκών Αρχαιοτήτων.
- β) Τμήμα Συντήρησης Βυζαντινών και Μεταβυζαντινών Αρχαιοτήτων.
- γ) Τμήμα Συντήρησης Νεωτέρων και Συγχρόνων Μνημείων.
- δ) Τμήμα Εφαρμοσμένης Έρευνας.
- ε) Τμήμα Γραμματειακής και Οικονομικής Υποστήριξης.

Η δομή αυτή της Διεύθυνσης Συντήρησης διαμορφώθηκε σε αναλογία με τις υπόλοιπες Διευθύνσεις του Υπουργείου με αντικείμενο την προστασία και ανάδειξη μνημείων (π.χ. Διεύθυνση Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων, Διεύθυνση Βυζαντινών και Μεταβυζαντινών Αρχαιοτήτων κλπ.)

Η εφαρμογή μνημονιακής πολιτικής στην χώρα και η αντίστοιχη προσπάθεια για αναδιοργάνωση των δημοσίων υπηρεσιών, μέσω της ορθολογικής διαχείρισης της δημόσιας διοίκησης, οδήγησε συνεπακόλουθα στη συρρίκνωση και των τμημάτων της

---

⁴⁷ Προεδρικό Διάταγμα 941, «Περί Οργανισμού του Υπουργείου Πολιτισμού», Εφημερίδα της Κυβερνήσεως της Ελληνικής Δημοκρατίας (ΦΕΚ 320/Α'/17-10-1977)

⁴⁸ Προεδρικό Διάταγμα 191, άρθρο 12, «Οργανισμός Υπουργείου Πολιτισμού», Εφημερίδα της Κυβερνήσεως της Ελληνικής Δημοκρατίας (ΦΕΚ 146/Α'/13-06-2003)

ΔΣΑΝΜ⁴⁹, η οποία οδηγήθηκε με το αμέσως επόμενο Π.Δ.104 (ΦΕΚ 171 Α/28-08-2014, αρ.16), σε συγχώνευση των πέντε τμημάτων της στα παρακάτω τρία:

- α) Τμήμα Μελετών Συντήρησης Αρχαίων και Νεωτέρων Μνημείων
- β) Τμήμα Εκτέλεσης Έργων Συντήρησης Αρχαίων και Νεωτέρων Μνημείων
- γ) Τμήμα Εφαρμοσμένης Έρευνας.

Σήμερα πλέον μετά την έξοδο από την κρίση των μνημονίων και τη μετάβαση σε πιο τεχνοκρατικά μοτίβα λειτουργίας, σε μια νέα προσπάθεια αξιολόγησης και αποτίμησης των δομών του Υπουργείου εφαρμόζεται ο νέος Οργανισμός όπως διαμορφώθηκε με το Π.Δ. 4/2018⁵⁰. Η ισχύουσα οργανωτική δομή της ΔΣΑΝΜ συνίσταται στα ακόλουθα τέσσερα Τμήματα:

- Τμήμα Εκτέλεσης Έργων Συντήρησης Αρχαίων και Νεωτέρων Μνημείων
- Τμήμα Εφαρμοσμένης Έρευνας
- Τμήμα Μελετών Συντήρησης Αρχαίων και Νεωτέρων Μνημείων
- Τμήμα Υποστήριξης Λειτουργίας⁵¹

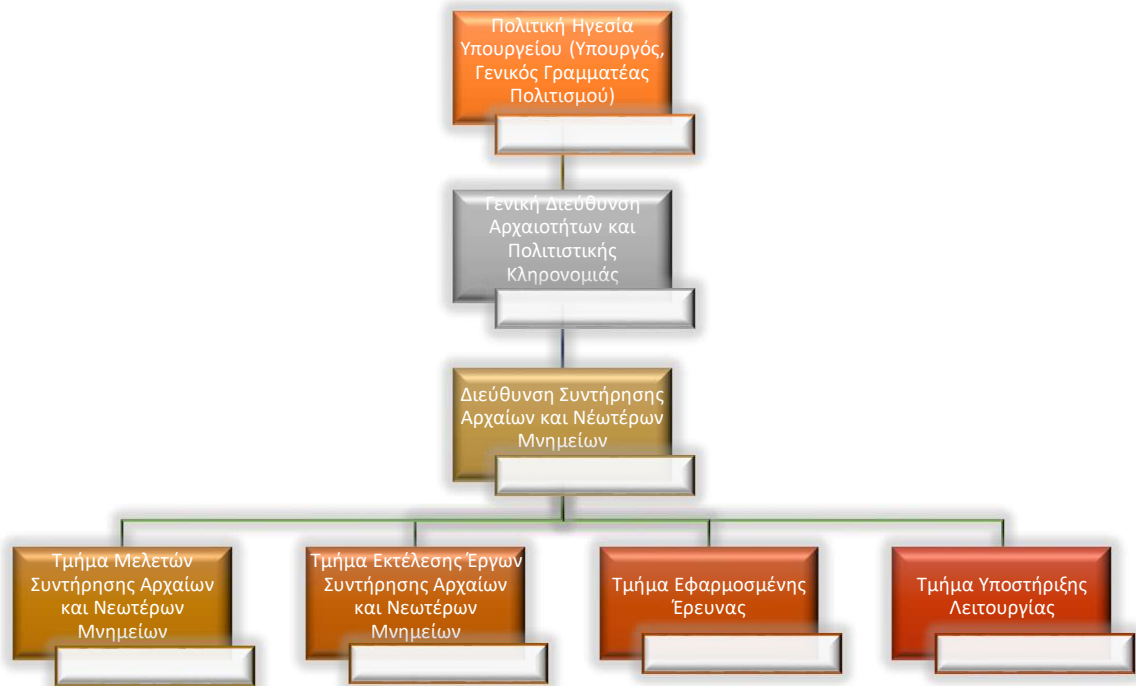
Το οργανόγραμμα της Υπηρεσίας παρουσιάζεται στο Σχήμα 2 που ακολουθεί:

---

⁴⁹ Σπανού, Κ., Ιωάννου Χρ., Λαμπροπούλου, Μ., Μπαλλά, Ε., Οικονόμου, Δ. (2018), *Μεταρρυθμίσεις στη Δημόσια Διοίκηση Στη Διάρκεια της Κρίσης, Επισκόπηση/Περιγραφή/Αποτίμηση*, Αθήνα: Ελληνικό Ίδρυμα Ευρωπαϊκής και Εξωτερικής Πολιτικής, ανακτήθηκε από <http://crisisobs.gr/2020/01/diarthrotikes-allages-sto-pedio-tis-dimosionomikis-politikis-sta-chronia-tis-krisis-thesmiko-plaisio-kai-oikonomika-apotelesmata/>, σελ. 283-286

⁵⁰ Προεδρικό Διάταγμα 4, «Οργανισμός Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού», Εφημερίδα της Κυβερνήσεως της Ελληνικής Δημοκρατίας (ΦΕΚ 7 Α/22-01-2018 – διορθ. σφαλμ. στο ΦΕΚ-158 Α/27-8-18)

⁵¹ Διεύθυνση Συντήρησης Αρχαίων και Νεωτέρων Μνημείων του ΥΠΠΟΑ. Ανακτήθηκε από: <https://www.culture.gov.gr/el/ministry/SitePages/viewyphresia.aspx?iID=1331>

Σχήμα 2-Οργανωτική Δομή Διεύθυνσης Συντήρησης Αρχαίων και Νεωτέρων Μνημείων

IV.2. Επιχειρησιακοί Στόχοι ΔΣΑΝΜ

Η σημερινή δομή της Υπηρεσίας ενισχύει την ενότητα κατεύθυνσης των Τμημάτων της, αφού εφαρμόζεται ένα σχήμα συνεργασίας και όχι αλληλοεπικάλυψης αρμοδιοτήτων, προκειμένου να εξυπηρετούνται οι στόχοι της ΔΣΑΝΜ περιγράφονται στον ιστότοπο του Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού, οι οποίοι αφορούν εν γένει στην συντήρηση και προστασία κινητών και ακίνητων μνημείων, την εκπόνηση σχετικών μελετών, καθώς και την έρευνα σχετικά με τις βέλτιστες πρακτικές στον τομέα της επιστήμης της συντήρησης μνημείων⁵².

Ειδικότερα οι στόχοι των Τμημάτων της Υπηρεσίας προσδιορίζονται από το περιεχόμενο του τίτλου της ονομασίας τους. Δηλαδή αναλυτικότερα:

Το **Τμήμα Μελετών Συντήρησης Αρχαίων και Νεωτέρων Μνημείων** επικεντρώνεται στη διαχείριση ζητημάτων που αφορούν στην εκπόνηση και έγκριση μελετών συντήρησης, καθώς και στη λειτουργία βιβλιοθήκης που περιλαμβάνει τίτλους σχετικούς με τη συντήρηση αρχαιοτήτων.

⁵² Διεύθυνση Συντήρησης Αρχαίων και Νεωτέρων Μνημείων του ΥΠΠΟΑ, ο.π. (σημ. 48)

Το **Τμήμα Εκτέλεσης Έργων Συντήρησης Αρχαίων και Νεωτέρων Μνημείων** στοχεύει στην εκτέλεση έργων συντήρησης και στην οργάνωση και λειτουργία εργαστηρίων συντήρησης.

Το **Τμήμα Εφαρμοσμένης Έρευνας** διαχειρίζεται θέματα που αφορούν στην παρακολούθηση της εξέλιξης της εφαρμοσμένης επιστήμης της συντήρησης, ενώ οι αρμοδιότητες του **Τμήματος Υποστήριξης Λειτουργίας** έχουν ως κεντρικό άξονα τη διοικητική υποστήριξη της γενικότερης λειτουργίας της Υπηρεσίας.

Οι αρμοδιότητες της ΔΣΑΝΜ είναι κυρίως *καθ' ύλην και κλαδικές*, δεδομένου ότι αποτελεί την μοναδική κεντρική υπηρεσία του Υπουργείου η οποία διαχειρίζεται ζητήματα που άπτονται της συντήρησης αρχαιοτήτων και έργων τέχνης και ενώ σε οριζόντιο επίπεδο κεντρικών διευθύνσεων του Υπουργείου έχει κοινές αρμοδιότητες με άλλες κεντρικές υπηρεσίες, η αποκλειστικότητα άσκησης των αρμοδιοτήτων της προκύπτει από το ουσιαστικό περιεχόμενο των πράξεων και εν γένει των θεμάτων που διαχειρίζεται/εκδίδει και αφορούν στη συντήρηση μνημείων σύμφωνα με το άρθρο 23 του Π.Δ. 4/2018⁵³ σε συνδυασμό με τον Νόμο 4858/2021 «Κύρωση Κώδικα νομοθεσίας για την προστασία των αρχαιοτήτων και εν γένει της πολιτιστικής κληρονομιάς» (ΦΕΚ 220/Α/19-11-2021) και ειδικότερα τα άρθρα 41 και 43^{54,55}.

Υπάρχουν επίσης αρμοδιότητες της Υπηρεσίας, οι οποίες χαρακτηρίζονται ως *κατευθυντήριες ή στρατηγικής φύσης* και αφορούν στην άσκηση πολιτικής ή στρατηγικής σε θέματα συντήρησης είτε της ίδιας υπηρεσίας ή άλλων⁵⁶. Οι αρμοδιότητες αυτές προκύπτουν από την πραγματοποίηση δράσεων που σχετίζονται κυρίως με την αποστολή της Υπηρεσίας όπως αυτή συνοψίζεται στη φράση «*Συντηρώντας την ύλη διατηρώντας τη μνήμη*» (Εικόνα 4).

---

⁵³ Προεδρικό Διάταγμα 4, «Οργανισμός Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού», Εφημερίδα της Κυβερνήσεως της Ελληνικής Δημοκρατίας (ΦΕΚ 7 Α/22-01-2018 – διορθ. σφαλμ. στο ΦΕΚ-158 Α/27-8-18)

⁵⁴ Ακριβοπούλου και Ανθόπουλος, (2015), *Εισαγωγή στο Διοικητικό Δίκαιο*, Αθήνα: Ελληνικά Ακαδημαϊκά Ηλεκτρονικά Συγγράμματα και Βοηθήματα, Ανακτήθηκε από: <https://repository.kallipos.gr/handle/11419/2532>, σελ. 81, 83-84.

⁵⁵ Γέροντας, Α. (2014), *Επιτομή Γενικού Διοικητικού Δικαίου*, Αθήνα- Θεσσαλονίκη: Σάκκουλα Α.Ε., σελ. 270, 272-4

⁵⁶ Γέροντας, ο.π. (σημ. 52), σελ. 272

Εικόνα 3- Η αποστολή της Δ/σης Συντήρησης Αρχαίων και Νεωτέρων Μνημείων.⁵⁷

Σήμερα η ΔΣΑΝΜ λαμβάνοντας υπόψη αφενός τις μεταβολές στο εξωτερικό περιβάλλον της, είτε αυτές προέρχονται από περιβαλλοντικούς, οικονομικούς, κοινωνικοπολιτικούς παράγοντες και αφετέρου την οργανωτική της δομή και το διαθέσιμο δυναμικό κατανέμει τις δράσεις της σε τρεις βασικούς άξονες: α) την εκπόνηση μελετών και εκτέλεση έργων συντήρησης, β) την εξωστρέφεια και γ) την έρευνα, τις νέες τεχνολογίες και την καινοτομία⁵⁸. Αναλυτικότερη, η δράση της Υπηρεσίας παρουσιάζεται στο Σχήμα 3 που ακολουθεί.

⁵⁷ <https://m.facebook.com/dsanm.culture/videos/>

⁵⁸ Το υπ' αριθμ. ΥΠΠΟΑ/ΥΠΠΟΑ/ΓΔΑΠΚ/ΔΣΑΝΜ/Φ160/16-07-2019 έγγραφο της ΔΣΑΝΜ

Σχήμα 3- Δράσεις της Διεύθυνσης Συντήρησης Αρχαίων και Νεωτέρων Μνημείων

V. Υφιστάμενες Λειτουργίες - Πλατφόρμα Διασύνδεσης

Η παρούσα εργασία σε πρώτη φάση αποσκοπεί να αποτυπώσει τις λειτουργίες της Διεύθυνσης Συντήρησης Αρχαίων και Νεωτέρων Μνημείων, όπως αυτές διαμορφώνονται από τις αρμοδιότητες της σε συνδυασμό με τους στόχους της και να προσδιορίσει τη δυνατότητα μεταφοράς τους σε μία ενιαία πλατφόρμα διασύνδεσης πληροφοριακών συστημάτων, καθορίζοντας τη σκοπιμότητα του κάθε ενός αλλά και την αλληλεξάρτηση με τα υπόλοιπα.

Στόχος είναι αρχικά να σκιαγραφηθεί το είδος αλληλεπίδρασης που θα προσφέρεται από κάθε πληροφοριακό σύστημα, αλλά και να οριοθετηθεί ο βαθμός που η χρήση τεχνικών πληθοπορισμού θα συμβάλει στην αποδοτική και αποτελεσματική ανάπτυξη και αξιοποίηση των πληροφοριακών συστημάτων και γενικότερα της πλατφόρμας.

Για την αρχική διαμόρφωση της πρότασης για την δημιουργία μίας ενιαίας διαλειτουργικής πλατφόρμας, μελετήθηκε το αρχείο της Διεύθυνσης, ως προς τα διαθέσιμα δευτερογενή δεδομένα που διαθέτει, δηλαδή δεδομένα που προκύπτουν κατά την διεκπεραίωση των διοικητικών διαδικασιών που εκτελεί η Υπηρεσία, αλλά

Εικόνα 4-Λειτουργίες Ενιαίας Πλατφόρμας για τη Συντήρηση Αρχαιοτήτων και Έργων Τέχνης

και των πληροφοριών που διαχειρίζεται η Υπηρεσία και αφορούν στην επιστήμη της συντήρησης⁵⁹. Επίσης διευκρινίζεται ότι από το σύνολο των προτεινόμενων λειτουργιών της πλατφόρμας αυτές που είναι υπογραμμισμένες και με πλάγια γραφή είναι οι λειτουργίες για τις οποίες προτείνεται η αξιοποίηση τεχνικών πληθοπορισμού, ενώ αιτιολογείται και ο τρόπος που η εφαρμογή τέτοιων τεχνικών θα συμβάλει στην αποδοτικότερη λειτουργία της πλατφόρμας.

V. 1 Μητρώο Συντηρητών Αρχαιοτήτων και Έργων Τέχνης

Η μελέτη των διασυνδεδεμένων πληροφοριακών συστημάτων ξεκινάει από το Μητρώο Συντηρητών Αρχαιοτήτων και Έργων Τέχνης που τηρείται στην ΔΣΑΝΜ, δεδομένου ότι αποτελεί τη βάση διασύνδεσης του Δημοσίου (Διεύθυνση Συντήρησης) με τους ιδιώτες συντηρητές που δραστηριοποιούνται στον τομέα της συντήρησης και τους υπόλοιπους φορείς/πολίτες που ενδιαφέρονται να αντλήσουν πληροφορίες σχετικά με το ποια πρόσωπα έχουν δυνατότητα να εκτελέσουν εργασίες συντήρησης.

V.1.α. Θεσμικό Πλαίσιο-Διοικητικές Διαδικασίες

Η τήρηση του Μητρώου Συντηρητών ξεκίνησε το 1999 σε εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 9, της παρ. 6, του Ν. 2557/1997⁶⁰, ενώ αναδιαμορφώθηκε ύστερα από την αντικατάσταση του παραπάνω άρθρου από την υποπαράγραφο Ε7, περ. 2, του Ν. 4152/2013⁶¹, όπως αυτή συμπεριλαμβάνεται τελικά σήμερα στο κωδικοποιημένο άρθρο 43 του Ν. 4858/2021.

Η εγγραφή προσώπων στο Μητρώο Συντηρητών αποτελεί απόρροια της κατοχής άδειας για την ανάληψη εκπόνησης μελέτης, εκτέλεσης και επίβλεψης έργου συντήρησης και τη λειτουργία εργαστηρίων για τη συντήρηση αρχαιοτήτων και έργων τέχνης κινητών και ακινήτων μνημείων, όπως ορίζεται στο άρθρο 43 του Ν. 4858/2021⁶². Στο ίδιο άρθρο αναλύονται οι προϋποθέσεις και οι περιορισμοί για την λήψη της εν λόγω άδειας, ενώ γίνεται σαφές ότι το δικαίωμα εκτέλεσης εργασιών συντήρησης επί μνημείων περιορίζεται αποκλειστικά είτε στις υπηρεσίες του ΥΠΠΟΑ ή στα πρόσωπα που είναι εγγεγραμμένα στο Μητρώο.

---

⁵⁹ Σταθακόπουλος, Βλ. (2005), *Μέθοδοι Έρευνας Αγοράς*, Γ' Έκδοση, Αθήνα: Αθ. Σταμούλης, σελ. 68

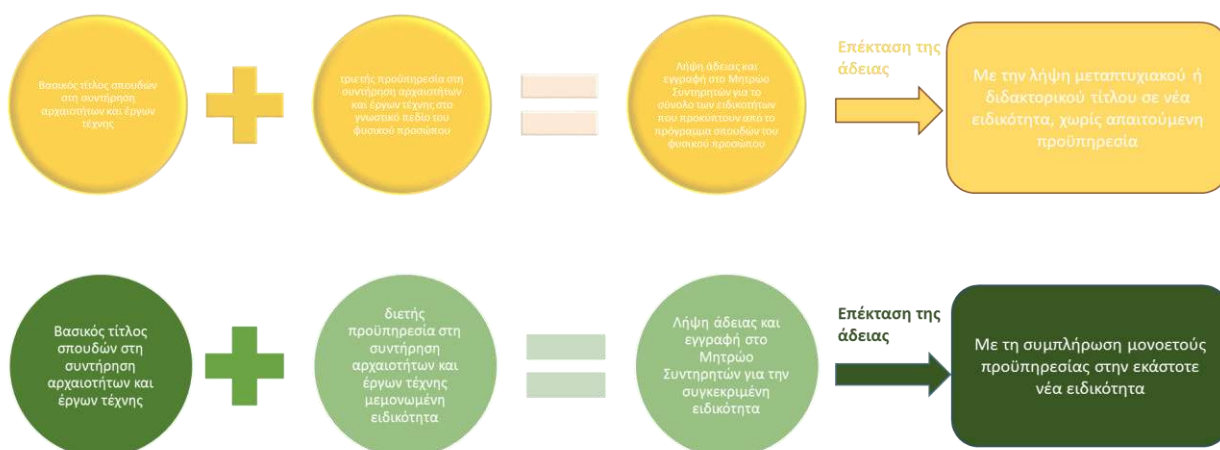
⁶⁰ Νόμος 2557/1997 «Θεσμοί, μέτρα και δράσεις πολιτιστικής ανάπτυξης» (ΦΕΚ 271/Α'/24.12.1997)

⁶¹ Νόμος 4152/2013 «Επείγοντα μέτρα εφαρμογής των νόμων 4046/2012, 4093/2012 και 4127/2013.» (ΦΕΚ 107/Α'/9-5-2013)

⁶² Νόμος 4858/2021 «Κύρωση Κώδικα νομοθεσίας για την προστασία των αρχαιοτήτων και εν γένει της πολιτιστικής κληρονομιάς» (ΦΕΚ 220/Α/19-11-2021)

Σημειώνεται περαιτέρω, ότι έως σήμερα στο Μητρώο είναι εγγεγραμμένα μόνο φυσικά πρόσωπα, ενώ οι εν λόγω άδειες αντικατοπτρίζουν τόσο το γνωστικό υπόβαθρο όσο και την εμπειρία των εγγεγραμμένων δεδομένου ότι οι τελευταίοι λαμβάνουν άδεια σε συγκεκριμένες ειδικότητες συντήρησης, οι οποίες σχετίζονται με τα υλικά κατασκευής των αντικειμένων πολιτιστικής κληρονομιάς/μνημείων. Ενδεικτικά και όχι περιοριστικά ως ειδικότητες αναφέρονται οι ακόλουθες: λίθος, ψηφιδωτό, ξύλο-ξύλογλυπτο, τοιχογραφίες, εικόνες, ύφασμα, αρχαιακό υλικό, οστά, γυαλί, κεραμική, κλπ.

Αξίζει επίσης να σχολιαστεί το γεγονός ότι από το 2013 οπότε και άλλαξε η νομοθεσία που διέπει τον θεσμό του Μητρώου Συντηρητών, καταργήθηκε το δικαίωμα εγγραφής των Δημοσίων Υπαλλήλων, μόνιμων και ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου, για όσο διατηρούν τη δημοσιοϋπαλληλική τους σχέση.

Σχήμα 4-- Συνοπτική παρουσίαση των προϋποθέσεων για την λήψη της άδειας και την εγγραφή στο Μητρώο Συντηρητών

Επιπροσθέτως σημειώνεται ότι από την υποχρέωση τήρησης του Μητρώου Συντηρητών από την ΔΣΑΝΜ ανακύπτουν οι ακόλουθες διοικητικές διαδικασίες:

- *Χορήγηση άδειας.* Ο μέσος χρόνος για την ολοκλήρωση της διαδικασίας ανέρχεται σε 90 ημέρες.
- *Χορήγηση επέκτασης άδειας.* Ο μέσος χρόνος για την ολοκλήρωση της διαδικασίας ανέρχεται σε 90 ημέρες.

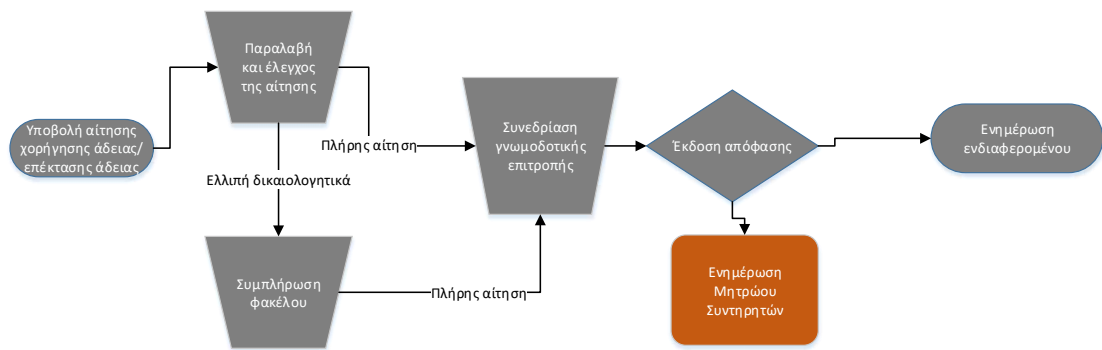
- *Χορήγηση αποσπάσματος εγγεγραμμένων προσώπων στο Μητρώο Συντηρητών.*
Ο μέσος χρόνος για την ολοκλήρωση της διαδικασίας ανέρχεται σε 2 ημέρες.
- *Χορήγηση βεβαίωσης σε φυσικό πρόσωπο εγγραφής στο Μητρώο Συντηρητών.*
Ο μέσος χρόνος για την ολοκλήρωση της διαδικασίας ανέρχεται σε 2 ημέρες.
- *Ενημέρωση ατομικών στοιχείων των εγγεγραμμένων φυσικών προσώπων.* Ο μέσος χρόνος για την ολοκλήρωση της διαδικασίας ανέρχεται σε 10 λεπτά⁶³.

Το 2017 τέθηκε σε λειτουργία ένα ενδοεπιχειρησιακό πληροφοριακό σύστημα, υποστηρικτικό για την διεκπεραίωση των προαναφερομένων διαδικασιών που σχετίζονται με την λειτουργία του Μητρώου, το οποίο υλοποιήθηκε ύστερα από πρόταση της Υπηρεσίας από την Διεύθυνση Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης του ΥΠΠΟΑ. Το εν λόγω σύστημα, διαθέτει δύο ρόλους, από τους οποίους ο πρώτος είναι αυτός του «*Συντάκτη*», με πλήρη δικαιώματα πρόσβασης στο Μητρώο, δηλαδή μπορεί να μεταβάλει, να προσθέτει και να διαγράφει εγγραφές. Ο δεύτερος ρόλος του «*Συνδρομητή*» μπορεί να προσπελάσει πληροφορίες και στοιχεία του συστήματος, αλλά δεν έχει δικαίωμα τροποποίησης/επεξεργασίας των στοιχείων αυτών. Σήμερα πρόσβαση στο Μητρώο διατηρούν χρήστες από όλες τις Περιφερειακές και Ειδικές Περιφερειακές Υπηρεσίες του ΥΠΠΟΑ, οι οποίες ανέρχονται σε 72, έτσι ώστε να διευκολυνθεί η λειτουργία κυρίως των Τμημάτων Συντήρησης των Υπηρεσιών ανά την επικράτεια. Παρόλα αυτά το σύστημα διατηρεί την εσωτερική του λειτουργική κατάσταση δεδομένου ότι η χρήση του περιορίζεται σε υπηρεσίες εντός του Υπουργείου.

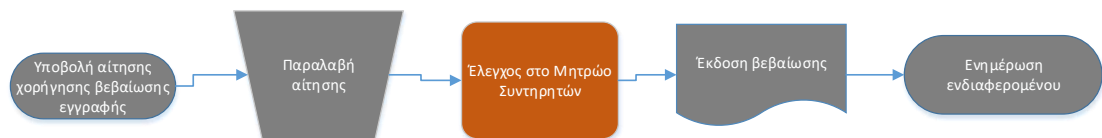
Τα σημεία διασύνδεσης του υφιστάμενου Πληροφοριακού Συστήματος με τις διαδικασίες που σχετίζονται με τη λειτουργία του Μητρώου Συντηρητών αναλύονται στα επιμέρους βήματα όπως παρουσιάζονται στις Εικόνες 6, 7 και 8 που ακολουθούν.

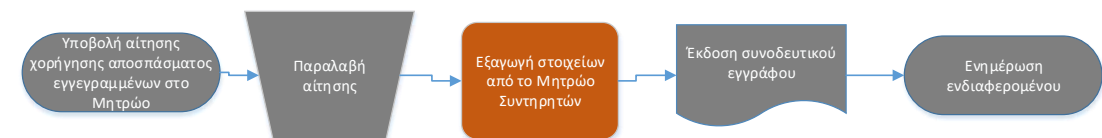
⁶³ Εθνικό Μητρώο Διαδικασιών, <https://mitos.gov.gr/>

Εικόνα 5- Αποτύπωση διαδικασίας για χορήγηση άδειας και επέκτασης αυτής

Εικόνα 6-Αποτύπωση διαδικασίας για χορήγηση βεβαίωση εγγραφής στο Μητρώο Συντηρητών

Εικόνα 7-Αποτύπωση διαδικασίας για χορήγηση αποσπάσματος εγγεγραμμένων προσώπων στο Μητρώο Συντηρητών

Από τα παραπάνω προκύπτει ότι στη σημερινή του μορφή η διεκπεραίωση των διαδικασιών που σχετίζονται με το Μητρώο Συντηρητών γίνεται ουσιαστικά εξωσυστημικά χωρίς μεγάλο βαθμό αυτοματισμού, αλλά και ελλείπει της διασύνδεσης του Συστήματος τόσο με τα εγγεγραμμένα πρόσωπα όσο και με τα ενδιαφερόμενα τρίτα μέρη.

Ν.1.β. Αξιολόγηση Στοιχείων που Προέρχονται από το Αρχείο της ΔΣΑΝΜ

Στο πλαίσιο μελέτης των διαδικασιών που σχετίζονται με το Μητρώο Συντηρητών, έχουν ληφθεί υπόψη στοιχεία που αφορούν στο διάστημα 2000-2021. Από την έναρξη λειτουργίας του Μητρώου έχουν εξαιρεθεί από την μελέτη τα δύο πρώτα χρόνια λειτουργίας του, προκειμένου να αποφευχθούν στατιστικά σφάλματα. Συγκεκριμένα οι άδειες που εκδόθηκαν τα δύο πρώτα αυτά έτη ανήλθαν το 1999 σε 457 και το 2000 σε 107, τιμές οι οποίες είναι ακραίες. Ο υψηλός, σε σχέση με τα επόμενα έτη, αριθμός των αδειών κατά την περίοδο 1999-2000 οφειλόταν στην μαζική έκδοση αδειών από φυσικά πρόσωπα που τότε πληρούσαν τις προϋποθέσεις για την λήψη της σχετικής

άδειας για την ανάληψη εκπόνησης μελέτης, εκτέλεσης και επίβλεψης έργου συντήρησης και τη λειτουργία εργαστηρίων για τη συντήρηση αρχαιοτήτων και έργων τέχνης κινητών και ακινήτων μνημείων.

Τα δεδομένα που αφορούν στο διάστημα από το 2001 έως το 2021, παρουσιάζονται αναλυτικά στον [Πίνακα 3](#) που περιλαμβάνεται στο Παράρτημα Ι. Από τα δεδομένα του Πίνακα και όσον αφορά στις επιμέρους διαδικασίες που σχετίζονται με το Μητρώο Συντηρητών παρατηρούνται τα εξής:

α) Χορήγηση αποσπάσματος των εγγεγραμμένων φυσικών προσώπων στο Μητρώο Συντηρητών.

Είναι μία διαδικασία που απευθύνεται σε ιδιώτες/φορείς εκτός ΥΠΠΟΑ, οι οποίοι επιθυμούν να αναθέσουν την εκπόνηση μελέτης, εκτέλεση και επίβλεψη έργου συντήρησης σε εγγεγραμμένα πρόσωπα του Μητρώου Συντηρητών, επομένως αναζητούν πρόσβαση στα στοιχεία επικοινωνίας των εγγεγραμμένων.

Γράφημα 1-Χρονολογική Ζήτηση των αποσπασμάτων εγγεγραμμένων φυσικών προσώπων από το Μητρώο Συντηρητών

Από τα στοιχεία του Γραφήματος 1, προκύπτει ότι η ζήτηση πληροφοριών για τα εγγεγραμμένα στο μητρώο φυσικά πρόσωπα παρουσιάζει μία σχετικά χαμηλή και σταθερή πορεία έως το 2016, οπότε και εμφανίζεται εντατική αύξηση των τιμών από τα μέσα της τελευταίας δεκαετίας. Ειδικότερα η μέγιστη τιμή των στοιχείων λαμβάνεται το 2019 και αντιστοιχεί στην ικανοποίηση 35 αιτημάτων. Ακολουθεί εκ νέου μείωση των σχετικών αιτημάτων, η οποία δυνητικά μπορεί να αποδοθεί στις συνέπειες που επέφεραν τα περιοριστικά μέτρα που εφαρμόστηκαν στο πλαίσιο αντιμετώπισης της πανδημίας COVID-19.

Ωστόσο, είναι σαφής η αύξηση της αναζήτησης επαγγελματιών συντηρητών στην αγορά για επεμβάσεις συντήρησης σε αρχαιοτήτες και έργα τέχνης, γεγονός που καταδεικνύει μία περισσότερο ανταγωνιστική αγορά σε σχέση με παλαιότερα. Στο σημείο αυτό σημειώνεται ότι η αγορά για τις επεμβάσεις συντήρησης διακρινόταν μάλλον για τον ολιγοπωλιακό χαρακτήρα της, αφού σε μεγαλύτερο βαθμό αυτές εκτελούνταν σχεδόν αποκλειστικά από τις Υπηρεσίες του ΥΠΠΟΑ. Όπως αναφέρθηκε και νωρίτερα οι επαγγελματίες συντηρητές τριτοβάθμιας εκπαίδευσης κατοχύρωσαν τα επαγγελματικά τους δικαιώματα μόλις το 1989 (ΦΕΚ 169/Α/16-09-1989), έως τότε το Υπουργείο Πολιτισμού, αναγκαστικά αποτελούσε τον κυρίαρχο «πάροχο» υπηρεσιών συντήρησης αρχαιοτήτων και έργων τέχνης έτσι ώστε η αγορά να μην

αποτύχει⁶⁴.

β) Χορήγηση βεβαιώσεων εγγραφής στο Μητρώο Συντηρητών

Οι βεβαιώσεις αυτές χορηγούνται στα εγγεγραμμένα φυσικά πρόσωπα ύστερα από αίτημα των τελευταίων, προκειμένου να συμμετάσχουν είτε σε προκηρύξεις του Ανώτατου Συμβουλίου Επιλογής Προσωπικού για την πρόσληψη προσωπικού στο Δημόσιο ή σε διαγωνιστικές διαδικασίες σύναψης Δημοσίων Συμβάσεων για την ανάληψη εκπόνησης μελέτης, εκτέλεσης και επίβλεψης έργου συντήρησης.

⁶⁴ Gruber, J. (2019), Δημόσια Οικονομική και Δημόσια Πολιτική, Β΄ Έκδοση, Αθήνα: Da Vinci, σελ 141-163· Krugman, P., Wells, R., (2018), Οικονομική σε Διδακτικές Ενότητες, Αθήνα: Gutenberg, σελ 332-413· Rosen, S. H., Gayer, T., Ράπανος, Β. Θ., Καπλάνογλου, Γ. (2009), Δημόσια Οικονομική, Σύγχρονη θεωρία και ελληνική πραγματικότητα, Α΄ Τόμος, Αθήνα: Κριτική, σελ. 126-150

Συγκρίνοντας τα Γραφήματα 1 και 2, οι παραγόμενες πράξεις της Υπηρεσίας αυτής της κατηγορίας φαίνεται ότι παρουσιάζουν μία αναλογική αντιστοιχία με τα αιτήματα χορήγησης αποσπασμάτων του Μητρώου.

Συνεπώς, παρατηρείται αναλογικότητα μεταξύ προσφοράς επαγγελματιών του κλάδου και ζήτησης σε επεμβάσεις συντήρησης αρχαιοτήτων και έργων τέχνης, γεγονός που ενισχύει την δυνατότητα της αγοράς να λειτουργήσει περισσότερο ανταγωνιστικά και τελικά υπαινίσσεται την έλλειψη αναγκαιότητας παρεμβολής του Δημοσίου Τομέα (ΥΠΠΟΑ)⁶⁵.

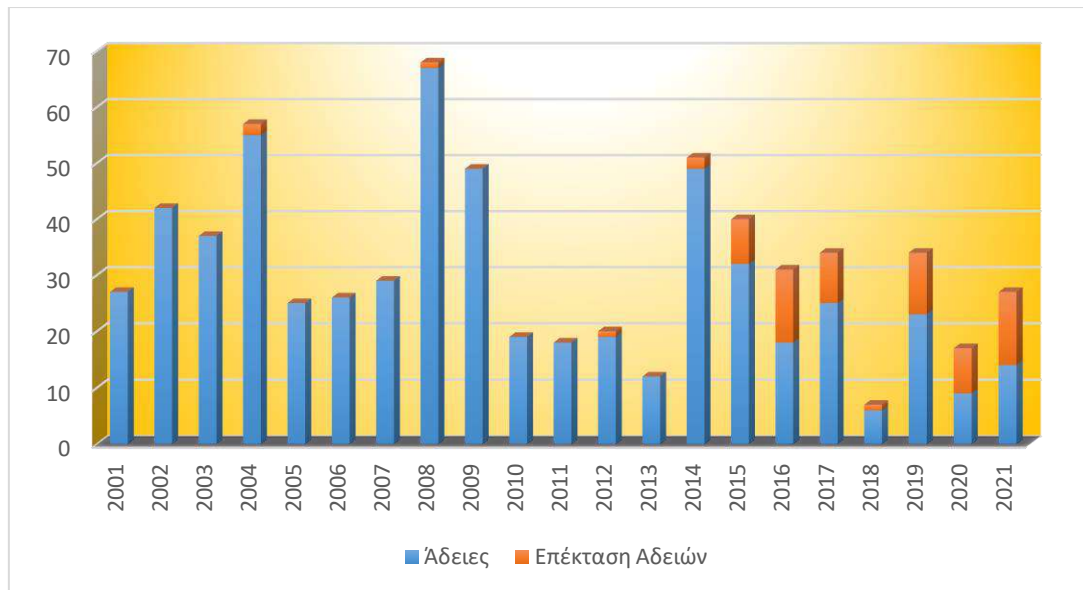
γ) Χορήγηση αδειών/επεκτάσεων αδειών

Ο αριθμός των αδειών και των επεκτάσεων τους που έχουν χορηγηθεί το διάστημα από 2001 έως το 2021 παρουσιάζονται στο Γράφημα 3 που ακολουθεί.

Γράφημα 2-Χρονολογική Ζήτηση των χορηγούμενων βεβαιώσεων εγγραφής φυσικών προσώπων στο Μητρώο Συντηρητών

---

⁶⁵ Gruber, (ο.π. σημ. 60), σελ. 141-163· Krugman, Wells, (ο.π. σημ. 60), σελ. 332-413· Rosen, Gayer, Ράπανος, Καπλάνογλου, (ο.π. σημ 60), σελ. 126-150

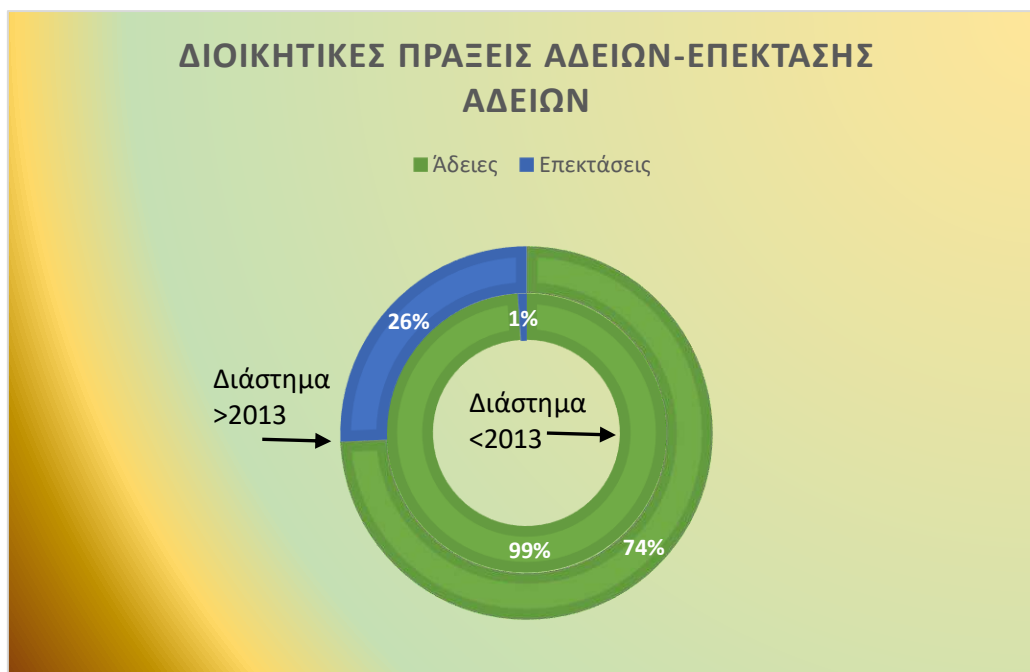

Γράφημα 3-Χρονολογική Αποτύπωση των αδειών και των επεκτάσεων αδειών που έχουν χορηγηθεί από τη ΔΣΑΝΜ

Μία πρώτη διαπίστωση από την κατανομή των δεδομένων στο Γράφημα 3 είναι ότι παρατηρείται μία επαναλαμβανόμενη αυξομείωση του αριθμού των εκδιδόμενων πράξεων ανά διαστήματα σχεδόν πενταετίας. Μία πιθανή εξήγηση για αυτό είναι ότι την πλειονότητα των έργων συντήρησης στο παρελθόν αναλάμβανε το ΥΠΠΟΑ, το οποίο εκτελούσε εντατικά έργα κατά τις προγραμματικές χρηματοδοτικές περιόδους από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Ως απόρροια αυτού, τα διαστήματα εκτέλεσης έργων από το ΥΠΠΟΑ υπήρχε και εντονότερη ζήτηση προσωπικού, με αποτέλεσμα το απασχολούμενο προσωπικό να συμπληρώνει την προϋπηρεσία που απαιτείται για την έκδοση της άδειας ή επέκτασης αυτής.

Μετά το 2015 παρατηρείται μεγαλύτερη ανεξαρτησία του αριθμού των αιτήσεων σε σχέση με τη δράση του ΥΠΠΟΑ, γεγονός που ισχυροποιεί την άποψη ότι ο κλάδος των συντηρητών αρχαιοτήτων και έργων τέχνης κινείται περισσότερο ανεξάρτητα από τον κρατικό μηχανισμό και έχει ξεκινήσει σταθερά να αποκτά μία περισσότερο ανταγωνιστική μορφή.

Στο σημείο αυτό αξίζει επίσης να γίνει μία συγκριτική αναφορά στον αριθμό των αδειών και των επεκτάσεων αυτών.

Γράφημα 4-Ποσοστιαία Απεικόνιση των αδειών και των επεκτάσεων πριν και μετά την αλλαγή της νομοθεσίας

Από το Γράφημα 4 φαίνεται ότι το ποσοστό των επεκτάσεων των αδειών αναλογεί στο 25% των συνολικών αιτημάτων για την περίοδο μετά το 2013 όποτε και τροποποιήθηκε η σχετική νομοθεσία. Δηλαδή μετά το 2013 το ποσοστό επανελέγχου των φακέλων των ενδιαφερομένων στο πλαίσιο χορήγησης επεκτάσεων της άδειας είναι αρκετά σημαντικό.

δ) Γενικά Ζητήματα γύρω από τη Λειτουργία του Μητρώου Συντηρητών

Σήμερα με τον υφιστάμενο τρόπο λειτουργίας του Μητρώου Συντηρητών, είναι αρκετά δύσκολο να θεωρηθούν ποιοτικά το σύνολο των ατομικών στοιχείων που περιλαμβάνει το Μητρώο, δεδομένου ότι πλέον τα εγγεγραμμένα πρόσωπα ανέρχονται σε 1087 και η μονόπλευρη επικαιροποίηση των στοιχείων από την Υπηρεσία είναι μάλλον αδύνατη, μιας και αυτή δεν έχει πραγματοποιηθεί ποτέ έως σήμερα σε πλήρη έκταση.

Η μοναδική προσπάθεια επικαιροποίησης των στοιχείων των εγγεγραμμένων προσώπων πραγματοποιήθηκε το 2014, με την αποστολή 929 ερωτηματολογίων σε έντυπη μορφή στις ταχυδρομικές διευθύνσεις που είχαν δηλώσει τα εγγεγραμμένα πρόσωπα. Από το σύνολο των ερωτηματολογίων επεστράφησαν συμπληρωμένα 314 έντυπα από πρόσωπα που διατηρούσαν δημοσιοϋπαλληλική σχέση, 203 από λοιπούς εγγεγραμμένους, ενώ 30 επιστράφηκαν από το ταχυδρομείο ως «ανύπαρκτος αποδέκτης» ή «ο αποδέκτης μετακόμισε χωρίς να αφήσει νέα διεύθυνση». Σημειώνεται

στο σημείο αυτό ότι ο έλεγχος διατήρησης δημοσιοϋπαλληλικής σχέσης κατέστη δυνατός μόνο για το προσωπικό του ΥΠΠΟΑ και για όποιον άλλον εγγεγραμμένο προέβη αυτοβούλως σε σχετική δήλωση.

Κατά τη χορήγηση αποσπασμάτων του Μητρώο σε φυσικά πρόσωπα ή φορείς ζητούνται σχεδόν στο σύνολο των αιτημάτων συμπληρωματικά πληροφορίες σχετικά με την εμπειρία των εγγεγραμμένων προσώπων. Η ΔΣΑΝΜ εφαρμόζοντας την αρχή της ισότητας έναντι των εγγεγραμμένων προσώπων δεν δύναται να υποδείξει συγκεκριμένο πρόσωπο, ωστόσο είναι σαφές ότι η απλή παράθεση καταλόγου που περιλαμβάνει τα στοιχεία επικοινωνίας των εγγεγραμμένων προσώπων δε διευκολύνει τον ενδιαφερόμενο κατά την αναζήτηση να αναθέσει κάποια εργασία σχετική με τη συντήρηση αρχαιοτήτων ή έργων τέχνης.

Συμπληρωματικά σημειώνεται επίσης, ότι η αυτοματοποίηση μέρους ή ολόκληρων διαδικασιών που συνδέονται με τη λειτουργία του Μητρώου θα ενίσχυε την αποδοτικότερη και ποιοτικότερη διεκπεραίωση αιτημάτων ενώ παράλληλα θα μειωνόταν ο χρόνος διεκπεραίωσης των διαδικασιών από την Υπηρεσία και κατά συνέπεια και η ανάγκη απασχόλησης μέρος του προσωπικού.

V.1.γ. Πρόταση Πληροφοριακού Συστήματος

Σύμφωνα με τα δεδομένα που παρουσιάστηκαν στην προηγούμενη παράγραφο, κρίνεται ότι το Μητρώο Συντηρητών δύναται να μετατραπεί σε ένα περισσότερο παραγωγικό σύστημα, το οποίο αφενός θα επιτρέπει τη διαλειτουργικότητα με άλλα συστήματα και αφετέρου θα αξιοποιεί τεχνικές πληθοπορισμού εμπλέκοντας στη διαδικασία ποιοτικότερης διαχείρισης του, τα ίδια τα εγγεγραμμένα πρόσωπα.

Το πρώτο βήμα για την διασφάλιση ποιοτικότερων υπηρεσιών, είναι ο προσδιορισμός των εμπλεκόμενων με τη λειτουργία του Μητρώου Συντηρητών, μελών όπως παρουσιάζονται στο Σχήμα 5 που ακολουθεί.

Σχήμα 5-Εμπλεκόμενα μέλη με το Μητρώο Συντηρητών

Για την κάλυψη των αναγκών των μελών, το νέο πληροφοριακό σύστημα θα πρέπει να καλύπτει τις ακόλουθες λειτουργίες:

- Διασύνδεση του Μητρώου Συντηρητών με το Πληροφοριακό Σύστημα της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων για λόγους ταυτοποίησης των χρηστών.
- Διασύνδεση με το πληροφοριακό σύστημα του Μητρώου Ανθρώπινου Δυναμικού Ελληνικού Δημοσίου έτσι ώστε να μπορεί συστηματικά να πραγματοποιηθεί έλεγχος εάν τα εγγεγραμμένα φυσικά πρόσωπα διατηρούν δημοσιοϋπαλληλική σχέση.
- Δημιουργία λειτουργίας στο σύστημα για την έκδοση βεβαίωσης εγγραφής φυσικών προσώπων στο Μητρώο έτσι ώστε τα ενδιαφερόμενα εγγεγραμμένα πρόσωπα να μπορούν να την αντλήσουν συστηματικά.
- Δημιουργία λειτουργίας στο σύστημα για την έκδοση αποσπάσματος των εγγεγραμμένων προσώπων στο Μητρώο ώστε τα ενδιαφερόμενα μέλη να μπορούν να το αντλήσουν συστηματικά κατόπιν συμπλήρωσης σχετικής αίτησης.
- Δημιουργία λειτουργίας κατά την οποία τα φυσικά πρόσωπα που επιθυμούν την εγγραφή τους στο Μητρώο να μπορούν συστηματικά να υποβάλλουν αίτηση

χορήγησης της σχετικής άδειας, επισυνάπτοντας τα απαραίτητα δικαιολογητικά. Η λειτουργία αυτή θα υποστηρίζει και τα αιτήματα επέκτασης των αδειών για τα οποία ο ενδιαφερόμενος θα επισυνάπτει μόνο τα απαιτούμενα συμπληρωματικά δικαιολογητικά και δεν θα υποβάλει εκ νέου ολόκληρο φάκελο.

- Δημιουργία λειτουργίας κατά την οποία τα εγγεγραμμένα φυσικά πρόσωπα θα έχουν την δυνατότητα να ενημερώνουν τα ατομικά τους στοιχεία επικοινωνίας και να ενημερώνουν το σύστημα για την επαγγελματική τους εμπειρία, έτσι ώστε οι ενδιαφερόμενοι που επιθυμούν απόσπασμα του Μητρώου να έχουν πληρέστερη εικόνα σχετικά με τα προσόντα και τη διαθεσιμότητα των εγγεγραμμένων προσώπων.
- Δημιουργία λειτουργίας υποστήριξης χρηστών (helpdesk) έτσι ώστε να υπάρχει συνεχής υποστήριξη των εμπλεκόμενων μελών στο πλαίσιο λειτουργίας και χρήσης του Μητρώου Συντηρητών.
- Δημιουργία λειτουργίας επικοινωνίας για τους χρήστες του συστήματος έτσι ώστε να διασφαλιστεί ποιοτικότερη ενημέρωση της πορείας των αιτήσεων τους.

Από τις παραπάνω προτάσεις, οι οποίες αφορούν σε ενέργειες εν γένει αναβάθμισης των διαδικασιών που διεκπεραιώνει η Υπηρεσία, η σημαντικότερη που και ουσιαστικά αντικατοπτρίζει τον σκοπό ύπαρξης του Μητρώου Συντηρητών είναι η ορθολογική και ποιοτική διαχείριση των εγγεγραμμένων προσώπων.

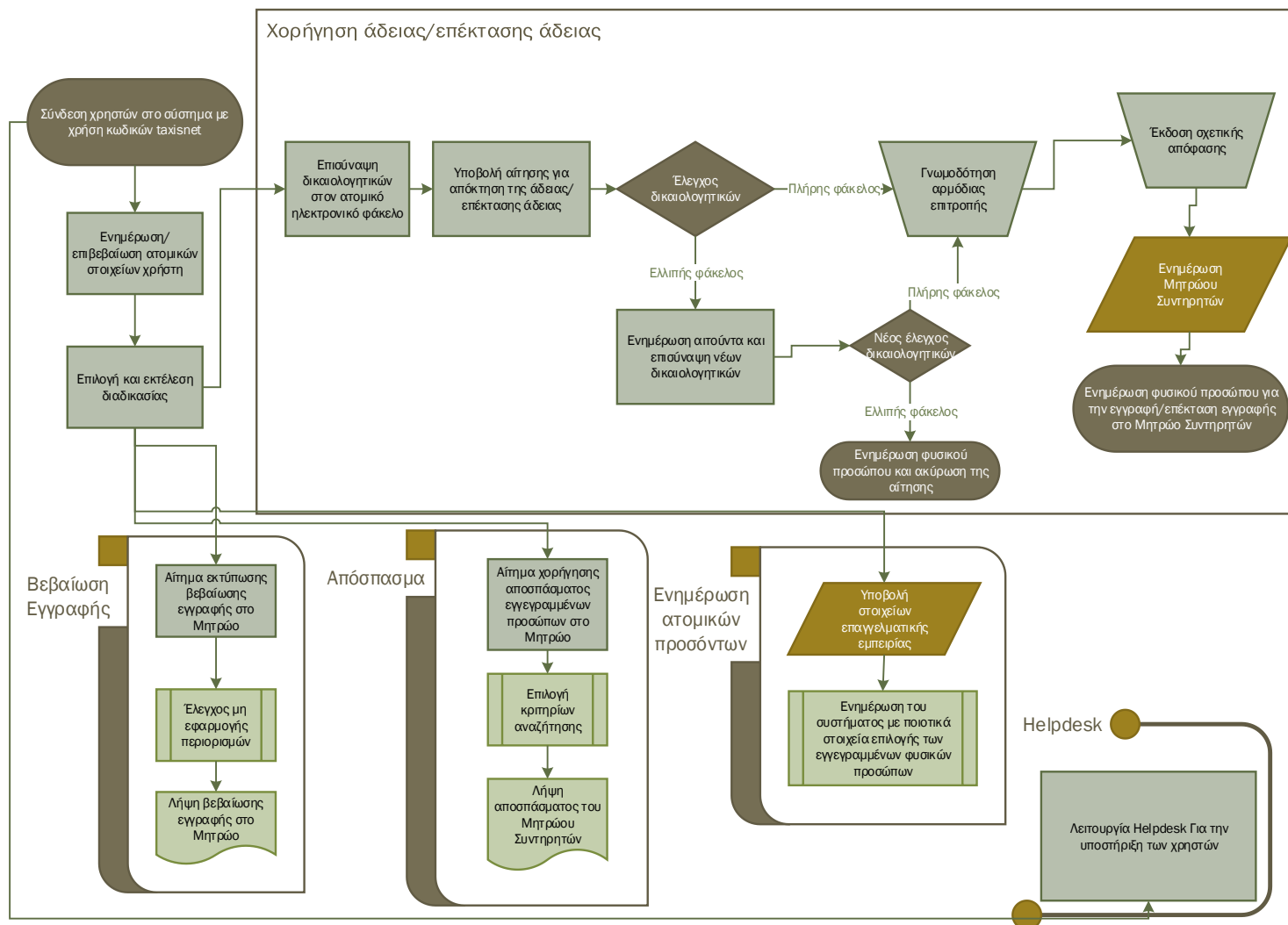
Η ποιότητα των δεδομένων που περιλαμβάνει το Μητρώο Συντηρητών, αλλά και η ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας μεταξύ των εγγεγραμμένων προσώπων σε αυτό και συνεπώς περαιτέρω αυτό-ρύθμισης της εν λόγω αγοράς μπορεί να επιτευχθεί μόνο με την συνεχή ενημέρωση των στοιχείων των εγγεγραμμένων προσώπων.

Ειδικότερα στο πλαίσιο ακριβώς ενίσχυσης της ανταγωνιστικότητας μεταξύ των εγγεγραμμένων προσώπων, τα ίδια πρόσωπα θα πρέπει να δεσμευτούν ώστε να παρουσιάζουν την εμπειρία τους στο τομέα της συντήρησης και συγκεκριμένα να αναλάβουν να παραθέσουν στο προφίλ τους τις μελέτες και τις εργασίες συντήρησης που έχουν αναλάβει και έχουν διεκπεραιώσει στο παρελθόν. Με αυτό τον τρόπο κάποιο τρίτο πρόσωπο ή φορέας κατά την αναζήτηση επαγγελματιών του κλάδου θα μπορεί να ενημερωθεί άμεσα για το είδος των εργασιών που έχουν αναλάβει στο παρελθόν τα εγγεγραμμένα πρόσωπα, αλλά και να επιλέξει μεταξύ των προσώπων που στο

παρελθόν έχουν αναλάβει ανάλογες με το αντικείμενο το οποίο επιθυμούν να αναθέσουν εργασίες.

Για τους σκοπούς ενημέρωσης των στοιχείων και του προφίλ των εγγεγραμμένων προσώπων, κίνητρο για την συμπλήρωση των εν λόγω δεδομένων αποτελεί από μόνο του το γεγονός ότι η παραχώρηση και καταγραφή αυτή θα προσδώσει ανταγωνιστικό πλεονέκτημα στο εκάστοτε εγγεγραμμένο πρόσωπο. Έτσι λοιπόν το εγγεγραμμένο πρόσωπο που θα προχωρήσει στην ενημέρωση των στοιχείων του και αποτύπωση της προηγούμενης εμπειρίας του θα έχει μεγαλύτερες πιθανότητες να επιλεγεί μελλοντικά από κάποιον ενδιαφερόμενο που αναζητά επαγγελματίες στον κλάδο, σε σχέση με άλλα πρόσωπα που δεν έχουν προβεί σε σχετική ενημέρωση και κατά συνέπεια θα εμφανίζονται ως «αδρανή» ή «ανενεργά».

Στην Εικόνα 7 που ακολουθεί, παρουσιάζεται αναλυτικά η προτεινόμενη δομή του υποσυστήματος με ομαδοποίηση των επιμέρους διαδικασιών και την προσθήκη νέων. Διευκρινίζεται ότι τα μόνα στάδια των διαδικασιών που θα εκτελούνται εξω-συστημικά περιορίζονται στην γνωμοδότηση της αρμόδιας επιτροπής για την χορήγηση ή μη αδειών/επεκτάσεων αδειών και στην έκδοση/υπογραφή των σχετικών αποφάσεων.

Εικόνα 8-Προτεινόμενη λειτουργία Μητρώου Συντηρητών

V. 2 Αρχείο Τεκμηρίωσης Επεμβάσεων Συντήρησης Σε Μνημεία

Όπως αναφέρθηκε και σε προηγούμενη ενότητα, η Διεύθυνση Συντήρησης Αρχαίων και Νεωτέρων Μνημείων συνιστά την μοναδική κεντρική υπηρεσία του ΥΠΠΟΑ με αντικείμενο τη συντήρηση αρχαιοτήτων και έργων τέχνης, με καθοριστικό ρόλο στην εδραίωση και το συντονισμό δράσεων που αφορούν στην επιστήμη της συντήρησης για το σύνολο δράσης του κλάδου.

Δεδομένης της φύσης των αρμοδιοτήτων της, από την ίδρυση της, ανέλαβε διπλό ρόλο: αφενός να προωθήσει την αναγκαιότητα τεκμηρίωσης της παθολογίας και της κατάστασης διατήρησης των μνημείων στη Χώρα και αφετέρου να αναλάβει την εκτέλεση εργασιών συντήρησης σε διάφορα μνημεία ανά την Επικράτεια, καταγράφοντας και διαδίδοντας παράλληλα πρακτικές συντήρησης, μεθοδολογίας και υλικών που χρησιμοποιούνται ευρέως έως σήμερα για τη διάσωση των μνημείων.

Η έκταση δραστηριοποίησης της ΔΣΑΝΜ στο πέρασμα του χρόνου, έχει οδηγήσει στην κατοχή ενός εκτενούς αρχείου το οποίο αφορά στη συντήρηση και προστασία μνημείων και συνιστά δυνητική πηγή πληροφοριών και μελέτης για πολλούς επιστήμονες. Λαμβάνοντας υπόψη το γεγονός της δυναμικής εξέλιξης της κατάστασης διατήρησης ενός μνημείου και της αναγκαιότητας εκ νέου εφαρμογής εργασιών συντήρησης για διάφορους λόγους και παράγοντες που παρουσιάζονται στο Σχήμα 6, εύλογα προκύπτει ότι η αποτελεσματική επέμβαση σε ένα μνημείο εξαρτάται από την κατανόηση των προγενέστερων επεμβάσεων και της παθολογίας του.

Σχήμα 6-Παράγοντες που επηρεάζουν τη συχνότητα επέμβασης σε μνημεία

Το αρχείο της ΔΣΑΝΜ αποτελείται από *φωτογραφικό υλικό τεκμηρίωσης* τόσο των μνημείων όσο και των επεμβάσεων συντήρησης σε αυτά. Περιλαμβάνει *μελέτες συντήρησης*, καθώς και *εκθέσεις τεκμηρίωσης* ολοκληρωμένων επεμβάσεων σε μνημεία, ενώ παράλληλα διατηρούνται και εκθέσεις τεκμηρίωσης των μνημείων στα οποία έχουν πραγματοποιήσει *αυτοψίες* υπάλληλοι της Υπηρεσίας είτε για την καταγραφή της κατάστασης διατήρησης τους ή για την εκτέλεση σωστικών επεμβάσεων ή τέλος για την παρακολούθηση εργασιών που βρίσκονται σε εξέλιξη.

Περιλαμβάνει επίσης αλληλογραφία με τις κατά τόπους αρμόδιες Υπηρεσίες του ΥΠΠΟΑ στο πλαίσιο συνεργασίας για την καλύτερη αντιμετώπιση εξειδικευμένων ζητημάτων ή απλά για την αποτύπωση της αναγκαιότητας επέμβασης σε μνημεία ιδιαίτερης σημασίας για τις τοπικές κοινωνίες. Από την αλληλογραφία αυτή, μπορούν επίσης να ληφθούν πολλά χρήσιμα στοιχεία για αρκετά μνημεία της χώρας.

Τέλος, η Υπηρεσία διαθέτει ένα αξιόλογο αρχείο σχετικά με γενικότερα ζητήματα που αφορούν στη συντήρηση όπως μεθοδολογίες συντήρησης για διάφορες κατηγορίες υλικών, εφαρμοζόμενα υλικά συντήρησης, τρόποι και συνθήκες αποθήκευσης και έκθεσης, επιδράσεις και αντιμετώπιση φυσικών καταστροφών, κλπ.

Συνοψίζοντας τα παραπάνω, η ΔΣΑΝΜ γίνεται συχνά αποδέκτης αιτημάτων τόσο από άλλες Υπηρεσίες και φορείς όσο και από μεμονωμένους επαγγελματίες σχετικά με την πρόσβαση σε στοιχεία τεκμηρίωσης των μνημείων, συνεπώς η οργάνωση και η ενιαία αποτύπωση του ιστορικού αρχείου της Υπηρεσίας θα συμβάλει στην αποτελεσματικότερη προστασία των μνημείων, ενώ θα αποτελέσει πηγή αναφοράς και πληροφορίας για το σύνολο των ενδιαφερομένων, διευκολύνοντας παράλληλα την αποτελεσματικότερη λειτουργία της ίδιας της Υπηρεσίας.

V.2.α. Αξιολόγηση Υφιστάμενης Κατάστασης Αρχείου Τεκμηρίωσης

Το αρχείο της ΔΣΑΝΜ υφίσταται σε ηλεκτρονική μορφή από το 1999 με έναν τρόπο οργάνωσης που εξυπηρετεί τις διοικητικές διαδικασίες της Υπηρεσίας όχι όμως και το σκοπό της τεκμηρίωσης των επεμβάσεων συντήρησης και της εξέλιξης αυτών στο χρόνο, για κάθε μνημείο. Σημειώνεται επίσης ότι η πληροφορία είναι μονομερής, δεδομένου ότι σε ψηφιακή μορφή διατηρείται μόνο το αρχείο που έχει παράγει η Υπηρεσία και όχι αυτό που αποτελεί εισροή σε αυτήν από εξωτερικούς φορείς.

Παράλληλα ο φυσικός όγκος του αρχείου, ξεπερνά τη δυναμικότητα της Υπηρεσίας σε υποδομές για την ασφαλή φύλαξη του, ενώ διατηρείται σε συνθήκες που

δεν αναστέλλουν την αλλοίωση του ή/και την απώλεια πληροφοριών. Το σημαντικότερο όμως είναι ότι ενώ αποτελεί ένα σημαντικό πόρο γνώσης και πληροφορίας, η σημερινή του μορφή και ο τρόπος αποθήκευσης του αφενός το καθιστούν μη προσβάσιμο στην πλειονότητα των ενδιαφερομένων και αφετέρου δύσχρηστο στην αναζήτηση της πληροφορίας. Συγκεκριμένα το αρχείο που αφορά στην αλληλογραφία σχετικά με τις εργασίες συντήρησης ανά την επικράτεια σήμερα ξεπερνά τα 720 κουτιά αρχειοθέτησης, κάθε ένα από τα οποία περιέχει περί τα 500 φύλλα, δηλαδή το σύνολο υπολογίζεται περίπου στα 360.000 φύλλα.

Σε μία προσπάθεια αλλαγής της υφιστάμενης κατάστασης, το 2021 τέθηκε σε λειτουργία ένα ενδοεπιχειρησιακό πληροφοριακό σύστημα, με σκοπό την οργάνωση του αρχείου της Υπηρεσίας με κεντρικό άξονα αναφοράς τα μνημεία. Το εν λόγω σύστημα, διαθέτει δύο ρόλους, από τους οποίους ο πρώτος είναι αυτός του «Διαχειριστή», με πλήρη δικαιώματα πρόσβασης στο σύστημα, μπορεί δηλαδή να καταχωρεί στοιχεία, να μεταβάλλει, να προσθέτει και να διαγράφει εγγραφές. Ο δεύτερος ρόλος του «Χρήστη» μπορεί να προσπελάσει πληροφορίες και στοιχεία του συστήματος, αλλά δεν έχει δικαίωμα τροποποίησης/επεξεργασίας των στοιχείων αυτών.

Ο ενδιαφερόμενος χρήστης μέσω αυτού του πληροφοριακού συστήματος, μπορεί να πραγματοποιήσει αναζητήσεις σύμφωνα με το μνημείο ή να αναζητήσει στοιχεία σύμφωνα με τις κατηγορίες κριτηρίων που παρουσιάζονται στο Σχήμα 7 που ακολουθεί.

Υλικό Κατασκευής	Ενέργεια	Είδος τεκμηρίωσης
☐	☐	☐
☐ Λίθος	☐ Καταγραφή της κατάστασης διατήρησης	☐ Αλληλογραφία
☐ Μέταλλο	☐ Αποτύπωση παθολογίας	☐ Δελτίο Συντήρησης
☐ Κεραμικό	☐ Αναλύσεις	☐ Φωτογραφική Τεκμηρίωση
☐ Εικόνα	☐ Εκπόνηση μελέτης	☐ Σχεδιαστική Τεκμηρίωση
☐ Υφασμα	☐ Εκτέλεση σωστικών επεμβάσεων	☐ Τεχνική Έκθεση Συντήρησης
☐ Χαρτί	☐ Εκτέλεση συστηματικής συντήρησης	☐ Μελέτη Συντήρησης
☐ Τοιχογραφία, κλπ.	☐ Επίβλεψη εργασιών	☐ Έκθεση Απολογισμού
☐		

Σχήμα 7-Κριτήρια αναζήτησης επεμβάσεων συντήρησης σε μνημεία

Γενικά Ζητήματα γύρω από τη Διαχείριση του Αρχείου της Υπηρεσίας

Τα προβλήματα που εντοπίζονται μετά από ένα έτος πιλοτικής λειτουργίας του πληροφοριακού συστήματος για την οργάνωση του αρχείου είναι αρκετά, με σημαντικότερο όλων την μη επίτευξη ικανού αριθμού καταχωρήσεων και οργάνωσης των ψηφιακών αρχείων με τρόπο ώστε να διασφαλιστεί άμεσος συσχετισμός με τα μνημεία και κατά συνέπεια συγκέντρωση τεκμηρίων ειδικά για κάθε μνημείο. Η δυσχέρεια αυτή αποδίδεται πρώτον στον περιορισμένο αριθμό διαθέσιμου προσωπικού που θα μπορούσε να πραγματοποιήσει την εν λόγω εργασία και δεύτερον σε άγνοια και ανασφάλεια του προσωπικού για την ορθή κατηγοριοποίηση των αρχείων.

Επίσης, κατά τη δημιουργία του συστήματος δεν υπήρξε πρόβλεψη διασύνδεσης με τα πληροφοριακά συστήματα του «Αρχαιολογικού Κτηματολογίου» και των «Ψηφιακών Συλλογών Κινητών Μνημείων», τα οποία περιλαμβάνουν ήδη δεδομένα καταγραφής τόσο των μνημείων όσο και μεγάλου μέρους των αντικειμένων συλλογών που προστατεύονται από τις διατάξεις του Ν.4858/2021⁶⁶. Η διασύνδεση με τις εν λόγω πλατφόρμες θα διευκόλυναν στην διασφάλιση ενός ενιαίου τρόπου αναφοράς στα μνημεία, με αποτέλεσμα να μειώνεται ο βαθμός αβεβαιότητας ως προς την ορθή διατύπωση των στοιχείων ταυτοποίησης των μνημείων.

Λαμβάνοντας, υπόψη τα ανωτέρω ζητήματα μεταξύ άλλων που αφορούν στην διαθεσιμότητα κατάλληλων υποδομών και ανάληψης δέσμευσης για την πραγματοποίηση των απαιτούμενων εργασιών με την τήρηση συγκεκριμένων παραδοτέων και χρονοδιαγραμμάτων, κρίνεται σκόπιμος ο επαναπροσδιορισμός της λειτουργίας του πληροφοριακού συστήματος, ώστε τελικά να εξασφαλιστεί ο απώτερος σκοπός δημιουργίας του.

V.2.β. Αναβάθμιση Λειτουργίας Πληροφοριακού Συστήματος

Σύμφωνα με τις διαπιστώσεις της προηγούμενης παραγράφου, είναι σαφές ότι για την διασφάλιση ποιοτικού αποτελέσματος από την εκμετάλλευση των στοιχείων που περιλαμβάνονται στο αρχείο της Υπηρεσίας, θα πρέπει να αναπροσαρμοστεί ο τρόπος λειτουργίας του υφιστάμενου πληροφοριακού συστήματος. Τα εμπλεκόμενα μέρη για την νέα μορφή του συστήματος παρουσιάζονται στο Σχήμα 8.

---

⁶⁶ <https://nationalarchive.culture.gr/el/national-monuments-archive>

Σχήμα 8-Εμπλεκόμενοι με την ψηφιοποίηση του αρχείου της ΔΣΑΝΜ

Οι λειτουργίες που θα πρέπει να παρέχονται στο νέο πληροφοριακό σύστημα είναι οι ακόλουθες:

- Διασύνδεση με τα πληροφοριακά συστήματα του «Αρχαιολογικού Κτηματολογίου» και των «Ψηφιακών Συλλογών Κινητών Μνημείων». Η διασύνδεση με τα ανωτέρω πληροφοριακά συστήματα θα βοηθήσει στη διασφάλιση κοινού τρόπου ταυτοποίησης των μνημείων και των αντικειμένων, ενώ θα μπορεί να γίνεται αυτόματη άντληση στοιχείων που αφορούν ακριβώς στον προσδιορισμό των προς αναζήτηση μνημείων από τους χρήστες.
- Λειτουργία αναζήτησης μνημείων με ορισμό κατάλληλων παραμέτρων (π.χ. γεωγραφική θέση, υλικό κατασκευής μνημείου, κατηγορία επέμβασης, κατηγορία τεκμηρίου, χρονολογική περίοδος, κλπ.)
- Λειτουργία λήψης στοιχείων ή αρχείων προκειμένου να αξιοποιηθούν από τους ενδιαφερόμενους.
- Λειτουργία εισαγωγής αρχείων για συγκεκριμένο μνημείο από άλλους χρήστες.
- Λειτουργία αποδελτίωσης ψηφιακών αρχείων και συσχέτισης τους με συγκεκριμένα μνημεία

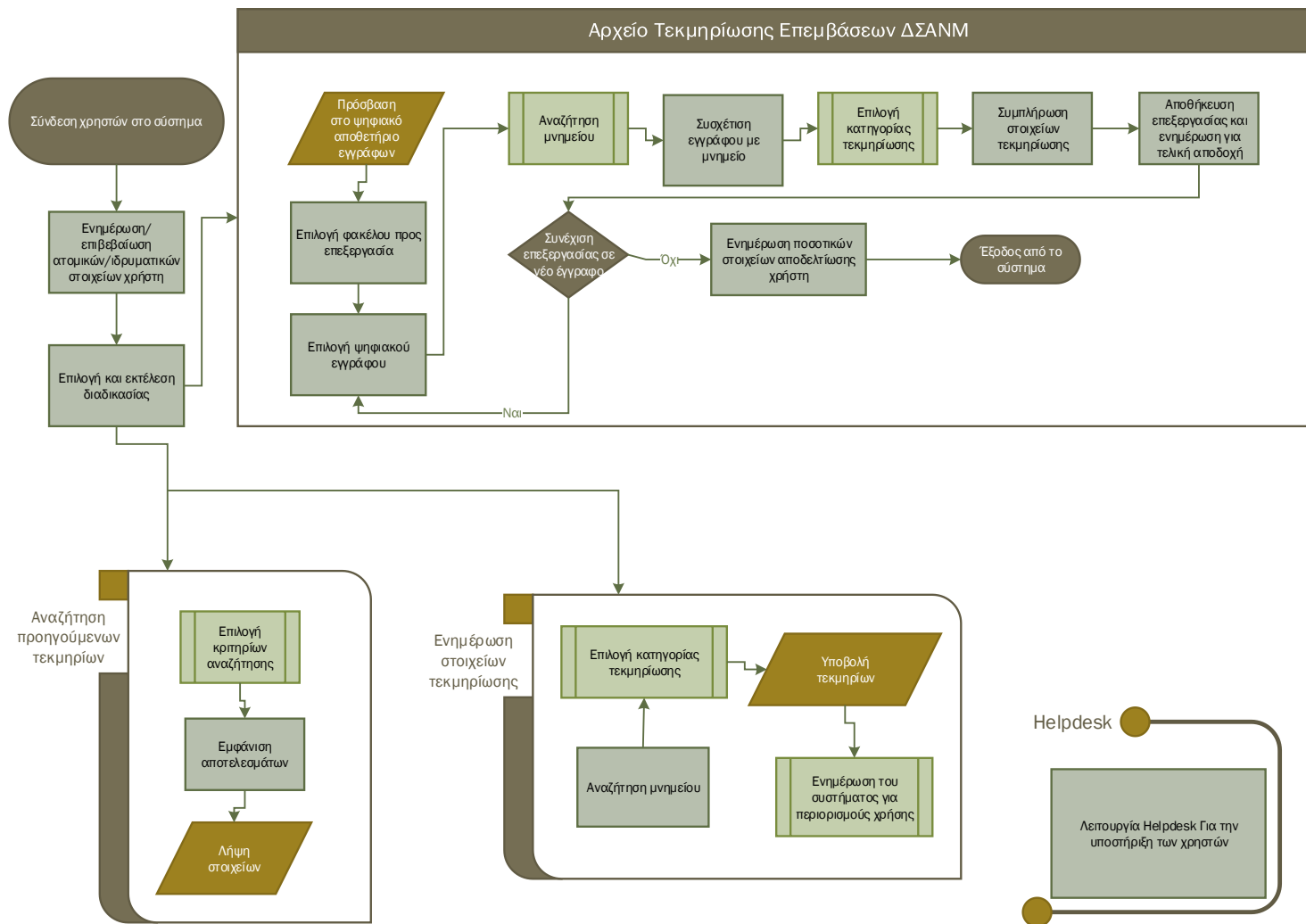
Προκειμένου να αξιοποιηθεί στο μέγιστο δυνατό βαθμό η συμμετοχικότητα τρίτων για την λειτουργία του εν λόγω πληροφοριακού συστήματος, θα πρέπει να προβλεφθεί η δυνατότητα εισαγωγής δεδομένων και αρχείων σε δύο επίπεδα.

Το πρώτο επίπεδο αφορά στην αξιοποίηση του ενδιαφερόμενου κοινού προκειμένου να προσπελάσει τα ψηφιακά αρχεία και να προβεί σε απόδοση τους σε φακέλους που αφορούν συγκεκριμένα μνημεία. Σημειώνεται ότι στην υφιστάμενη μορφή το αρχείο ακολουθεί οργάνωση ανά γεωγραφική περιοχή και όχι ανά μνημείο, οπότε κρίνεται απαραίτητη η εκ νέου οργάνωση η οποία θα χρησιμοποιεί άξονα αναφοράς τα μνημεία καθαυτά και δευτερευόντως τη γεωγραφική τους θέση. Ο όγκος της εν λόγω εργασίας είναι δυσανάλογος σε σχέση με το διαθέσιμο προσωπικό της Υπηρεσίας, ως εκ τούτου η αξιοποίηση εξωτερικών ανθρώπινων πόρων κρίνεται ότι θα είναι αποτελεσματικότερη. Αυτό θα μπορούσε να επιτευχθεί μέσω συνεργασιών π.χ. με εκπαιδευτικά ιδρύματα που διαθέτουν σχολές συναφείς με το αντικείμενο της οργάνωσης αρχείων αλλά και με τα ίδια τα τμήματα συντηρητών αρχαιοτήτων και έργων τέχνης.

Το δεύτερο επίπεδο αφορά στην εισαγωγή τεκμηρίων από άλλους φορείς ή πρόσωπα εκτός της ΔΣΑΝΜ. Ο λόγος για αυτό είναι ότι ο αριθμός των εμπλεκόμενων σε εργασίες συντήρησης αρχαιοτήτων και έργων τέχνης έχει διευρυνθεί όπως προκύπτει και από το Σχήμα 8, με αποτέλεσμα τα σχετικά τεκμήρια να διατηρούνται αποσπασματικά. Επίσης, όλο και περισσότεροι επαγγελματίες σήμερα, χρησιμοποιούν εξοπλισμό για την τεκμηρίωση της κατάστασης διατήρησης των μνημείων παράγοντας δεδομένα τα οποία μπορούν να επαναχρησιμοποιηθούν σε μελλοντικές μελέτες, όπως οι αποτυπώσεις με τρισδιάστατη σάρωση, με μη επανδρωμένα αεροχήματα (drone), με χρήση θερμοκάμερας, μετρητών φάσματος, κλπ. Η συγκέντρωση του υλικού αυτού θα ενισχύσει τον σκοπό λειτουργίας του πληροφοριακού συστήματος ώστε να αποτελέσει μία αποτελεσματικότερη και ποιοτικότερη πηγή αναφοράς για τους επαγγελματίες του κλάδου, αλλά και για την ευρύτερη επιστημονική κοινότητα.

Για τη συμμετοχή στον εμπλουτισμού αυτού του πληροφοριακού συστήματος μπορούν να χρησιμοποιηθούν διάφορα κίνητρα, ανάλογα με το είδος και την έκταση των δεδομένων που συνεισφέρει ο εκάστοτε εμπλεκόμενος. Ενδεικτικά αναφέρονται ως κίνητρα η υποχρέωση αναφοράς σε επόμενη δημοσίευση του προσώπου που παρείχε τα δεδομένα, η παροχή αποζημίωσης ανάλογα με τη συχνότητα χρήσης των δεδομένων που έχει παραχωρήσει κάποιος εμπλεκόμενος, κλπ.

Στην Εικόνα 9 που ακολουθεί, παρουσιάζεται αναλυτικά η προτεινόμενη δομή του συστήματος με τις επιμέρους λειτουργίες του.

Εικόνα 9-Πληροφοριακό Σύστημα Αρχείου Τεκμηρίωσης Επεμβάσεων Συντήρησης

V. 3 Μελέτες Συντήρησης Μνημείων

Οι μελέτες συντήρησης μνημείων και αντικειμένων πολιτιστικής κληρονομιάς, αποτελούν το βασικό εργαλείο των επαγγελματιών του κλάδου για την ορθολογική διαχείριση της πολιτιστικής κληρονομιάς, δεδομένου ότι συνιστούν το σημείο σύνδεσης της έρευνας και της τεκμηρίωσης των μνημείων με την αποτύπωση των επεμβάσεων για την διάσωση, την προστασία και ανάδειξή τους. Έτσι, οι μελέτες συντήρησης είναι εξαιρετικά σημαντικές αφού συνδυάζουν στοιχεία τεκμηρίωσης της υφιστάμενης κατάστασης διατήρησης ενός μνημείου, αποτύπωσης των μηχανισμών φθοράς και τελικά περιλαμβάνουν τη μεθοδολογία και τα υλικά που σε μία δεδομένη χρονική περίοδο κρίνονται κατάλληλα για την αναστολή των παραγόντων διάβρωσης, την προστασία και ανάδειξή του.

V.3.α. Θεσμικό Πλαίσιο-Διοικητικές Διαδικασίες

Η εκπόνηση μελετών συντήρησης, αποτελεί προϋπόθεση της εκτέλεσης εργασιών συντήρησης επί μνημείων, όπως ορίζεται στις διατάξεις των άρθρων 40 και 43 του Ν.4858/2021, με εξαίρεση την περίπτωση όπου ανακύπτει ανάγκη εκτέλεσης άμεσων σωστικών επεμβάσεων σε ένα μνημείο σύμφωνα με το άρθρο 41, δηλαδή την εκτέλεση εργασιών συντήρησης σε μνημεία που κινδυνεύουν με ετοιμορροπία και λόγω του επείγοντος για τη διάσωση τους.

Η εκπόνηση μελετών συντήρησης λόγω της σπουδαιότητάς τους, ήταν μεταξύ των πρώτων διοικητικών διαδικασιών που ανέλαβε να διαμορφώσει η ΔΣΑΝΜ από τη σύσταση της, το 1978. Αρχικά, ήταν η μοναδική Υπηρεσία του ΥΠΠΟΑ που αναλάμβανε την εκπόνηση μελετών συντήρησης και σταδιακά εξελίχθηκε ως η αρμόδια Υπηρεσία για την έγκριση των μελετών, την παροχή οδηγιών, την διαμόρφωση υποδειγμάτων και εν γένει τη διαχείριση των μελετών συντήρησης.

Σήμερα η ΔΣΑΝΜ δεν είναι η μοναδική Υπηρεσία που εκπονεί μελέτες συντήρησης, οι μελετητές μπορεί να αποτελούν προσωπικό άλλων Υπηρεσιών του Υπουργείου ή να είναι επαγγελματίες συντηρητές εγγεγραμμένοι στο Μητρώο Συντηρητών.

Στο σημείο αυτό αξίζει να σημειωθεί ότι δεν εκπονείται μία μοναδική μελέτη συντήρησης για κάθε μνημείο, αφού με την πάροδο του χρόνου επέρχονται μεταβολές στην κατάσταση διατήρησης των μνημείων ή γίνεται δυνατή εφαρμογή νέων μεθόδων και υλικών για την αποτελεσματικότερη προστασία τους.

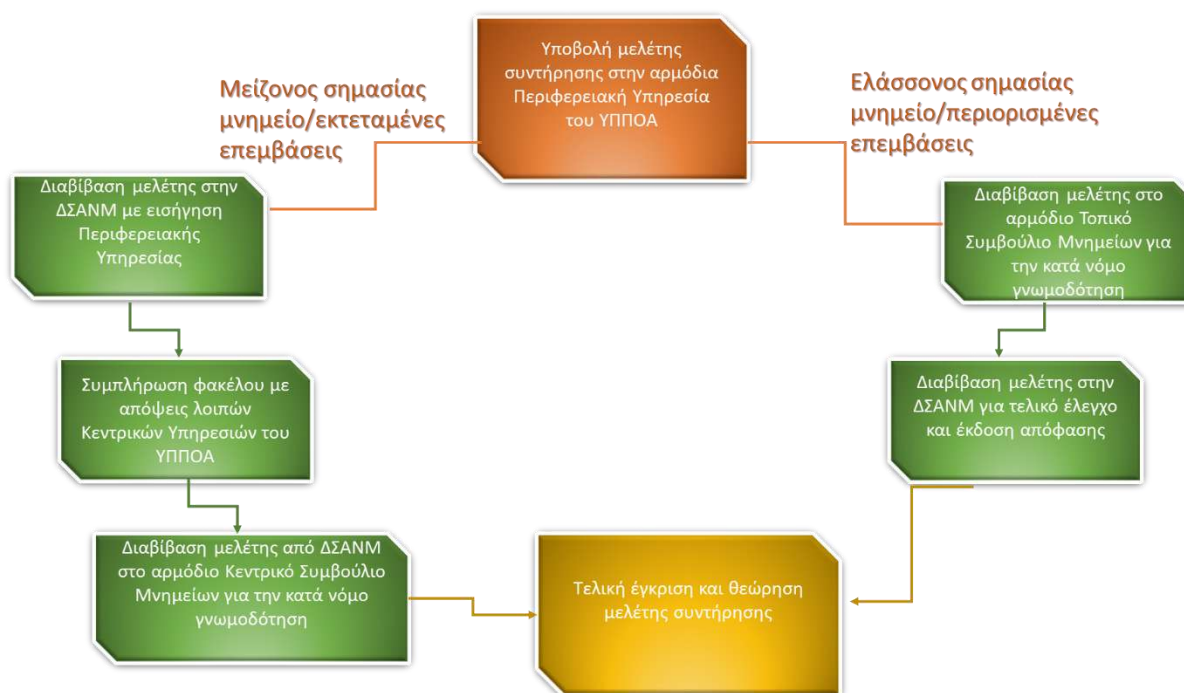
Οι φάσεις που περιλαμβάνει η διαδικασία εκπόνησης μίας μελέτης συντήρησης είναι τρεις:

- **Η συλλογή στοιχείων από το μνημείο.** Στη φάση αυτή ο μελετητής συγκεντρώνει πληροφορίες και στοιχεία του μνημείου προκειμένου να τεκμηριώσει την κατάσταση διατήρησης του και να προτείνει τις κατάλληλες επεμβάσεις για την προστασία και ανάδειξή του. Δεδομένου ότι η διαχείριση των μνημείων εμπίπτει στις αρμοδιότητες των Περιφερειακών και Ειδικών Περιφερειακών Υπηρεσιών του ΥΠΠΟΑ, οι οποίες ασκούν κατά τόπον αρμοδιότητα, δηλαδή περιορίζονται στην γεωγραφική περιοχή που εμπίπτει στην χωρική αρμοδιότητά τους⁶⁷, η σχετική αδειοδότηση χορηγείται από αυτές χωρίς μέχρι σήμερα να υπάρχει κεντρικό σημείο παρακολούθησης των σχετικών αιτημάτων, αλλά ούτε και αποτύπωσης των αναγκών των μνημείων που χρίζουν επεμβάσεων.
- **Η εκπόνηση της μελέτης.** Το στάδιο αυτό ολοκληρώνεται από τον εκάστοτε μελετητή, ο οποίος διατηρεί και τα πνευματικά δικαιώματα για το περιεχόμενο της μελέτης. Η ΔΣΑΝΜ έχει συντάξει σχετικούς οδηγούς-υποδείγματα που περιλαμβάνουν ενδεικτικά και όχι περιοριστικά το περιεχόμενο των μελετών. Σήμερα βρίσκεται σε εξέλιξη η διαδικασία επικαιροποίησής τους.
- **Η έγκριση της μελέτης.** Πριν την εφαρμογή των μελετών συντήρησης, απαιτείται η έγκρισή τους από το ΥΠΠΟΑ. Η διαδικασία που ακολουθείται για αυτό εξαρτάται ουσιαστικά από δύο παράγοντες: την σπουδαιότητα του μνημείου, δηλαδή την μοναδικότητά του, ιδιαιτερότητες κατασκευής και/ή τον δημιουργό και την έκταση των επεμβάσεων, π.χ. εάν θα πραγματοποιηθούν αποσπάσεις, αποκαλύψεις, αναπαραγωγή, κλπ⁶⁸. Οι εμπλεκόμενες Υπηρεσίες και η διαδικασία παρουσιάζεται στο Σχήμα 6 που ακολουθεί.

---

⁶⁷ Γέροντας, ο.π. (σημ. 52), σελ. 271 – Ακριβοπούλου και Ανθόπουλος, ο.π. (σημ. 51), σελ. 81-2

⁶⁸ Η υπ' αριθμ. πρωτ. ΥΠΠΟΑ/ΓΔΑΠΚ/ΔΣΑΝΜ/Φ43/290544/169053/6373/12-11-2014 εγκύκλιος της ΔΣΑΝΜ περί έγκρισης μελετών συντήρησης

Σχήμα 9- Διαδικασία έγκρισης μελετών συντήρησης

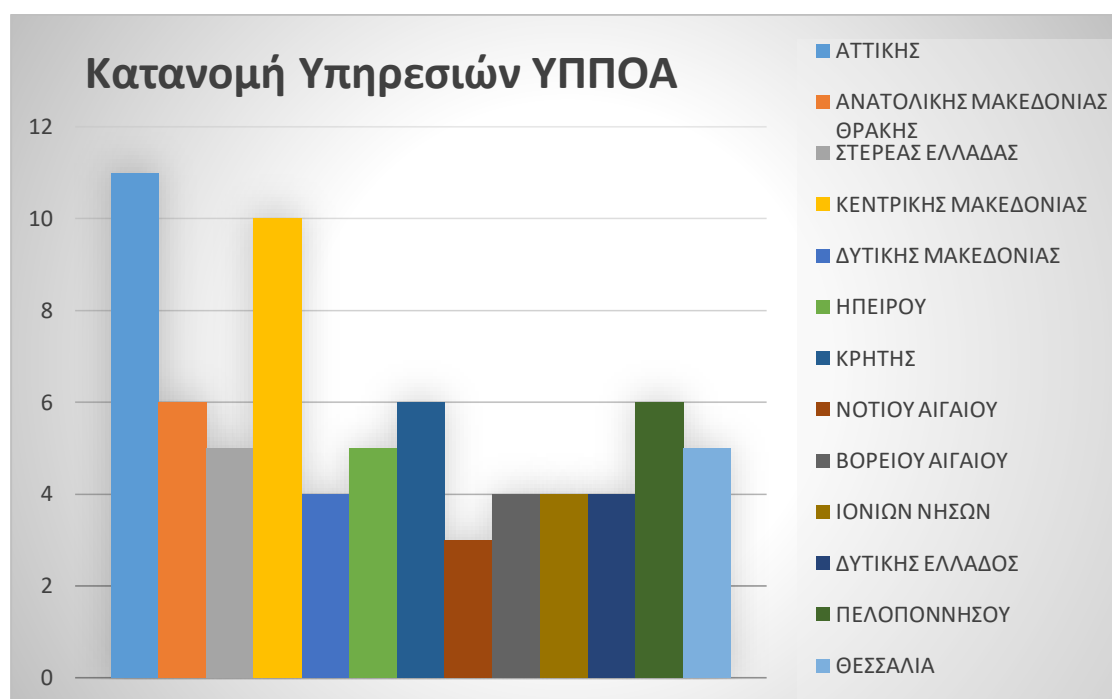
Ν.3.β. Αξιολόγηση Στοιχείων που Προέρχονται από το Αρχείο της ΔΣΑΝΜ

Αρχικά σημειώνεται ότι για την αξιολόγηση των στοιχείων που προκύπτουν από δευτερογενή επεξεργασία του αρχείου της ΔΣΑΝΜ, λήφθηκαν υπόψη δεδομένα που αφορούν στις μελέτες συντήρησης που διατηρούνται σε έντυπη μορφή στην βιβλιοθήκη της Υπηρεσίας, οι οποίες ανέρχονται στις 1710. Επιπροσθέτως σε αυτές, την διαδικασία έγκρισης έχουν ακολουθήσει ακόμα περί τις 300 μελέτες οι οποίες διατηρούνται μόνο σε ψηφιακή μορφή και έως σήμερα δεν έχουν καταλογηθεί πλήρως. Επίσης, δεν λήφθηκαν υπόψη μελέτες οι οποίες βρίσκονται σε διαδικασία έγκρισης, αλλά και αυτές που έχουν εκπονηθεί και για διάφορους λόγους τελικά δεν εγκρίθηκαν. Επίσης από την ανάλυση απουσιάζουν τα τεκμήρια που προηγούνται της εκτέλεσης σωστικών επεμβάσεων, αφού όπως προαναφέρθηκε αυτά διατηρούνται αποσπασματικά.

Προς διασφάλιση αξιόπιστων συμπερασμάτων επιπλέον λαμβάνονται υπόψη στοιχεία που αφορούν στο χρονικό διάστημα από το 1999 έως το 2021 για το οποίο υφίσταται το αρχείο της Υπηρεσίας σε ψηφιακή μορφή και ήταν εφικτή η επιβεβαίωση των στοιχείων.

Η ερμηνεία των δεδομένων έγινε αξιολογώντας συγκριτικά τον αριθμό των μελετών που έχει εκπονήσει η ΔΣΑΝΜ, άλλες Υπηρεσίες του ΥΠΠΟΑ και ιδιώτες μελετητές ανά έτος, καθώς και την γεωγραφική κατανομή των μελετών που έχουν εκπονηθεί συνολικά, σύμφωνα με τα στοιχεία που περιλαμβάνονται στον [Πίνακα 4](#) και [Πίνακα 5](#) του Παραρτήματος Ι.

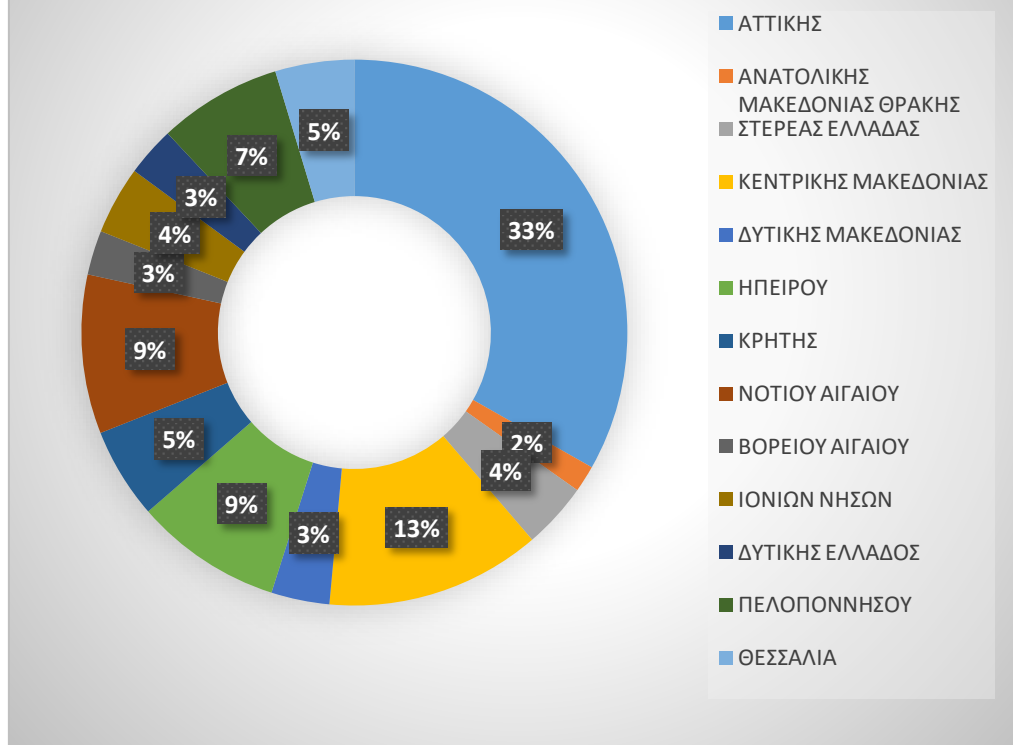
Αρχικά στα Γραφήματα 5 και 6 αποτυπώνεται η σημερινή κατανομή ανά Περιφέρεια των Υπηρεσιών του ΥΠΠΟΑ και τα ποσοστά των μελετών συντήρησης που έχουν αντιστοίχως εκπονηθεί.

Γράφημα 5-Σημερινή κατανομή των Υπηρεσιών του ΥΠΠΟΑ ανά Περιφέρεια

Για το διάστημα λοιπόν από το 1999 έως το 2021, τα παραπάνω ποσοστά αντικατοπτρίζουν ένα σύνολο 1710 μελετών. Από αυτές, έχουν εγκριθεί με την διαδικασία της γνωμοδότησης από Τοπικά Συμβούλια Μνημείων 329 μελέτες συντήρησης, ενώ για 1381 μελέτες συντήρησης έχει εκδοθεί απόφαση ύστερα από γνωμοδότηση των ανά περίπτωση αρμόδιων Κεντρικών Συμβουλίων του ΥΠΠΟΑ (Κεντρικό Αρχαιολογικό Συμβούλιο και Κεντρικό Συμβούλιο Νεωτέρων Μνημείων).

Μελέτες Συντήρησης ανά Περιφέρεια

Γράφημα 6-Κατανομή μελετών συντήρησης ανά Περιφέρεια

Από τα παραπάνω γραφήματα παρατηρείται ότι στις Περιφέρειες Αττικής και Κεντρικής Μακεδονίας όπου συγκεντρώνεται και ο μεγαλύτερος αριθμός μελετών συντήρησης αφορούν τις περισσότερες και πολυπληθέστερες σε υπαλλήλους υπηρεσίες του υπουργείου. Συγκεκριμένα αθροιστικά στις εν λόγω περιφέρειες δραστηριοποιείται το 29% των Υπηρεσιών του ΥΠΠΟΑ, ενώ οι μελέτες συντήρησης που έχουν εκπονηθεί για μνημεία στις εν λόγω περιοχές ανέρχονται στο 46% του συνόλου των μελετών συντήρησης. Για τις υπόλοιπες Περιφέρειες παρατηρείται ότι σε μέγεθος μελετών έπονται οι Περιφέρειες Ηπείρου, Νοτίου Αιγαίου και Πελοποννήσου για τις οποίες σημειώνεται ότι στην Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου αναλογούν αυτοτελώς οι λιγότερες περιφερειακές υπηρεσίες του ΥΠΠΟΑ, ενώ στην Περιφέρεια Πελοποννήσου ακολουθείται η αναλογία μεταξύ αριθμού μελετών και υπηρεσιών.

Η γενικότερη εικόνα κατανομής των μελετών συντήρησης αντικατοπτρίζει τις ανάγκες συντήρησης μνημείων σε αναλογία με την δραστηριότητα από την αρχαιότητα έως σήμερα. Δηλαδή στις περιοχές όπου παρατηρείται μεγάλη πυκνότητα μνημείων

αναλογικά παρατηρείται και μεγαλύτερη δραστηριοποίηση όσον αφορά στον αριθμό των μελετών συντήρησης που εκπονούνται.

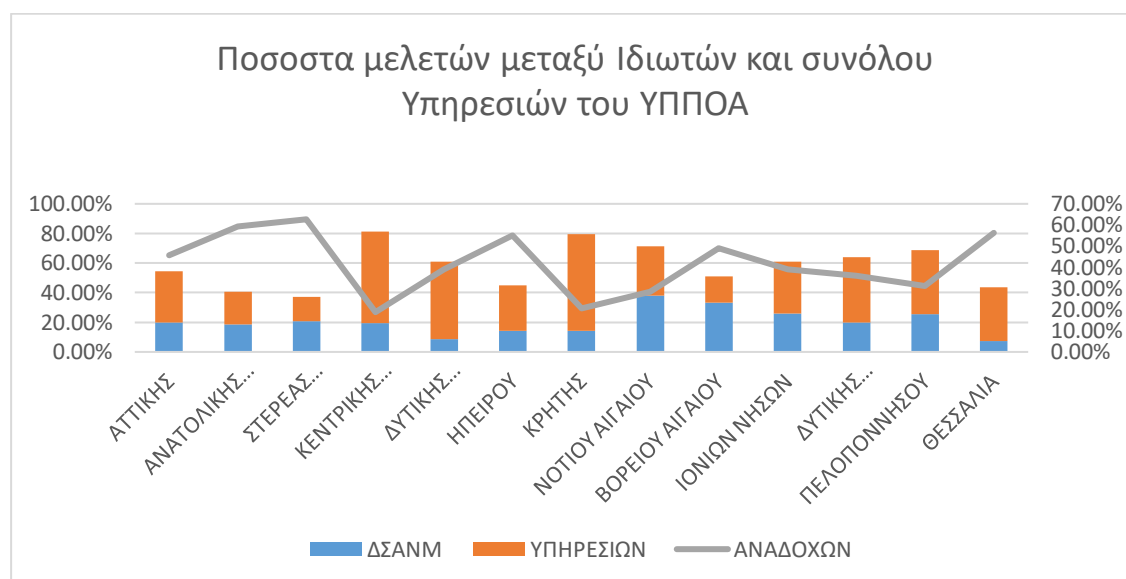
Συγκρίνοντας επίσης των αριθμό των μελετών ανάλογα με το πρόσωπο που ανέλαβε την εκπόνηση της εκάστοτε μελέτης παρατηρείται ότι υπάρχουν Περιφέρειες στις οποίες την πληθώρα των μελετών αναλαμβάνουν Υπηρεσίες του ΥΠΠΟΑ, όπως στις Περιφέρειες Κεντρικής Μακεδονίας, Νοτίου Αιγαίου, Κρήτης και Πελοποννήσου, ενώ σε άλλες όπως η Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης, Ηπείρου, Στερεάς Ελλάδας και Θεσσαλίας, ακολουθείται η πρακτική της ανάθεσης μίας μελέτης συντήρησης σε ιδιώτες συντηρητές.

Γράφημα 7-Κατανομή προσώπων που εκπονούν μελέτες συντήρησης ανά Περιφέρεια

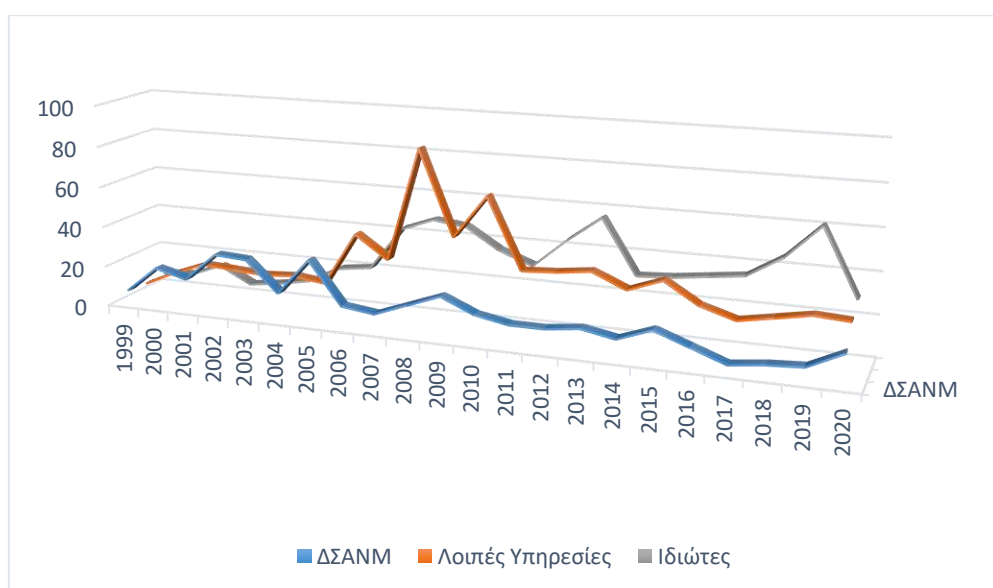
Παρατηρώντας τώρα συνδυαστικά τα στοιχεία των Γραφημάτων 7 και 8 φαίνεται ότι ο ρόλος της ΔΣΑΝΜ στην ανάληψη εκπόνησης μελετών έχει υπάρξει καταλυτικός δεδομένου ότι στις περισσότερες περιπτώσεις των Περιφερειών ο αριθμός μελετών που έχει εκπονήσει η ΔΣΑΝΜ επηρεάζει σε μεγάλο βαθμό την ισορροπία της αγοράς μεταξύ των τοπικών υπηρεσιών και των συντηρητών αρχαιοτήτων και έργων τέχνης που δραστηριοποιούνται στον ιδιωτικό τομέα. Το φαινόμενο αυτό είναι ιδιαίτερα έντονο στις Περιφέρειες Αττικής, Βορείου Αιγαίου, Νοτίου Αιγαίου, Ιόνιων Νήσων και Πελοποννήσου όπου εάν απουσίαζε η δράση της ΔΣΑΝΜ ο αριθμός των

μελετών που τελικά αναλαμβάνουν ιδιώτες συντηρητές είναι συγκριτικά πολύ μεγαλύτερος από αυτόν που αναλογεί στο έργο των τοπικών περιφερειακών υπηρεσιών του ΥΠΠΟΑ.

Γράφημα 8-Ποσοστά μελετών μεταξύ ιδιωτών και Υπηρεσιών του ΥΠΠΟΑ

Επίσης από το Γράφημα 9 προκύπτει ότι ενώ έως το 2005, η ΔΣΑΝΜ ουσιαστικά φέρεται να έχει πρωτεύοντα ρόλο στην εκπόνηση μελετών συντήρησης το επόμενο διάστημα εμφανίζεται να έχει μία πιο σταθερή δράση, που ωστόσο δεν επηρεάζει τόσο έντονα τον αριθμό του συνόλου των μελετών συντήρησης που εκπονούνται. Αντίθετα φαίνεται να ξεκινάει μία έντονη δραστηριοποίηση τόσο των υπόλοιπων υπηρεσιών του ΥΠΠΟΑ όσο και των ιδιωτών συντηρητών με έντονες εναλλαγές μεταξύ τους.

Γράφημα 9-Αριθμός Μελετών ανά Φορέα/Πρόσωπο που εκπονεί μελέτες συντήρησης ανά έτος

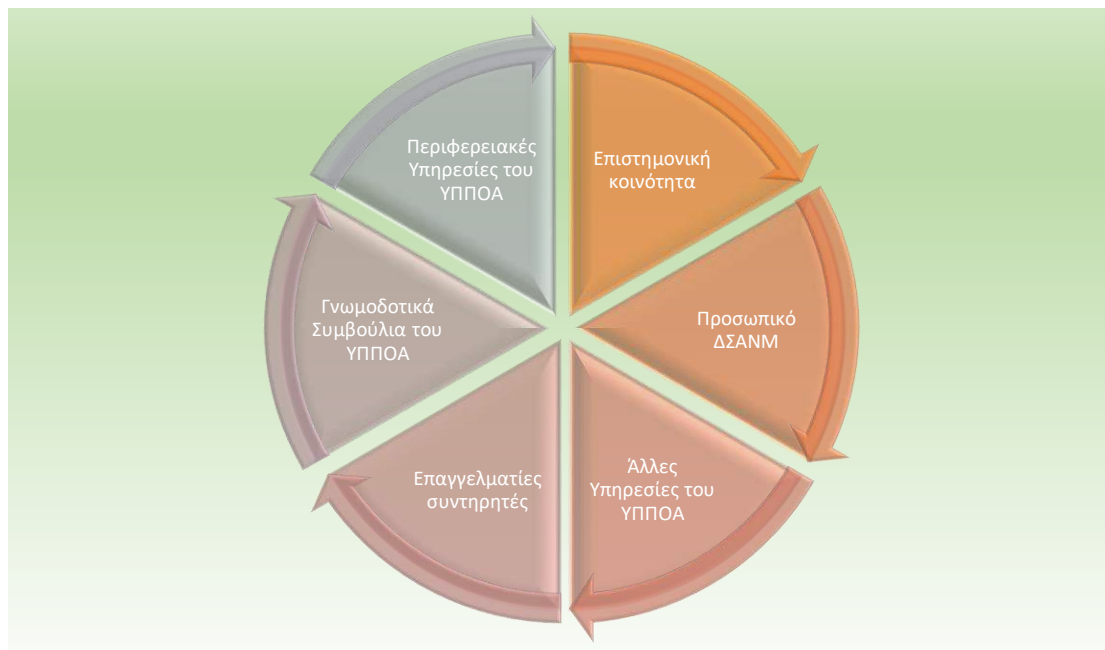
Αρχικά το διάστημα μεταξύ 2006 και 2011, παρατηρείται έντονη δραστηριοποίηση εκπόνησης μελετών συντήρησης από Υπηρεσίες του ΥΠΠΟΑ, το οποίο συμπίπτει ουσιαστικά με την προγραμματική περίοδο ΕΣΠΑ 2007-2013. Η συσχέτιση των δύο οφείλεται στην εφαρμογή πολιτικής για την αποκατάσταση της πολιτιστικής κληρονομιάς εκ μέρους των Υπηρεσιών του ΥΠΠΟΑ, μέσω αξιοποίησης χρηματοδοτήσεων για την υλοποίηση «ώριμων» έργων συντήρησης, δηλαδή έργων για τα οποία έχει ολοκληρωθεί και εγκριθεί η μελέτη συντήρησης και αποκατάστασης τους. Στην αμέσως επόμενη περίοδο, δηλαδή κατά τα έτη 2012-2014 η εκπόνηση των μελετών μεταπίπτει στους ιδιώτες συντηρητές, οι οποίοι αποκτούν τον κυρίαρχο ρόλο στην εκπόνηση μελετών, δεδομένου ότι την εκπόνηση μελετών αναλαμβάνουν να χρηματοδοτήσουν και άλλοι ενδιαφερόμενοι φορείς εκτός ΥΠΠΟΑ (Εκκλησία, Τοπική Αυτοδιοίκηση, Πολιτιστικοί Σύλλογοι, κλπ.). Η έντονη δραστηριοποίηση του ιδιωτικού τομέα στην εκπόνηση μελετών συντήρησης φαίνεται ότι συνεχίζεται και τα επόμενα χρόνια, όπου ενώ παρατηρείται μία αύξηση της δράσης των Περιφερειακών Υπηρεσιών του ΥΠΠΟΑ κατά τα έτη 2015, 2016 και 2019, δηλαδή κατά την τρέχουσα προγραμματική περίοδο ΕΣΠΑ 2014-2020, σε καμία περίπτωση δεν φτάνει αυτή των ιδιωτών συντηρητών. Η διαπίστωση αυτή μπορεί να αποδοθεί στο γεγονός ότι τόσο τρίτοι φορείς, όσο και οι ίδιες οι Περιφερειακές Υπηρεσίες του ΥΠΠΟΑ συνεργάζονται πιο στενά με τον ιδιωτικό τομέα και αναθέτουν την εκπόνηση μελετών συντήρησης σε ιδιώτες.

Λαμβάνοντας υπόψη τα παραπάνω, κρίνεται ότι ο αριθμός των μελετών συντήρησης που εκπονούνται από ιδιώτες συντηρητές θα συνεχίσει να αυξάνεται τα επόμενα χρόνια και συνεπώς α) η συνεργασία τόσο με τους ιδιώτες συντηρητές όσο και με τις υπόλοιπες Υπηρεσίες του ΥΠΠΟΑ, β) η εξυπηρέτηση των εμπλεκόμενων μερών και γ) η περισσότερο ορθολογική διαχείριση των μελετών που υποβάλλονται προς έγκριση, αποτελούν άμεση αναγκαιότητα τόσο για την καλύτερη λειτουργία της ΔΣΑΝΜ όσο και την ποιοτικότερη και αποτελεσματικότερη διαχείριση εν γένει των μελετών συντήρησης.

V.3.γ. Προτεινόμενο Πληροφοριακό Σύστημα

Στο πλαίσιο αποτύπωσης τόσο των τάσεων στην κατανομή των προσώπων που αναλαμβάνουν την εκπόνηση μίας μελέτης συντήρησης, αλλά και της υφιστάμενης διαδικασίας που ακολουθείται σχετικά, προκύπτει η αναγκαιότητα εκσυγχρονισμού

και επαναπροσδιορισμού της διαδικασίας για την έγκριση μελετών συντήρησης. Ορίζοντας τα εμπλεκόμενα μέρη για το πληροφοριακό σύστημα μέσω του οποίου θα υλοποιείται η διαδικασία, καταλήγουμε σε αυτά που εμφανίζονται στο Σχήμα 10.

Σχήμα 10- Εμπλεκόμενα μέρη με τη λειτουργία του πληροφοριακού συστήματος για την έγκριση μελετών συντήρησης

Οι λειτουργίες που δύναται να παρέχονται στο νέο πληροφοριακό σύστημα είναι οι ακόλουθες:

- Διασύνδεση με τα πληροφοριακά συστήματα του «Αρχαιολογικού Κτηματολογίου» και των «Ψηφιακών Συλλογών Κινητών Μνημείων». Η διασύνδεση με τα ανωτέρω πληροφοριακά συστήματα θα βοηθήσει στη διασφάλιση κοινού τρόπου ταυτοποίησης των μνημείων και των αντικειμένων, ενώ θα μπορεί να γίνεται αυτόματη άντληση στοιχείων που αφορούν ακριβώς στον προσδιορισμό του εκάστοτε μνημείου για το οποίο θα εκπονηθεί μία μελέτη συντήρησης.
- Λειτουργία υποβολής αιτήματος λήψης στοιχείων για την εκπόνηση μίας μελέτης συντήρησης και δυνατότητα ενημέρωσης των αιτούντων για την λήψη της σχετικής έγκρισης από την εκάστοτε αρμόδια Περιφερειακή Υπηρεσία του ΥΠΠΟΑ.
- Λειτουργία υποβολής μελέτης προς έγκριση.

- Συγκέντρωση εισηγήσεων- απόψεων επί της μελέτης προκειμένου να συμπληρώνεται ο φάκελος για την κατά νόμο γνωμοδότηση (ανά περίπτωση ΤΣΜ ή ΚΣΜ)
- Λειτουργία εισαγωγής απόφασης έγκρισης ή μη
- Λειτουργία ορισμού δικαιωμάτων πρόσβασης και διάθεσης εγκεκριμένων μελετών
- Λειτουργία εισαγωγής αρχείων εγκεκριμένων μελετών, από τα πρόσωπα που έχουν εκπονήσει μελέτες συντήρησης στο παρελθόν και ορισμός δικαιωμάτων διάθεσης.
- Λειτουργία αναζήτησης μελετών με διάφορα κριτήρια, όπως γεωγραφική θέση, κατηγορία υλικού, μελετητής, χρονολογία μνημείου, κλπ.
- Λειτουργία λήψης αρχείων μελετών και/ή διασύνδεσης με το πληροφοριακό σύστημα του Μητρώου Συντηρητών για την πληροφόρηση σχετικά με τα στοιχεία επικοινωνίας των μελετητών.
- Δημιουργία λειτουργίας υποστήριξης χρηστών (helpdesk) έτσι ώστε να υπάρχει συνεχής υποστήριξη των εμπλεκόμενων μελών στο πλαίσιο λειτουργίας και χρήσης του πληροφοριακού συστήματος.

Το σύστημα αυτό θα μπορούσε να είχε εφελκτήριο λειτουργίας από τη δημιουργία του και έπειτα, όμως έτσι θα χανόταν η διαχρονική τεκμηρίωση της αποτύπωσης της κατάστασης διατήρησης των μνημείων, αλλά και οι προτάσεις για την συντήρηση και προστασία τους. Ως εκ τούτου, η συγκέντρωση του συνόλου των μελετών συντήρησης που έχουν εγκριθεί αποτελεί μία αφενός αναγκαία διαδικασία και αφετέρου μία αξιόπιστη και αναγκαία πηγή αναφοράς για το μέλλον.

Η συγκέντρωση του υλικού δεν μπορεί να πραγματοποιηθεί αποκλειστικά από τη ΔΣΑΝΜ κυρίως διότι δε της έχουν παραχωρηθεί τα πνευματικά δικαιώματα των μελετών συντήρησης που έχουν εκπονηθεί. Επίσης δε διαθέτει σε ψηφιακή μορφή το σύνολο των εγκεκριμένων μελετών, ενώ απουσιάζει σχεδόν πλήρως η τεκμηρίωση των μελετών/τεχνικών εκθέσεων που αφορούν στην εφαρμογή άμεσων σωστικών επεμβάσεων, όπως έχει προαναφερθεί.

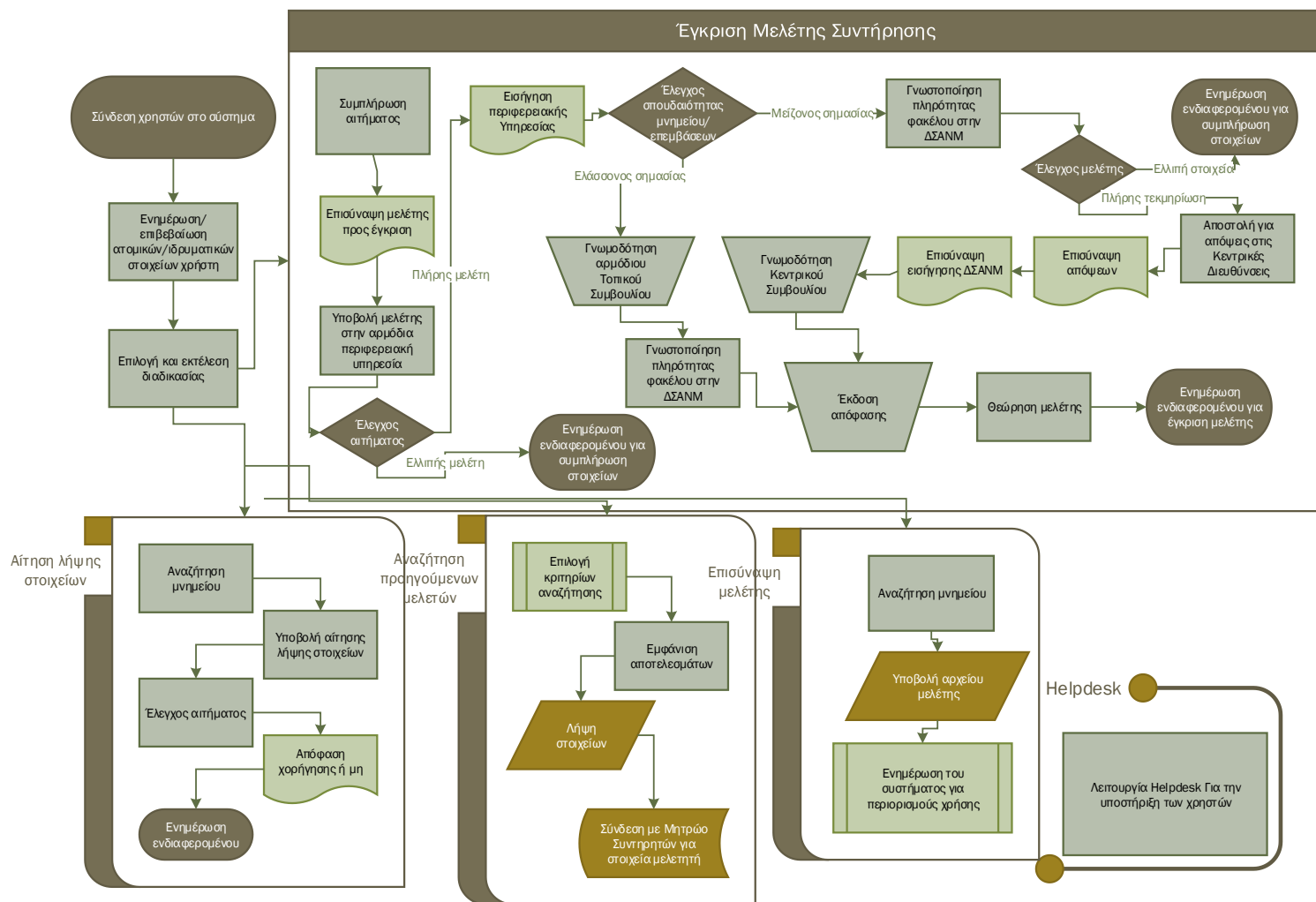
Για την διασφάλιση της πληρότητας του συστήματος θα πρέπει να υπάρξει συμμετοχικότητα τόσο των Περιφερειακών Υπηρεσιών ως προς την καταχώρηση των τεκμηρίων που αφορούν σε σωστικές επεμβάσεις, όσο και των μελετητών που έχουν

εκπονήσει μελέτες συντήρησης για τον ορισμό πρόσβασης και χρήσης των μελετών συντήρησης που έχουν εκπονήσει, αλλά και για την αποτελεσματικότερη διατήρηση των σχετικών αρχείων των μελετών.

Επίσης, η συμμετοχή τόσο των Περιφερειακών όσο και άλλων Κεντρικών Υπηρεσιών του ΥΠΠΟΑ είναι αναγκαία για να διασφαλιστεί στο μέλλον η αποτελεσματική λειτουργία του συστήματος, δεδομένου ότι για να διαβιβαστεί ένας φάκελος στο αρμόδιο συμβούλιο για την κατά νόμο γνωμοδότηση απαιτείται η συγκέντρωση των απόψεων- εισηγήσεων τους, επομένως η υιοθέτηση της χρήσης του συστήματος και η εισαγωγή των απαραίτητων αρχείων είναι ουσιαστικής σημασίας.

Όπως και στα προηγούμενα επιμέρους πληροφοριακά συστήματα ως κίνητρο συμμετοχής για τη συγκέντρωση του υλικού τεκμηρίωσης μπορεί να χρησιμοποιηθεί η υποχρέωση αναφοράς σε επόμενη δημοσίευση του προσώπου που παρείχε τα δεδομένα, η παροχή αποζημίωσης ανάλογα με τη συχνότητα χρήσης των δεδομένων που έχει παραχωρήσει κάποιος μελετητής, κλπ.

Στην Εικόνα 10 που ακολουθεί, παρουσιάζεται αναλυτικά η προτεινόμενη δομή του συστήματος με τις επιμέρους λειτουργίες του.

Εικόνα 10-Πληροφοριακό Σύστημα Διαχείρισης Μελετών Συντήρησης

V. 4 Παρακολούθηση Περιβαλλοντικών Συνθηκών Σε Μνημεία

Οι επιπτώσεις του φαινομένου της κλιματικής αλλαγής επηρεάζουν με διάφορους τρόπους το περιβάλλον, την οικονομία, καθώς και την κοινωνική ζωή τόσο σε εθνικό όσο και διεθνές επίπεδο. Η ένταση των επιπτώσεων τις τελευταίες δύο δεκαετίες κατέστησαν σαφές ότι μεταξύ των στρατηγικών που πρέπει να υιοθετήσουν οι χώρες, περιλαμβάνεται και η στρατηγική για την αντιμετώπιση των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής.

Στο πλαίσιο αυτό, η Ευρωπαϊκή Ένωση διαμόρφωσε σχετική πολιτική ώστε σε πρώτη φάση να παρακινήσει τα κράτη μέλη να αναλάβουν δράση σχετικά με την κλιματική αλλαγή από τις αρχές της δεκαετίας του 2010. Η στρατηγική αυτή που αποτέλεσε το πρώτο επίσημο βήμα αναγνώρισης της επίδρασης της κλιματικής αλλαγής εγκρίθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή τον Απρίλιο του 2013⁶⁹. Οι στόχοι της εστίαζαν στην δραστηριοποίηση των κρατών μελών γύρω από την διαχείριση της κλιματικής αλλαγής, στην μελέτη του φαινομένου σε τοπικό επίπεδο και τέλος στη διαμόρφωση δράσεων για την προσαρμογή και λήψη αποφάσεων σχετικά με τις επιπτώσεις του φαινομένου σε διάφορους τομείς.

Η Ελλάδα υιοθετώντας την ανωτέρω στρατηγική, προχώρησε το 2014 στην σύνταξη σχεδίου για την Εθνική Στρατηγική για την Προσαρμογή στην Κλιματική Αλλαγή (ΕΣΠΚΑ). Ο βασικός άξονας δράσης της στρατηγικής της Ελλάδας είναι να ενισχύσει την ανθεκτικότητα της χώρας σε σχέση με την κλιματική αλλαγή⁷⁰. Σήμερα η χώρα υλοποιεί το έργο AdaptInGR “Ενισχύοντας την εφαρμογή πολιτικής για την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή στην Ελλάδα” (Boosting the implementation of adaptation policy across Greece)⁷¹, ενώ βρίσκεται μεταξύ των χωρών της Ένωσης που έχουν υιοθετήσει στρατηγική για την διαχείριση και προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή, διαθέτοντας σχετικό Σχέδιο και έχοντας παράλληλα αναπτύξει ιστότοπους και πλατφόρμες ενημέρωσης και δραστηριοποίησης σχετικά⁷².

---

⁶⁹https://ypen.gov.gr/wp-content/uploads/legacy/Files/Klimatiki%20Allagi/Prosarmogi/20200616_COM_2016.pdf

⁷⁰https://ypen.gov.gr/wp-content/uploads/legacy/Files/Klimatiki%20Allagi/Prosarmogi/20160406_ESPKA_teliko.pdf

⁷¹ <https://ypen.gov.gr/perivallon/klimatiki-allagi/prosarmogi-stin-klimatiki-allagi/>

⁷² <https://climate-adapt.eea.europa.eu/en/countries-regions/countries>

V.4.a. Κλιματική Αλλαγή και Μνημεία

Η αντιμετώπιση των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής στα μνημεία αποτελεί πλέον μονόδρομο από τη σύγχρονη επιστημονική κοινότητα. Οι συνεχείς μεταβολές των περιβαλλοντικών συνθηκών επηρεάζουν τόσο άμεσα όσο και έμμεσα την κατάσταση διατήρησης των μνημείων και των αντικειμένων πολιτιστικής κληρονομιάς.

Αυτό συμβαίνει διότι ενώ τα υλικά κατασκευής των μνημείων και οι μηχανισμοί φθοράς και διάβρωσης τους εξελίσσονταν σε αρμονία με τις «σταθερές» συνθήκες του περιβάλλοντος στο οποίο βρίσκονταν, οι ακραίες και ραγδαίες μεταβολές των συνθηκών αυτών τα τελευταία χρόνια εξαιτίας της κλιματικής αλλαγής, έχουν προκαλέσει επιτάχυνση των μηχανισμών αυτών ή δημιουργία νέων.

Η παρακολούθηση και η κατανόηση του τρόπου με τον οποίο επιδρά η κλιματική αλλαγή σε μνημεία στον ελλαδικό χώρο, θα συμβάλει στην διαμόρφωση κατάλληλου τρόπου αντιμετώπισης των μηχανισμών φθοράς και αναστολής τους, καθώς και στην εφαρμογή μέτρων προστασίας τους για την αποτροπή περαιτέρω διάβρωσης. Παράλληλα, η παρακολούθηση της μεταβολής των συνθηκών σε ένα μνημείο μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως σημείο αναφοράς για την κατανόηση της κατάστασης διατήρησης ενός ανάλογου μνημείου στην ίδια γεωγραφική θέση ή σε παρόμοιες συνθήκες.

V.4.β. Υφιστάμενα Συστήματα Παρακολούθησης Συνθηκών

Δεδομένου ότι όπως αναφέρθηκε η παρακολούθηση των περιβαλλοντικών συνθηκών σε ένα μνημείο, συμβάλει μεταξύ άλλων και στην καλύτερη προστασία του, η Διεύθυνση Συντήρησης Αρχαίων και Νεωτέρων Μνημείων, έχει αξιοποιήσει ήδη τη διαθέσιμη τεχνολογία για να παρακολουθεί συνθήκες όπως η θερμοκρασία και η υγρασία σε διάφορα μνημεία των οποίων έχει αναλάβει τη συντήρηση. Στο πλαίσιο διασφάλισης της συνεχούς συλλογής δεδομένων, αλλά και της δυνατότητας άμεσου ελέγχου των συνθηκών στα μνημεία, τα δεδομένα καταγράφονται από τους εγκατεστημένους σταθμούς και παρέχεται η δυνατότητα άμεσης προσπέλασης των τιμών αφού μεταδίδονται ζωντανά μέσω διαδικτύου.

Παράλληλα η Υπηρεσία διατηρεί φορητές συσκευές καταγραφής των περιβαλλοντικών συνθηκών, προκειμένου να πραγματοποιεί μετρήσεις για μικρά χρονικά διαστήματα σε μνημεία, στο πλαίσιο εκπόνησης μελετών συντήρησης, αλλά και περιοδικής παρακολούθησης της μεταβολής του μικροκλίματος.

Μέχρι σήμερα έχουν τοποθετηθεί σταθμοί παρακολούθησης των περιβαλλοντικών συνθηκών από την Υπηρεσία στα μνημεία που εμφανίζονται στην Εικόνα 9. Τα στοιχεία των τιμών που λαμβάνονται είναι προσπελάσιμα μέσω πληροφοριακού συστήματος που μεταδίδει τα δεδομένα σε πραγματικό χρόνο. Για το εν λόγω σύστημα ουσιαστικά υφίσταται ένας ρόλος «Χρήστη» που ουσιαστικά έχει την δυνατότητα να ανατρέξει στα δεδομένα. Επίσης το υφιστάμενο πληροφοριακό σύστημα είναι εσωτερικής χρήσης, δεδομένου ότι έως σήμερα πρόσβαση σε αυτό έχουν συγκεκριμένοι υπάλληλοι της Υπηρεσίας.

Εικόνα 11-Μνημεία όπου έχουν τοποθετηθεί σταθμοί παρακολούθησης περιβαλλοντικών συνθηκών από την ΔΣΑΝΜ⁷³

Επίσης, στο παρελθόν σε περιόδους έντονης τουριστικής δραστηριότητας παρακολουθούνταν οι περιβαλλοντικές συνθήκες στις Κατακόμβες της Μήλου, ενώ σταθερός εξοπλισμός καταγραφής έχει εγκατασταθεί στο Ευπαλίнейο Όρυγμα στο Πυθαγόρειο Σάμου.

Σήμερα η ΔΣΑΝΜ έχει αναλάβει την υλοποίηση σε συνεργασία με το Εθνικό Κέντρο Έρευνας Φυσικών Επιστημών «Δημόκριτος» του έργου «Συστήματα καταγραφής και παρακολούθησης των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής στο μικροπεριβάλλον και στα υλικά των μνημείων», με χρηματοδότηση από το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας. Το έργο αποσκοπεί σε πρώτη φάση στην εγκατάσταση σταθμών παρακολούθησης περιβαλλοντικών συνθηκών και απόθεσης ρύπων σε τριάντα μνημεία ανά την επικράτεια καθώς και μετεωρολογικούς σταθμούς

⁷³ Οι φωτογραφίες προέρχονται από το αρχείο τεκμηρίωσης εργασιών της ΔΣΑΝΜ

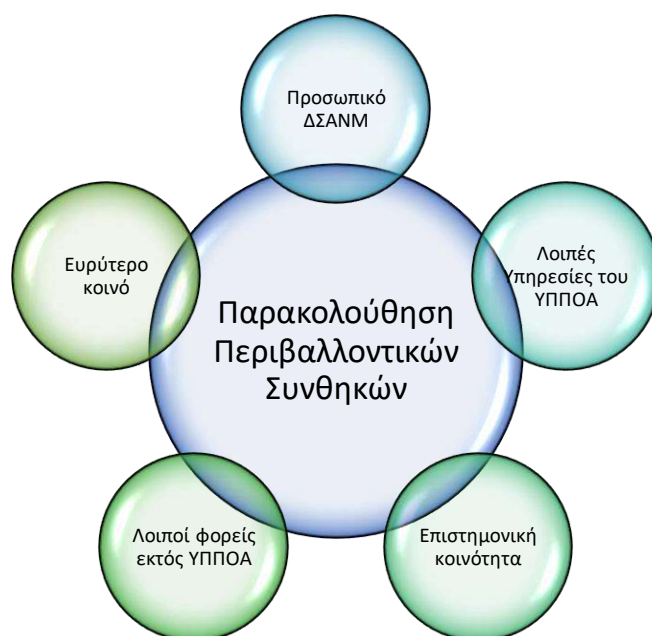
σε επιλεκτικά αντιπροσωπευτικές θέσεις, ενώ σε δεύτερη φάση στην ανάπτυξη ενός πληροφοριακού συστήματος για την παρακολούθηση και επεξεργασία των δεδομένων, αλλά και παρουσίασης τους στο ευρύτερο κοινό.

Δεδομένου ότι το εν λόγω έργο αποτελεί τη βάση για την ανάπτυξη του πληροφοριακού συστήματος, το οποίο θα περιλαμβάνεται στην πλατφόρμα, οι επιμέρους λειτουργίες του παρουσιάζονται στην επόμενη παράγραφο.

V.4.γ. Προτεινόμενο Πληροφοριακό Σύστημα Παρακολούθησης Συνθηκών

Λαμβάνοντας υπόψη το γεγονός ότι το εν λόγω πληροφοριακό σύστημα διακρίνεται από τον πιλοτικό του χαρακτήρα, οι δυνατότητες του σε αυτή τη φάση είναι αρκετές.

Ωστόσο προκειμένου να αποτυπωθούν οι λειτουργίες τις οποίες θα παρέχει, θα πρέπει αρχικά να προσδιοριστούν τα εμπλεκόμενα μέρη με τη λειτουργία του.

Σχήμα 11-Εμπλεκόμενα μέρη με την Παρακολούθηση των περιβαλλοντικών συνθηκών σε μνημεία

Οι λειτουργίες που πρέπει να παρέχονται από το πληροφοριακό σύστημα είναι οι ακόλουθες:

- Διασύνδεση με τα πληροφοριακά συστήματα του «Αρχαιολογικού Κτηματολογίου» και των «Ψηφιακών Συλλογών Κινητών Μνημείων», δεδομένου ότι οι Υπηρεσίες του Υπουργείου Πολιτισμού έχουν ήδη προχωρήσει στην καταγραφή τόσο των μνημείων όσο και μεγάλο μέρος των αντικειμένων συλλογών που προστατεύονται από τις διατάξεις του

N.4858/2021⁷⁴. Η διασύνδεση με τα ανωτέρω πληροφοριακά συστήματα θα βοηθήσει στη διασφάλιση κοινού τρόπου ταυτοποίησης των μνημείων και των αντικειμένων, ενώ θα μπορεί να γίνεται αυτόματη άντληση στοιχείων που αφορούν ακριβώς στον προσδιορισμό των προς αναζήτηση μνημείων από τους χρήστες.

- Λειτουργία αναζήτησης μνημείων, ορίζοντας κατάλληλες παραμέτρους (π.χ. γεωγραφική θέση, υλικό κατασκευής μνημείου, κατηγορία περιβαλλοντικών συνθηκών, καταγραφές σε πραγματικό χρόνο ή καταγραφές ανά χρονική περίοδο, κλπ.)
- Λειτουργία προβολής περιβαλλοντικών συνθηκών με δυνατότητα εφαρμογής φίλτρων σε αντιστοιχία με τις παραπάνω παραμέτρους.
- Λειτουργία εξαγωγής στοιχείων, προκειμένου να αξιοποιηθούν σε μελέτες
- Λειτουργία εισαγωγής δεδομένων για συγκεκριμένο μνημείο από διάφορους χρήστες.
- Δημιουργία λειτουργίας ενημερωτικού περιεχομένου για το ευρύ κοινό, όπου θα παρέχεται η δυνατότητα δημοσίευσης μελετών, ερευνών σχετικά με τη μεταβολή των περιβαλλοντικών συνθηκών σε μνημεία και/ή σχολίων σχετικών με έντονες μεταβολές των περιβαλλοντικών συνθηκών σε μεμονωμένες γεωγραφικές θέσεις.
- Δημιουργία λειτουργίας υποστήριξης χρηστών (helpdesk) έτσι ώστε να υπάρχει συνεχής υποστήριξη των εμπλεκόμενων μελών στο πλαίσιο λειτουργίας και χρήσης του Συστήματος Παρακολούθησης Περιβαλλοντικών Συνθηκών.

Ακολουθώντας το παράδειγμα της Google σε συνεργασία με το ICOMOS με τη δημιουργία της πλατφόρμας Google Arts & Culture⁷⁵ και ειδικότερα του προγράμματος Edge μέσω του οποίου επιχειρείται η ευαισθητοποίηση του κοινού γύρω από τις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής σε μνημεία αλλά και της χρήσης της τεχνολογίας στο πλαίσιο προστασίας των μνημείων⁷⁶, η πλατφόρμα αυτή με τη συμμετοχή τόσο των επαγγελματιών του κλάδου της συντήρησης αρχαιοτήτων, όσο και του ευρύτερου κοινού που ενδιαφέρεται για τη διάσωση των μνημείων, μπορεί να ενισχυθεί και να αποτελέσει ένα δυναμικό εργαλείο για την κατανόηση των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής σήμερα, αλλά και να αποτελέσει πηγή αναφοράς

---

⁷⁴ ο.π. (σημ. 63)

⁷⁵ ο.π. (σημ. 22)

⁷⁶ ICOMOS Climate Change and Cultural Heritage Working Group, ο.π. (σημ. 23)

στο πλαίσιο μελέτης των παραγόντων φθοράς και της κατάστασης διατήρησης των μνημείων.

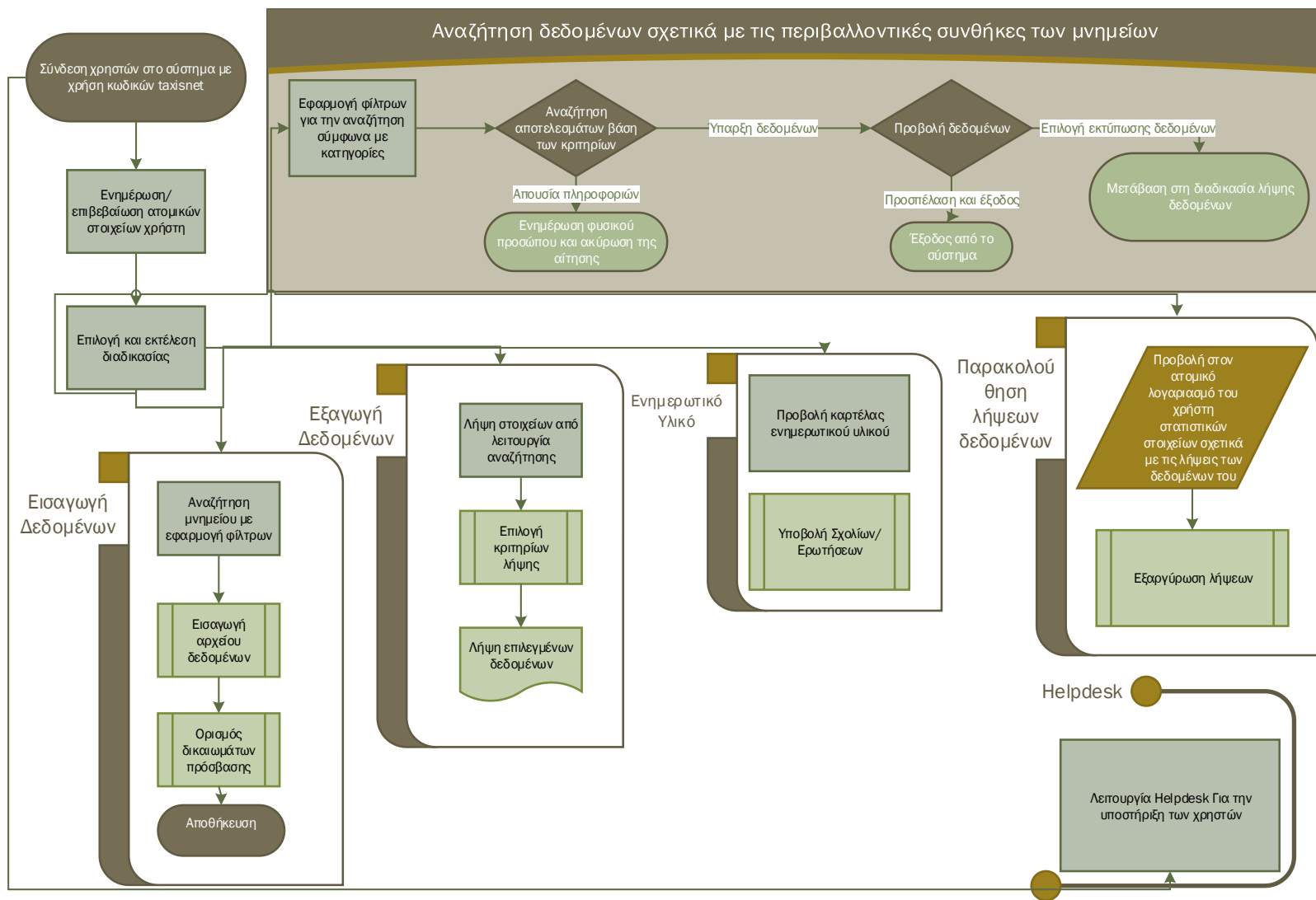
Συγκεκριμένα είναι πολλές οι περιπτώσεις που στο παρελθόν, στο πλαίσιο εκπόνησης μελετών συντήρησης, οι μελετητές έχουν πραγματοποιήσει μετρήσεις των περιβαλλοντικών συνθηκών σε μνημεία, οι οποίες σήμερα θα αποτελούσαν ένα χρήσιμο αρχείο αναφοράς για το εκάστοτε μνημείο. Δεδομένου ότι οι καταγραφές αυτές έχουν γίνει είτε από ιδιώτες συντηρητές ή άλλους φορείς εκτός της Διεύθυνσης Συντήρησης Αρχαίων και Νεωτέρων Μνημείων, το πληροφοριακό σύστημα θα εμπλουτιστεί και θα ενισχύσει την αξιοπιστία του, εάν εξασφαλιστεί η συμμετοχή ενός ικανού αριθμού εμπλεκόμενων, οι οποίοι έχουν στοιχεία καταγραφής περιβαλλοντικών συνθηκών στη κατοχή τους.

Επίσης, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων τους τόσο άλλες Υπηρεσίες του ΥΠΠΟΑ, όσο και φορείς που προβαίνουν σε σχετικές έρευνες, έχουν επίσης τοποθετήσει σταθμούς καταγραφής περιβαλλοντικών συνθηκών σε μνημεία, τα στοιχεία των οποίων όμως συγκεντρώνονται αποσπασματικά και δεν διατίθενται σήμερα σε ευρεία χρήση.

Το γεγονός επίσης ότι σε πολλές περιοχές βρίσκονται εγκατεστημένοι ερασιτεχνικοί μετεωρολογικοί σταθμοί, η παρακίνηση για την συγκέντρωση των δεδομένων τους θα συμβάλει στην πληρέστερη μελέτη και παρακολούθηση των περιβαλλοντικών συνθηκών σε όλη την Επικράτεια, επιτρέποντας τόσο την μελέτη της ιστορικής εξέλιξης του φαινομένου, όσο και τον εντοπισμό ακραίων δεδομένων που θα αποτελέσουν εφελθτήριο για την λήψη μέτρων προστασίας και τελικά διάσωσης των μνημείων.

Για τη συμμετοχή στον εμπλουτισμό του εν λόγω πληροφοριακού συστήματος μπορούν να χρησιμοποιηθούν και σε αυτήν την περίπτωση, διάφορα κίνητρα, ανάλογα με το είδος και την έκταση των δεδομένων που συνεισφέρει ο εκάστοτε εμπλεκόμενος. Ενδεικτικά αναφέρονται ως κίνητρα η υποχρέωση αναφοράς σε επόμενη δημοσίευση του προσώπου που παρείχε τα δεδομένα, η παροχή αποζημίωσης ανάλογα με τη συχνότητα χρήσης των δεδομένων που έχει παραχωρήσει ο εμπλεκόμενος, η δυνατότητα ενίσχυσης της τοπικής κοινότητας με την ανάληψη δράσεων για την διάσωση μνημείων, κλπ.

Στην Εικόνα 12 που ακολουθεί, παρουσιάζεται αναλυτικά η προτεινόμενη δομή του υποσυστήματος με τις επιμέρους λειτουργίες του.

Εικόνα 12- Προτεινόμενη λειτουργία Συστήματος Παρακολούθησης Περιβαλλοντικών Συνθηκών

V. 5 Άδειες Λήψης Δειγμάτων Από Μνημεία

Η παρακολούθηση και ερμηνεία της επίδρασης των περιβαλλοντικών συνθηκών που επικρατούν σε ένα μνημείο αποτελεί ένα μέσο για την κατανόηση της εξέλιξης των φθορών στα υλικά κατασκευής των μνημείων. Η λήψη δειγμάτων από μνημεία που υπόκεινται σε περαιτέρω ανάλυση και επεξεργασία, καθώς και η εφαρμογή μη επεμβατικών αναλυτικών τεχνικών επιτόπου σε αυτά αποτελεί εργαλείο που μπορεί να δώσει στους ενδιαφερόμενους χρήσιμες ακριβείς πληροφορίες σχετικά με τα υλικά κατασκευής, τον προσδιορισμό της διάβρωσης, αλλά και της τεχνολογίας κατασκευής τόσο αντικειμένων όσο και μνημείων.

Η εξέλιξη στον τομέα της τεχνολογίας έχει δημιουργήσει ένα αρκετά διευρυμένο φάσμα αναλυτικών τεχνικών που μπορούν να χρησιμοποιήσουν οι επαγγελματίες που μελετούν την πολιτιστική κληρονομιά, οι οποίες ανάλογα με το σκοπό ανάλυσης του ενδιαφερόμενου σε συνδυασμό με την κατηγορία του υλικού κατασκευής (οργανικό- ανόργανο) μπορούν να προσφέρουν αποτελέσματα με υψηλό βαθμό ακρίβειας, τα οποία στη συνέχεια μπορούν να χρησιμοποιηθούν από τους μελετητές προκειμένου να προσδιορίσουν ορθότερα τα υλικά που ενδείκνυται να χρησιμοποιηθούν κατά τη διαδικασία αποκατάστασης, καθώς και τη μεθοδολογία ώστε ουσιαστικά να μην διαταραχθεί το αντικείμενο ή το μνημείο. Επίσης οι τεχνικές αυτές επιτρέπουν τον έλεγχο αποτελεσματικότητας της χρήσης νέων υλικών ή τεχνικών συντήρησης, πριν καθιερωθούν ως ευρέως αποδεκτές πρακτικές. Ιδιαίτερα αξίζει αναφορά στην ανάπτυξη μη επεμβατικών τεχνικών ανάλυσης, δηλαδή τεχνικών που για την εφαρμογή τους δεν απαιτείται καθόλου η λήψη δείγματος.

Η χαρτογράφηση των αποτελεσμάτων από αναλύσεις που έχουν πραγματοποιηθεί σε «συγγενή» υλικά, μειώνει την ανάγκη επανάληψης αναλύσεων άρα και λήψης δειγμάτων και εξάντλησης του διαθέσιμου υλικού, αλλά και συμβάλει στην ανίχνευση μοτίβων και τεχνικών κατασκευής, ώστε να μπορούν τα αποτελέσματα να αξιοποιηθούν σε περισσότερες περιπτώσεις.

V.5.a. Θεσμικό Πλαίσιο-Διοικητικές Διαδικασίες

Η άδεια λήψης δειγμάτων και ανάλυσης εμπίπτει στην κατηγορία της ευρύτερης αρχαιολογικής έρευνας που διενεργείται στα μνημεία σύμφωνα με τα οριζόμενα του άρθρου 38 του Ν.4858/2021. Δεδομένης της απουσίας σχετικής νομοθετικής ρύθμισης, όπως προβλέπει το παραπάνω άρθρο, δηλαδή την έκδοση σχετικής Υπουργικής

Απόφασης, η πρώτη προσπάθεια οργάνωσης της διαδικασίας για την λήψη δειγμάτων από αρχαιολογικό υλικό, ήταν η έκδοση το 2004 σχετικής εγκυκλίου⁷⁷. Έως τότε οι άδειες για τη λήψη δειγμάτων εκδίδονταν ύστερα από σχετική γνωμοδότηση των αρμόδιων τοπικών ή κεντρικών συμβουλίων του ΥΠΠΟΑ. Το 2004, η εγκύκλιος αποτέλεσε μία προσπάθεια αφενός αποτύπωσης των αρμόδιων υπηρεσιών του Υπουργείου για την έκδοση των αδειών, ενώ περαιτέρω έθεσε συγκεκριμένες προϋποθέσεις και απαιτήσεις που θα έπρεπε να πληρούν οι αιτούντες στο πλαίσιο λήψη άδειας.

Το 2017 εκδόθηκε νέα εγκύκλιος⁷⁸, η οποία και εφαρμόζεται έως σήμερα. Η νέα εγκύκλιος επέφερε αρκετές βελτιώσεις επί της διαδικασίας. Συγκεκριμένα, χαρτογραφήθηκε η διαδικασία και κατά συνέπεια το σύνολο των εμπλεκόμενων Υπηρεσιών του ΥΠΠΟΑ ανά περίπτωση, ενώ διαμορφώθηκε υπόδειγμα αίτησης ώστε αφενός να οριοθετηθούν τα στοιχεία που υποχρεούται να υποβάλλει ο ενδιαφερόμενος και αφετέρου να διασφαλίζεται η πληρότητα των αιτήσεων για να αποφεύγονται καθυστερήσεις. Επιπροσθέτως με την νέα εγκύκλιο δόθηκε μεγαλύτερη ευελιξία στην επιλογή του ερευνητικού ιδρύματος στο οποίο διεξάγονται οι αναλύσεις, δεδομένου ότι η προηγούμενη εγκύκλιος επέτρεπε την εξαγωγή δειγμάτων σε ιδρύματα του εξωτερικού σε εξαιρετικές μόνο περιπτώσεις.

Οι δύο βασικότεροι όροι για την έκδοση άδειας λήψης δείγματος είναι α) η διασφάλιση ικανής ποσότητας πρωτότυπου υλικού μετά τη δειγματοληψία και β) η υποβολή των αποτελεσμάτων της ανάλυσης εντός τριετίας από τη λήψη της άδειας, ενώ η διάρκεια της κάθε άδειας είναι ένα έτος, με δικαίωμα παράτασης αν συντρέξουν λόγοι.

Αξίζει επίσης να σημειωθεί ότι μέσω της νέας εγκυκλίου αναγνωρίζεται εμμέσως η συνεισφορά των μη επεμβατικών αναλυτικών τεχνικών στη μελέτη μνημείων, για τις οποίες η τεχνολογία πλέον έχει επιτρέψει την βελτίωση της αποτελεσματικότητας της χρήσης τους, αφού για αυτές τις περιπτώσεις ορίζεται άμεση διαδικασία χορήγησης σε συντομότερο χρονικό διάστημα.

Οι διαδικασίες που σχετίζονται με τις αναλύσεις αρχαιολογικού υλικού είναι οι ακόλουθες τρεις:

---

⁷⁷ Η υπ' αριθμ. ΥΠΠΟ/ΓΔΑΠΚ/ΑΡΧ/Α2/Φ30/22268/778/5-3-2004 εγκύκλιος με τίτλο «Χορήγηση αδειών αναλύσεων αρχαιολογικού υλικού»

⁷⁸ Η υπ' αριθμ. πρωτ. ΥΠΠΟΑ/ΓΔΑΠΚ/ΔΣΑΝΜ/Φ77/217149/140435/2243/09-06-2017 με τίτλο «Χορήγηση αδειών δειγματοληψίας και ανάλυσης κινητών και ακινήτων μνημείων και εν γένει αρχαιολογικού υλικού»

- **Η έκδοση άδειας μη επεμβατικής ανάλυσης.** Η εν λόγω άδεια χορηγείται από την εκάστοτε αρμόδια περιφερειακή υπηρεσία του ΥΠΠΟΑ, ενώ κοινοποιείται στη Διεύθυνση Συντήρησης Αρχαίων και Νεωτέρων Μνημείων, στο πλαίσιο παρακολούθησης των αναλύσεων.
- **Η έκδοση άδειας λήψης δείγματος.** Αποτελεί την βασική άδεια της διαδικασίας. Η άδεια αυτή εκδίδεται από τη ΔΣΑΝΜ ή τη ΔΕΤΥΜΕΑ ανάλογα με το αν το υλικό προέρχεται από διακοσμητικά στοιχεία ή δομικά στοιχεία του μνημείου. Οι δύο αυτές υπηρεσίες λαμβάνουν υπόψη τις απόψεις των συναρμόδιων υπηρεσιών που εισηγούνται σχετικά με την χορήγηση ή μη και διατηρούν ωστόσο την αποφασιστική αρμοδιότητα.
- **Η έκδοση παράτασης της άδειας λήψης δείγματος.** Η εν λόγω διαδικασία εφαρμόζεται όταν ο μελετητής επιθυμεί για εύλογο λόγο να παρατείνει το μονοετές διάστημα για τη διενέργεια της δειγματοληψίας. Η εν λόγω παράταση εκδίδεται από την αρμόδια Διεύθυνση του ΥΠΠΟΑ.
- **Η τροποποίηση της άδειας λήψης δείγματος.** Όπως και στην προηγούμενη περίπτωση ο μελετητής μπορεί να επιθυμεί την τροποποίηση της άδειας. Οι περιπτώσεις που αυτό συμβαίνει είναι βασικά η μεταβολή του ερευνητικού ιδρύματος στο οποίο θα γίνουν οι αναλύσεις, ή ο αριθμός/ποσότητα των απαιτούμενων δειγμάτων. Και στην περίπτωση αυτή η τροποποίηση εκδίδεται από την ΔΣΑΝΜ ή τη ΔΕΤΥΜΕΑ.

Τα βήματα για την έκδοση των σχετικών αδειών μελέτης αρχαιολογικού υλικού παρουσιάζονται στο Σχήμα 12 που ακολουθεί.

Σχήμα 12- Βήματα για την χορήγηση άδειας ανάλυσης αρχαιολογικού υλικού

Ν.5.β. Αξιολόγηση Στοιχείων που Προέρχονται από το Αρχείο της ΔΣΑΝΜ

Τα στοιχεία που παρουσιάζονται στην υποενότητα αυτή αφορούν στην αποτύπωση του συνόλου των αδειών που έχει εκδώσει η ΔΣΑΝΜ κατά το διάστημα 2002-2021, καθώς και στοιχεία που και πάλι προέρχονται από το αρχείο της Υπηρεσίας και σχετίζονται με τους φορείς προέλευσης των αιτημάτων για την χορήγηση ή μη αδειών λήψης δειγμάτων αλλά και των κατηγοριών υλικού των δειγμάτων. Η δεύτερη ομάδα πληροφοριών αφορά στην περίοδο 2002 έως 2013 και ο λόγος για αυτό είναι ότι τα νεότερα στοιχεία δεν είναι αποδελτιωμένα ώστε να είναι εφικτή η συγκριτική μελέτη τους.

Αποτιμώντας ωστόσο το σύνολο των αδειών που έχουν χορηγηθεί από την Υπηρεσία, προκύπτει το Γράφημα 10 που ακολουθεί (βλέπε σχετικά [Πίνακα 6](#) του Παραρτήματος Ι).

Γράφημα 10-Συνολικός αριθμός αδειών ανάλυσης/δειγματοληψίας για το διάστημα 2002-2021

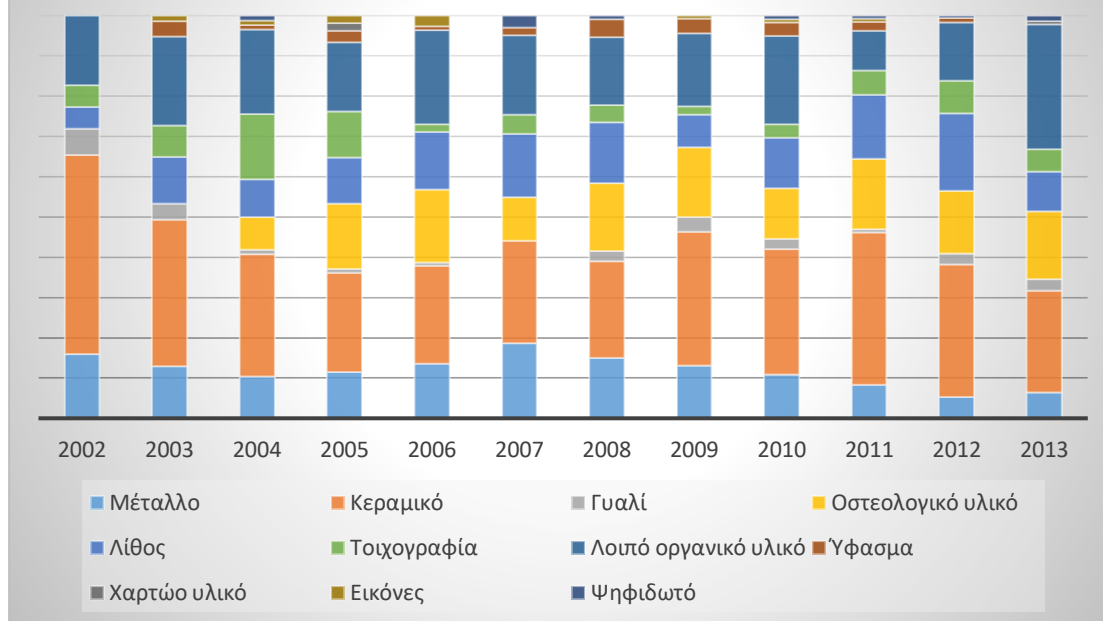
Σύμφωνα με το Γράφημα 10 παρατηρείται μία σταδιακή άνοδος των αιτημάτων κατά την πρώτη δεκαετία, η οποία παραμένει σε σχετικά υψηλά επίπεδα τα επόμενα χρόνια. Παρατηρείται επίσης ότι τα τελευταία έτη μία τάση μείωσης του συνολικού αριθμού των αιτημάτων και συγκεκριμένα από το 2017 και έπειτα γεγονός που αποδίδεται στην έκδοση της σχετικής εγκυκλίου, οπότε και η αρμοδιότητα χορήγησης αδειών μη επεμβατικής ανάλυσης ανήκει πλέον στις περιφερειακές υπηρεσίες του ΥΠΠΟΑ και όχι στην ΔΣΑΝΜ. Υπάρχει λοιπόν έλλειμμα ως προς την παρακολούθηση των αιτημάτων που αφορούν στην εφαρμογή μη επεμβατικών τεχνικών ανάλυσης.

Γράφημα 11-Κατηγορίες Υλικού Λήψης Δείγματος για το Σύνολο των Αδειών

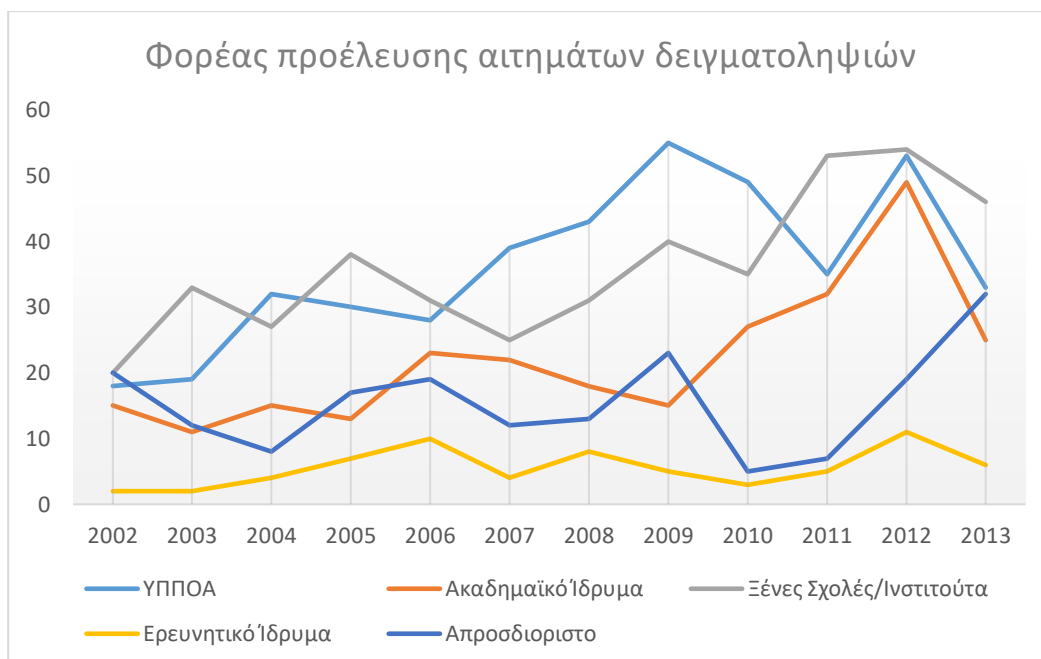
Από το Γράφημα 11 (βλέπε σχετικά [Πίνακα 7](#) του Παραρτήματος Ι).επίσης φαίνεται ότι τα αιτήματα για τη λήψη δειγμάτων αφορούν σε μεγαλύτερο ποσοστό συγκεκριμένες κατηγορίες υλικών. Η κατηγορία στην οποία εντοπίζονται τα περισσότερα αιτήματα είναι αυτή του κεραμικού, στην οποία εντάσσεται σχεδόν το 28% των αδειών. Ακολουθούν το οστεολογικό υλικό με ποσοστό 12%, ο λίθος με ποσοστό 11,5 % και το μέταλλο με ποσοστό 10%. Η κατηγορία του λοιπού οργανικού υλικού που ανέρχεται σε 17% αφορά σε οργανικά υλικά διαφόρων υποκατηγοριών (βοτανολογικό υλικό, οργανικά κατάλοιπα, ξύλο, ίζημα, κλπ.) οπότε δεν αποτελεί ασφαλές ποσοστό για την εξαγωγή συμπερασμάτων. Ωστόσο είναι σαφές ότι τουλάχιστον για τις υπόλοιπες κατηγορίες υλικού που παρουσιάζουν υψηλό αριθμό αδειών, τα αποτελέσματα των αναλύσεων αποτελούν έναν ικανό αριθμό, ο οποίος μπορεί μελλοντικά να αποτελέσει την βάση για συγκριτική μελέτη και πηγή αναφοράς στο πλαίσιο έρευνας ανάλογων υλικών. Το γεγονός αυτό ισχυροποιείται ακόμα περισσότερο από την ετήσια κατανομή των στοιχείων, όπως παρουσιάζεται στο Γράφημα 12, δεδομένου ότι δεν παρατηρούνται γενικά έντονες μεταβολές στον ετήσιο αριθμό ανά κατηγορία υλικού, δηλαδή τα ποσοστά των αδειών ανά κατηγορία υλικού ετησίως παραμένει σε γενικές γραμμές σταθερή.

Ετήσια Κατανομή Αδειών ανά Κατηγορία Υλικού

Γράφημα 12-Ετήσια Κατανομή Αδειών ανά Κατηγορία Υλικού

Παράλληλα από τα στοιχεία του αρχείου της Υπηρεσίας εξετάστηκε η δυνατότητα ομαδοποίησης των φορέων προέλευσης των αιτημάτων δειγματοληψιών. Ο σκοπός για αυτό ήταν να εξεταστεί η πιθανότητα δημιουργίας ενός δικτύου μέσω του οποίου ο φορέας προέλευσης των αιτημάτων θα αναλαμβάνει την ικανοποίηση της υποβολής των αποτελεσμάτων. Από το Γράφημα 13 (βλέπε σχετικά [Πίνακα 8](#) του Παραρτήματος Ι) που ακολουθεί, διαπιστώνεται ότι τα αιτήματα για άδειες λήψης δειγμάτων εμπίπτουν ουσιαστικά σε τρεις μεγάλες κατηγορίες: το ΥΠΠΟΑ, τα Πανεπιστημιακά Ιδρύματα (εσωτερικού και εξωτερικού) και τις Ξένες Σχολές/Ινστιτούτα που δραστηριοποιούνται στην Ελλάδα. Αντίθετα τα αιτήματα για τα οποία δεν είναι γνωστός ο φορέας προέλευσης του αιτήματος είναι σε συγκριτικά πολύ χαμηλά επίπεδα. Επομένως η δημιουργία δικτύου με τις ομάδες από τις οποίες προέρχονται οι αιτούντες θα είναι μάλλον αποτελεσματική και θα βελτιώσει τη διαχείριση των αιτημάτων.

Γράφημα 13-Φορείς προέλευσης αιτημάτων δειγματοληψιών

Αξίζει τέλος μία αναφορά στο γεγονός ότι όπως φαίνεται από το Γράφημα 13, τα αιτήματα που προέρχονται απευθείας από Ερευνητικά Ιδρύματα είναι αριθμητικά λιγότερα σε σχέση με τους άλλους φορείς, παρόλο που στις περισσότερες περιπτώσεις οι αναλύσεις πραγματοποιούνται σε αυτά. Δηλαδή με εξαίρεση τα Ακαδημαϊκά Ιδρύματα, οι υπόλοιποι φορείς απευθύνονται στα Ερευνητικά Ιδρύματα προκειμένου να αναλυθούν τα δείγματα που έχουν λάβει. Έτσι, ενώ τα τελευταία δεν υποβάλλουν άμεσα αίτημα, αποτελεί ίσως το πιο σημαντικό σύνδεσμο για την διασφάλιση πρόσβασης στα αποτελέσματα των αναλύσεων.

V.5.γ. Προτεινόμενο Πληροφοριακό Σύστημα Αδειών Λήψης Δειγμάτων

Η διαχείριση των αδειών λήψης/ανάλυσης αρχαιολογικού υλικού είναι αρκετά ώριμη έτσι ώστε να ψηφιοποιηθεί. Είναι ίσως η διαδικασία για την οποία υπάρχουν οι περισσότερες ομάδες εμπλεκόμενων μερών, τα οποία παρουσιάζονται στο Σχήμα 13 που ακολουθεί.

Σχήμα 13-Εμπλεκόμενα μέρη με τη διαδικασία χορήγησης αδειών ανάλυσης υλικού

Οι λειτουργίες που δύναται να παρέχονται στο πληροφοριακό σύστημα είναι οι ακόλουθες:

- Διασύνδεση με τα πληροφοριακά συστήματα του «Αρχαιολογικού Κτηματολογίου» και των «Ψηφιακών Συλλογών Κινητών Μνημείων». Η διασύνδεση με τα ανωτέρω πληροφοριακά συστήματα θα βοηθήσει στη διασφάλιση κοινού τρόπου ταυτοποίησης των μνημείων και των αντικειμένων, ενώ θα μπορεί να γίνεται αυτόματη άντληση στοιχείων που αφορούν ακριβώς στον προσδιορισμό του εκάστοτε μνημείου ή αντικείμενο από το οποίο θα ληφθεί δείγμα ή στο οποίο θα εφαρμοστούν αναλυτικές τεχνικές.
- Λειτουργία υποβολής αιτήματος λήψης δείγματος/ανάλυσης υλικού. Τα αιτήματα θα μπορούσαν να υποβάλλονται είτε από ατομικό λογαριασμό ή από ιδρυματικό λογαριασμό, ειδικά στις περιπτώσεις που ο ενδιαφερόμενος είναι κάτοικος εξωτερικού, όπως συμβαίνει σε μεγάλο βαθμό με τους συνεργάτες των ξένων σχολών που εδρεύουν στην Ελλάδα.
- Συγκέντρωση εισηγήσεων- απόψεων επί της αίτησης προκειμένου να συμπληρώνεται ο φάκελος για την χορήγηση ή μη της άδειας, όπου απαιτείται.
- Λειτουργία εισαγωγής απόφασης χορήγησης ή μη άδειας λήψης δείγματος ή ανάλυσης με μη επεμβατική ανά περίπτωση.

- Λειτουργία ορισμού δικαιωμάτων πρόσβασης και διάθεσης αποτελεσμάτων αναλύσεων
- Λειτουργία εισαγωγής αρχείων ή συνδέσμων με τα αποτελέσματα των αναλύσεων, π.χ. πρακτικά συνεδρίων, δημοσιεύματα, κλπ. από τα πρόσωπα που έχουν διενεργήσει αναλύσεις αρχαιολογικού υλικού στο παρελθόν και ορισμός δικαιωμάτων διάθεσης.
- Λειτουργία ειδοποίησης για το εμπρόθεσμο της διεξαγωγής της λήψης δειγμάτων.
- Λειτουργία αίτησης παράτασης/τροποποίησης ήδη χορηγηθείσας άδειας.
- Λειτουργία ειδοποίησης για το εμπρόθεσμο υποβολής των αποτελεσμάτων της ανάλυσης.
- Λειτουργία αναζήτησης αποτελεσμάτων αναλύσεων σύμφωνα με διάφορα κριτήρια, όπως γεωγραφική θέση, κατηγορία υλικού, χρονολογία μνημείου, σκοπός ανάλυσης, τεχνική που εφαρμόστηκε, κλπ.
- Λειτουργία εξαγωγής αρχείων αποτελεσμάτων.
- Δημιουργία λειτουργίας υποστήριξης χρηστών (helpdesk) έτσι ώστε να υπάρχει συνεχής υποστήριξη των εμπλεκόμενων μελών στο πλαίσιο λειτουργίας και χρήσης του πληροφοριακού συστήματος.

Το εν λόγω σύστημα θα μπορούσε να ξεκινήσει την λειτουργία του από τη δημιουργία του και έπειτα, όμως, όπως και στην περίπτωση των μελετών συντήρησης, δεν διασφαλίζεται η διαχρονική τεκμηρίωση των αναλύσεων που έχουν πραγματοποιηθεί σε μνημεία. Συνεπώς, η συγκέντρωση του συνόλου των αποτελεσμάτων που έχουν προκύψει από προηγούμενες αναλύσεις είναι αναγκαία ώστε να δημιουργηθεί μία πλήρης πηγή αναφοράς για το μέλλον, αλλά και για να διασφαλιστεί πολύ απλά ότι δεν θα επαναλαμβάνονται αναλύσεις για τον ίδιο σκοπό στο ίδιο μνημείο.

Η συγκέντρωση του υλικού δεν μπορεί να πραγματοποιηθεί αποκλειστικά από τη ΔΣΑΝΜ, αφού στην Υπηρεσία γνωστοποιείται ένα πολύ μικρό μέρος των αποτελεσμάτων των αναλύσεων που έχουν πραγματοποιηθεί. Οι περισσότεροι φορείς και μελετητές συνήθως υποβάλλουν τα αποτελέσματα τους στις Περιφερειακές Υπηρεσίες του Υπουργείου, με αποτέλεσμα το σύνολο της πληροφορίας να μην είναι συγκεντρωμένο σε ένα σημείο. Επίσης, έως σήμερα η πρακτική των μελετητών είναι

να υποβάλλουν αποτελέσματα σε έντυπη μορφή, γεγονός που καθιστά μάλλον ασύμφορη τη διαδικασία ψηφιοποίησης τους.

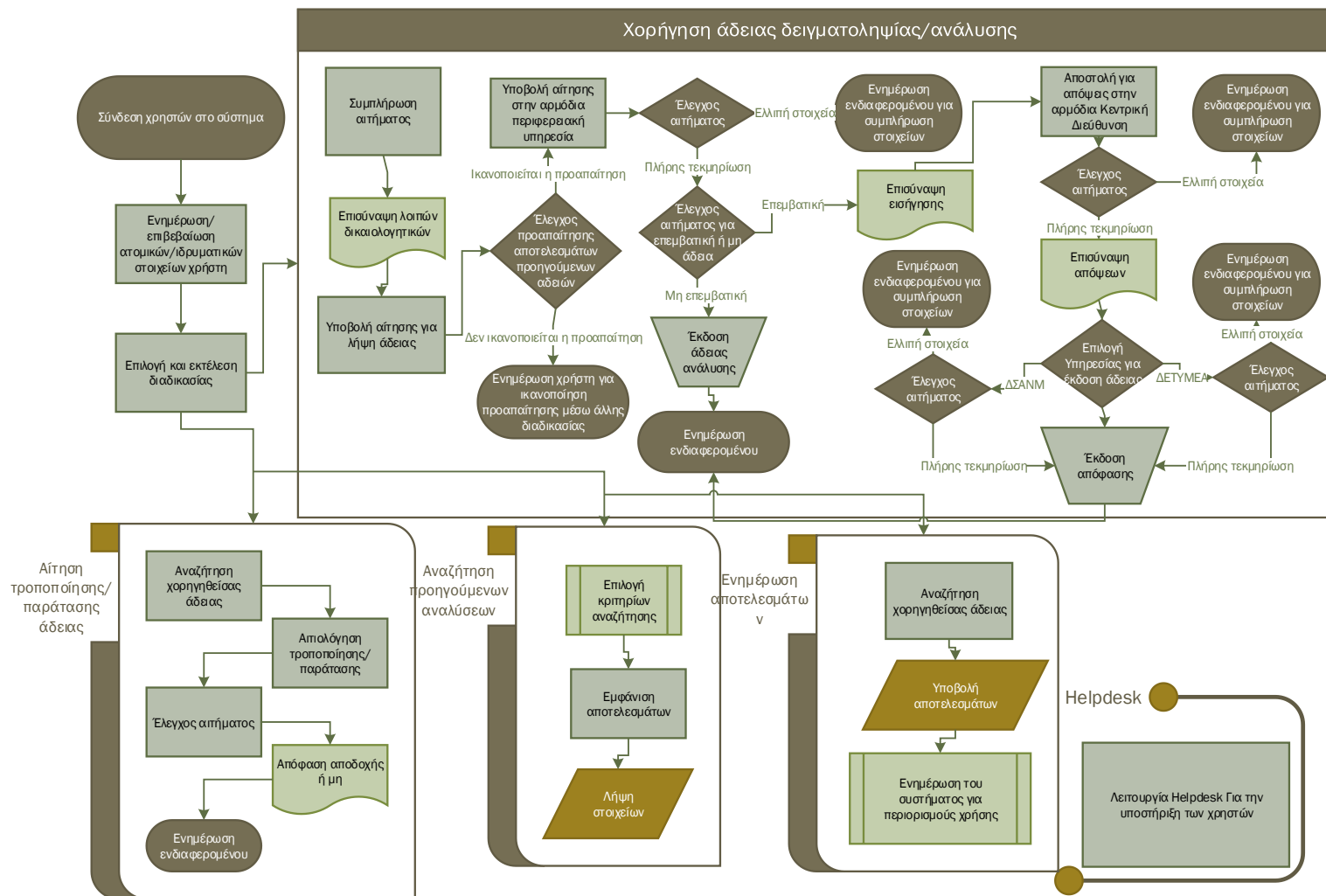
Για την διασφάλιση της πληρότητας του συστήματος θα πρέπει να υπάρξει συμμετοχικότητα τόσο των Περιφερειακών Υπηρεσιών ως προς την καταχώρηση των τεκμηρίων που αφορούν σε αποτελέσματα από τις άδειες ανάλυσης μνημείων που έχουν χορηγήσει και αφορούν στην εφαρμογή μη επεμβατικών τεχνικών, όσο και των μελετητών που έχουν λάβει σχετική άδεια σχετικά με την διάθεση των αρχείων αποτελεσμάτων, αλλά και τον ορισμό πρόσβασης και χρήσης αυτών.

Επίσης, η συμμετοχή τόσο των Περιφερειακών όσο και άλλων Κεντρικών Υπηρεσιών του ΥΠΠΟΑ είναι αναγκαία για να διασφαλιστεί η λειτουργία του συστήματος, δεδομένου ότι για να εκδοθεί μία άδεια λήψης δείγματος απαιτείται η συγκέντρωση των απόψεων- εισηγήσεων τους, επομένως η υιοθέτηση της χρήσης του συστήματος και η εισαγωγή των απαραίτητων αρχείων είναι ουσιαστικής σημασίας.

Όπως και στα προηγούμενα επιμέρους πληροφοριακά συστήματα ως κίνητρο συμμετοχής για τη συγκέντρωση του υλικού των αποτελεσμάτων των αναλύσεων μπορεί να χρησιμοποιηθεί η υποχρέωση αναφοράς σε επόμενη δημοσίευση του προσώπου που παρείχε τα δεδομένα, η παροχή αποζημίωσης ανάλογα με τη συχνότητα χρήσης των δεδομένων που έχει παραχωρήσει κάποιος μελετητής, κλπ. Το σημαντικότερο κίνητρο όπως στην περίπτωση της ανάλυσης αρχαιολογικού υλικού είναι η συγκέντρωση ικανού αριθμού τεκμηρίων που θα βοηθήσει μελλοντικά τους επιστήμονες που ασχολούνται με την πολιτιστική κληρονομιά, δεδομένου ότι θα αποτελεί πλούσια και έγκυρη πηγή αναφοράς.

Στην Εικόνα 13 που ακολουθεί, παρουσιάζεται αναλυτικά η προτεινόμενη δομή του συστήματος με τις επιμέρους λειτουργίες του.

Εικόνα 13-Πληροφοριακό σύστημα διαχείρισης αδειών λήψης δειγμάτων

V. 6 Πρόσληψη Συντηρητών Αρχαιοτήτων και Έργων Τέχνης

Η πλειονότητα των εργασιών συντήρησης που εκτελούνται από τη Διεύθυνση Συντήρησης Αρχαίων και Νεωτέρων Μνημείων, αλλά και από άλλες Περιφερειακές και Ειδικές Περιφερειακές Υπηρεσίες του ΥΠΠΟΑ, υλοποιούνται με την μέθοδο της αρχαιολογικής αυτεπιστασίας, δηλαδή με τη χρήση ιδίων μέσων και την ενίσχυση των ανθρώπινων πόρων των Υπηρεσιών μέσω της πρόσληψης προσωπικού με σύμβαση εργασίας ορισμένου χρόνου, που απασχολείται για το χρονικό διάστημα του εκάστοτε έργου⁷⁹.

Έτσι λοιπόν ο αριθμός των υποψηφίων εργαζομένων είναι άμεσα συνδεδεμένος με τον αριθμό των έργων που εκτελούνται από τις Υπηρεσίες, όσο μεγαλύτερος δηλαδή είναι ο αριθμός των έργων τόσο αυξάνει και το σύνολο των υποψηφίων εργαζομένων. Διαχρονική πηγή χρηματοδότησης για την υλοποίηση έργων πολιτισμού αποτελούν οι χρηματοδοτήσεις της ευρωπαϊκής ένωσης, οπότε η ένταση της χρηματοδότησης ανά περιόδους συνεπάγεται και αύξηση του απαιτούμενου προσωπικού για την υλοποίηση των έργων.

V.6.α. Θεσμικό Πλαίσιο-Διοικητικές Διαδικασίες

Το Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού όσον αφορά στις διαδικασίες πρόσληψης προσωπικού ιδιωτικού δικαίου ορισμένου χρόνου, έχει εξαιρεθεί από τις διαδικασίες πρόσληψης προσωπικού μέσω ΑΣΕΠ σύμφωνα με τον σχετικό οδηγό που έχει συνταχθεί για την εκτέλεση έργων με τη μέθοδο της αρχαιολογικής αυτεπιστασίας, ειδικά σε ότι αφορά στην εκτέλεση συγχρηματοδοτούμενων αρχαιολογικών έργων. Το εφαρμοζόμενο δίκαιο ακολουθεί τα οριζόμενα των διατάξεων του άρθρου 29 του Ν. 4314/ 2014, δεδομένου ότι το προσωπικό προς πρόσληψη εντάσσεται στην κατηγορία είτε του επιστημονικού προσωπικού ή των τεχνιτών υψηλής εξειδίκευσης καθώς και του εργατοτεχνικού προσωπικού που απασχολείται σε εργασίες έρευνας, αναστήλωσης, συντήρησης μνημείων και έργων τέχνης⁸⁰.

Προς διευκόλυνση του συνόλου των Υπηρεσιών του ΥΠΠΟΑ έχει διαμορφωθεί υπόδειγμα προκήρυξης για την πρόσληψη προσωπικού⁸¹ που μεταξύ

---

⁷⁹ Νόμος 1958/1991 «Τμήματα Αμειβομένων Αθλητών- Αθλητικές Ανώνυμες Εταιρείες και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ 122/Α'/05-08-1991) άρθρο 81 και Προεδρικό Διάταγμα 24/2019 «Μελέτη και Εκτέλεση Αρχαιολογικών Έργων» (ΦΕΚ 39/Α'/04-03-2019)

⁸⁰ Ιστοσελίδα Επιτελικής Δομής ΕΣΠΑ του ΥΠΠΟΑ: <http://ep.culture.gr/el/Pages/odigoi.aspx>

⁸¹ Η υπ' αρ. ΕΔΕΠΟΛ/Β1,Β2/ΕΣΠΑ 2014-2020/1061/30-08-2022 Απόφαση του Γενικού Γραμματέα Πολιτισμού: «Έγκριση τροποποίησης Υποδείγματος Προκήρυξης πρόσληψης προσωπικού ΙΔΟΧ του

άλλων ειδικοτήτων, χρησιμοποιείται και για την πρόσληψη προσωπικού για τη συντήρηση αρχαιοτήτων και έργων τέχνης.

Η διαδικασία που ακολουθείται για την πρόσληψη του προσωπικού είναι η εξής:

1. Ανακοίνωση προκήρυξης για την πρόσληψη του προσωπικού
2. Υποβολή αιτήσεων υποψηφίων
3. Αξιολόγηση αιτήσεων από αρμόδια Επιτροπή
4. Ανάρτηση προσωρινών πινάκων κατάταξης υποψηφίων
5. Υποβολή ενστάσεων
6. Ανάρτηση οριστικών πινάκων κατάταξης υποψηφίων
7. Αποδοχή ή μη θέσης από τους υποψήφιους
8. Απόφαση πρόσληψης
9. Σύμβαση/Παράταση Σύμβασης
10. Λύση Σύμβασης

Διευκρινίζεται επίσης ότι για την κατάρτιση των πινάκων κατάταξης των υποψηφίων, αξιολογείται σειρά προσόντων και λαμβάνονται υπόψη συγκεκριμένα κριτήρια που ορίζονται στην προκήρυξη, όπως οι τίτλοι σπουδών, η γνώση ξένων γλωσσών, η γνώση χειρισμού Η/Υ, η προϋπηρεσία που έχουν αποκτήσει στο παρελθόν σε συναφές αντικείμενο με αυτό της προκηρυσσόμενης θέσης εργασίας, κοινωνικά κριτήρια, κλπ.

V.6.β. Αξιολόγηση Στοιχείων που Προέρχονται από το Αρχείο της ΔΣΑΝΜ

Η διαδικασία για την πρόσληψη του προσωπικού είναι άμεσα εξαρτώμενη από το εκάστοτε μεμονωμένο έργο που υλοποιεί μία Υπηρεσία. Δεν εκδίδεται δηλαδή μία ανακοίνωση προκήρυξης πρόσληψης για το σύνολο των έργων που υλοποιούνται, αλλά για κάθε έργο διενεργείται κάθε φορά η διαδικασία προκήρυξης πρόσληψης προσωπικού. Είναι σύνηθες η διαδικασία να επαναλαμβάνεται αρκετές φορές προκειμένου να ικανοποιηθούν οι ανάγκες ενός έργου, δηλαδή μέχρι να υπάρξει ικανός αριθμός εργαζομένων.

Παραρτήματος Η' του Εγχειριδίου Διαδικασιών Αρχαιολογικών Έργων που εκτελούνται με την μέθοδο της Αυτεπιστάσας, καθώς και του Παραρτήματος ΣΤ' Εγχειριδίου Διαδικασιών Αρχαιολογικών Εργασιών και Ερευνών σε Συγχρηματοδοτούμενα Τεχνικά Έργα Τρίτων που εκτελούνται δι' Αυτεπιστάσας».

Η ΔΣΑΝΜ εκτελεί έργα συντήρησης από την ίδρυση της έως σήμερα με χρηματοδότηση τόσο από εθνικούς πόσο και από ευρωπαϊκούς πόρους. Για λόγους συνοχής και ορθότερων συμπερασμάτων η παρούσα μελέτη εστιάζει στην αξιολόγηση στοιχείων που αφορούν στην υλοποίηση έργων από το 2018 και μετά, δηλαδή από την έναρξη συμμετοχής της ΔΣΑΝΜ στην υλοποίηση έργων στο πλαίσιο του ΕΣΠΑ 2014-2020, δεδομένου ότι αντικατοπτρίζουν πληρέστερα τις τρέχουσες ανάγκες για την διαχείριση του προσωπικού με συμβάσεις εργασίας ιδιωτικού δικαίου ορισμένου χρόνου.

Τα έργα που εκτελεί η ΔΣΑΝΜ το διάστημα 2018-2022 αφορούν σε εργασίες συντήρησης ανά την επικράτεια και χωρίζονται σε κατηγορίες ανάλογα με την χρονολογία κατασκευής του εκάστοτε μνημείου, όπως φαίνεται στην Εικόνα 12 που ακολουθεί. Ο χρόνος έναρξης υλοποίησης των εν λόγω έργων εξαρτάται στενά από την πηγή χρηματοδότησης σε αυτά, δεδομένου ότι η πηγή χρηματοδότησης οριοθετεί και τη δυνητική διάρκεια υλοποίησης τους. Έτσι τα έργα μπορούν να διακριθούν σε αυτά που υλοποιούνται με χρηματοδότηση αμιγώς μέσω του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων και δεν έχουν προκαθορισμένο χρονικό περιορισμό ως προς την υλοποίηση τους, μέσω Επιχειρησιακών Προγραμμάτων ΕΣΠΑ, όπου για την τρέχουσα περίοδο παραμένει ενεργή η χρηματοδότηση ΕΣΠΑ 2014-2020, καθώς και μέσω του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, με διάρκεια έως το 2025. Επίσης σημειώνεται ότι λόγω σπουδαιότητας των μνημείων, σε ορισμένα εκτελούνται εργασίες συντήρησης μέσω συνδυασμού πηγών χρηματοδότησης, όπως π.χ. στον αρχαιολογικό χώρο Αρχαίας Ολυμπίας, στο κτήμα Τατοΐου, κλπ.

A/A	Μνημείο
1	Μαξιμιανούπολη
2	Νότες Θέρμες, Θέρμες Λεωνιδαίου και Εργαστήριο Φειδία Αρχαίες Ολυμπίας
3	Αρχαιολογικός Χώρος Λουκούς Κυνουρίας
4	ψηφιδωτά Σάμης Κεφαλονιάς
5	Ταφικός Τύμβος Μικρής Δοξιάρας Ζώνης
6	Ταφικό Μνημείο Τύμβου Καστά Αμφίπολης
7	Τάφοι Α και Β Κατερίνης
8	ξύλινη γέφυρα Αμφίπολης
9	Αρχαϊκός Ναός Απόλλωνος Μητρόπολης Καρδίτσας
10	Τζαμί Καλούτσιανης
11	Ι.Ν. Αγίου Νικολάου Θων
12	Ι.Ν. Αγίου Νικολάου Βλάστης Κοζάνης
13	Ι.Ν. Αγίου Νικολάου ή Μεταμόρφωσης Σωτήρος στο Λουτρό Μενιδίου
14	Ι.Μ. Αγίου Νικολάου στο Βαλτεσινικό Αρκαδίας
15	Ι.Ν. Αγίου Δημητρίου, Παντάνασσας και Ευαγγελιστρίας αρχαιολογικού χώρου Μυστρά
16	Μουσουλμανικό Τέμενος Αράπ Τζαμί, πλατεία Δικαστηρίων Δράμας
17	Ιερός Μητροπολιτικός Ναός Κοιμήσεως Θεοτόκου Κομοτηνής
18	Ι.Ν. Παναγίας της Κοσμοσωτέρας Φερών
19	Ι.Μ. Κοιμήσεως της Θεοτόκου (Παναγίας Κεχριάς) Σκιάθου
20	Ι.Μ. Εισοδίων της Θεοτόκου (Παναγίας Εικονίστριας) Σκιάθου
21	Ι.Ν. Κοιμήσεως Θεοτόκου Σαμαρίνας
22	Ιερός Μητροπολιτικός Ναός Άμφισσας
23	Ι.Μ. Αγίου Ιωάννη Βομβοκούκου Ναυπακτίας
24	Ι.Ν. Αγ. Γεωργίου Μητρόπολης Καρδίτσας
25	Ι.Ν. Αγ. Γεωργίου Οζύνειας Καλαμπάκας
26	Ι.Μ. Αγ. Τριάδας Οξυιάς Μουζακίου
27	Ι.Μ. Αγ. Λαυρεντίου Πηλίου και Αγ. Αθανασίου στον Αγ. Γεώργιο Νηλείας
28	Ι.Ν. Αγίας Μαρίας Κισσού Πηλίου
29	Αρχοντικό Μανούση-Δούκα Τζάτζα
30	Ι.Ν. Αγ. Νικολάου Ναυπλίου
31	Ι.Ν. Μεγάλης Παναγίας Σάμου
32	Ι.Ν. Αγ. Μηνά Λευκάδας
33	Ι.Μ. Αναφωνήτριας Ζακύνθου
34	Ι.Ν. Αγ. Παρασκευής Χαλκίδας
35	Μέγαρο Τσίλλερ-Λοβέρδου
36	κτήριο Ευτέρπη Λαύριο
37	Οικία Μπάρλα, Αθήνα
38	Μουσείο Αχελείου
39	πρώην Βασιλικό Κτήμα Τατοΐου
40	ΜΕΛΜΟΦΑΚΕ
41	Μέγαρο Βουλής
42	Θέατρο Απόλλων Πατρών
43	Πινακοθήκη Άγγελου Γαλιβάνη Κέρκυρας

Εικόνα 14-Χάρτης με τα έργα που εκτελεί η ΔΣΑΝΜ από το 2018 έως σήμερα

Αναλυτικότερα για το σύνολο των έργων κατά τα έτη 2018 έως 2022 προκύπτουν τα στοιχεία που περιλαμβάνονται στον [Πίνακα 9 του Παραρτήματος Ι](#), ενώ το Γράφημα 14 περιλαμβάνει μία ετήσια αποτύπωση των συνόλων των θέσεων που προκηρύχθηκαν και των αιτήσεων σε αυτές για το εν λόγω διάστημα. Από το Γράφημα

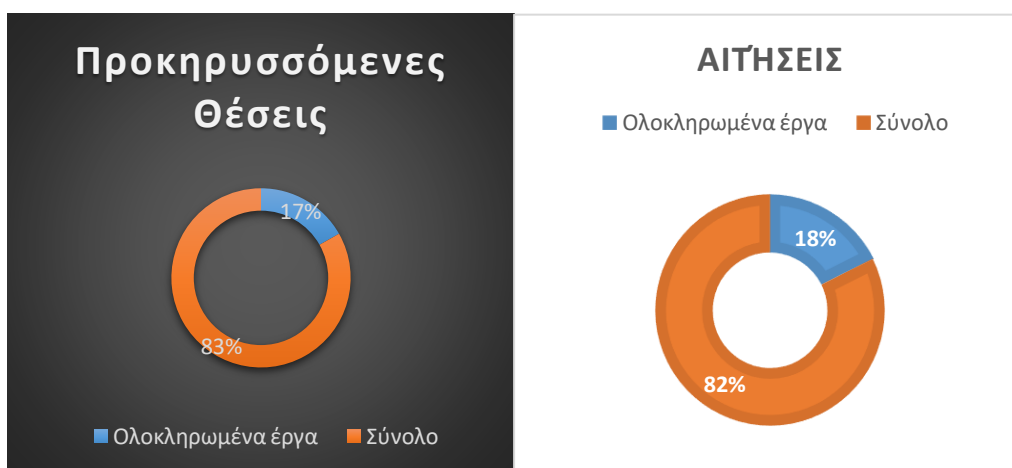
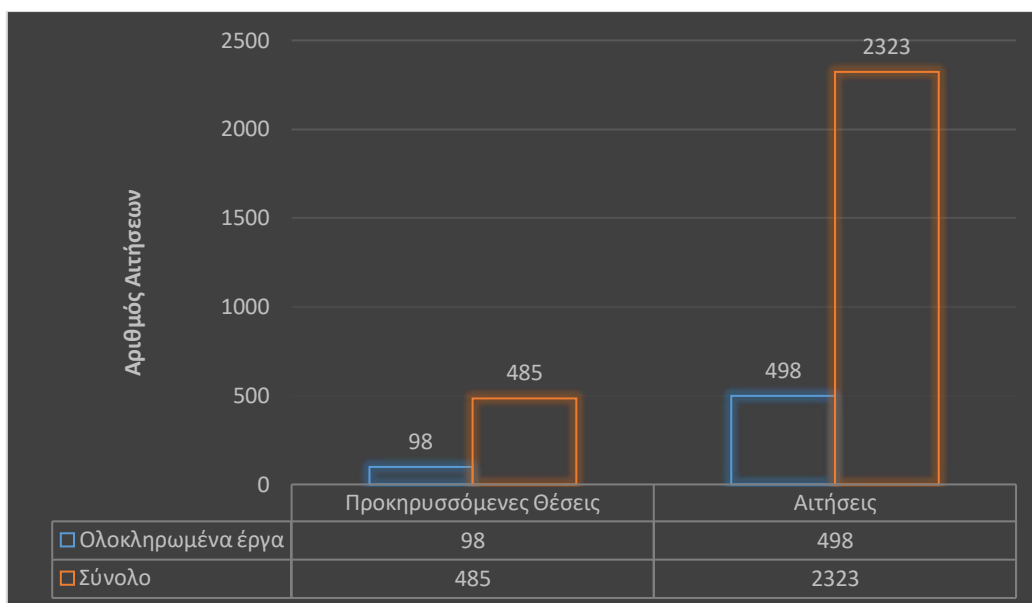
παρατηρείται μία κορύφωση κατά το 2021 η οποία αποδίδεται στον αριθμό των έργων που ενεργοποιήθηκαν στη διάρκεια του και συγκεκριμένα αφορούν σε συνολικά 21 έργα συντήρησης. Διευκρινίζεται στο σημείο αυτό ότι ο αριθμός των αιτήσεων δεν αντιστοιχεί σε μεμονωμένους υποψηφίους. Δηλαδή οι υποψήφιοι εργαζόμενοι διατηρούν το δικαίωμα να αιτηθούν ακόμα και σε περίπτωση που ήδη διατηρούν σχέση ΙΔΟΧ με τη ΔΣΑΝΜ ή εν γένει με Υπηρεσία του ΥΠΠΟΑ, έτσι είναι συχνό το φαινόμενο επανάληψης κατάθεσης των δικαιολογητικών των συμμετεχόντων από την μία ανακοίνωση προκήρυξης θέσεων σε επόμενη.

Γράφημα 14-Αριθμός προκηρυσσόμενων θέσεων και αριθμός αιτήσεων για την περίοδο 2018-2022

Ο αριθμός των έργων για τα οποία προκηρύχθηκαν θέσεις εργασίες το 2022 ανέρχονται σε 15 γεγονός στο οποίο αποδίδεται η μείωση του αριθμού τόσο των προκηρυσσόμενων θέσεων όσο και των αιτήσεων αντίστοιχα.

Σημειώνεται, επίσης, ότι το διάστημα 2018 έως το 2022 ολοκληρώθηκαν 8 έργα συντήρησης τα οποία αντιστοιχούν περίπου στο 20 % του συνόλου τόσο των θέσεων που προκηρύχθηκαν όσο και του αριθμού των αιτήσεων για το ίδιο διάστημα, όπως φαίνεται και στο Γράφημα 15 που ακολουθεί.

Γράφημα 15-Ολοκληρωμένα έργα έως το 2022

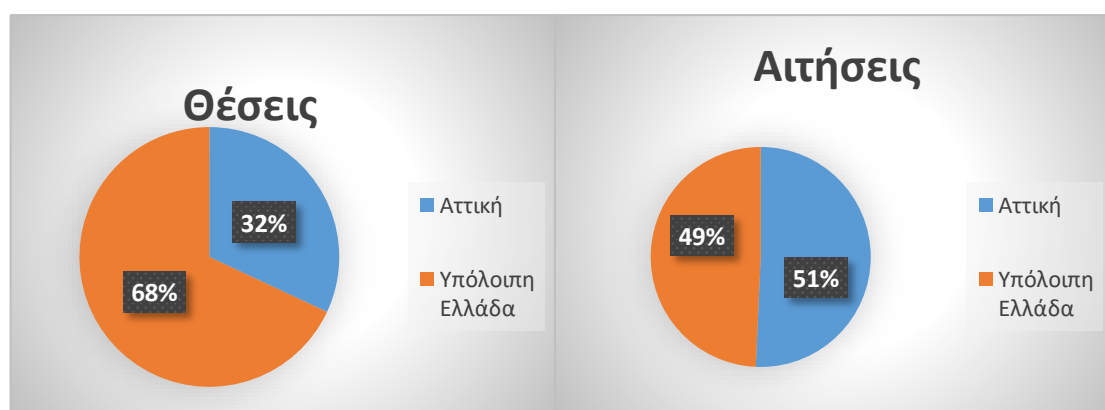
Το 2023 θα συνεχιστεί η υλοποίηση 39 έργων, από τα οποία έως σήμερα για τα 8 δεν έχει πραγματοποιηθεί καθόλου η διαδικασία πρόσληψης του απαιτούμενου προσωπικού με σύμβαση εργασίας ορισμένου χρόνου, ενώ ανάλογα με τις ανάγκες των υπολοίπων έργων ενδέχεται να πραγματοποιηθούν εκ νέου προκηρύξεις πρόσληψης προσωπικού. Παράλληλα, εντός του 2023, αναμένεται να ξεκινήσει η υλοποίηση ακόμα 6 έργων συντήρησης για τα οποία επίσης θα απαιτηθεί πρόσληψη προσωπικού.

Γράφημα 16-Σύγκριση θέσεων και αιτημάτων ανά χρονική περίοδο

Επομένως οι απαιτήσεις διαχείρισης του ΙΔΟΧ προσωπικού θα παραμείνουν σε υψηλά επίπεδα σε σχέση με την προηγούμενη τριετία (2018-2020).

Επιπλέον, αξίζει ιδιαίτερη αναφορά στα δεδομένα των αιτήσεων για τα έργα συντήρησης που αφορούν σε μνημεία εντός της Περιφέρειας Αττικής και σε αυτά για την υπόλοιπη επικράτεια. Ειδικότερα οι θέσεις εργασίες που αφορούν σε μνημεία της Αττικής ανέρχονται στο 32% του συνόλου των προκηρυσσόμενων θέσεων, ενώ το ενδιαφέρον των υποψηφίων εργαζομένων αγγίζει το 50% του συνόλου των αιτήσεων που υποβλήθηκαν όπως φαίνεται και από το Γράφημα 17.

Γράφημα 17-Προσφερόμενες θέσεις και ζήτηση για τα έργα συντήρησης στην Αττική σε σχέση με την υπόλοιπη επικράτεια

Το γεγονός αυτό ενισχύει τον ισχυρισμό για την αναμενόμενη υψηλή συμμετοχή υποψηφίων εργαζομένων, δεδομένου ότι συνολικά 9 από τα έργα που θα εκτελούνται το 2023, είτε πρόκειται για θέσεις εργασίες που θα πραγματοποιηθεί προκήρυξη για πρώτη φορά ή εκ νέου προκήρυξη θέσεων αφορούν σε εργασίες συντήρησης εντός της Περιφέρειας Αττικής.

Τέλος εύλογο είναι το συμπέρασμα ότι οι ανάγκες για τη διαχείριση των αιτήσεων του υποψήφιου ΙΔΟΧ προσωπικού θα συνεχίσει τα επόμενα χρόνια δεδομένου ότι εντός του 2023 αναμένεται να ξεκινήσουν οι διαδικασίες για την ένταξη και υλοποίηση έργων που θα χρηματοδοτηθούν από τα επιχειρησιακά προγράμματα της περιόδου ΕΣΠΑ 2021-2027.

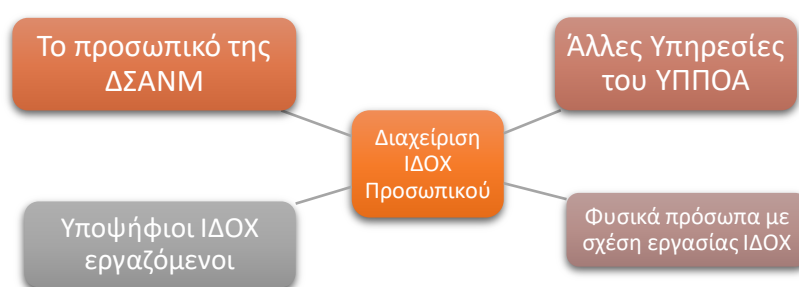
V.6.γ. Πρόταση Πληροφοριακού Συστήματος

Σύμφωνα με τα δεδομένα που παρουσιάστηκαν στην προηγούμενη παράγραφο, κρίνεται ότι η διαχείριση των αιτήσεων των υποψηφίων εργαζομένων με σύμβαση εργασίας ιδιωτικού δικαίου ορισμένου χρόνου απαιτείται να εξετασθεί σε μία εντελώς

καινούργια βάση, που θα επιτρέπει την ποιοτικότερη και αποδοτικότερη επεξεργασία των αιτήσεων και την περαιτέρω απλούστευση της διαδικασίας τόσο για τους υποψηφίους όσο και για τις Υπηρεσίες του ΥΠΠΟΑ. Οι τεχνικές πληθοπορισμού που θα εξετασθούν στη συνέχεια αφορούν στη συμμετοχή τόσο των υποψηφίων εργαζομένων όσο και του συνόλου των Υπηρεσιών του ΥΠΠΟΑ αφενός για να διασφαλιστεί η αρχή της αξιοκρατίας, δηλαδή να περιοριστεί η παραποίηση/απόκρυψη στοιχείων από τους εργαζόμενους που αφορούν στην προϋπηρεσία τους και αφετέρου επίστευσης των διαδικασιών πρόσληψης, γεγονός που θα επιτρέψει την αποτελεσματικότερη λειτουργία των Υπηρεσιών και τελικά την διαχείριση της πολιτιστικής κληρονομιάς, ως απώτερο στόχο των εργασιών που παρέχουν οι υποψήφιοι εργαζόμενοι.

Η λειτουργία ενός πληροφοριακού συστήματος για τη διαχείριση των υποψηφίων ΙΔΟΧ εργαζομένων αφορά στους εμπλεκόμενους που παρουσιάζονται στο Σχήμα 12.

Σχήμα 14--Εμπλεκόμενα μέλη με το Μητρώο Διαχείρισης ΙΔΟΧ προσωπικού

Για την κάλυψη των αναγκών των μελών, το προτεινόμενο πληροφοριακό σύστημα θα πρέπει να καλύπτει τις ακόλουθες λειτουργίες:

- Διασύνδεση με την πλατφόρμα ενημέρωσης του ΥΠΠΟΑ ώστε να εμφανίζονται σε πραγματικό χρόνο οι ενεργές προκηρύξεις των Υπηρεσιών του ΥΠΠΟΑ που αφορούν σε εργασίες συντήρησης.
- Δημιουργία λειτουργίας κατά την οποία τα φυσικά πρόσωπα που επιθυμούν να συμμετέχουν σε προκήρυξη για την πρόσληψη προσωπικού να μπορούν συστηματικά να διατηρούν ηλεκτρονικό ατομικό φάκελο με τα απαραίτητα

δικαιολογητικά που διαθέτουν έτσι ώστε να μην χρειάζεται να τα συγκεντρώνουν εκ νέου σε περίπτωση συμμετοχής τους σε νέες προκηρύξεις (π.χ. τίτλοι σπουδών, τίτλοι γνώσεις ξένων γλωσσών και χειρισμού Η/Υ, πράξεις μεταβολής οικογενειακής κατάστασης, κλπ.)

- Λειτουργία ηλεκτρονικής συμπλήρωσης της αίτησης του υποψηφίου και των απαιτούμενων υπεύθυνων δηλώσεων και επισύναψης επιθυμητών δικαιολογητικών για τη συμμετοχή σε συγκεκριμένη προκήρυξη θέσεων.
- Λειτουργία αντιστοίχισης της προϋπηρεσίας των υποψηφίων σε ειδικότητες απασχόλησης από τις Υπηρεσίες του ΥΠΠΟΑ.
- Διασύνδεση με τον ατομικό φάκελο εργαζομένου μέσω της πλατφόρμας e-ΕΦΚΑ, ώστε να αντλούνται στοιχεία που αφορούν στην προηγούμενη προϋπηρεσία των εργαζομένων που έχει πραγματοποιηθεί στο δημόσιο. Η εν λόγω διασύνδεση θα επιτρέπει στον εργαζόμενο να επιλέγει σε επόμενη φάση τα διαστήματα προϋπηρεσίας που επιθυμεί να επισυνάψει ως συναφή με την εκάστοτε προκηρυσσόμενη κατηγορία ειδικότητας (λίθος, κεραμικό, μέταλλο, τοιχογραφία, κλπ.) που αφορά σε εργασίες συντήρησης ώστε να προσμετράται κατά την μοριοδότηση του φακέλου του. Ενώ επίσης θα επιτρέπει σε περίπτωση επιλογής του υποψηφίου τον άμεσο υπολογισμό του μισθολογικού κλιμακίου στο οποίο εντάσσεται κατά την πρόσληψη του, αλλά και την απόδοση νέου κατά τη διάρκεια της σύμβασης του.
- Λειτουργία ανάρτησης προσωρινών και οριστικών πινάκων για την επιλογή προσωπικού με αποστολή ειδοποίησης στους υποψηφίους (αποστολή ειδοποίησης είτε μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου ή κινητού τηλεφώνου)
- Λειτουργία υποβολής ένστασης επί αποτελέσματος κατάταξης στους προσωρινούς πίνακες υποβολής δικαιολογητικών.
- Λειτουργία αποδοχής ή μη θέσης εργασίας σε περίπτωση επιλογής υποψηφίου.
- Δημιουργία λειτουργίας υποστήριξης χρηστών (helpdesk) έτσι ώστε να υπάρχει συνεχής υποστήριξη των εμπλεκόμενων μελών στο πλαίσιο λειτουργίας και χρήσης του Μητρώου Διαχείρισης ΙΔΟΧ προσωπικού.

Από τις παραπάνω προτάσεις λειτουργίας, οι οποίες αφορούν πρωταρχικά ενέργειες αναβάθμισης των διαδικασιών που ακολουθεί η Υπηρεσία για τη διαχείριση του υποψηφίου ΙΔΟΧ προσωπικού, η σημαντικότερη είναι η μείωση των χρόνων ολοκλήρωσης των απαιτούμενων διαδικασιών ώστε να προσληφθεί το απαραίτητο

προσωπικό για την εκτέλεση εργασιών συντήρησης σε μνημεία. Εξίσου σημαντική θεωρείται η μείωση της γραφειοκρατίας και αντίστοιχα των δικαιολογητικών που απαιτείται να υποβάλλουν κάθε φορά οι υποψήφιοι εργαζόμενοι.

Λόγω των χρονικών περιορισμών για την υλοποίηση των έργων συντήρησης που εκτελεί η ΔΣΑΝΜ, αλλά και άλλες Υπηρεσίες του ΥΠΠΟΑ, η ολοκλήρωση της διαδικασίας πρόσληψης του απαιτούμενου προσωπικού αποτελεί κρίσιμο σημείο για την ομαλή εκτέλεση των έργων. Η ορθολογικότερη διαχείριση μπορεί να εξασφαλιστεί μόνο με τη συνεχή ενημέρωση των στοιχείων των υποψηφίων εργαζομένων από τους ίδιους και από τις Υπηρεσίες του ΥΠΠΟΑ στις οποίες έχουν απασχοληθεί στο παρελθόν.

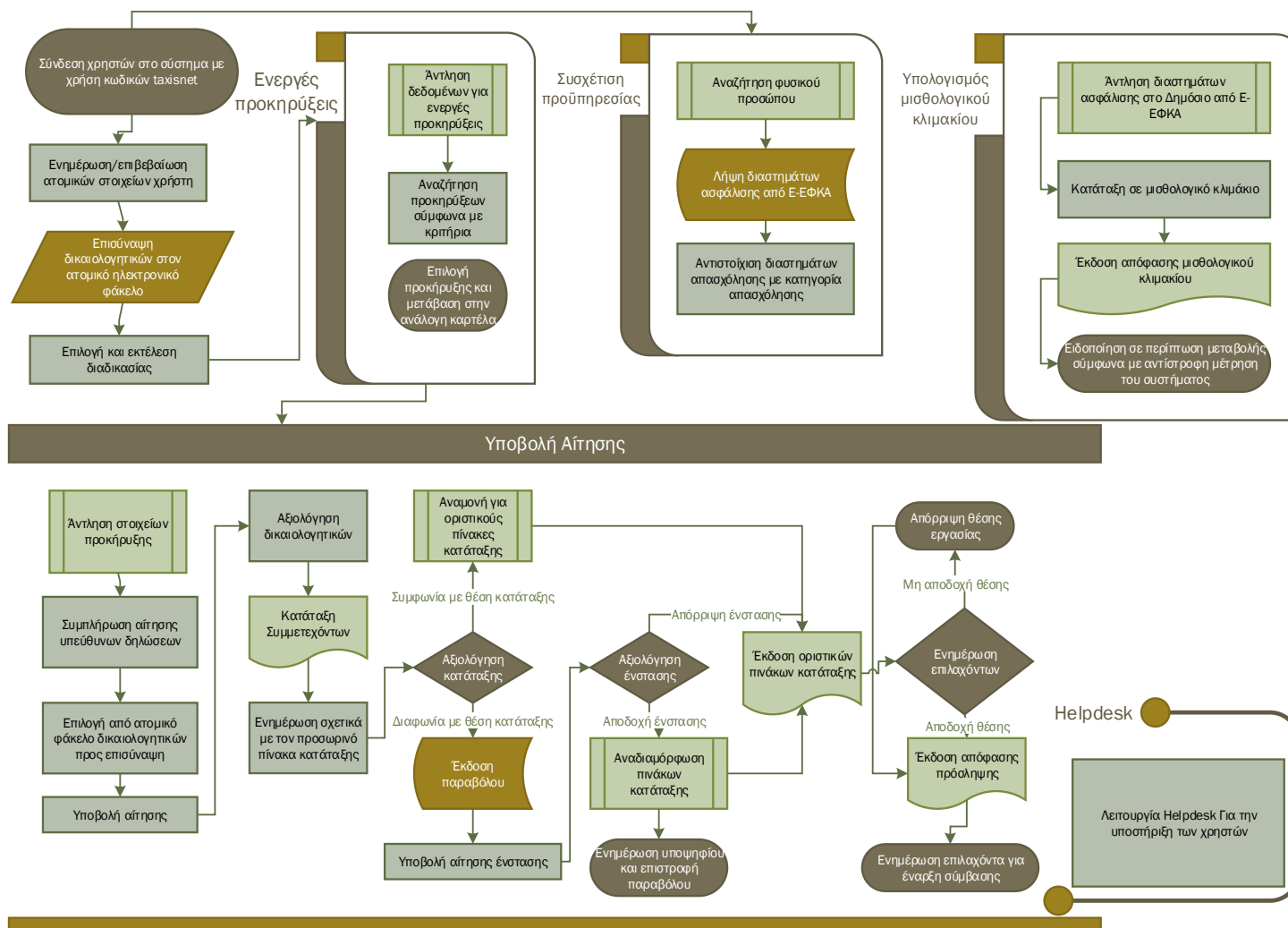
Η εισαγωγή δικαιολογητικών στο σύστημα από τους ίδιους τους υποψηφίους, θα διευκολύνει τους ίδιους κατά την υποβολή αιτήσεων στο πλαίσιο κατάρτισης των φακέλων υποβολής δικαιολογητικών τους, ενώ θα εξαλείψει την ανάγκη εκ νέου συγκέντρωσης και εισαγωγής τους για κάθε προκήρυξη.

Επίσης η συμμετοχή του συνόλου των Υπηρεσιών του ΥΠΠΟΑ στις εργασίες αντιστοίχισης της ειδικότητας απασχόλησης των εργαζομένων είναι ιδιαίτερα σημαντική, προκειμένου να αποφεύγονται επικαλύψεις και να τηρείται η αρχή της ισότητας στο πλαίσιο αξιολόγησης και μοριοδότησης των υποψηφίων.

Η συγκέντρωση των στοιχείων από τους παραπάνω εμπλεκόμενους θα έχει ως αποτέλεσμα την αποφυγή λαθών που σχετίζονται με την μοριοδότηση των φακέλων των υποψηφίων και σε περαιτέρω μείωση των απαιτούμενων χρόνων για την ολοκλήρωση της διαδικασίας.

Για τους σκοπούς ενημέρωσης των φακέλων των υποψηφίων, κίνητρο για την συμπλήρωση των εν λόγω δεδομένων αποτελεί από μόνο του το γεγονός ότι η παραχώρηση και καταγραφή αυτή θα συμβάλει στην ορθότερη και ταχύτερη διαχείριση των φακέλων των υποψηφίων εργαζομένων, ενώ από πλευράς των Υπηρεσιών του ΥΠΠΟΑ θα διευκολύνει τη διαδικασία επιλογής προσωπικού στο σύνολο της.

Στην Εικόνα 15 που ακολουθεί, παρουσιάζεται αναλυτικά η προτεινόμενη δομή του συστήματος με ομαδοποίηση των επιμέρους διαδικασιών

Εικόνα 15-Πληροφοριακό Σύστημα Διαχείρισης ΙΔΟΧ προσωπικού

V. 7 Προκηρύξεις Ανάθεσης Δημοσίων Συμβάσεων

Για την αποτελεσματική υλοποίηση έργων συντήρησης, αλλά και εν γένει για τη λειτουργία της ΔΣΑΝΜ είναι απαραίτητη η συνεργασία με τον Ιδιωτικό Τομέα στο πλαίσιο διασφάλισης απαραίτητων πόρων, είτε αυτοί αφορούν σε προμήθειες υλικοτεχνικού εξοπλισμού ή σε ανθρώπινη τεχνογνωσία μέσω της λήψης υπηρεσιών από εξωτερικούς συνεργάτες. Όσο μεγαλύτερος είναι ο αριθμός των έργων που εκτελεί η Υπηρεσία τόσο μεγαλύτερη είναι και η ανάγκη συνεργασίας με τον Ιδιωτικό Τομέα, ενώ παράλληλα, σε τακτά χρονικά διαστήματα ανακύπτει και η ανάγκη κάλυψης πάγιων και σχετικά προβλέψιμων αναγκών για την λειτουργία της. Η ανάγκη λοιπόν εντοπισμού συνεργατών- υποψήφιων αναδόχων είναι συνεχιζόμενη, με περιόδους όπου παρατηρείται εντατικοποίηση της σε αναλογία πάντα με τα έργα που εκτελεί η Υπηρεσία.

Επιπροσθέτως, στο πλαίσιο του συντονιστικού- εποπτικού ρόλου της ΔΣΑΝΜ σε θέματα συντήρησης, είναι πολλές οι περιπτώσεις που φορείς αναζητούν καθοδήγηση προκειμένου να καταρτίσουν συμβάσεις με αντικείμενο τη συντήρηση αρχαιοτήτων και έργων τέχνης, δεδομένου ότι έως σήμερα δεν έχουν καταρτιστεί σχετικές οδηγίες που θα διευκολύνουν τη διαδικασία, αλλά και θα αυξήσουν την ικανοποίηση και των δύο μερών που συνάπτουν μία σχετική σύμβαση.

Διαπιστώνεται επίσης ένα γενικότερο κενό στην καθολική ενημέρωση των επαγγελματιών που δραστηριοποιούνται στον κλάδο σχετικά με προσκλήσεις- προκηρύξεις που αφορούν στη συντήρηση αρχαιοτήτων και έργων τέχνης.

V.7.α. Θεσμικό Πλαίσιο-Διοικητικές Διαδικασίες

Η ΔΣΑΝΜ ακολουθεί τις διαδικασίες που προβλέπονται από την ισχύουσα νομοθεσία και συγκεκριμένα τον Ν.4412/2016⁸², όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει, προκειμένου να καταρτίσει δημόσιες συμβάσεις που αφορούν στην παροχή υπηρεσιών και προμηθειών.

Οι συνήθεις διαδικασίες που εφαρμόζονται από την Υπηρεσία είναι α) της απευθείας ανάθεσης και β) του ανοιχτού δημόσιου διαγωνισμού.

Στην περίπτωση της απευθείας ανάθεσης τα βήματα περιλαμβάνουν:

---

⁸² Νόμος 4412/2016 (ΦΕΚ Α' 147/08-08-2016) «Δημόσιες Συμβάσεις Έργων, Προμηθειών και Υπηρεσιών» (προσαρμογή στις Οδηγίες 2014/24/ΕΕ και 2014/25/ΕΕ)

1. *Σύνταξη τεχνικής έκθεσης.* Περιλαμβάνει περιγραφή, προϋπολογισμό μίας ανάγκης και χρονικούς περιορισμούς για την κάλυψη της.
2. *Έγκριση τεχνικής έκθεσης.* Η Υπηρεσία εγκρίνει την τεχνική έκθεση και τη συνέχιση της διαδικασίας ανάθεσης για την κάλυψη της ανάγκης.
3. *Πρόσκληση υποβολής προσφορών.* Αποστέλλεται πρόσκληση σε ομάδες ενδιαφερομένων ή ανοιχτή πρόσκληση για την κάλυψη της ανάγκης, με παράλληλη ανάρτηση στην πλατφόρμα ΚΗΜΔΗΣ.
4. *Απόφαση απευθείας ανάθεσης.* Επιλέγεται ο ανάδοχος για την κάλυψη της ανάγκης σύμφωνα με το κριτήριο της πλέον συμφέρουσας προσφοράς βάσει τιμής, με παράλληλη ανάρτηση στις πλατφόρμες ΚΗΜΔΗΣ και Δι@γεια.
5. *Σύμβαση.* Καταρτίζεται και υπογράφεται η σχετική σύμβαση για την υλοποίηση της ανάθεσης, με παράλληλη ανάρτηση στην πλατφόρμα ΚΗΜΔΗΣ.

Στην περίπτωση του ηλεκτρονικού ανοιχτού διαγωνισμού τα βήματα είναι γενικά παραπλήσια με αυτά της απευθείας ανάθεσης με μικρές διαφοροποιήσεις επί της διαδικασίας. Αναλυτικότερα περιλαμβάνουν:

1. *Σύνταξη τεχνικής έκθεσης.* Περιλαμβάνει περιγραφή, προϋπολογισμό μίας ανάγκης και χρονικούς περιορισμούς για την κάλυψη της.
2. *Έγκριση τεχνικής έκθεσης και απόφαση διενέργειας του διαγωνισμού.* Η Υπηρεσία εγκρίνει την τεχνική έκθεση και τη συνέχιση της διαγωνιστικής διαδικασίας για την κάλυψη της ανάγκης.
3. *Διακήρυξη διαγωνισμού.* Δημοσιεύεται στην πλατφόρμα ΕΣΗΔΗΣ-Ηλεκτρονικοί Διαγωνισμοί Προμηθειών/Υπηρεσιών η διακήρυξη του διαγωνισμού, με παράλληλη ανάρτηση στις πλατφόρμες ΚΗΜΔΗΣ και Δι@γεια.
4. *Πρακτικά αξιολόγησης δικαιολογητικών και έγκριση αυτών.* Τα μέλη της επιτροπής αξιολόγησης των υποψηφίων αναδόχων αξιολογούν τα υποβληθέντα δικαιολογητικά και στη συνέχεια η Υπηρεσία προβαίνει σε σχετική έγκριση/επικύρωση τους.
5. *Απόφαση κατακύρωσης.* Επιλέγεται ο υποψήφιος ανάδοχος που θα αναλάβει την κάλυψη της ανάγκης και γνωστοποιείται η απόφαση της Υπηρεσίας, η απόφαση αναρτάται ταυτόχρονα στις πλατφόρμες ΕΣΗΔΗΣ, ΚΗΜΔΗΣ και Δι@γεια.

6. *Σύμβαση*. Καταρτίζεται και υπογράφεται η σχετική σύμβαση για την υλοποίηση της ανάθεσης, με παράλληλη ανάρτηση στην πλατφόρμα ΚΗΜΔΗΣ και ΕΣΗΔΗΣ.

Μετά την εκτέλεση των συμβάσεων που παράγονται με τις ανωτέρω διαδικασίες, ακολουθείται μία κοινή διαδικασία όσον αφορά στην πληρωμή των δαπανών που ανακύπτουν για την παροχή υπηρεσιών ή την προμήθεια αγαθών από την ΔΣΑΝΜ έναντι του εκάστοτε αναδόχου. Για την εν λόγω διαδικασία ακολουθούνται τα οριζόμενα στην υπουργική απόφαση 134453/23-12-2015⁸³ και η ειδικότερα η διαδικασία περιλαμβάνει τα ακόλουθα βήματα:

1. *Παραλαβή εκτελεσμένης προμήθειας ή υπηρεσίας*. Στο βήμα αυτό ουσιαστικά ελέγχεται το παραδοτέο του αναδόχου και εάν αυτό εκτελέστηκε σύμφωνα με τους τασσόμενους όρους και προθεσμίες της σύμβασης.
2. *Έκδοση παραστατικού δαπάνης*. Ο ανάδοχος εκδίδει το σχετικό παραστατικό δαπάνης που αφορά στην εκτέλεση της σύμβασης.
3. *Υπολογισμός κρατήσεων*. Υπολογίζονται οι κρατήσεις που αναλογούν στο παραστατικό πληρωμής και λαμβάνεται από την αρμόδια Δ.Ο.Υ. κωδικός για την καταβολή των κρατήσεων στο Δημόσιο.
4. *Έγκριση δαπάνης*. Η ΔΣΑΝΜ εγκρίνει τη συνέχιση της διαδικασίας αποπληρωμής του αναδόχου, η απόφαση αναρτάται στην πλατφόρμα Δι@γεια.
5. *Έκδοση δικαιολογητικών πληρωμής*. Ο ανάδοχος προσκομίζει τα νομιμοποιητικά δικαιολογητικά για την πραγματοποίηση της πληρωμής.
6. *Έκδοση και εκτέλεση εντολής εκκαθάρισης δαπάνης*. Στις περιπτώσεις όπου η δαπάνη εκκαθαρίζεται από την ΔΣΑΝΜ εκδίδεται η σχετική εντολή μέσω της πλατφόρμας e-ΠΔΕ, με ενδιάμεση ανάρτηση στις πλατφόρμες ΚΗΜΔΗΣ και Δι@γεια. Σε αντίθετη περίπτωση ο φάκελος για την πληρωμή διαβιβάζεται στην αρμόδια Υπηρεσία.
7. ** Ενημέρωση εποπτικού οργάνου*. Στην περίπτωση που η δαπάνη εκκαθαρίζεται από την ΔΣΑΝΜ, διαβιβάζεται ο φάκελος της πληρωμής στην αρμόδια Υπηρεσία στο πλαίσιο άσκησης κατασταλτικού ελέγχου.

---

⁸³ Υ.Α. 134453/23-12-2015. Ρυθμίσεις για τις πληρωμές των δαπανών του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων – ΠΔΕ (Τροποποίηση και αντικατάσταση της κοινής υπουργικής απόφασης 46274/26-09-2014 (ΦΕΚ 2857/Β'28-12-2015)

Οι παραπάνω διαδικασίες συνδέουν σε διάφορα στάδια την ΔΣΑΝΜ με άλλους φορείς του Δημοσίου, αλλά και με τους αναδόχους με τους οποίους συνεργάζεται. Συνεπώς η ανάγκη αποτελεσματικής διαχείρισης των διαδικασιών θα διευκολύνει τόσο το έργο της Υπηρεσίας όσο και τη λήψη ποιοτικότερων παροχών μέσω επικοινωνίας και σύνδεσης με υποψήφιους αναδόχους.

V.7.β. Αξιολόγηση Στοιχείων που Προέρχονται από το Αρχείο της ΔΣΑΝΜ

Τα στοιχεία που παρουσιάζονται αφορούν την τελευταία πενταετία, δηλαδή το διάστημα 2018 έως 2022. Ο λόγος είναι ότι το διάστημα αυτό αντικατοπτρίζει μία χρηματοδοτική περίοδο (ΕΣΠΑ 2014-2020) όπου υπάρχει πλήρης ανάπτυξη της δραστηριότητας της ΔΣΑΝΜ όσον αφορά στα εκτελούμενα έργα (όπως περιεγράφηκε αναλυτικότερα στην υποενότητα IV.6), ενώ παράλληλα αποτελεί ένα εύλογο διάστημα αποτύπωσης πάγιων λειτουργικών αναγκών της Υπηρεσίας.

Αξιοποιώντας το αρχείο της Υπηρεσίας, συλλέχθηκαν στοιχεία που αφορούν στις υλοποιηθείσες δαπάνες κατά την περίοδο 2018-2020, τα οποία σχετίζονται με την κατηγορία της δαπάνης, την χρονική περίοδο σύναψης των σχετικών συμβάσεων, καθώς και το σύνολο των αναδόχων με τους οποίους συνεργάζεται η Υπηρεσία. Τα σχετικά στοιχεία περιλαμβάνονται στους Πίνακες [10](#) και [11](#) του Παραρτήματος.

Από την επεξεργασία των στοιχείων αρχικά παρατηρείται ότι οι δαπάνες που αφορούν τις πάγιες λειτουργίες της Υπηρεσίας είναι σε σημαντικά πιο χαμηλά επίπεδα από το σύνολο των δαπανών που αφορούν σε συγχρηματοδοτούμενα έργα συντήρησης. Το γεγονός ότι κατά τα έτη 2018 και 2019 παρατηρούνται γενικώς χαμηλότερες τιμές στο σύνολο των δαπανών σε σχέση με τα επόμενα χρόνια οφείλεται σε συνδυασμό παραγόντων. Αφενός το διάστημα αυτό αποτέλεσε σημείο έναρξης των έργων που υλοποιούνταν μέσω συγχρηματοδοτούμενων προγραμμάτων επομένως οι δαπάνες αυτής της κατηγορίας το διάστημα αυτό ήταν περιορισμένες σε σχέση με το επόμενο διάστημα και αφετέρου η εφαρμογή της μνημονιακής πολιτικής λιτότητας το προηγούμενο διάστημα με την παράλληλη κατάρτιση του προϋπολογισμού να γίνεται «εκ του άνω»⁸⁴ οδήγησαν στο να είναι σε σχετικά χαμηλά επίπεδα οι πραγματοποιηθείσες δαπάνες όπως φαίνεται και στο Γράφημα 18 που ακολουθεί.

---

⁸⁴ Σπανού, Ιωάννου, Λαμπροπούλου, Μπαλλά, Οικονόμου, ο.π. (σημ. 46), σελ. 35-38

Γράφημα 18-Δαπάνες της ΔΣΑΝΜ το διάστημα 2018-2022

Γράφημα 19-Παρουσίαση του ποσοστού δαπανών της ΔΣΑΝΜ την τελευταία πενταετία

Από τα Γραφήματα 18 και 19 φαίνεται επίσης ότι οι δαπάνες για τις πάγιες ανάγκες της ΔΣΑΝΜ τα τρία τελευταία έτη έχουν σχετικά σταθεροποιηθεί σε αντίθεση με τις δαπάνες που εκτελούνται στο πλαίσιο συγχρηματοδοτούμενων προγραμμάτων οι οποίες ακολουθούν μία συνεχόμενη σχεδόν εκθετική πορεία δεδομένης της χρονικά αντίστοιχης εντατικοποίησης των εκτελούμενων έργων. Οι τιμές των δαπανών που αφορούν στα συγχρηματοδοτούμενα έργα αναμένεται να είναι σε υψηλά επίπεδα και τα επόμενα χρόνια δεδομένου ότι παρόλο που το 2023 ολοκληρώνεται η περίοδος χρηματοδότησης του ΕΣΠΑ 2014-2020, βρίσκονται σε εξέλιξη έργα που χρηματοδοτούνται από το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας με ορίζοντα λήξης

το 2025, ενώ έως το πρώτο εξάμηνο του 2024 αναμένεται να ξεκινήσουν απορροφήσεις μέσω του προγράμματος ΕΣΠΑ 2021-2027.

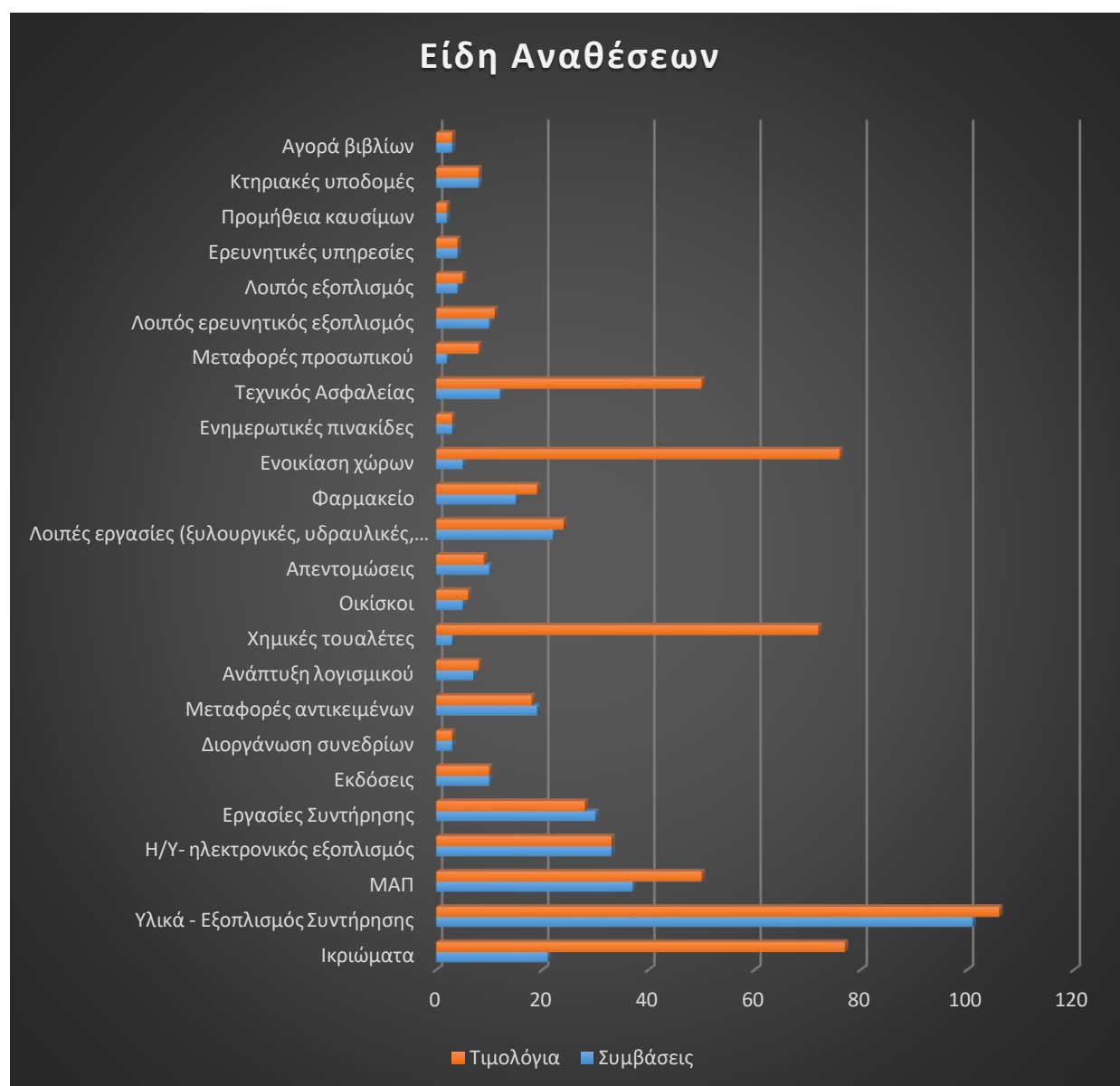

Γράφημα 20-Αντιπαραβολή αριθμού συμβάσεων και παραστατικών πληρωμής για τις ανάγκες της ΔΣΑΝΜ

Από το Γράφημα 20, φαίνεται επίσης ότι οι συμβάσεις που έχουν συναφθεί στο πλαίσιο κάλυψης πάγιων αναγκών της ΔΣΑΝΜ αντιστοιχούν σε ίσο αριθμό παραστατικών πληρωμής, δηλαδή η εκάστοτε σύμβαση ολοκληρώνεται κατά τη διάρκεια του ίδιου έτους οπότε και συνάφθηκε. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι οι κατανομές χρηματοδότησης μέσω εθνικών πόρων ακολουθούν την ετήσια κατάρτιση του προϋπολογισμού, επομένως επιδιώκεται η εκτέλεση μίας δημόσιας σύμβασης σε διάρκεια που δεν ξεπερνά το ένα έτος. Αντίθετα στην περίπτωση των συγχρηματοδοτούμενων έργων παρατηρείται μία δυσαναλογία μεταξύ του αριθμού των συμβάσεων και του αριθμού των παραστατικών πληρωμής, με τα δεύτερα να είναι αριθμητικά σχεδόν διπλάσια σε σχέση με τον αριθμό των συμβάσεων. Σε αυτήν την περίπτωση δεδομένου ότι η διάρκεια υλοποίησης των συγχρηματοδοτούμενων έργων συνήθως είναι μεγαλύτερη από ένα έτος, είναι ευκολότερη η πολυετής δέσμευση πόρων για την εκτέλεση των επιθυμητών προμηθειών/υπηρεσιών οι οποίες αντιστοιχούν χρονικά στην διάρκεια των έργων και προς εξυπηρέτηση των συμβαλλομένων, επιλέγεται η τμηματική παράδοση/πληρωμή του αντικειμένου της εκάστοτε σύμβασης. Το γεγονός αυτό έχει ως αποτέλεσμα την ανάγκη επικαιροποίησης των νομιμοποιητικών εγγράφων (φορολογική ενημερότητα, ασφαλιστική ενημερότητα, κλπ.) για την πληρωμή των αναδόχων πολλαπλές φορές

κατά τη διάρκεια εκτέλεσης συμβάσεων, δεδομένου ότι η ισχύς τους τίθεται υπό χρονικούς περιορισμούς.

Η ανάγκη επικαιροποίησης των νομιμοποιητικών εγγράφων των αναδόχων που συνεργάζονται με τη ΔΣΑΝΜ επιβεβαιώνεται εντονότερα στο Γράφημα 21 που ακολουθεί δεδομένου ότι για συγκεκριμένες κατηγορίες αναθέσεων όπως η παροχή υπηρεσιών τεχνικού ασφαλείας και η ενοικίαση χώρων, χημικών τουαλετών και ικριωμάτων, ο αριθμός των τιμολογίων ξεπερνά κατά πολύ τον αντίστοιχο αριθμό συμβάσεων.

Γράφημα 21-Κατηγορίες αναθέσεων υπηρεσιών/προμηθειών που πραγματοποιεί η ΔΣΑΝΜ

Λαμβάνοντας υπόψη τα παραπάνω είναι εύλογη η ανάγκη μίας περισσότερο ορθολογικής διαχείρισης των δημοσίων συμβάσεων που συνάπτει η Υπηρεσία, δεδομένου ότι συνολικά σε διάστημα 5 ετών έχουν συναφθεί 369 συμβάσεις με 170

διαφορετικούς αναδόχους, ενώ τα αντίστοιχα παραστατικά πληρωμής που καλείται να διαχειριστεί η ΔΣΑΝΜ ανέρχονται σε 633. Όπως φαίνεται επίσης από το Γράφημα 21 οι κατηγορίες αναθέσεων ανέρχονται σε 24. Ο αριθμός αυτός υποδηλώνει ότι οι 170 ανάδοχοι αντιστοιχούν σε 24 τμήματα της αγοράς, δηλαδή σε κάθε κατηγορία αναλογούν περίπου 7 ανάδοχοι. Ο αριθμός αυτός των αναδόχων δε συμπίπτει με τον αριθμό των συμβάσεων δεδομένου ότι είναι πολλές οι περιπτώσεις όπου η Υπηρεσία συνάπτει πολλαπλές συμβάσεις με τους ίδιους αναδόχους για τις ανάγκες διαφορετικών έργων, χωρίς πάντα να εξασφαλίζεται το επιθυμητό ποιοτικό αποτέλεσμα. Η ανάγκη λοιπόν εξεύρεσης περισσότερων επαγγελματιών που επιθυμούν να συνεργαστούν με την ΔΣΑΝΜ δυνητικά θα ενισχύσει την ανταγωνιστικότητα στα επιμέρους τμήματα της αγοράς και θα διασφαλίσει ποιοτικότερες υπηρεσίες/ προμήθειες για τις ανάγκες της Υπηρεσίας.

V.7.γ. Πρόταση Πληροφοριακού Συστήματος

Ο συνολικός αριθμός των συμβάσεων που έχει συνάψει η ΔΣΑΝΜ, όπως παρουσιάστηκαν στην προηγούμενη παράγραφο, αλλά και ο αναμενόμενος αριθμός τους κατά τα επόμενα έτη, επιτάσσει τη διασφάλιση μεγαλύτερης αλληλεπίδρασης με υποψήφιους αναδόχους. Από την άλλη ο συντονιστικός ρόλος της Υπηρεσίας σε θέματα συντήρησης, υποδεικνύει την αναγκαιότητα δημιουργίας ενός σημείου ενημέρωσης των επαγγελματιών στη συντήρηση μνημείων, όπου συγκεντρωτικά θα εμφανίζονται οι ενεργές προσκλήσεις/προκηρύξεις που αφορούν στη συντήρηση μνημείων.

Η λειτουργία ενός πληροφοριακού συστήματος για τη διαχείριση των δημοσίων συμβάσεων της ΔΣΑΝΜ αφορά στις ομάδες που περιλαμβάνονται στο Σχήμα 15 που ακολουθεί.

Σχήμα 15- Εμπλεκόμενοι με το πληροφοριακό σύστημα διαχείρισης Δημοσίων Συμβάσεων της ΔΣΑΝΜ

Για την κάλυψη των αναγκών των μελών, το προτεινόμενο πληροφοριακό σύστημα θα πρέπει να καλύπτει τις ακόλουθες λειτουργίες:

- Διασύνδεση με τις πλατφόρμες ενημέρωσης του ΚΗΜΔΗΣ και του ΕΣΗΔΗΣ, ώστε να εμφανίζονται σε πραγματικό χρόνο οι ενεργές προκηρύξεις/προσκλήσεις που αφορούν σε εργασίες συντήρησης, σύμφωνα με το κοινό λεξιλόγιο για τις δημόσιες συμβάσεις - CPV. Ενδεικτικά αναφέρονται οι ακόλουθοι κωδικοί CPV:

Πίνακας 2- Κωδικοί CPV που σχετίζονται με τις εργασίες συντήρησης

45262710-1	Εργασίες συντήρησης νοπογραφιών
50850000-8	Υπηρεσίες επισκευής και συντήρησης επίπλων
50860000-1	Υπηρεσίες επισκευής και συντήρησης μουσικών οργάνων
92521200-1	Υπηρεσίες συντήρησης εκθεμάτων και συλλεκτικών τεμαχίων
92521210-4	Υπηρεσίες συντήρησης εκθεμάτων
92521220-7	Υπηρεσίες συντήρησης συλλεκτικών τεμαχίων
92522000-6	Υπηρεσίες συντήρησης ιστορικών χώρων και κτιρίων
92522100-7	Υπηρεσίες συντήρησης ιστορικών χώρων
92522200-8	Υπηρεσίες συντήρησης ιστορικών κτιρίων

- Δημιουργία λειτουργίας κατά την οποία νομικά πρόσωπα δηλώνουν την πρόθεση συνεργασίας με τη ΔΣΑΝΜ σε κάθε κατηγορία ανάθεσης σύμφωνα με το κοινό λεξιλόγιο για τις δημόσιες συμβάσεις (ανάλογο CPV).
- Λειτουργία εγγραφής αναδόχων με τους οποίους συνεργάζεται η ΔΣΑΝΜ και διατήρηση φακέλου με στοιχεία επικοινωνίας, δικαιολογητικών και συμβάσεων.
- Λειτουργία παρακολούθησης/εκτέλεσης της διαδικασίας σύναψης μίας δημόσιας σύμβασης με τη ΔΣΑΝΜ
- Λειτουργία διασύνδεσης με την εφαρμογή Διάθεσης Ηλεκτρονικού Τιμολογίου (ΕΔΗΤ)⁸⁵ προκειμένου να διευκολύνεται η ηλεκτρονική διακίνηση των παραστατικών πληρωμής των αναδόχων.
- Δημιουργία λειτουργίας υποστήριξης χρηστών (helpdesk) έτσι ώστε να υπάρχει συνεχής υποστήριξη των εμπλεκόμενων μελών στο πλαίσιο λειτουργίας και χρήσης του Μητρώου Διαχείρισης Δημοσίων Συμβάσεων της ΔΣΑΝΜ.

Οι παραπάνω λειτουργίες αποσκοπούν ουσιαστικά στην καλύτερη διαχείριση των δημοσίων συμβάσεων που συνάπτει η ΔΣΑΝΜ με απώτερο σκοπό την λήψη

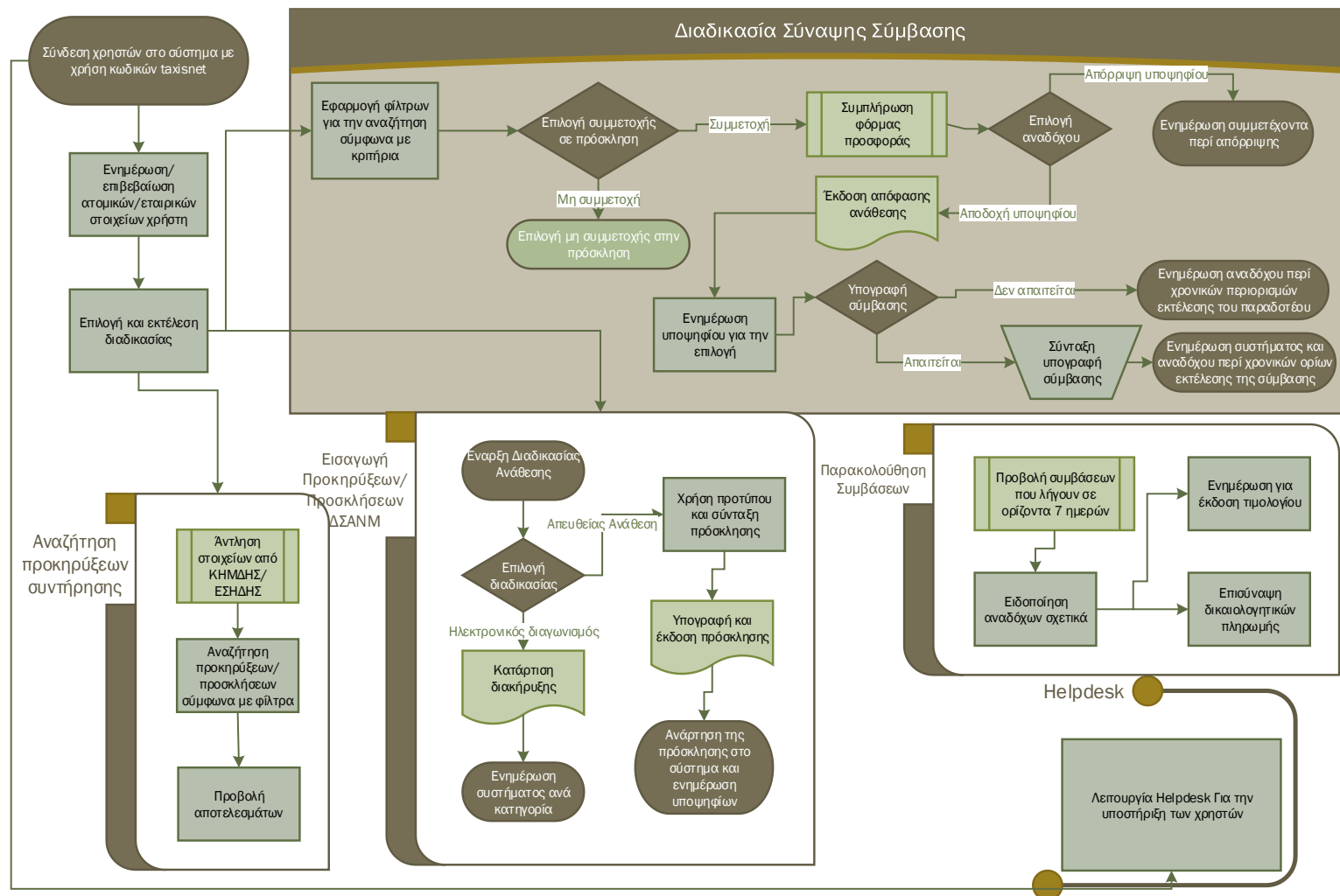
⁸⁵ <https://www.gsis.gr/polites-epiheiriseis/pliromes-kai-eispraxeis/e-invoice>

ποιοτικότερων υπηρεσιών και αγαθών για τις ανάγκες λειτουργίας της. Ωστόσο στο πλαίσιο μίας πιο συνεργατικής και αμφίδρομης σχέσης με τους αναδόχους, το εν λόγω πληροφοριακό σύστημα θα συμβάλει στην αποτελεσματικότερη εξυπηρέτηση των συμφερόντων των συνεργατών της Υπηρεσίας, μέσω της μείωσης χρόνων και της δυνατότητας παρακολούθησης τόσο των διαδικασιών ανάθεσης όσο και εκτέλεσης των συμβάσεων. Παράλληλα θα εξασφαλιστεί μεγαλύτερη διαφάνεια επί των διαδικασιών, αλλά και περισσότερες ευκαιρίες συνεργασίας επαγγελματιών με την Υπηρεσία, αλλά και καθολικής ενημέρωσης των επαγγελματιών στη συντήρηση μνημείων για τις ευκαιρίες απασχόλησης.

Η εγγραφή επαγγελματιών στην πλατφόρμα της ΔΣΑΝΜ αποτελεί μέσω διαφήμισης των υπηρεσιών/προϊόντων τους, καθιστώντας τους δυνητικά υποψήφιους αναδόχους, ενώ η εισαγωγή δικαιολογητικών στο σύστημα από τους ίδιους θα βοηθήσει στην μείωση καθυστερήσεων κατά την εξόφληση παραστατικών πληρωμής τους.

Για τους σκοπούς ενημέρωσης των φακέλων των αναδόχων που συνεργάζονται με την Υπηρεσία, κίνητρο αποτελεί το ενδεχόμενο επιλογής τους μέσω των διαδικασιών απευθείας ανάθεσης, ενώ η τήρηση ενημερωμένων φακέλων και δικαιολογητικών θα εξασφαλίσει μία περισσότερο αποτελεσματική τήρηση των υποχρεώσεων και των δικαιωμάτων που ανακύπτουν από το περιεχόμενο των δημοσίων συμβάσεων.

Στην Εικόνα 16 που ακολουθεί, παρουσιάζεται αναλυτικά η προτεινόμενη δομή του συστήματος με ομαδοποίηση των επιμέρους διαδικασιών.

Εικόνα 16- Πληροφοριακό Σύστημα για την διαχείριση των Δημοσίων Συμβάσεων της ΔΣΑΝΜ

V. 8 Κανάλι Επικοινωνίας- Δημοσιεύσεις- Ενημερώσεις

Η αποτελεσματική λειτουργία της πλατφόρμας πέραν των επιμέρους λειτουργιών της μπορεί να επιτευχθεί μόνο με την διασφάλιση της συνεχούς επικοινωνίας και αλληλεπίδρασης του συνόλου των εμπλεκόμενων μερών. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί μέσω δύο κεντρικών αξόνων επικοινωνίας. Ο ένας αφορά στην ενημέρωση και διάχυση των πληροφοριών και ο άλλος στην διασφάλιση ελεύθερης επικοινωνίας μεταξύ των χρηστών.

V.8.a. Πρόταση Πληροφοριακού Συστήματος

Σημαντική για τη λειτουργία της πλατφόρμας είναι η εξασφάλιση πρόσβασης σε υλικό το οποίο αφορά στην υποστήριξη λειτουργίας των επιμέρους διεργασιών της, όπως οδηγοί χρήσης, αλλά και υλικό που συγκεντρώνεται μέσα από τη λειτουργία helpdesk των διεργασιών αυτών, όπως π.χ. είναι οι συχνές ερωτήσεις (FAQs). Με τον τρόπο αυτό διασφαλίζεται ότι οι χρήστες θα έχουν πρόσβαση σε βασικές πληροφορίες που αφορούν στη χρήση της πλατφόρμας, χωρίς να είναι αναγκαία η άμεση επικοινωνία με τους διαχειριστές της πλατφόρμας. Δεδομένης της ευκολίας που παρέχει η χρήση οπτικοακουστικού υλικού για την παροχή οδηγιών χρήσης εφαρμογών από άλλους φορείς, όπως για παράδειγμα η eLearning πλατφόρμα για «τη χρήση του ΕΣΗΔΗΣ Προμήθειες και Υπηρεσίες»⁸⁶, κρίνεται σκόπιμη και η δημιουργία υλικού όπου οι χρήστες θα μπορούν να αναπαραγάγουν βίντεο με συγκεκριμένα βήματα που αφορούν στη χρήση της πλατφόρμας.

Επίσης, η ΔΣΑΝΜ στο πλαίσιο του συντονιστικού της ρόλου οφείλει να διατηρεί προσβάσιμα στο κοινό το σύνολο των οδηγών, υποδειγμάτων, προτύπων, προδιαγραφών που αφορούν στη συντήρηση μνημείων, αλλά διατηρεί και την υποχρέωση να προβαίνει σε τακτική ενημέρωση και επικαιροποίηση τους. Επομένως θα ήταν σκόπιμο η πλατφόρμα να περιλαμβάνει ένα σύνολο ενημερωτικού υλικού για θέματα που άπτονται των αρμοδιοτήτων της, αλλά και γενικότερα που αφορούν στη συντήρηση. Ειδικότερα το υλικό ενδεικτικά μπορεί να περιλαμβάνει την ισχύουσα νομοθεσία για τη συντήρηση, διεθνείς κανονισμούς και οδηγίες, καλές πρακτικές, εγκυκλίους, κλπ.

---

⁸⁶ Ιστότοπος eLearning Εκπαιδευτικά βίντεο για τη χρήση του ΕΣΗΔΗΣ Προμήθειες και Υπηρεσίες, <https://portal.eprocurement.gov.gr/webcenter/portal/TestPortal/videos>

Στο τμήμα επικοινωνίας μπορεί να περιλαμβάνεται και η λειτουργία προβολής δράσεων για θέματα συντήρησης τόσο της ίδιας της Υπηρεσίας όσο και άλλων φορέων που δραστηριοποιούνται στον τομέα. Οι δράσεις αυτές δυνητικά αφορούν σε έργα συντήρησης που εκτελούνται, στην διοργάνωση σεμιναρίων, συνεδρίων και ημερίδων, αλλά και στην προβολή οπτικοακουστικού υλικού.

Τέλος, στο πλαίσιο συνεργασίας και συμμετοχής του συνόλου των εμπλεκόμενων με την επιστήμη της συντήρησης, κρίνεται αναγκαία και η δημιουργία forum επικοινωνίας μεταξύ των χρηστών όπου θα μπορεί να αναπτυχθεί διάλογος σχετικά με ζητήματα που σχετίζονται με τη συντήρηση, ειδικά ως προς την χρήση υλικών και μεθόδων συντήρησης, δεδομένου ότι όπως έχει αναφερθεί ως επιστήμη η συντήρηση αρχαιοτήτων και έργων τέχνης συνεχώς εξελίσσεται, παράλληλα με την εξέλιξη στην τεχνολογία των υλικών και των διαγνωστικών αναλυτικών μεθόδων που εφαρμόζονται. Το forum θα μπορούσε να λειτουργήσει επίσης ως μέσο διαβούλευσης μεταξύ της Υπηρεσίας και των εμπλεκόμενων μερών, τόσο για νομοπαρασκευαστικά ζητήματα όσο και για θέματα διαμόρφωσης πολιτικής γύρω από την επιστήμη της συντήρησης.

Σύμφωνα με τα παραπάνω, κρίνεται ότι οι παραπάνω διεργασίες θα ενισχύσουν την αλληλεπίδραση και τη συμμετοχή του συνόλου των εμπλεκόμενων μερών στη λειτουργία της πλατφόρμας, ενώ μέσω της χρήσης τους ενισχύεται γενικότερα η διαφάνεια και η δημοκρατικότητα της εφαρμογής πολιτικών για την επιστήμη της συντήρησης μνημείων. Το περιεχόμενο του εν λόγω υποσυστήματος παρουσιάζεται στο Σχήμα 16 που ακολουθεί.

Σχήμα 16- Διεργασίες Επικοινωνίας και Ενημέρωσης

VI. Αναγκαιότητα Πλατφόρμας - Πρόθεση Συμμετοχικότητας

Προκειμένου να ελεγχθεί η αναγκαιότητα δημιουργίας μίας πλατφόρμας η οποία θα συγκεντρώνει τις λειτουργίες της Διεύθυνσης Συντήρησης Αρχαίων και Νεωτέρων Μνημείων, όπως αυτές αναλύθηκαν στο Κεφάλαιο V, αλλά και η πρόθεση συμμετοχικότητας των εμπλεκομένων μερών στον εμπλουτισμό και ενημέρωση των επιμέρους πληροφοριακών συστημάτων, δημιουργήθηκε και διατέθηκε σχετικό ερωτηματολόγιο. Τα δεδομένα που θα παρουσιαστούν στη συνέχεια είναι πρωτογενή, δεδομένου ότι συγκεντρώθηκαν για πρώτη φορά για τις ανάγκες της παρούσας εργασίας μέσω του ερωτηματολογίου το οποίο στάλθηκε ηλεκτρονικά σε διάφορα μέρη που συνδέονται με τις λειτουργίες της Υπηρεσίας και ειδικότερα σε μέλη του Συλλόγου Συντηρητών Αρχαιοτήτων και Έργων Τέχνης Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης (ΣΣΑΕΤΤΕ) και του Ενιαίου Συλλόγου Υπαλλήλων του ΥΠΠΟΑ, καθώς και στο προσωπικό και σε εξωτερικούς συνεργάτες της Υπηρεσίας. Η έρευνα πραγματοποιήθηκε κατά τον Δεκέμβριο του 2022 έως τον Ιανουάριο του 2023.

Το δείγμα της έρευνας αποτέλεσε κατά κύριο λόγο επαγγελματίες συντηρητές αρχαιοτήτων και έργων τέχνης είτε πρόκειται για υπαλλήλους του ΥΠΠΟΑ ή πρόσωπα που δραστηριοποιούνται στον ιδιωτικό τομέα, καθώς και άλλων προσώπων που σχετίζονται άμεσα με τις λειτουργίες της Διεύθυνσης Συντήρησης Αρχαίων και Νεωτέρων Μνημείων.

Σύμφωνα με στοιχεία της Υπηρεσίας οι εγγεγραμμένοι στο Μητρώο είναι 1085 από τους οποίους οι 339 διατηρούν δημοσιοϋπαλληλική θέση, επομένως οι δυνητικοί επαγγελματίες που δραστηριοποιούνται στον ιδιωτικό τομέα ανέρχονται σε 746.

Το τακτικό προσωπικό της Υπηρεσίας ανέρχεται σε 94 πρόσωπα από τα οποία τα 74 είναι συντηρητές αρχαιοτήτων και έργων τέχνης και οι υπόλοιποι 20 υπάλληλοι λοιπών κλάδων, ενώ το προσωπικό με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου ορισμένου χρόνου που απασχολείται στην Υπηρεσία αποτελείται αποκλειστικά από συντηρητές αρχαιοτήτων και έργων τέχνης και κατά μέσο όρο κυμαίνεται αριθμητικά μεταξύ των 150 -160 ατόμων μηνιαίως, για τα έτη 2021 και 2022.

Οι υπάλληλοι του ΥΠΠΟΑ εκτός των φυλάκων ανέρχονται σε 4.229 πρόσωπα, από τους οποίους οι 538 είναι συντηρητές αρχαιοτήτων και έργων τέχνης. Ειδικότερα από τους συντηρητές αρχαιοτήτων και έργων τέχνης οι 31 είναι Πανεπιστημιακής

Εκπαιδευτικής Βαθμίδας, οι 241 Τεχνολογικής Εκπαιδευτικής και οι 266 Δευτεροβάθμιας Εκπαιδευτικής βαθμίδας.

Για τον πληθυσμό των υποψηφίων εργαζομένων συντηρητών αρχαιοτήτων και έργων τέχνης για το σύνολο των υπηρεσιών του ΥΠΠΟΑ, όπως και των δυνητικών συνεργατών μέσω δημοσίων συμβάσεων δεν έχει προσδιοριστεί για τις ανάγκες της παρούσας εργασίας, ωστόσο στην δεύτερη περίπτωση όπως αναφέρθηκε και στην υποενότητα V.7.β. ο αριθμός των αναδόχων με τους οποίους συνεργάζεται η ΔΣΑΝΜ ανέρχεται σε 170.

VI.1. Περιεχόμενο Ερωτηματολογίου

Το ερωτηματολόγιο που διαμορφώθηκε αποτελείται από τρία μέρη και σκοπός του ήταν η συγκέντρωση πρωτογενών στοιχείων ως προς την πρόθεση συμμετοχής των εμπλεκόμενων μερών στη λειτουργία της πλατφόρμας (βλ. [Παράρτημα II](#)). Ειδικότερα αποσκοπεί στον προσδιορισμό της πρόθεσης συμμετοχής των εμπλεκόμενων στη λειτουργία της πλατφόρμας, μέσω δομημένης και άμεσης έρευνας⁸⁷.

Το πρώτο μέρος του ερωτηματολογίου αποτελείται από ερωτήσεις δημογραφικού περιεχομένου που αφορούν ειδικότερα την ηλικιακή ομάδα των συμμετεχόντων, την εκπαιδευτική τους βαθμίδα, την εργασιακή τους κατάσταση και κατ' επέκταση, εάν πρόκειται για εργαζόμενους στο Δημόσιο Τομέα, τον φορέα, αλλά και το αντικείμενο απασχόλησης τους. Για την περίπτωση των συντηρητών αρχαιοτήτων και έργων τέχνης, τίθεται επιπροσθέτως το ερώτημα εάν είναι εγγεγραμμένοι στο Μητρώο Συντηρητών. Το πρώτο μέρος περιλαμβάνει έξι (6) ερωτήσεις κλειστού τύπου.

Το δεύτερο μέρος του ερωτηματολογίου εστιάζει στη λειτουργία της πλατφόρμας και συγκεκριμένα αφορά σε ερωτήσεις που σκοπό έχουν να προσδιοριστεί αρχικά ο βαθμός εμπλοκής των ερωτηθέντων με συγκεκριμένες λειτουργίες της ΔΣΑΝΜ και της αναγκαιότητας μεταφοράς τους σε ψηφιακό περιβάλλον. Στην περίπτωση που οι συμμετέχοντες επιλέξουν ότι δεν υπάρχει ανάγκη ψηφιοποίησης των λειτουργιών, τίθενται δύο επιπρόσθετα ερωτήματα με σκοπό να προσδιοριστεί ο λόγος αυτής της επιλογής και δίνεται η δυνατότητα υποβολής εναλλακτικών προτάσεων για την αποτελεσματικότερη εκτέλεση των λειτουργιών και ολοκληρώνεται το ερωτηματολόγιο. Σε αντίθετη περίπτωση, επιδιώκεται στη συνέχεια, ο προσδιορισμός

---

⁸⁷ Σταθακόπουλος, ο.π. (σημ. 55), σελ. 77-80

του εύρους αποτελεσματικότητας που θεωρούν οι συμμετέχοντες ότι θα επιφέρει η μεταφορά των λειτουργιών σε μία ηλεκτρονική πλατφόρμα. Έπειτα ελέγχεται η πρόθεση συμμετοχής στη λειτουργία και στον εμπλουτισμό της πλατφόρμας. Ανάλογα με την απάντηση αλλάζει η ροή του ερωτηματολογίου και συγκεκριμένα σε περίπτωση αρνητικής απάντησης οι συμμετέχοντες καλούνται να επιλέξουν τον λόγο περί μη συμμετοχής, ενώ σε περίπτωση θετικής απάντησης, καλούνται να δηλώσουν εάν θα συμμετείχαν με τους τρόπους που παρουσιάστηκαν στο Κεφάλαιο V για κάθε επιμέρους λειτουργία- πληροφοριακό σύστημα ή και να προτείνουν κάποιον επιπλέον. Στη συνέχεια, το δεύτερο μέρος εξετάζει την επιθυμία των συμμετεχόντων σχετικά με την παροχή αποζημίωσης ως ανταμοιβή για τη συμμετοχή τους στη λειτουργία της πλατφόρμας και σε περίπτωση που η απάντηση είναι θετική διερευνάται η γνώμη τους σχετικά με το πρόσωπο που θα πρέπει να επιβαρυνθεί την αποζημίωση. Το δεύτερο μέρος περιλαμβάνει δέκα (10) ερωτήσεις. Από αυτές τις ερωτήσεις οι εννέα (9) είναι κλειστού τύπου, ενώ δύο (2) από αυτές χρησιμοποιείται κλίμακα μέτρησης στάσεων, ενώ περιλαμβάνεται και μία (1) ερώτηση ανοιχτού τύπου. Σημειώνεται ότι η ερώτηση που αφορά τους τρόπους συμμετοχής στη λειτουργία των επιμέρους πληροφοριακών συστημάτων αναλύεται σε 8 επιμέρους ερωτήματα που αφορούν το κάθε ένα πληροφοριακό σύστημα ξεχωριστά.

Τέλος, το ερωτηματολόγιο κλείνει με μία ερώτηση ανοιχτού τύπου καλώντας τους συμμετέχοντες να δηλώσουν προτάσεις σχετικά με άλλες λειτουργίες της Υπηρεσίας που θεωρούν ότι θα έπρεπε να μεταφερθούν σε ψηφιακό περιβάλλον.

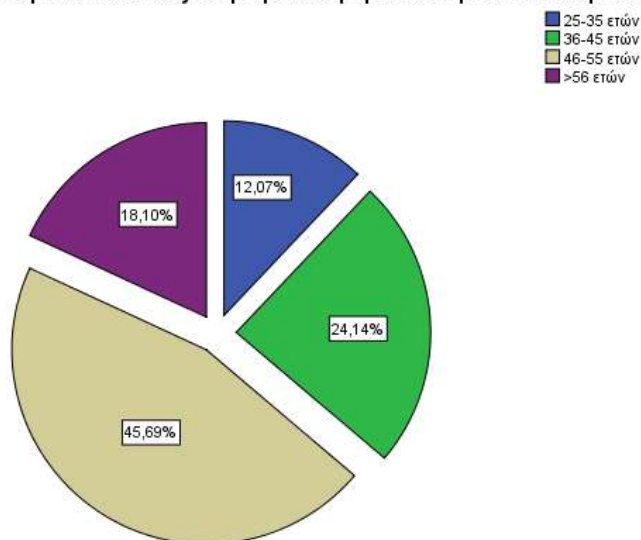
VI.2. Αποτελέσματα Έρευνας

Στην έρευνα συμμετείχαν συνολικά 116 φυσικά πρόσωπα. Για την επεξεργασία των απαντήσεων των συμμετεχόντων χρησιμοποιήθηκε το πρόγραμμα IBM SPSS Statistics 20.

Τα πρόσωπα που συμμετείχαν προέρχονται από όλες τις ηλικιακές ομάδες που είχαν οριστεί στο ερωτηματολόγιο, εκτός αυτής που αφορά σε άτομα ηλικίας <25 ετών. Συγκεκριμένα το μεγαλύτερο ποσοστό (45,7%) προέρχεται από πρόσωπα ηλικίας 46-55 ετών και ακολουθούν οι υπόλοιπες ηλικιακές ομάδες όπως παρουσιάζεται στο Γράφημα 22 που ακολουθεί. Παρατηρείται ότι ηλικιακά τουλάχιστον οι συμμετέχοντες προέρχονται από ομάδες που διανύουν τον εργασιακό τους βίο και μάλιστα δεν βρίσκονται σε ούτε στο προοίμιο ούτε στο απόγειο του εργασιακού τους βίου. Το

ποσοστό μάλιστα ηλικιών άνω των 36 ετών ανέρχεται σε 87,9% συνεπώς τα πρόσωπα που προχώρησαν στη συμπλήρωση του ερωτηματολογίου διαθέτουν ήδη αρκετή εμπειρία γύρω από τις λειτουργίες της ΔΣΑΝΜ.

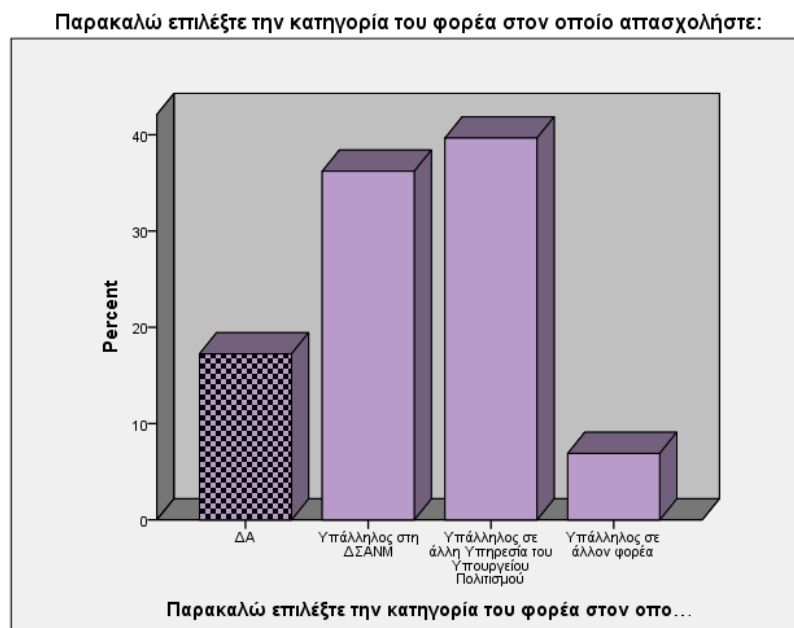
Παρακαλώ επιλέξτε την ηλικιακή ομάδα στην οποία ανήκετε:

Γράφημα 22-Ηλικιακές ομάδες συμμετεχόντων στην έρευνα

Από τα πρόσωπα αυτά 96 διατηρούν σχέση εργασίας με το Δημόσιο Τομέα και συγκεκριμένα 66 αποτελούν τακτικό προσωπικό και 30 ΙΔΟΧ προσωπικό, ενώ 5 απασχολούνται στον ιδιωτικό τομέα, 12 δραστηριοποιούνται ως ελεύθεροι επαγγελματίες και 3 κατά τη συμπλήρωση του ερωτηματολογίου ήταν χωρίς εργασία.

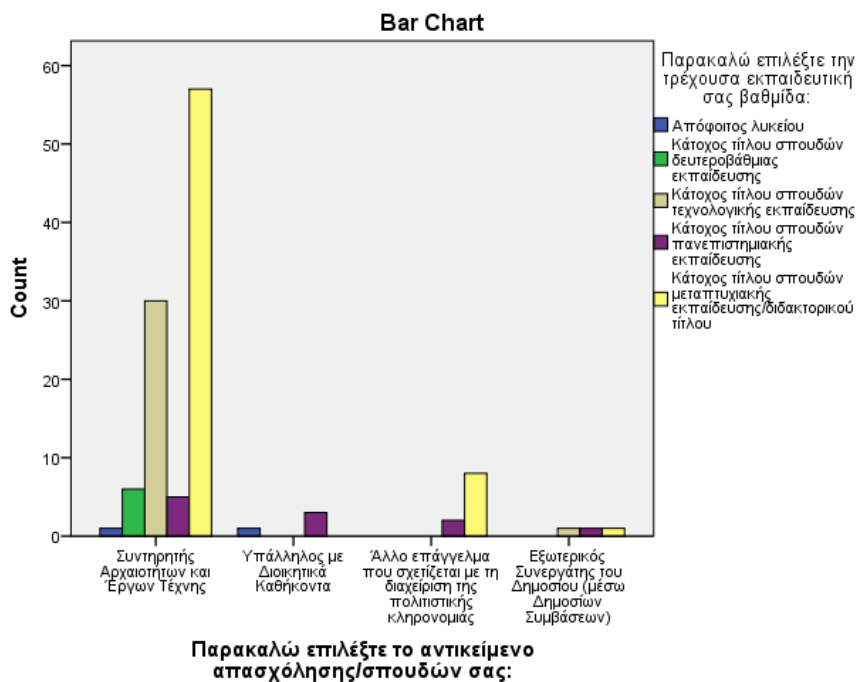
Ειδικότερα για τα πρόσωπα που συμπλήρωσαν το ερωτηματολόγιο και διατηρούν σχέση με το Δημόσιο, σημειώνεται ότι 28 αποτελούν τακτικό προσωπικό της ΔΣΑΝΜ, 32 απασχολούνται σε άλλη υπηρεσία του ΥΠΠΟΑ και 6 σε υπηρεσία του ευρύτερου Δημοσίου Τομέα. Αντίστοιχα για το ΙΔΟΧ προσωπικό συμμετείχαν 14 πρόσωπα που απασχολούνται στη ΔΣΑΝΜ, 14 σε άλλη υπηρεσία του ΥΠΠΟΑ και 2 σε υπηρεσία του ευρύτερου Δημοσίου. Δηλαδή το 82,8% των συμμετεχόντων απασχολείται σήμερα στο Δημόσιο Τομέα, ενώ μόλις το 14,6 % δηλώνει ότι δραστηριοποιείται στον Ιδιωτικό Τομέα. Επίσης το 36,2% των συμμετεχόντων διατηρεί άμεσα σχέση εργασίας με τη ΔΣΑΝΜ, ενώ το ποσοστό των υπαλλήλων του ΥΠΠΟΑ που συμπλήρωσαν το ερωτηματολόγιο και σχετίζεται με τις λειτουργίες της ΔΣΑΝΜ ανέρχεται σε ποσοστό 75,9%, όπως φαίνεται και στο Γράφημα 23 που ακολουθεί.

Γράφημα 23-Κατηγορία φορέα απασχόλησης συμμετεχόντων που διατηρούν σχέση εργασίας με το Δημόσιο

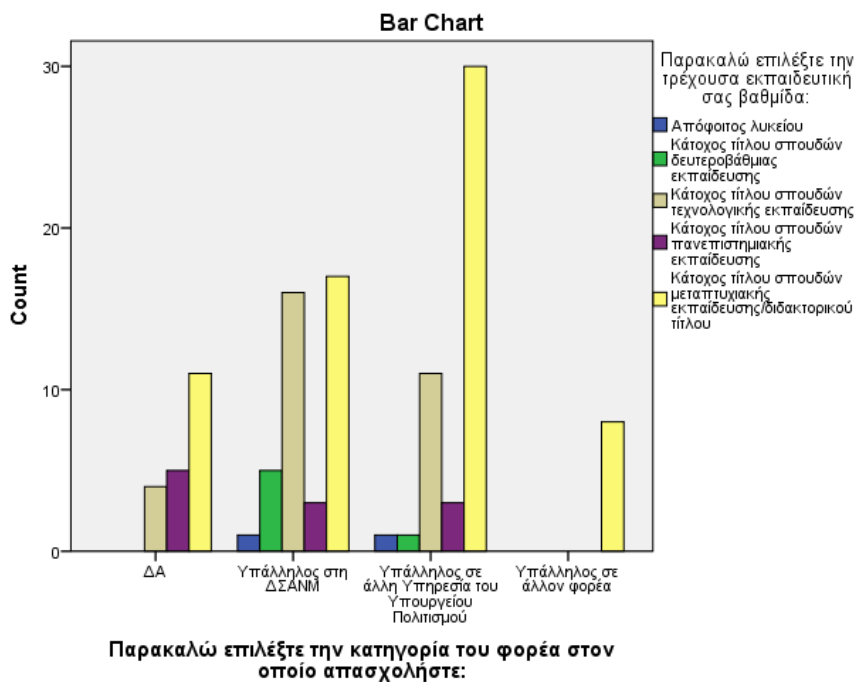
Επίσης από το σύνολο των συμμετεχόντων προκύπτει ότι το ποσοστό που αντιστοιχεί στους συντηρητές αρχαιοτήτων και έργων τέχνης ανέρχεται στο 85,3%, ενώ γενικώς οι συμμετέχοντες που σχετίζονται με τη προστασία και διαχείριση της πολιτιστικής κληρονομιάς ανέρχονται στο 93,9%.

Όσον αφορά στην εκπαιδευτική βαθμίδα των συμμετεχόντων μόλις το 6,9% είναι απόφοιτοι δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, ενώ το 93,1 % είναι τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και ειδικότερα το 56,9% διαθέτει πέραν του βασικού τίτλου σπουδών τους, μεταπτυχιακό ή διδακτορικό τίτλο σπουδών. Επιπλέον το σύνολο των συμμετεχόντων που ασκούν επάγγελμα που σχετίζεται με την διαχείριση της πολιτιστικής κληρονομιάς είναι πανεπιστημιακής εκπαίδευσης και μάλιστα διαθέτει μεταπτυχιακό ή διδακτορικό τίτλο σπουδών σε ποσοστό 80%. Αντίστοιχα οι εξωτερικοί συνεργάτες της ΔΣΑΝΜ κατέχουν στο σύνολο τους πτυχίο τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Τα στοιχεία συσχέτισης της εκπαίδευσης των συμμετεχόντων και του αντικειμένου απασχόλησης τους παρουσιάζονται στο Γράφημα 24.

Γράφημα 24-Συσχέτιση εκπαιδευτικής βαθμίδας και αντικειμένου απασχόλησης/σπουδών συμμετεχόντων

Η κατανομή των συμμετεχόντων ανάλογα με την εκπαιδευτική τους βαθμίδα στους φορείς απασχόλησης παρουσιάζεται στο Γράφημα 25. Σημειώνεται ότι οι στήλες στην κατηγορία ΔΑ αφορούν στους συμμετέχοντες που είτε δεν έχουν εργασιακή σχέση εξάρτησης με το Δημόσιο ή δεν εργάζονται επί του παρόντος. Το υψηλό ποσοστό κατόχων τίτλων σπουδών τριτοβάθμιας εκπαίδευσης είναι ιδιαίτερα σημαντικό για τα αποτελέσματα της έρευνας, ειδικά για την περίπτωση των συντηρητών αρχαιοτήτων και έργων τέχνης, δεδομένου ότι οι απόφοιτοι λυκείου ή δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης δεν μπορούν να αναλάβουν την εκπόνηση μελετών και εκτέλεση εργασιών συντήρησης δίχως επίβλεψη, επομένως τα αποτελέσματα αντικατοπτρίζουν με συνέπεια τους τελικούς χρήστες που εμπλέκονται στις λειτουργίες της ΔΣΑΝΜ.

Γράφημα 25-Συσχέτιση εκπαιδευτικής βαθμίδας και φορέα απασχόλησης συμμετεχόντων

Από το ερωτηματολόγιο επίσης εξετάζεται εάν οι συμμετέχοντες είναι πρόσωπα εγγεγραμμένα στο Μητρώο Συντηρητών, δηλαδή μπορούν να αναλάβουν την εκπόνηση μελετών και την εκτέλεση έργων συντήρησης. Από τις απαντήσεις που προέκυψαν 69 συμμετέχοντες δήλωσαν ότι είναι εγγεγραμμένοι στο Μητρώο Συντηρητών, ωστόσο από αυτούς οι 40 αποτελούν τακτικό προσωπικό του Δημοσίου Τομέα, επομένως δεν μπορούν να ασκήσουν ιδιωτικά το επάγγελμα όσο διατηρούν δημοσιοϋπαλληλική σχέση. Επομένως το πραγματικό ποσοστό των συμμετεχόντων που είναι εγγεγραμμένα πρόσωπα στο Μητρώο και ταυτόχρονα μπορεί δυνητικά να ασκήσει ιδιωτικά το επάγγελμα του συντηρητή αρχαιοτήτων και έργων τέχνης ανέρχεται σε ποσοστό 42%.

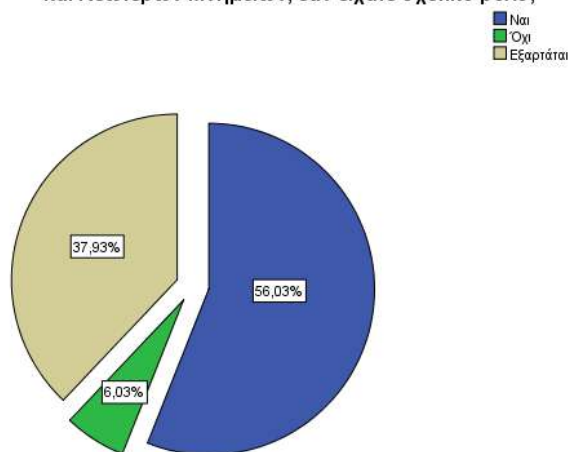
Κατά τη συμπλήρωση του ερωτηματολογίου το 100% των συμμετεχόντων, δηλαδή 116 πρόσωπα, πιστεύουν ότι η μεταφορά λειτουργιών της Διεύθυνσης Συντήρησης Αρχαίων και Νεωτέρων Μνημείων σε μία ηλεκτρονική πλατφόρμα θα διευκόλυνε τους συναλλασσόμενους με την Υπηρεσία.

Η πρόθεση συμμετοχής στον εμπλουτισμό και την λειτουργία της ΔΣΑΝΜ είναι γενικά θετική. Συγκεκριμένα, όπως φαίνεται και από το Γράφημα 26, 65 από τους συμμετέχοντες δήλωσαν ότι θα συμμετείχαν στις διαδικασίες, 44 ότι θα συμμετείχαν υπό προϋποθέσεις, ενώ μόλις 7 δήλωσαν ότι δε θα συμμετείχαν, με εξαίρεση δηλαδή αυτούς που απάντησαν αρνητικά, το ποσοστό που θα συμμετείχε ανέρχεται στο 94%. Στην σχετική ερώτηση που αφορά στην αιτιολόγηση της μη πρόθεσης συμμετοχής και

οι 7 συμμετέχοντες απάντησαν ότι δε διαθέτουν αρκετό χρόνο για να συμβάλλουν στη διαδικασία, ενώ ένας από αυτούς συμπληρωματικά επέλεξε ότι δεν κερδίζει κάτι από τη διαδικασία, δηλαδή δεν απορρίπτουν την ιδέα της συμμετοχής απλά δηλώνουν αδυναμία λόγω έλλειψης χρόνου και κινήτρου.

Θα συμμετείχατε στον εμπλουτισμό και τη λειτουργία των παραπάνω πληροφοριακών συστημάτων (λειτουργίες) της Διεύθυνσης Συντήρησης Αρχαίων και Νεωτέρων Μνημείων, εάν είχατε σχετικό ρόλο;

Γράφημα 26-Ποσοστιαία πρόθεση συμμετοχής στον εμπλουτισμό και στη λειτουργία της πλατφόρμας

Στην ερώτηση εάν θα πρέπει να υπάρχει πρόβλεψη αποζημίωσης για την παραχώρηση υλικού στο πλαίσιο λειτουργίας της πλατφόρμας το 12,9% των συμμετεχόντων επέλεξε να μην απαντήσει καθόλου, ενώ το 68,1% δήλωσε ότι δεν θα έπρεπε να προβλέπεται αποζημίωση για τη διάθεση υλικού. Η τάση αυτή ενδεχομένως αποδίδεται στην γενικότερη άποψη ότι η πολιτιστική κληρονομιά αποτελεί δημόσιο αγαθό και συνεπώς δεν θα έπρεπε να αφήνεται περιθώριο κερδοφορίας μέσω της διαχείρισης της. Ωστόσο το ποσοστό του 19% που έκρινε σκόπιμη την πρόβλεψη αποζημίωσης, φαίνεται διχασμένο ως προς το πρόσωπο που θα πρέπει να επωμιστεί την αποζημίωση δεδομένου ότι οι μισές απαντήσεις στρέφονται προς την ΔΣΑΝΜ/ΥΠΠΟΑ ενώ οι υπόλοιπες στον τελικό χρήστη του υλικού ή σε συνδυασμό μεταξύ των δύο αυτών επιλογών ανάλογα με την περίπτωση. Ειδικότερα αξίζει να σημειωθεί ότι 15 συντηρητές αρχαιοτήτων και έργων τέχνης παρέλειψαν να απαντήσουν σε αυτήν την ερώτηση, ενώ από τους 21 συμμετέχοντες που απάντησαν θετικά, δηλαδή θεωρούν σκόπιμη την καταβολή αποζημίωσης, 20 συμμετέχοντες έχουν αντικείμενο απασχόλησης τη συντήρηση μνημείων και 1 συμμετέχοντας είναι υπάλληλος με διοικητικά καθήκοντα. Αξίζει επίσης να σημειωθεί ότι από τις θετικές απαντήσεις σχετικά με την καταβολή αποζημίωσης οι 20 υποβλήθηκαν από Δημόσιους

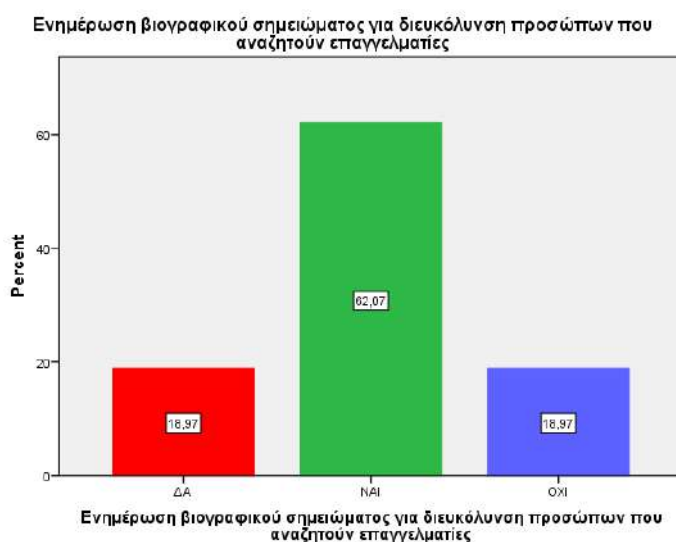
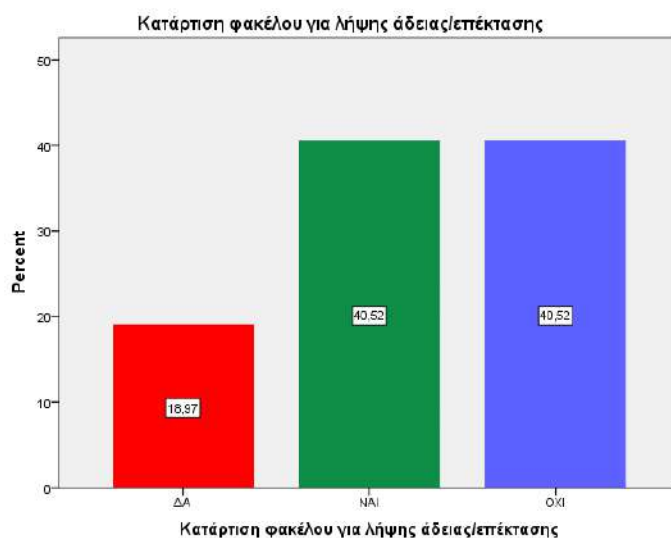
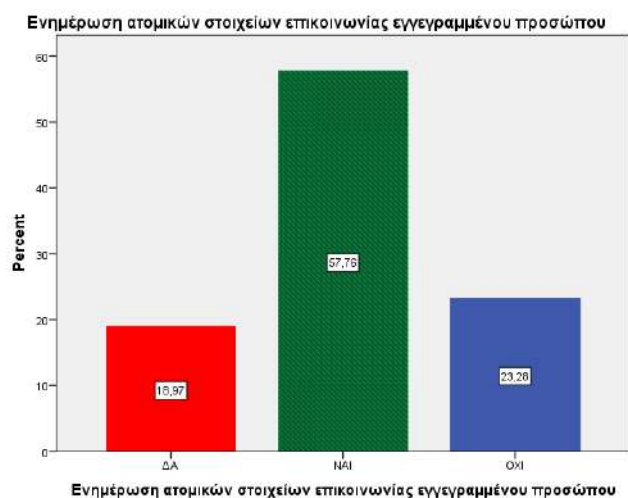
Υπαλλήλους από τους οποίους 18 είναι υπάλληλοι του Υπουργείου Πολιτισμού και 2 σε άλλο φορέα του Δημοσίου. Το γεγονός αυτό είναι πλήρως αντίθετο με την ισχύουσα κουλτούρα του δημοσίου, όπου ουσιαστικά το έργο των υπαλλήλων είναι διαθέσιμο στο ευρύτερο κοινό.

Όσο αφορά στη λειτουργία των επιμέρους συστημάτων διαπιστώθηκαν γενικά τα εξής:

Μητρώο Συντηρητών:

Από τους συμμετέχοντες, τα πρόσωπα που δεν εμπλέκονται ή που δεν γνωρίζουν τη λειτουργία του Μητρώου Συντηρητών αποτελούν το 60% των συμμετεχόντων, ωστόσο το 25% από αυτούς πιστεύει ότι η ψηφιοποίηση της λειτουργίας θα διευκόλυνε απόλυτα τη λειτουργία του Μητρώου, το 21% ότι θα την διευκόλυνε πάρα πολύ και το 22% αρκετά. Από τα πρόσωπα που χρησιμοποιούν περισσότερο συχνά το Μητρώο Συντηρητών, δηλαδή το 40% των συμμετεχόντων, το 52% αυτών πιστεύει ότι η μεταφορά του Μητρώου σε ψηφιακό περιβάλλον θα βελτίωνε απόλυτα τη λειτουργία του, το 32,6% πάρα πολύ, το 8,6% αρκετά, ενώ το 6,5% λίγο. Άρα το σύνολο των άμεσα εμπλεκομένων στη λειτουργία του Μητρώου πιστεύουν ότι η μεταφορά του σε ψηφιακό περιβάλλον θα συνέβαλε στη βελτίωση της λειτουργίας του.

Όσον αφορά στην πρόθεση συμμετοχής στη λειτουργία του Μητρώου Συντηρητών, το 19% των συμμετεχόντων στην έρευνα δεν απάντησε καθόλου στο ερώτημα αυτό, ενώ τα σύνολα των θετικών και αρνητικών απαντήσεων εμφανίζονται στο Γράφημα 27 που ακολουθεί.

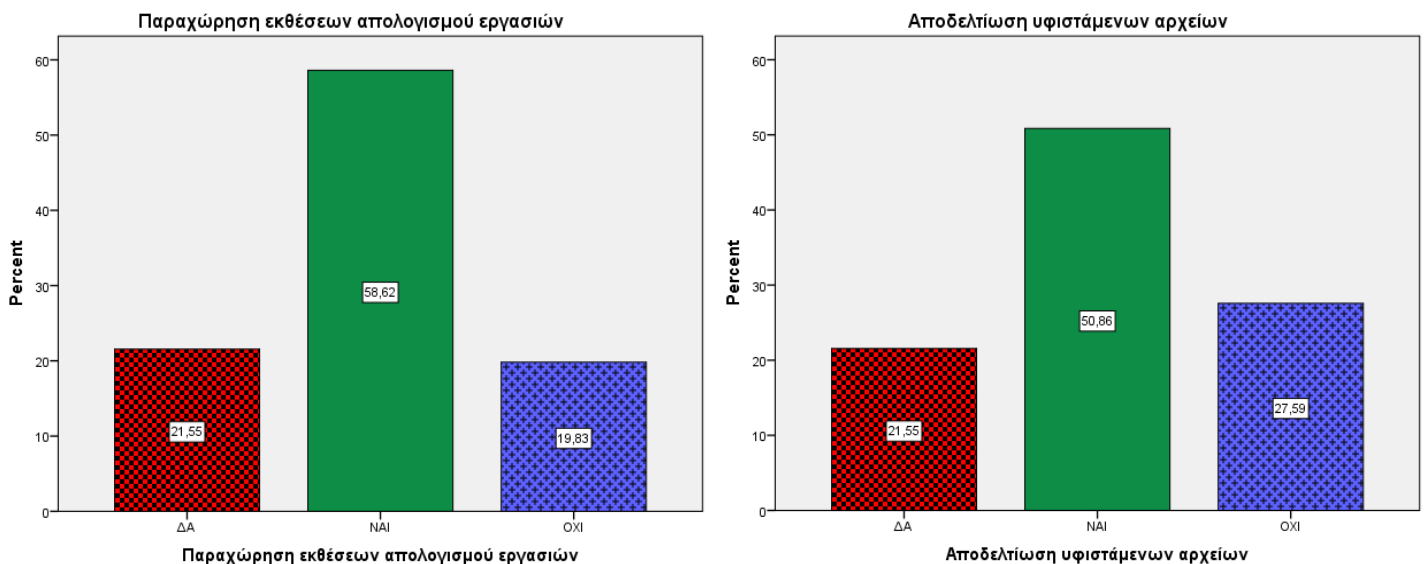
Γράφημα 27-Ποσοστιαία πρόθεση συμμετοχής στις επιμέρους λειτουργίες του Μητρώου Συντηρητών

Από τους υπόλοιπους συμμετέχοντες, το 71,3% δήλωσε ότι θα συμμετείχε στην ενημέρωση των ατομικών στοιχείων των εγγεγραμμένων προσώπων, το 50% ότι θα συμμετείχε στην κατάρτιση φακέλου για λήψη άδειας/επέκτασης και το 76,6% ότι θα αναλάμβανε την ενημέρωση βιογραφικού σημειώματος. Σημειώνεται ότι το 35,1% των συμμετεχόντων που δήλωσαν πρόθεση συμμετοχής σε αυτό το πληροφοριακό σύστημα θα συνέβαλαν και στις τρεις προτεινόμενες ενέργειες, ενώ ένας συμμετέχων στην υποβολή άλλης πρότασης συμπεριέλαβε την πρόταση να εμφανίζεται και η αξιολόγηση των εργασιών - μελετών που έχουν συμπεριλάβει τα εγγεγραμμένα πρόσωπα στο βιογραφικό τους.

Τεκμηρίωση Επεμβάσεων Συντήρησης σε Μνημεία:

Από τους συμμετέχοντες, τα πρόσωπα που δεν σχετίζονται με τη λειτουργία της Τεκμηρίωσης των Επεμβάσεων Συντήρησης σε Μνημεία ανέρχονται στο 21,6% του συνόλου, αλλά και σε αυτήν την περίπτωση το 80% πιστεύει ότι η ψηφιακή διαχείριση του αρχείου τεκμηρίωσης επεμβάσεων συντήρησης σε μνημεία θα ήταν αποτελεσματικότερη. Από τους υπόλοιπους συμμετέχοντες, δηλαδή το 78,4% των συμμετεχόντων (91 άτομα), μόνο 1 δήλωσε ότι δεν επιθυμεί να απαντήσει στην συγκεκριμένη ερώτηση. Από τους υπόλοιπους ένα ποσοστό 6,7% πιστεύει ότι η λειτουργία θα βελτιωνόταν λίγο, το 20% ότι θα βελτιωνόταν αρκετά, το 37% ότι θα βελτιωνόταν πάρα πολύ και το 36,3% επέλεξε την απάντηση απόλυτα. Σημειώνεται επίσης ότι από τους 99 συντηρητές αρχαιοτήτων και έργων τέχνης που συμμετείχαν στην έρευνα το 38,4% πιστεύει ότι η μεταφορά της λειτουργίας σε ψηφιακό περιβάλλον θα την βελτιώσει απόλυτα, το 28,3% πάρα πολύ, το 21,2% αρκετά, το 8% λίγο, ενώ μόνο το 4,1% ότι δε θα επέφερε καμία βελτίωση.

Το 21,6% των συμμετεχόντων, όσον αφορά στην πρόθεση συνεισφοράς στη λειτουργία του εν λόγω πληροφοριακού συστήματος δεν απάντησε καθόλου, ενώ η πρόθεση συμμετοχής των υπολοίπων εμφανίζεται στο Γράφημα 28 που ακολουθεί.

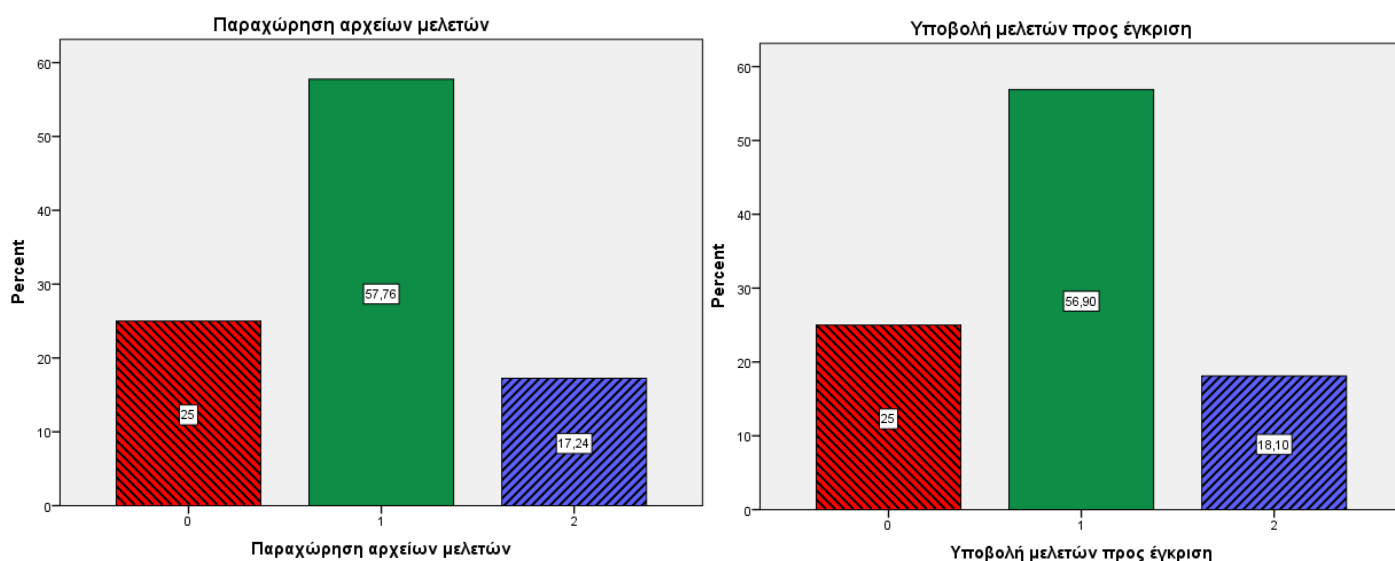
Γράφημα 28-Ποσοστιαία πρόθεση συμμετοχής στην τεκμηρίωση των επεμβάσεων συντήρησης

Το 74,7% των υπόλοιπων συμμετεχόντων απάντησε ότι θα παραχωρούσε εκθέσεις απολογισμού εργασιών και το 64,8% θα συμμετείχε στην αποδελτίωση υφιστάμενων αρχείων. Συνδυαστικά το 39,6% των συμμετεχόντων θα συμμετείχε και στις δύο διεργασίες, ενώ 1 συμμετέχοντας δήλωσε επιπροσθέτως ότι θα συμμετείχε και στην φυσική οργάνωση των υφιστάμενων αρχείων.

Έγκριση Μελετών Συντήρησης

Στην περίπτωση της λειτουργίας που αφορά στις μελέτες συντήρησης, οι συμμετέχοντες που δεν εμπλέκονται καθόλου στη διαδικασία έγκρισης και εκπόνησης των μελετών συντήρησης ανέρχεται στο 52,8% σύμφωνα με τις απαντήσεις, σε ποσοστό σχεδόν 82% των συμμετεχόντων αυτών δόθηκε ως απάντηση ότι η ηλεκτρονική εκτέλεση της λειτουργίας θα την βελτιώσει. Από το υπόλοιπο ποσοστό που εμπλέκεται έως κάποιο βαθμό με την διαδικασία και συγκεκριμένα το 45,5% πιστεύει ότι θα βελτιώνει τη λειτουργία απόλυτα, το 36,4% πάρα πολύ, 10,9% αρκετά και το 7,2 λίγο και ειδικότερα από τους συντηρητές αρχαιοτήτων και έργων τέχνης το 92,9% πιστεύει ότι η μεταφορά σε ψηφιακό περιβάλλον θα βελτιώνει σε κάποιο βαθμό τη διαδικασία. Επίσης από τα 69 πρόσωπα που είναι εγγεγραμμένα στο Μητρώο Συντηρητών μόνο 1 επέλεξε ότι δε θα βελτιωνόταν η λειτουργία και 1 επέλεξε να μην απαντήσει. Από τα υπόλοιπα εγγεγραμμένα πρόσωπα στο Μητρώο που ουσιαστικά αντικατοπτρίζουν τα πρόσωπα που έχουν δικαίωμα είτε εκπόνησης μελέτης ή στην περίπτωση υπαλλήλων του ΥΠΠΟΑ ελέγχου και διαχείρισης της έγκρισης των μελετών συντήρησης το 43,5% πιστεύει ότι η μεταφορά σε ψηφιακό περιβάλλον θα βελτιώνει απόλυτα τη λειτουργία, το 33% πάρα πολύ, το 15% αρκετά και το 5,8% λίγο.

Στην περίπτωση των μελετών συντήρησης το 25% των συμμετεχόντων δεν εξέφρασε γνώμη σχετικά με τη συμμετοχή τους στην λειτουργία του σχετικού πληροφοριακού συστήματος, ενώ τα ποσοστά συμφωνίας ή μη για τη συμμετοχή στις προτεινόμενες επιμέρους ενέργειες εμφανίζονται στο Γράφημα 29 παρακάτω.

Γράφημα 29-Ποσοστιαία πρόθεση συμμετοχής στις επιμέρους ενέργειες σχετικά με τις Μελέτες Συντήρησης

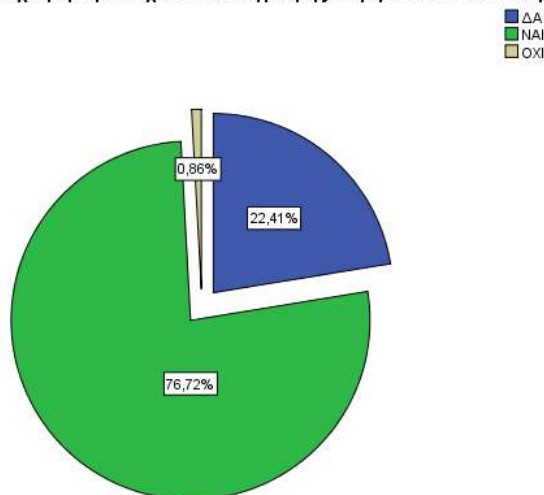
Από τους συμμετέχοντες που απάντησαν σε αυτήν την ερώτηση το 77% θα παραχωρούσε αρχεία μελετών, ενώ το 75,9% θα ήθελε να υποβάλει ηλεκτρονικά μία μελέτη προς έγκριση. Τέλος και στις δύο επιμέρους διαδικασίες δήλωσε πρόθεση συμμετοχής το 52,9% των συμμετεχόντων που απάντησε σε αυτήν την ερώτηση.

Παρακολούθηση Περιβαλλοντικών Συνθηκών σε Μνημεία:

Από τους συμμετέχοντες στην έρευνα δεν γνωρίζουν ή δεν εμπλέκονται με την παρακολούθηση περιβαλλοντικών συνθηκών το 38,8% των συμμετεχόντων. Από αυτούς το 88,9% πιστεύει ωστόσο ότι η ψηφιακή διαχείριση των περιβαλλοντικών παραμέτρων σε μνημεία θα επέφερε βελτίωση σε αυτήν. Από τους υπόλοιπους συμμετέχοντες που δηλώνουν κάποια σχέση με την εν λόγω λειτουργία (71 άτομα), 1 πρόσωπο μόνο επέλεξε να μην απαντήσει, ενώ οι υπόλοιποι δήλωσαν ότι θα επιτυγχανόταν κάποιος βαθμός βελτίωσης και συγκεκριμένα το 43,7% επέλεξε απόλυτα, το 26,8% πάρα πολύ, το 23,9% αρκετά και το 4,2% λίγο. Από τους συντηρητές αρχαιοτήτων και έργων τέχνης και σε αυτήν την περίπτωση το 40,4% πιστεύει ότι θα βελτιωνόταν η λειτουργία απόλυτα, το 26,3% πάρα πολύ, το 23,2% αρκετά και το 6% λίγο, ενώ μόνο ένα πρόσωπο πιστεύει ότι δε θα βελτιωνόταν η λειτουργία καθόλου, ενώ ακόμα 3 επέλεξαν να μην απαντήσουν σε αυτήν την ερώτηση.

Στην ερώτηση που σχετίζεται με τις επιμέρους ενέργειες συμμετοχής στο συγκεκριμένο πληροφοριακό σύστημα δεν απάντησε το 22,4% των συμμετεχόντων, ενώ το 0,9% απάντησε αρνητικά και το 76,7% απάντησε θετικά ως προς την παραχώρηση στοιχείων καταγραφής περιβαλλοντικών παραμέτρων, όπως φαίνεται και στο Γράφημα 30. Σημειώνεται ότι για την εν λόγω λειτουργία δεν προτάθηκε κάποια επιπρόσθετη ενέργεια.

Παραχώρηση στοιχείων καταγραφής περιβαλλοντικών παραμέτρων

Γράφημα 30- Ποσοστιαία πρόθεση παραχώρησης στοιχείων καταγραφής περιβαλλοντικών παραμέτρων

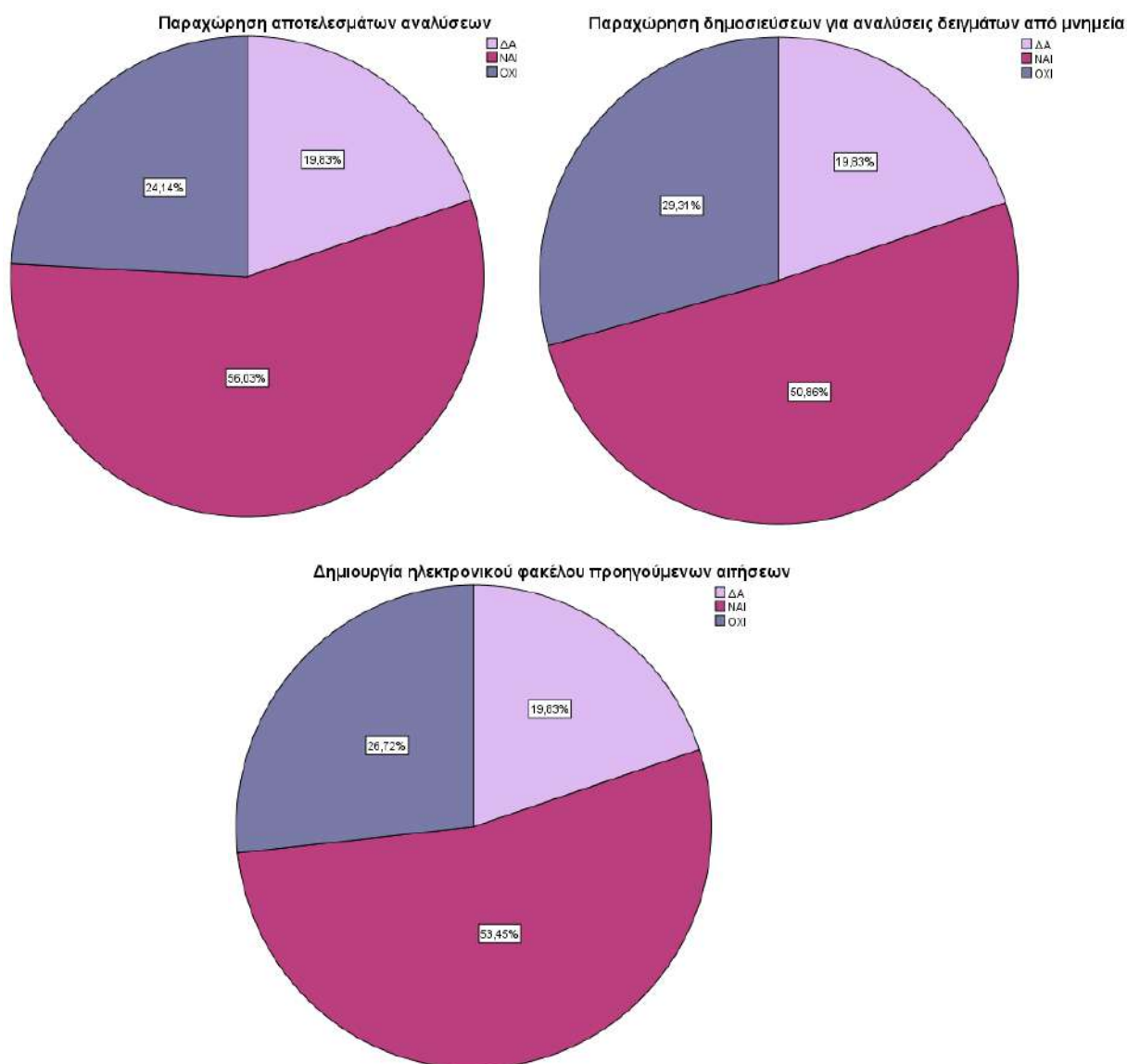
Άδειες Λήψης Δειγμάτων από Μνημεία

Το 57,8% των συμμετεχόντων είτε δεν γνωρίζει ή δεν ασχολείται με την εν λόγω διαδικασία. Ωστόσο και σε αυτήν την περίπτωση το 85,2% των ατόμων που δεν εμπλέκεται στις διαδικασίες διαχείρισης των αδειών λήψης δειγμάτων πιστεύει ότι η ψηφιοποίηση των σχετικών διαδικασιών θα βελτιώνει την αποτελεσματικότητα της. Από τους υπόλοιπους συμμετέχοντες, το 46,9% πιστεύει ότι η λειτουργία θα βελτιωνόταν απόλυτα, το 30,6% πάρα πολύ και το 14,3% αρκετά, ενώ κανένας συμμετέχοντας δεν απάντησε λίγο, καθόλου ή δεν γνωρίζει.

Επίσης μόλις το 42,2% των συμμετεχόντων έχει κάποια σχέση με τη συγκεκριμένη λειτουργία ενώ αυτή είναι η μοναδική λειτουργία που παρατηρείται η μικρότερη συχνότητα χρήσης, αφού στην συμμετοχή κατά 1-2 φορές ετησίως συγκεντρώνεται το μεγαλύτερο ποσοστό που φτάνει το 27,6% του συνόλου των συμμετεχόντων, δηλαδή το 65,3% όσων δηλώσαν κάποια σχέση με τη λειτουργία. Η μικρή συχνότητα εμπλοκής με την εν λόγω λειτουργία ενδεχομένως αποδίδεται στην κατανομή των αιτημάτων ανά την επικράτεια, σε σχέση με το συνολικό αριθμό τους, καθώς και με το γεγονός ότι από πλευράς της ΔΣΑΝΜ είναι μία λειτουργία που διεκπεραιώνεται από συγκεκριμένο τμήμα του προσωπικού της Υπηρεσίας. Το ποσοστό των συμμετεχόντων που δηλώνει κάποια σχέση με την εν λόγω λειτουργία και αποτελεί προσωπικό του ΥΠΠΟΑ ανέρχεται στο 79,6%, από το σύνολο των συμμετεχόντων που συνδέονται με την λειτουργία. Αξίζει επίσης να σημειωθεί ότι από

τα πρόσωπα που δε διατηρούν σχέση με το δημόσιο τομέα (17 πρόσωπα) σχεδόν το 50% σχετίζεται με τη διαδικασία, επομένως τα άτομα που δραστηριοποιούνται στον ιδιωτικό τομέα χρησιμοποιούν αναλογικά συχνότερα τεχνικές ανάλυσης και δειγματοληψίας στο πλαίσιο τεκμηρίωσης των προτάσεων συντήρησης μνημείων.

Στην περίπτωση των αδειών λήψης δειγμάτων, το 19,8% των συμμετεχόντων επέλεξε να μη δηλώσει πρόθεση συμμετοχής σε κάποια επιμέρους διαδικασία, ενώ τα σύνολα των ποσοστών συμμετοχής ή μη σε επιμέρους διαδικασίες εμφανίζονται για κάθε μία στο Γράφημα 31 που ακολουθεί.

Γράφημα 31- Ποσοστιαία πρόθεση συμμετοχής σε επιμέρους διαδικασίες για τις άδειες λήψης δειγμάτων

Από τους συμμετέχοντες που απάντησαν σε αυτήν την ερώτηση το 69,9% θα παραχωρούσε τα αποτελέσματα αναλύσεων, το 63,4% θα παραχωρούσε σχετικές δημοσιεύσεις ύστερα από την ανάλυση δειγμάτων και το 66,7% θα συνέβαλε στην

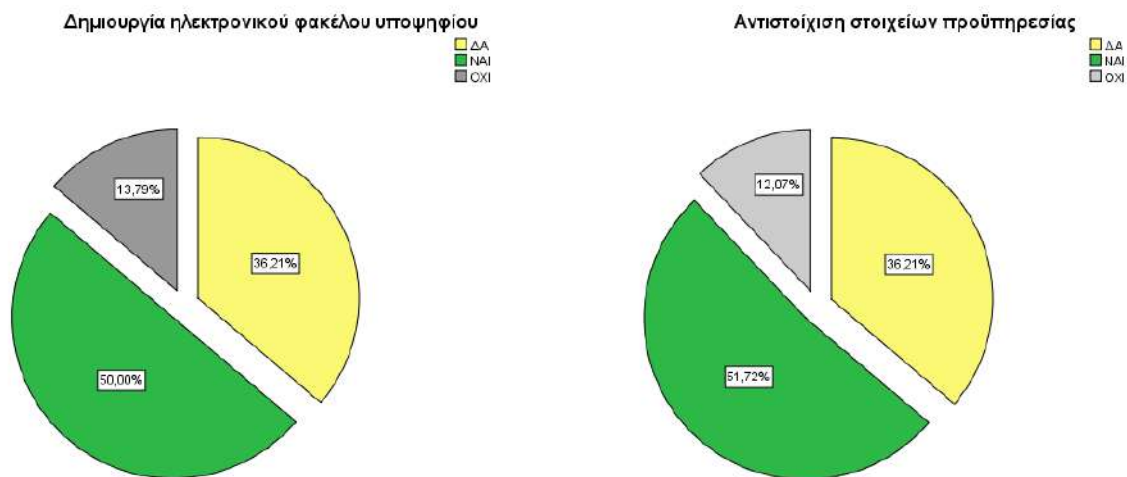

δημιουργία ηλεκτρονικού φακέλου που θα περιελάμβανε το ιστορικό προηγούμενων αιτήσεων. Συνδυαστικά και στις τρεις επιμέρους διαδικασίες θα συμμετείχε το 45,2% των συμμετεχόντων που απάντησαν σε αυτήν την ερώτηση. Επιπροσθέτως στις παραπάνω απαντήσεις ένας συμμετέχων δήλωσε ότι θα διευκόλυνε η δυνατότητα υποβολής νέας αίτησης και η παρακολούθηση της πορείας της και ένας ακόμα ότι θα ήταν χρήσιμη η πρόσβαση σε άλλες αναλύσεις που έχουν πραγματοποιηθεί. Ωστόσο οι προτάσεις αυτές προβλέπονται στην σχετική πρόταση για την διαμόρφωση του πληροφοριακού συστήματος, όπως περιγράφεται στην υποενότητα [V.5.γ.](#) Ένας συμμετέχων πρότεινε το πληροφοριακό σύστημα να περιλαμβάνει και ενημερωτικό υλικό σχετικά με τεχνικά ζητήματα που αφορούν στην διαδικασία λήψης δειγμάτων (π.χ. τεχνικές που μπορούν να εφαρμοστούν σε διαφορετικά υλικά, περιπτώσεις που ενδείκνυται η λήψη δείγματος, μέγεθος δείγματος, κλπ.)

Προκλήξεις Πρόσληψης Προσωπικού:

Όσον αφορά στις προσλήψεις του ΙΔΟΧ προσωπικού το 63,8% των συμμετεχόντων δήλωσε πως είτε δεν γνωρίζει ή δεν ασχολείται καθόλου με την λειτουργία, παρόλα αυτά το 82% από αυτούς δήλωσε ότι η ψηφιοποίηση των διαδικασιών θα διευκόλυνε σε κάποιο βαθμό την διαχείριση του ΙΔΟΧ προσωπικού. Από τους υπόλοιπους συμμετέχοντες στην έρευνα το 49% πιστεύει ότι η λειτουργία θα βελτιωνόταν απόλυτα, το 36,8% πάρα πολύ, το 12,2% αρκετά και το 2% λίγο, ενώ κανείς δεν έδωσε την απάντηση καθόλου. Επίσης στην συγκεκριμένη λειτουργία, παράδοξο είναι ότι για τα άτομα που διατηρούν εργασιακή σχέση με το Δημόσιο μέσω συμβάσεων ορισμένου χρόνου το 10% επέλεξε να μην απαντήσει, ενώ το 50% απάντησε ότι δεν εμπλέκεται με την διαδικασία.

Το 36,2% των συμμετεχόντων επέλεξε να μην απαντήσει στην ερώτηση σχετικά με τις επιμέρους διαδικασίες διαχείρισης του προσωπικού που απασχολείται μέσω συμβάσεων ιδιωτικού δικαίου ορισμένου χρόνου. Η συνολική κατανομή της αντίδρασης των συμμετεχόντων για τις διαδικασίες του συγκεκριμένου πληροφοριακού συστήματος παρουσιάζονται στο Γράφημα 32 που ακολουθεί.

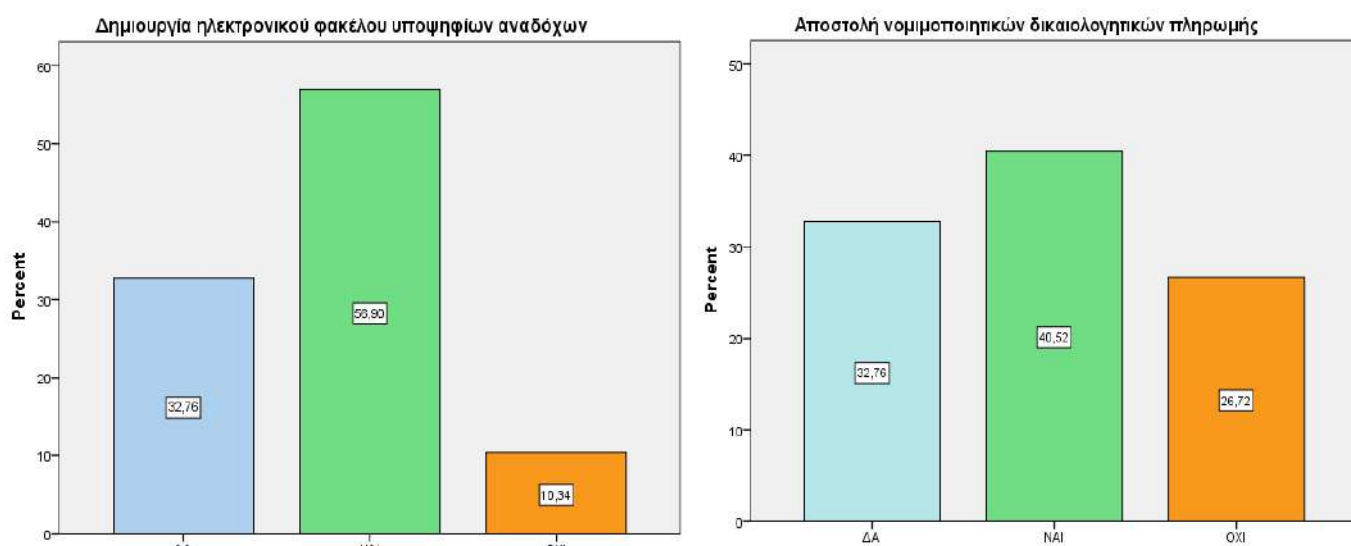
Γράφημα 32-Ποσοστιαία πρόθεση συμμετοχής στις επιμέρους διαδικασίες για την διαχείριση του ΙΔΟΧ προσωπικού

Από τους συμμετέχοντες που απάντησαν σε αυτήν την ερώτηση, στη διαδικασία δημιουργίας ηλεκτρονικού φακέλου υποψηφίου απάντησε θετικά το 78,4%, ενώ στη διαδικασία αντιστοίχισης στοιχείων προϋπηρεσίας απάντησε θετικά το 81,1%. Σημειώνεται επίσης ότι θετικά και στις δύο διαδικασίες θα συμμετείχε το 59,5% των συμμετεχόντων.

Διαχείριση Δημοσίων Συμβάσεων:

Για τις διαδικασίες σύναψης Δημοσίων Συμβάσεων το 67,2% των συμμετεχόντων είτε δεν γνωρίζει ή δεν σχετίζεται με τη συγκεκριμένη λειτουργία. Σημαντικές για την συγκεκριμένη διαδικασία είναι οι δηλώσεις των συμμετεχόντων που είτε αποτελούν τακτικό προσωπικό του δημόσιου και συνεπώς έχουν διαχειριστεί δημόσιες συμβάσεις από πλευράς του δημόσιου και οι ελεύθεροι επαγγελματίες που επίσης συνάπτουν συμβάσεις με το δημόσιο. Από τις απαντήσεις λοιπόν του τακτικού προσωπικού του Δημοσίου το 36,4% πιστεύει ότι οι διαδικασίες θα διευκολύνονταν απόλυτα, το 24,2% πάρα πολύ, το 27,4% αρκετά, ενώ το 3% πιστεύει ότι δεν θα διευκολυνόταν καθόλου η διαδικασία και το 9% ότι δεν γνωρίζει/δεν απαντά. Από τους ελεύθερους επαγγελματίες το 8,3% επέλεξε να μην απαντήσει, ενώ το 50% πιστεύει ισομερώς ότι θα βελτιωνόταν απόλυτα και πάρα πολύ η σχετική λειτουργία, και το 16,7% ισομερώς αρκετά και λίγο. Σημειώνεται ότι από τους ελεύθερους επαγγελματίες κανείς δεν επέλεξε την απάντηση καθόλου. Παρόλα αυτά η μεταφορά της λειτουργίας σε κάποιο πληροφοριακό σύστημα πιστεύεται ότι θα την βελτιώσει σε κάποιο βαθμό από το 77,6% των συμμετεχόντων.

Όσον αφορά στις επιμέρους διαδικασίες που σχετίζονται με τη διαχείριση των δημοσίων συμβάσεων απάντησε το 67,2% των συμμετεχόντων. Αναλυτικότερα η κατανομή ανά διαδικασία εμφανίζεται στο Γράφημα 33 παρακάτω.

Γράφημα 33-Ποσοστιαία πρόθεση συμμετοχής στις επιμέρους διαδικασίες διαχείρισης δημοσίων συμβάσεων

Από τους συμμετέχοντες που απάντησαν σε αυτήν την ερώτηση το 78,4% θα συμμετείχε στη δημιουργία ηλεκτρονικού φακέλου υποψηφίων αναδόχων και το 60,3% στην διαχείριση των νομιμοποιητικών δικαιολογητικών πληρωμής, ενώ και στις δύο διαδικασίες θα συμμετείχε το 47,3% των ατόμων που απάντησε σε αυτήν την ερώτηση.

Ενημέρωση για θέματα συντήρησης:

Στην συγκεκριμένη λειτουργία εντοπίζεται το υψηλότερο ποσοστό συχνότητας αλληλεπίδρασης. Οι συμμετέχοντες που δήλωσαν ότι συνδέονται με θέματα ενημέρωσης ανέρχονται στο 78,5% του συνολικού αριθμού των συμμετεχόντων, ενώ το 92,2% των συμμετεχόντων πιστεύει πως η ψηφιακή διαχείριση ενημερωτικού υλικού για ζητήματα συντήρησης θα ήταν αποτελεσματικότερη. Συγκεκριμένα το 67,4% αυτών που εμπλέκονται με τις σχετικές διαδικασίες απάντησε ότι η λειτουργία θα βελτιωνόταν απόλυτα και μάλιστα από αυτούς το 39% αλληλοεπιδρά με τη συγκεκριμένη λειτουργία εβδομαδιαίως, το 20% απάντησε πάρα πολύ και το 12,6% ισομερώς αρκετά και λίγο.

Στο πλαίσιο περαιτέρω εξειδίκευσης σχετικά με το είδος των διαδικασιών στις οποίες θα συμμετείχαν τα πρόσωπα που συμπλήρωσαν το ερωτηματολόγιο, στην σχετική ερώτηση της έρευνας απάντησε το 87,1% των συμμετεχόντων. Συγκεκριμένα

στο Γράφημα 34 που ακολουθεί παρουσιάζεται αναλυτικότερα η στάση των συμμετεχόντων σχετικά με τη συμμετοχή σε επιμέρους διεργασίες.

Γράφημα 34-Ποσοστιαία πρόθεση συμμετοχής σε επιμέρους διαδικασίες πληροφοριακού χαρακτήρα

Από τις απαντήσεις που δόθηκαν το 78,2% των συμμετεχόντων θα αναλάμβανε την παραχώρηση ενημερωτικού υλικού για δράσεις που αφορούν στη συντήρηση, ενώ το 88,1% θα αναλάμβανε την ενημέρωση σχετικά με εκδηλώσεις για τη συντήρηση. Συνδυαστικά και στις δύο διαδικασίες θα συμμετείχε το 66,3% των προσώπων που απάντησαν σε αυτήν την ερώτηση.

Τέλος στην ερώτηση σχετικά με τη συμβολή σε κάποια άλλη ηλεκτρονική λειτουργία της Διεύθυνσης Συντήρησης Αρχαίων και Νεωτέρων Μνημείων, οι προτάσεις που δόθηκαν αφορούν στα εξής:

- Ανάρτηση προτύπων, υποδειγμάτων και οδηγιών σχετικά με τη συντήρηση μνημείων (πρότυπα διαγωνισμών για υπηρεσίες συντήρησης, υποδείγματα μελετών συντήρησης, ειδική νομοθεσία για τη συντήρηση, κλπ)
- Προβολή των έργων της ΔΣΑΝΜ και σχετικές ενημερωτικές-εκπαιδευτικές δράσεις
- Δημιουργία συστήματος επικοινωνίας και οργάνωσης εργασιών του προσωπικού της ΔΣΑΝΜ για χαρτογράφηση του παραδοτέου τους και δημιουργία κινήτρων αποδοτικότητας
- Δημιουργία ενός πληροφοριακού συστήματος για τη διαχείριση των ετήσιων εκπαιδευτικών αδειών των Συντηρητών Αρχαιοτήτων & Έργων Τέχνης, προκειμένου να αξιοποιηθούν τα αποτελέσματα για περαιτέρω μελέτη από τους ενδιαφερόμενους.

- Δημιουργία ηλεκτρονικής βιβλιοθήκης ή ηλεκτρονικού καταλόγου διαθέσιμων τίτλων που διαθέτει η ΔΣΑΝΜ, καθώς και δυνατότητα ηλεκτρονικού ραντεβού για επιτόπια μελέτη.
- Δημιουργία πληροφοριακού συστήματος ενημέρωσης του δυνητικού προσωπικού με συμβάσεις ΙΔΟΧ σχετικά με την αναζήτηση Καταλυμάτων/ Ξενώνων σε αρχαιολογικούς χώρους εργασίας σε όλη την Ελλάδα όπου εκτελούνται εργασίες συντήρησης.
- Δημιουργία λεξικού συντήρησης (παθολογία-επεμβάσεις)
- Δημιουργία πληροφοριακού συστήματος για την ψηφιοποίηση και καταλογογράφηση αντικειμένων
- Δημιουργία πληροφοριακού συστήματος που θα περιλαμβάνει αποκλειστικά φωτογραφικό υλικό τεκμηρίωσης επεμβάσεων συντήρησης

Επίσης στις απαντήσεις που δόθηκαν ένας συμμετέχων πρότεινε την ενσωμάτωση μηχανισμού ελέγχου της εφαρμογής της υφιστάμενης νομοθεσίας από τα πρόσωπα που δραστηριοποιούνται στη συντήρηση μνημείων, ενώ ένας ακόμα εξέφρασε την αρνητική του άποψη ως προς τόσο την αναφορά των εγγεγραμμένων στο Μητρώο Συντηρητών σε προηγούμενες μελέτες/εργασίες τους όσο και την διάθεση υλικού με την αιτιολόγηση ότι αποτελούν ιδιωτική ιδιοκτησία και δεν θα έπρεπε να είναι προσβάσιμα σε άλλους ενδιαφερόμενους.

VII. Συμπεράσματα

Η Διεύθυνση Συντήρησης Αρχαίων και Νεωτέρων Μνημείων αποτελεί μία δημόσια υπηρεσία με πολυδιάστατο ρόλο, δεδομένου ότι όπως αφενός αναφέρθηκε αποτελεί την μοναδική κεντρική υπηρεσία στην Ελλάδα με σκοπό την διαχείριση, την προώθηση και τον συντονισμό ζητημάτων που άπτονται της επιστήμης της συντήρησης μνημείων και αφετέρου η ίδια η επιστήμη της συντήρησης συνιστά συνδυασμό γνώσεων και πρακτικών από αρκετούς τομείς. Άλλωστε για τα ελληνικά δεδομένα το επάγγελμα του συντηρητή αρχαιοτήτων και έργων τέχνης αποτελεί ένα «ρυθμιζόμενο» επάγγελμα επομένως η ΔΣΑΝΜ αποτελεί τόσο τον ελεγκτικό φορέα όσο και τον εκπρόσωπο των επαγγελματιών στον τομέα της προστασίας της πολιτιστικής κληρονομιάς της χώρας σε εθνικό αλλά και διεθνή επίπεδο.

Η ΔΣΑΝΜ κατά την άσκηση των αρμοδιοτήτων της, αλλά και στο πλαίσιο διαμόρφωσης πολιτικών στηρίζεται σε δύο άξονες: την αναγκαιότητα διασφάλισης της συνέχειας στο πλαίσιο προστασίας της πολιτιστικής κληρονομιάς και την εφαρμογή βέλτιστων πρακτικών και μεθόδων για θέματα συντήρησης. Πέραν των λειτουργιών της λοιπόν που σχετίζονται άμεσα με τη συντήρηση, έχει επωμιστεί και λειτουργίες που η φύση τους σχετίζεται περισσότερο με αμιγώς διοικητικές διαδικασίες που ωστόσο, σε κάθε περίπτωση σχετίζονται με τη συντήρηση μνημείων.

Λαμβάνοντας υπόψη την ποικιλία των διαδικασιών αλλά αναγνωρίζοντας παράλληλα ότι όλες υλοποιούνται υπό κοινό παρονομαστή, αναζητούνται συνεχώς τρόποι βελτίωσης, αναβάθμισης και εξέλιξης του υφιστάμενου τρόπου λειτουργίας της. Άλλωστε, η ίδια η επιστήμη της συντήρησης αρχαιοτήτων και έργων τέχνης είναι μία επιστήμη που συνεχώς εξελίσσεται.

Παρακολουθώντας τις σύγχρονες τάσεις διαχείρισης της πολιτιστικής κληρονομιάς και αποτιμώντας την τρέχουσα κατάσταση και τις ανάγκες της ΔΣΑΝΜ, η εργασία εστίασε ακριβώς στον προσδιορισμό των αναγκών και στη διαμόρφωση προτάσεων που θα βελτιώσουν τον τρόπο αξιοποίησης της πληροφορίας τόσο εσωτερικά στον ίδιο τον οργανισμό όσο και στο πλαίσιο διάχυσης της στο ευρύτερο ενδιαφερόμενο κοινό. Η μεταφορά λειτουργιών της ΔΣΑΝΜ σε ένα ψηφιακό περιβάλλον κρίνεται ότι αποτελεί όχι απλά ενδεδειγμένη επιλογή αλλά ίσως και επιτακτική ανάγκη. Αυτό διαφαίνεται άλλωστε από το απόλυτο ποσοστό του 100% των συμμετεχόντων, οι οποίοι συμφώνησαν ότι η μεταφορά λειτουργιών της Διεύθυνσης Συντήρησης Αρχαίων και Νεωτέρων Μνημείων σε μία ηλεκτρονική πλατφόρμα θα

διευκόλυνε τους συναλλασσόμενους με την Υπηρεσία. Υποστηρίζεται όμως και από την ανάλυση των δευτερογενών στοιχείων της Υπηρεσίας, από όπου για κάθε επιμέρους λειτουργία προβλέπεται εντατικοποίηση της το επόμενο διάστημα, χωρίς ωστόσο να υπάρχει παράλληλη πρόβλεψη για είτε ενίσχυση του προσωπικού ή των υποδομών της.

Η διαμόρφωση των προτάσεων για τις βασικές λειτουργίες της Υπηρεσίας στην παρούσα εργασία, στηρίχθηκε ακριβώς στην χαρτογράφηση των βημάτων που ακολουθούνται και στον προσδιορισμό των εμπλεκόμενων μερών σε αυτές, καθώς και την αξία και τον όγκο των πληροφοριών που ανταλλάσσονται μέσω αυτών. Για κάθε επιμέρους βήμα, έγινε διερεύνηση ώστε να αξιοποιηθούν άλλα υφιστάμενα πληροφοριακά συστήματα που χρησιμοποιούνται ευρέως από τον Δημόσιο Τομέα όσο και από εν γένει πρόσωπα που συναλλάσσονται με αυτόν. Ο στόχος ήταν να διασφαλιστεί η όσο το δυνατόν μικρότερη ανάγκη για επανάληψη της πληροφορίας από τους χρήστες της πλατφόρμας.

Μετά την οριοθέτηση των λειτουργιών και των εμπλεκόμενων μερών σε αυτές, πρόθεση της εργασίας ήταν να αναζητηθούν αφενός πόροι και αφετέρου τρόποι αποδοτικότερης και αποτελεσματικότερης διαχείρισης της πολιτιστικής κληρονομιάς. Από την ανάλυση της εργασίας, η πρόταση αξιοποίησης τεχνικών πληθοπορισμού φαίνεται να αποτελεί μία ικανοποιητική λύση, δεδομένου ότι το επάγγελμα του συντηρητή αρχαιοτήτων και έργων τέχνης συνδυάζει αφενός το γεγονός ότι είναι ένα ρυθμιζόμενο επάγγελμα και αφετέρου ότι το αντικείμενο του σχετίζεται με ένα δημόσιο αγαθό. Συνεπώς, η συμμετοχή των επαγγελματιών στις λειτουργίες της ΔΣΑΝΜ κρίνεται ότι θα λειτουργήσει αμφίδρομα. Θα βοηθήσει δηλαδή την ορθολογικότερη διαχείριση ζητημάτων από την υπηρεσία, αλλά παράλληλα η Υπηρεσία θα μπορέσει να εκπροσωπήσει και να υποστηρίξει το έργο των επαγγελματιών αποτελεσματικότερα. Τελικά ο απώτερος σκοπός των υπηρεσιών τόσο της ΔΣΑΝΜ όσο και των επαγγελματιών του κλάδου είναι να διατηρήσουν, να αναδείξουν και να παραδώσουν στις επόμενες γενεές την πολιτιστική τους κληρονομιά. Ο κοινός στόχος και ο βαθμός αποδοχής της εφαρμογής τεχνικών πληθοπορισμού επιβεβαιώνεται από τις απαντήσεις των συμμετεχόντων, δεδομένου ότι περί το 94% των συμμετεχόντων απάντησε ότι θα συμμετείχε ή θα συμμετείχε υπό προϋποθέσεις στη λειτουργία της πλατφόρμας, ενώ το υπόλοιπο 6% που απάντησε αρνητικά αναγάγει την απάντηση σε απουσία κινήτρων ή έλλειψη χρόνου. Συνεπώς η χρήση τεχνικών πληθοπορισμού

φαίνεται να αποτελεί μία ενδεχόμενη λύση στα προβλήματα διαχείρισης της πληροφορίας από την Υπηρεσία.

Επίσης, η ενιαία διαχείριση και προβολή του έργου των συντηρητών αρχαιοτήτων και έργων τέχνης σε ένα ψηφιακό περιβάλλον, με τη συμμετοχή όλων των εμπλεκόμενων μερών λοιπόν, φαίνεται να αποτελεί άποψη μεγάλης μερίδας των συναλλασσόμενων με την ΔΣΑΝΜ, όπως κατέστη σαφές από την έρευνα. Ειδικότερα, εντυπωσιακό ήταν ότι παρόλο που οι συμμετέχοντες δεν σχετίζονται άμεσα με όλες τις επιμέρους λειτουργίες της υπηρεσίας, οι περισσότεροι πιστεύουν ότι η ψηφιοποίηση τους θα επέφερε βελτίωση στον τρόπο άσκησης τους σε ποσοστό που ξεπερνά το 80%, ενώ παράλληλα υψηλό ήταν και το ποσοστό που αναλογεί στην πρόθεση συμμετοχής, δηλαδή εφαρμογής τεχνικών πληθοπορισμού, αφού στις περισσότερες περιπτώσεις ξεπερνούσε το 50% συνδυαστικά για το σύνολο των διεργασιών για τις οποίες προτείνεται, ενώ σε κάποιες περιπτώσεις το ποσοστό αυτό κυμαινόταν μεταξύ του 80-90% των συμμετεχόντων. Σημειώνεται επιπροσθέτως ότι όσον αφορά στις επιμέρους διεργασίες δεν υπήρξε διαφοροποίηση των απόψεων των συμμετεχόντων ως προς τις ενέργειες στις οποίες μπορούν να εφαρμοστούν τεχνικές πληθοπορισμού, γεγονός που ισχυροποιεί την αποτελεσματικότητα των προτάσεων ως προς τα βήματα όπου η εφαρμογή τεχνικών πληθοπορισμού θα ήταν αποτελεσματική.

Θετικό είναι επίσης το γεγονός ότι εκτός από το προσωπικό της ΔΣΑΝΜ και τους συναλλασσόμενους εκτός του ΥΠΠΟΑ, οι συμμετέχοντες στην έρευνα που απασχολούνται στο Υπουργείο Πολιτισμού κρίνουν θετικά την πρόταση ψηφιοποίησης λειτουργιών και συμμετοχής στον εμπλουτισμό και στη λειτουργία τους. Αρκετά από τα προτεινόμενα πληροφοριακά συστήματα για να είναι λειτουργικά απαιτούν τη συμμετοχή άλλων Υπηρεσιών του ΥΠΠΟΑ, αλλά και η χρήση των προτεινόμενων πληροφοριακών συστημάτων μπορεί να επεκταθεί ώστε να διευκολύνει και το δικό τους έργο, επομένως τα πληροφοριακά συστήματα να καλύπτουν ανάγκες και άλλων υπηρεσιών του Υπουργείου.

Οι δυνατότητες ενός ενιαίου συστήματος διαχείρισης των λειτουργιών της ΔΣΑΝΜ, αλλά και υποστήριξης των επαγγελματιών συντηρητών φαίνεται ότι είναι απεριόριστες, γεγονός που προκύπτει από τον αριθμό και το είδος των προτάσεων που υπέβαλαν στην έρευνα οι συμμετέχοντες. Κάποιες σχετίζονται με την επέκταση των προτάσεων της παρούσας εργασίας, όπως η αυτοτελής διαχείριση του φωτογραφικού αρχείου τεκμηρίωσης των επεμβάσεων συντήρησης, η προβολή του έργου της ΔΣΑΝΜ και η υλοποίηση ψηφιακών δράσεων προβολής και εκπαίδευσης, ενώ άλλες αποτελούν

εντελώς νέες προτάσεις, όπως η ψηφιακή καταλογογράφηση των τίτλων της βιβλιοθήκης της ΔΣΑΝΜ και το ηλεκτρονικό ραντεβού ή η πρόσβαση σε διαθέσιμους χώρους διαμονής σε εγγύτητα με τα μνημεία/αρχαιολογικούς χώρους όπου εκτελούνται έργα συντήρησης. Σε κάθε περίπτωση ωστόσο οι προτάσεις αποτυπώνουν ανάγκες των εμπλεκομένων με τις λειτουργίες της ΔΣΑΝΜ, αλλά και τη διάθεση συνεργασίας. Ως εκ τούτου, η πλατφόρμα με τις λειτουργίες της Υπηρεσίας θα πρέπει να σχεδιαστεί με τέτοιο τρόπο ώστε να διασφαλίζεται η προσαρμοστικότητα στις τρέχουσες κάθε φορά ανάγκες των επαγγελματιών του κλάδου, ενώ διακρίνεται επίσης η ανάγκη περαιτέρω διερεύνησης και συνεργασίας με ειδικούς από άλλους κλάδους της αγοράς για τη επίτευξη ενός καλύτερου αποτελέσματος.

Θα πρέπει επίσης να γίνει αναφορά σε κάποια μεμονωμένα σχόλια που μοιράστηκαν οι συμμετέχοντες, διότι μπορεί να μην αποτελούν τη συντριπτική πλειονότητα των συμμετεχόντων στην έρευνα, ωστόσο εκφράζουν απόψεις του συνόλου του πληθυσμού των εμπλεκομένων με τις λειτουργίες της ΔΣΑΝΜ. Το πρώτο σχόλιο αφορά στην άσκηση ελέγχου για την τήρηση του ισχύοντος νομοθετικού πλαισίου. Κρίνεται ότι η φιλοσοφία γύρω από την λειτουργία της πλατφόρμας έρχεται σε πλήρη αντίθεση με την άσκηση ελέγχου εκ μέρους της ΔΣΑΝΜ. Ο σκοπός της πλατφόρμας είναι να έχει ένα υποστηρικτικό και καθοδηγητικό ρόλο προς τους επαγγελματίες του κλάδου, ενώ παράλληλα θα δίνει την δυνατότητα στους εμπλεκόμενους ουσιαστικά να αυτορυθμίσουν παράδοξα και παρεκτροπές από τις καθιερωμένες πρακτικές. Ο επαγγελματίας που ουσιαστικά δε θα πληροί τις «προϋποθέσεις» του συστήματος θα απορρίπτεται ή δε θα είναι πλέον ανταγωνιστικός, χωρίς να χρειάζεται να ασκηθεί από κάποιο όργανο έλεγχος. Επιπλέον, η άποψη περί ιδιωτικής ιδιοκτησίας του υλικού τεκμηρίωσης που παράγουν οι επαγγελματίες του κλάδου, σαφώς έχει ληφθεί υπόψη ως προς την αναγνώριση του παρόχου του υλικού, ωστόσο η άρνηση κοινής χρήσης του υλικού με άλλους επαγγελματίες, εμποδίζει τη συνέχεια στη διαχείριση της πολιτιστικής κληρονομιάς, αφού χάνεται μέρος της γνώσης και σίγουρα δεν υπάρχει συμβολή στην εξέλιξη της επιστήμης. Επειδή ανάλογες απόψεις δυνητικά μπορούν να εμποδίσουν την αποτελεσματικότητα της πλατφόρμας και της φιλοσοφίας πάνω στην οποία στηρίζεται, κρίνεται σκόπιμο κατά το σχεδιασμό της, να διαμορφωθούν παράλληλα πλαίσια προδιαγραφών, ελάχιστων απαιτήσεων και υποδειγμάτων ώστε να διασφαλιστεί η ποιότητα του περιεχομένου της πλατφόρμας, ενώ παράλληλα θα πρέπει να διαμορφωθεί μία κατάλληλη επικοινωνιακή

πολιτική για την αποδοχή των υλοποίησης των λειτουργιών της ΔΣΑΝΜ με την νέα αυτή προτεινόμενη μορφή.

Βιβλιογραφικές Αναφορές

Ξενόγλωσση Βιβλιογραφία

- Banathy, B.H. (2002), "2. *Dialogue and human cultural evolution*", Roberts, N.C. (Ed.) *The Transformative Power of Dialogue* (Research in Public Policy Analysis and Management, Vol. 12), Emerald Group Publishing Limited, Bingley, pp. 27-52. [https://doi.org/10.1016/S0732-1317\(02\)12004-5](https://doi.org/10.1016/S0732-1317(02)12004-5)
- Estellés-Arolas, E., González-Ladrón-de-Guevara, F., (2012), *Towards an integrated crowdsourcing definition*. J. Inf. Sci. 38, 189.
- D. Geiger and M. Schader, "Personalized task recommendation in crowdsourcing information systems - Current state of the art", Decision Support Systems, 65, 2014, <https://madoc.bib.uni-mannheim.de/32631/?rs=true&wid=>
- D. Geiger, M. Rosemann, E. Fieft, M. Schader, Crowdsourcing information systems— definition, typology, and design, 33rd Int. Conf. Inf. Syst., Orlando, USA, 2012
- Howe, J. (2006). *The rise of crowdsourcing*. Wired magazine, 14(6), 1-4.
- Gruber, J. (2019), *Δημόσια Οικονομική και Δημόσια Πολιτική*, Β' Έκδοση, Αθήνα: DaVinci
- ICOMOS Climate Change and Cultural Heritage Working Group. *The Future of Our Pasts: Engaging Cultural Heritage in Climate Action*. Paris: ICOMOS, 2019. Accessed 12th April 2021. Ανακτήθηκε από: <https://indd.adobe.com/view/a9a551e3-3b23-4127-99fd-a7a80d91a29e>
- Klein, C., The Remarkable Story of Maya Lin's Vietnam Veterans Memorial, Ιστότοπος Biography, 11.11.2015, <https://www.biography.com/news/maya-lin-vietnam-veterans-memorial>.
- Krugman, P., Wells, R., (2018), *Οικονομική σε Διδακτικές Ενότητες*, Αθήνα: Gutenberg
- Lanxon, N. How the Oxford English Dictionary started out like Wikipedia, Ιστότοπος Wired, 13.1.2011, <http://www.wired.co.uk/article/the-oxford-english-wiktionary>.
- Ntalianis, K., Tsapatsoulis, N., Doulamis, A., & Matsatsinis, N. (2014), *Automatic annotation of image databases based on implicit crowdsourcing, visual concept modeling and evolution*, Multimedia Tools and Applications, 69, p. 397-421.

- Ntalianis, K. S., Doulamis, A. D., Tsapatsoulis, N., & Doulamis, N. (2010), *Human action annotation, modeling and analysis based on implicit user interaction*, *Multimedia Tools and Applications*, 50, p. 199-225.
- Ntalianis, K., Doulamis, A. D., Tsapatsoulis, N., & Mastorakis, N. E. (2017). *Social relevance feedback based on multimedia content power*, *IEEE Transactions on Computational Social Systems*, 5(1), p. 109-117.
- Rosen, S. H., Gayer, T., Ράπανος, Β. Θ., Καπλάνογλου, Γ. (2009), *Δημόσια Οικονομική, Σύγχρονη θεωρία και ελληνική πραγματικότητα*, Α΄ Τόμος, Αθήνα: Κριτική
- Surowiecki, J. (2005). *The wisdom of crowds*. Anchor. Chapter I

Ελληνική Βιβλιογραφία

- Ακριβοπούλου και Ανθόπουλος, (2015), *Εισαγωγή στο Διοικητικό Δίκαιο*, Αθήνα: Ελληνικά Ακαδημαϊκά Ηλεκτρονικά Συγγράμματα και Βοηθήματα, Ανακτήθηκε από: <https://repository.kallipos.gr/handle/11419/2532>
- Γέροντας, Α. (2014), *Επιτομή Γενικού Διοικητικού Δικαίου*, Αθήνα- Θεσσαλονίκη: Σάκκουλα Α.Ε.
- Γκράτζιου, Όλ. (1987). Από τον «αρχιμουσειωτήν» Φραγκίσκο Νόβα στους διπλωματούχους Συντηρητές αρχαιοτήτων και έργων τέχνης. *Αρχαιολογία*, 1987, 22-3, Ανακτήθηκε από: <https://www.archaiologia.gr/wp-content/uploads/2011/06/22-3.pdf>
- Λυκιαρδοπούλου-Πέτρου, Μ. (1987). Ιστορική Εξέλιξη της Συντήρησης: Διαμόρφωση σύγχρονων τάσεων. *Αρχαιολογία*, 1987, 22-2, Ανακτήθηκε από: <https://www.archaiologia.gr/wp-content/uploads/2011/06/22-2.pdf>
- Μπεκιάρης, Σ.Κ. (2019), *Ανάπτυξη Πλατφόρμας Πληθοπορισμού «WITHcrowd» για συλλογή μεταδεδομένων Πολιτιστικού Περιεχομένου*, Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείου, Σχολή Ηλεκτρολόγων Μηχανικών και Μηχανικών Υπολογιστών, Τομέας Τεχνολογίας Πληροφορικής και Υπολογιστών, <http://dx.doi.org/10.26240/heal.ntua.17821>
- Μωραΐτου, Γ. (2015). Διάσημοι καλλιτέχνες και επιστήμονες στη συντήρηση αρχαιοτήτων. *Αρχαιολογία*. Ειδήσεις: Συντήρηση. Ανακτήθηκε από: <https://www.archaiologia.gr/blog/2015/06/02/διάσημοι-καλλιτέχνες-και-επιστήμονε/>
- Οικονόμου Γ.Σ. και Γεωργοπούλου Ν.Β. (2004), *Πληροφοριακά Συστήματα για τη Διοίκηση Επιχειρήσεων*, Γ΄ Έκδοση, Αθήνα: Ευγ. Μπένου

- Ορειανού, Κ. (2017). *Η Επιστήμη της Συντήρησης Αρχαιοτήτων & Έργων Τέχνης, η πόλη ως ανοικτό μουσείο εικαστικής δημιουργίας και προκλήσεις κοινωνικής επανένταξης: ένα πρόγραμμα προσέγγισης για άτομα σε διαδικασία απεξάρτησης*. Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Διατμηματικό Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα "Μουσειακές Σπουδές». σελ. 84-88 Ανακτήθηκε από: <https://pergamos.lib.uoa.gr/uoa/dl/frontend/file/lib/default/data/2836936/theFile>
- Παντελίδης, Ι. (2017), *Τεχνικές Crowdsourcing για την ανάπτυξη λογισμικού*, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας, Τμήμα Μηχανικών Πληροφορικής και Τηλεπικοινωνιών, σελ. 11-13 <https://dspace.uowm.gr/xmlui/bitstream/handle/123456789/854/Διπλωματική-Εργασία-του-Ιωάννη-Παντελίδη.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Παπαδοπούλου Π. (2013), *Νέες Τεχνολογίες και Πληροφοριακά Συστήματα Διοίκησης*, Τόμος Γ, Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο
- Σπανού, Κ., Ιωάννου Χρ., Λαμπροπούλου, Μ., Μπαλλά, Ε., Οικονόμου, Δ. (2018), *Μεταρρυθμίσεις στη Δημόσια Διοίκηση Στη Διάρκεια της Κρίσης, Επισκόπηση/Περιγραφή/Αποτίμηση*, Αθήνα: Ελληνικό Ίδρυμα Ευρωπαϊκής και Εξωτερικής Πολιτικής, ανακτήθηκε από <https://www.eliamep.gr/wp-content/uploads/2018/11/metarrythmiseis-sth-dimosia-dioikisi-sti-diarkeia-tis-krisis.pdf>
- Σταθακόπουλος, Βλ. (2005), *Μέθοδοι Έρευνας Αγοράς*, Γ' Έκδοση, Αθήνα: Αθ. Σταμούλης
- Σταυρόπουλος, Δ. (2018), *Citizensourcing: Η χρήση του πληθοπορισμού στην δημόσια διοίκηση, Χαροκόπει Πανεπιστήμιο, ΜΠΣ Πληροφορική & Τελεματική*, Αθήνα
- Τρακόσας, Κ. (2018). *Πολιτιστική Διοίκηση και συμμετοχικές διαδικασίες λήψης αποφάσεων. Η πρακτική του crowdsourcing*. Εθνική Σχολή Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης, ΚΕ' Εκπαιδευτική Σειρά
- Τσικνάκης, Κ. (2016), *Σχεδιασμός και ανάπτυξη πλατφόρμας για την υποστήριξη υπηρεσιών πληθοπορισμού*, Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο, Σχολή Θετικών Επιστημών & Τεχνολογίας, σελ 26-9, <http://artemis.cslab.ece.ntua.gr:8080/jsrui/bitstream/123456789/17477/1/Thesis%2003108027.pdf>
- Χατζηδάκη, Μ. (2005), *Τεκμηρίωση Συντήρησης. Οδηγός Πολιτισμικής Τεκμηρίωσης και Διαλειτουργικότητας: Κέντρο Πολιτισμικής Πληροφορικής*,

Ινστιτούτο Πληροφορικής ΙΤΕ. Ανακτήθηκε από:
<http://www.ics.forth.gr/CULTUREstandards/paradotea.htm>

Διαδικτυακές Πηγές

- International Council of Museums (ICOM). Ανακτήθηκε από:
<https://icom.museum/en/>
- Ελληνικό Τμήμα ICOM. Ανακτήθηκε από: <https://icom-greece.mini.icom.museum/>
- International Institute for the Conservation of Museum Objects (IIC). Ανακτήθηκε από: <https://www.iiconservation.org/about/history>
- International Centre for the Study of the Preservation and Restoration of Cultural Property (ICCROM). Ανακτήθηκε από:
<https://www.iccrom.org/about/overview/history>
- International Council on Monuments and Sites (ICOMOS). Ανακτήθηκε από:
<https://www.icomos.org/en/about-icomos/mission-and-vision/history?start=1>
- Ελληνικό Τμήμα ICOMOS. Ανακτήθηκε από:
<https://www.icomoshellenic.gr/index.php>
- Χάρτα της Βενετίας. Ανακτήθηκε από:
https://www.icomos.org/centre_documentation/bib/2012_charte%20de%20venise.pdf
- Ορισμός επαγγέλματος του συντηρητή. Ανακτήθηκε από: <https://www.icom-cc.org/en/definition-of-the-profession-1984>
- Σχολή Συντήρησης Αρχαιοτήτων και Έργων Τέχνης. Ανακτήθηκε από:
<http://www.teiath.gr/sgtks/saet/>
- Ιστοσελίδα Διεύθυνσης Συντήρησης Αρχαίων και Νεωτέρων Μνημείων του ΥΠΠΟΑ. Ανακτήθηκε από: <https://www.culture.gov.gr/el/ministry/SitePages/viewyphresia.aspx?iID=1331>
- Κανάλι Διεύθυνσης Συντήρησης Αρχαίων και Νεωτέρων Μνημείων στο YouTube. Ανακτήθηκε από:
https://www.youtube.com/channel/UCEufXcSzA_H4B2lErjQZ2rA
- Σελίδα Διεύθυνσης Συντήρησης Αρχαίων και Νεωτέρων Μνημείων στο Facebook. Ανακτήθηκε από: <https://m.facebook.com/dsanm.culture/>
- Ιστότοπος eLearning Εκπαιδευτικά βίντεο για τη χρήση του ΕΣΗΔΗΣ Προμήθειες και Υπηρεσίες. Ανακτήθηκε από:
<https://portal.eprocurement.gov.gr/webcenter/portal/TestPortal/videos>

- Ιστότοπος BlogBlowfish, The Original Crowdsourcing Project: The Oxford English Dictionary, 5.9.2015, <http://www.blogblowfish.com/2015/09/05/the-original-crowdsourcing-project-the-oxford-english-dictionary/>
- Ιστοσελίδα Groopit, Whitepaper: Crowdsolving: unleash the power of people to solve any problem, 2022, <https://groopit.co/wp-content/uploads/2022/03/Groopit-Crowdsolving-Whitepaper-4.1.2022.pdf>
- Ιστότοπος Europeana. Ανακτήθηκε από <https://www.europeana.eu/el>.
- Ιστότοπος WITHculture. Ανακτήθηκε από <https://withculture.eu/>
- Ιστότοπος προγράμματος FIBRANET. Ανακτήθηκε από <https://netlearning.gr/fibranet/index.php/component/users/?view=reset&Itemid=101>
- Εθνικό Μητρώο Διαδικασιών, <https://mitos.gov.gr/>
- Ιστότοπος Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας. https://ypen.gov.gr/wp-content/uploads/legacy/Files/Klimatiki%20Allagi/Prosarmogi/20200616_COM_2016.pdf
- Ιστότοπος συνεργασίας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Περιβάλλοντος. <https://climate-adapt.eea.europa.eu/en/countries-regions/countries>
- Ιστότοπος Εθνικού Αρχείου Μνημείων. <https://nationalarchive.culture.gr/el/national-monuments-archive>
- Ιστότοπος Εφαρμογής Διάθεσης Ηλεκτρονικού Τιμολογίου (ΕΔΗΤ) <https://www.gsis.gr/polites-epiheiriseis/pliromes-kai-eispraxeis/e-invoice>

Νομικές Πηγές:

- Προεδρικό Διάταγμα 385, Επαγγελματικά δικαιώματα πτυχιούχων του τμήματος Συντήρησης Αρχαιοτήτων και Έργων Τέχνης της Σχολής Γραφικών Τεχνών και Καλλιτεχνικών Σπουδών των Τεχνολογικών Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων (Τ.Ε.Ι.), Εφημερίδα της Κυβερνήσεως της Ελληνικής Δημοκρατίας ((ΦΕΚ 169/Α/16-09-1989). Ανακτήθηκε από: https://www.et.gr/api/DownloadFeksApi/?fek_pdf=19890100169
- Προεδρικό Διάταγμα 73, «Επαγγελματικά δικαιώματα και καθορισμός όρων και προϋποθέσεων χορήγησης άδειας ασκήσεως επαγγέλματος των ειδικοτήτων: α) «Τεχνικού Συντήρησης Έργων Τέχνης» Ι.Ε.Κ. επιπέδου μεταδευτεροβάθμιας επαγγελματικής κατάρτισης και β) «Τεχνίτη Συντήρησης Έργων Τέχνης–

- Αποκατάστασης» Τ.Ε.Ε. Α΄ και Β΄ κύκλου σπουδών» Εφημερίδα της Κυβερνήσεως της Ελληνικής Δημοκρατίας (ΦΕΚ 55/Α΄/21-3-2002). Ανακτήθηκε από: https://www.et.gr/api/DownloadFeksApi/?fek_pdf=20020100055
- Προεδρικό Διάταγμα 103, Μετονομασία Τμήματος – Συγχώνευση Τμημάτων– Κατάργηση Παραρτημάτων – Ίδρυση Σχολών – Συγκρότηση Σχολών του Τ.Ε.Ι. Ιονίων Νήσων, περίπτωση α΄ της παρ. 1 του άρθρου 3, Εφημερίδα της Κυβερνήσεως της Ελληνικής Δημοκρατίας (ΦΕΚ 136/Α΄/05-05-2013). Ανακτήθηκε από: https://www.et.gr/api/DownloadFeksApi/?fek_pdf=20130100136
  - Προεδρικό Διάταγμα 941, «Περί Οργανισμού του Υπουργείου Πολιτισμού», Εφημερίδα της Κυβερνήσεως της Ελληνικής Δημοκρατίας (ΦΕΚ 320/Α΄/17-10-1977). Ανακτήθηκε από: https://www.et.gr/api/DownloadFeksApi/?fek_pdf=19770100320
  - Προεδρικό Διάταγμα 191, άρθρο 12, «Οργανισμός Υπουργείου Πολιτισμού», Εφημερίδα της Κυβερνήσεως της Ελληνικής Δημοκρατίας (ΦΕΚ 146/Α΄/13-06-2003). Ανακτήθηκε από: https://www.et.gr/api/DownloadFeksApi/?fek_pdf=20030100146
  - Προεδρικό Διάταγμα 4, «Οργανισμός Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού», Εφημερίδα της Κυβερνήσεως της Ελληνικής Δημοκρατίας (ΦΕΚ 7/Α/22-01-2018 – διορθ. σφαλμ. στο ΦΕΚ-158 Α/27-8-18). Ανακτήθηκε από: https://www.et.gr/api/DownloadFeksApi/?fek_pdf=20180100007
  - Νόμος 4858/2021 «Κύρωση Κώδικα νομοθεσίας για την προστασία των αρχαιοτήτων και εν γένει της πολιτιστικής κληρονομιάς» (ΦΕΚ 220/Α/19-11-2021). Ανακτήθηκε από: https://www.et.gr/api/DownloadFeksApi/?fek_pdf=20210100220
  - Νόμος 2557/1997 «Θεσμοί, μέτρα και δράσεις πολιτιστικής ανάπτυξης» (ΦΕΚ 271/Α/24.12.1997). Ανακτήθηκε από: https://www.et.gr/api/DownloadFeksApi/?fek_pdf=19970100271
  - Νόμος 4152/2013 «Επείγοντα μέτρα εφαρμογής των νόμων 4046/2012, 4093/2012 και 4127/2013.» (ΦΕΚ 107/Α΄/9-5-2013. Ανακτήθηκε από: https://www.et.gr/api/DownloadFeksApi/?fek_pdf=20130100107
  - Νόμος 4412/2016 (ΦΕΚ Α΄ 147/08-08-2016) «Δημόσιες Συμβάσεις Έργων, Προμηθειών και Υπηρεσιών» (προσαρμογή στις Οδηγίες 2014/24/ΕΕ και 2014/25/ΕΕ). Ανακτήθηκε από: <https://www.eaadhsy.gr/n4412/>

- Νόμος 1958/1991 «Τμήματα Αμειβομένων Αθλητών- Αθλητικές Ανώνυμες Εταιρείες και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ 122/Α΄/05-08-1991). Ανακτήθηκε από: https://www.et.gr/api/DownloadFeksApi/?fek_pdf=19910100122
- Προεδρικό Διάταγμα 24/2019 «Μελέτη και Εκτέλεση Αρχαιολογικών Έργων» (ΦΕΚ 39/Α΄/04-03-2019). Ανακτήθηκε από: https://www.et.gr/api/DownloadFeksApi/?fek_pdf=20190100039

Εικόνες:

- <https://icon-library.com/images/pros-and-cons-icon/pros-and-cons-icon-21.jpg>
- Φωτο εξώφυλλο <https://pixabay.com/>

Παράρτημα

I. Παράρτημα Πινάκων

Πίνακας 3-Δεδομένα σχετικά με το σύνολο των διοικητικών διαδικασιών που σχετίζονται με το Μητρώο Συντηρητών

Έτος	Βεβαιώσεις	Αποσπάσματα	Άδειες	Επεκτάσεις
2001	0	3	27	0
2002	0	0	42	0
2003	0	1	37	0
2004	13	3	55	2
2005	6	5	25	0
2006	1	4	26	0
2007	3	8	29	0
2008	21	9	67	1
2009	1	3	49	0
2010	9	5	19	0
2011	23	8	18	0
2012	8	2	19	1
2013	10	10	12	0
2014	40	11	49	2
2015	31	1	32	8
2016	10	11	18	13
2017	29	22	25	9
2018	20	22	6	1
2019	69	35	23	11
2020	54	19	9	8
2021	55	24	14	13

Πίνακας 4-Στοιχεία εγκεκριμένων μελετών συντήρησης ανά Περιφέρεια

	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	ΔΣΑΝΜ	ΛΟΙΠΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΤΟΥ ΥΠΠΟΑ	ΙΔΙΩΤΕΣ ΣΥΝΤΗΡΗΤΕΣ
1	ΑΤΤΙΚΗΣ	112	197	259
2	ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΘΡΑΚΗΣ	5	6	16
3	ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	14	11	42
4	ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	42	135	41
5	ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	5	31	23
6	ΗΠΕΙΡΟΥ	21	46	82
7	ΚΡΗΤΗΣ	13	60	19
8	ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	61	54	46
9	ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	15	8	22
10	ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	18	24	27
11	ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ	10	22	18
12	ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	32	54	39
13	ΘΕΣΣΑΛΙΑ	6	29	45
	Σύνολο:	354	677	679

Πίνακας 5-Ετήσια κατανομή εγκεκριμένων μελετών

Έτος	ΔΣΑΝΜ	Λοιπές Υπηρεσίες ΥΠΠΟΑ	Ιδιώτες Συντηρητές
1999	7	6	7
2000	20	13	8
2001	16	19	14
2002	30	18	6
2003	29	17	8
2004	14	18	11
2005	32	16	19
2006	11	42	21
2007	9	31	42
2008	15	86	48
2009	21	45	46
2010	14	66	36
2011	11	32	30
2012	11	33	44
2013	13	35	56
2014	10	28	30
2015	16	34	31
2016	10	24	33
2017	4	19	35
2018	6	22	45
2019	7	25	61
2020	15	24	29

Πίνακας 6-Σύνολο αδειών δειγματοληψιών ετησίως

Έτος	Αριθμός Αδειών
2002	75
2003	77
2004	86
2005	105
2006	111
2007	102
2008	113
2009	138
2010	119
2011	132
2012	186
2013	142
2014	154
2015	167
2016	183
2017	146
2018	149
2019	129
2020	164
2021	117
Σύνολο:	2595

Πίνακας 7-Κατηγορίες Υλικών Προέλευσης Δειγμάτων Ετησίως

Κατηγορία Υλικού											
Έτος	Μέταλλο	Κεραμικό	Γυαλί	Οστεολογικό υλικό	Λίθος	Τοιχογραφία	Λούπo οργανικό υλικό	Ύφασμα	Χαρτίo υλικό	Εικόνες	Ψηφιδωτό
2002	12	37	5	0	4	4	13	0	0	0	0
2003	10	28	3	0	9	6	17	3	0	1	0
2004	9	26	1	7	8	14	18	1	0	1	1
2005	12	26	1	17	12	12	18	3	2	2	0
2006	15	27	1	20	16	2	26	1	0	3	0
2007	19	26	0	11	16	5	20	2	0	0	3
2008	17	27	3	19	17	5	19	5	0	0	1
2009	18	46	5	24	11	3	25	5	0	1	0
2010	13	37	3	15	15	4	26	4	0	1	1
2011	11	50	1	23	21	8	13	3	0	1	1
2012	10	61	5	29	36	15	27	2	0	0	1
2013	9	36	4	24	14	8	44	0	1	0	2

Πίνακας 8-Φορείς προέλευσης αιτημάτων λήψης δειγμάτων

	Φορείς				
	ΥΠΠΟΑ	Ακαδημαϊκό Ίδρυμα	Ξένες Σχολές/ Ινστιτούτα	Ερευνητικό Ίδρυμα	Απροσδιόριστο
2002	18	15	20	2	20
2003	19	11	33	2	12
2004	32	15	27	4	8
2005	30	13	38	7	17
2006	28	23	31	10	19
2007	39	22	25	4	12
2008	43	18	31	8	13
2009	55	15	40	5	23
2010	49	27	35	3	5
2011	35	32	53	5	7
2012	53	49	54	11	19
2013	33	25	46	6	32
Σύνολο:	434	265	433	67	187

Πίνακας 9- Στοιχεία προκηρυσσόμενων θέσεων και υποβληθεισών αιτήσεων ανά έργο και έτος

Α/Α	Μνημείο	2018		2019		2020		2021		2022	
		Προκηρυσσόμενες θέσεις	Αιτήσεις	Προκηρυσσόμενες θέσεις	Αιτήσεις	Προκηρυσσόμενες θέσεις	Αιτήσεις	Προκηρυσσόμενες θέσεις	Αιτήσεις	Προκηρυσσόμενες θέσεις	Αιτήσεις
1	Μαξιμανούπολη									5	9
2	Νότιες Θέρμες, Θέρμες Λεωνιδαίου και Εργαστήριο Φειδία Αρχαίας Ολυμπίας							2	9	11	47
3	Αρχαιολογικός Χώρος Λουκούς Κυνουρίας										
4	ψηφιδωτά Σάμης Κεφαλλονιάς			1	4	1	1				
5	Ταφικός Τύμβος Μικρής Δοξίπαρας Ζώνης							13	26		
6	Ταφικό Μνημείο Τύμβου Καστά Αμφίπολης			4	21	4	20			6	23
7	Τάφοι Α και Β Κατερίνης										
8	ξύλινη γέφυρα Αμφίπολης									7	21
9	Αρχαϊκός Ναός Απόλλωνος Μητρόπολης Καρδίτσας									10	29

Α/Α	Μνημείο	2018		2019		2020		2021		2022	
		Προκηρυσσόμενες θέσεις	Αιτήσεις	Προκηρυσσόμενες θέσεις	Αιτήσεις	Προκηρυσσόμενες θέσεις	Αιτήσεις	Προκηρυσσόμενες θέσεις	Αιτήσεις	Προκηρυσσόμενες θέσεις	Αιτήσεις
10	Τζαμί Καλούτσιανης										
11	Ι.Ν. Αγίου Νικολάου Θων			7	105						
12	Ι.Ν. Αγίου Νικολάου Βλάστης Κοζάνης									12	15
13	Ι.Ν. Αγίου Νικολάου ή Μεταμόρφωσης Σωτήρος στο Λουτρό Μενιδίου			8	103						
14	Ι.Μ. Αγίου Νικολάου στο Βαλτεσινίκο Αρκαδίας									3	4
15	Ι.Ν. Αγίου Δημητρίου, Παντάνασσας και Ευαγγελιστρίας αρχαιολογικού χώρου Μυστρά							19	56		
16	Μουσουλμανικό Τέμενος Αράπ Τζαμί, πλατεία Δικαστηρίων Δράμας			8	44	5	16	4	15		
17	Ιερός Μητροπολιτικός Ναός Κοιμήσεως Θεοτόκου Κομοτηνής							8	5	6	7
18	Ι.Ν. Παναγίας της Κοσμοσώτειρας Φερών							13	47		
19	Ι.Μ. Κοιμήσεως της Θεοτόκου (Παναγίας Κεχριάς) Σκιάθου							3	6		
20	Ι.Μ. Εισοδίων της Θεοτόκου (Παναγίας Εικονίστριας) Σκιάθου							3	7		
21	Ι.Ν. Κοιμήσεως Θεοτόκου Σαμαρίνας							10	14	6	3
22	Ιερός Μητροπολιτικός Ναός Άμφισσας	9	82					12	16		
23	Ι.Μ. Αγίου Ιωάννη Βομβοκούς Ναυπακτίας							7	27		
24	Ι.Ν. Αγ. Γεωργίου Μητρόπολης Καρδίτσας							6	33		
25	Ι.Ν. Αγ. Γεωργίου Οξύνειας Καλαμπάκας							4	10	5	14
26	Ι.Μ. Αγ. Τριάδας Οξυάς Μουζακίου							15	19		

Α/Α	Μνημείο	2018		2019		2020		2021		2022	
		Προκηρυσσόμενες θέσεις	Αιτήσεις	Προκηρυσσόμενες θέσεις	Αιτήσεις	Προκηρυσσόμενες θέσεις	Αιτήσεις	Προκηρυσσόμενες θέσεις	Αιτήσεις	Προκηρυσσόμενες θέσεις	Αιτήσεις
27	Ι.Μ. Αγ. Λαυρεντίου Πηλίου και Αγ. Αθανασίου στον Αγ. Γεώργιο Νηλείας							6	28		
28	Ι.Ν. Αγίας Μαρίας Κισσού Πηλίου							3	19		
29	Αρχοντικό Μανούση-Δούκα Τζάτζα										
30	Ι.Ν. Αγ. Νικολάου Ναυπλίου							14	101		
31	Ι.Ν. Μεγάλης Παναγιάς Σάμου							16	20		
32	Ι.Ν. Αγ. Μηνά Λευκάδας					7	15	7	25		
33	Ι.Μ. Αναφωνήτριας Ζακύνθου							3	6		
34	Ι.Ν. Αγ. Παρασκευής Χαλκίδας										
35	Μέγαρο Τσίλλερ-Λοβέρδου	8	65								
36	κτήριο Ευτέρπη Λαύριο										
37	Οικία Μπάρλα, Αθήνα					11	125	5	51		
38	Μουσείο Αχιλλείου					14	59	22	110	7	51
39	πρώην Βασιλικό Κτήμα Τατοΐου					9	83	25	142	49	321
40	ΜΕΛΜΟΦΑΚΕ							2	24		
41	Μέγαρο Βουλής					8	66	16	73	3	20
42	Θέατρο Απόλλων Πατρών									6	39
43	Πινακοθήκη Άγγελου Γιαλλινά Κέρκυρας							4	17	3	5
44	ΒΙΟΦΟΣ (Ι.Μ. Βαρνάκοβας, Ευπαλίνειο Όρυγμα, Α΄ Νεκροταφείο Αθηνών)										
45	Επιπτώσεις κλιματικής αλλαγής σε μνημεία ανά την επικράτεια										
	Σύνολο ανά έτος:	17	147	28	277	59	385	242	906	139	608

Πίνακας 10-Στοιχεία Δημοσίων Συμβάσεων για συγχρηματοδοτούμενα έργα της ΔΣΑΝΜ

Αντικείμενο Ανάθεσης	2018		2019		2020		2021		2022	
	Συμβάσεις	Τιμολόγια	Συμβάσεις	Τιμολόγια	Συμβάσεις	Τιμολόγια	Συμβάσεις	Τιμολόγια	Συμβάσεις	Τιμολόγια
Ικρίωματα	2	3	1	9	1	14	10	23	6	27
Υλικά - Εξοπλισμός Συντήρησης	1	1	3	10	8	9	33	34	36	32
ΜΑΠ	1	1	3	8	3	7	12	15	16	17
Η/Υ ηλεκτρονικός εξοπλισμός			4	4	4	4	10	12	15	13
Εργασίες Συντήρησης	1		1	2	1	1	9	7	6	6
Φυλλάδια-Αφίσσες					1	1	2	2	1	1
Συστήματα αποθήκευσης			1	2						
Μεταφορές αντικειμένων			3	3	1	1	11	11	2	1
Ανάπτυξη λογισμικού			1	1			1	1	3	4
Χημικές τουαλέτες			1	6	2	22		23		21
Οικίσκοι			1	1			1	1	3	4
Απεντομώσεις			1	1			1	1	4	3
Λοιπές εργασίες (ξυλουργικές, μαρμαροτεχνίτη, υδραυλικές, ηλεκτρολογικές)					7	7	7	8	8	9
Φαρμακείο					5	5	8	12	1	1
Ενοικίαση χώρων					1	3	3	19	1	54
Ενημερωτικές πινακίδες							3	3		
Τεχνικός Ασφαλείας							8	23	4	27
Μεταφορές προσωπικού							1	2		5
Λοιπός ερευνητικός εξοπλισμός							2	3	1	1
Λοιπός εξοπλισμός							1	1	2	2
Σύνολα:	5	5	20	47	34	74	123	201	109	228
Σύνολα δαπανών:	73.585,24 €		195.714,02 €		268.938,82 €		735.123,11 €		1.562.187,75 €	
Σύνολο Αναδόχων:	111									

Πίνακας 11-Στοιχεία Δημοσίων Συμβάσεων για πάγιες ανάγκες της ΔΣΑΝΜ

Αντικείμενο ανάθεσης	2018		2019		2020		2021		2022	
	Συμβάσεις	Τιμολόγια	Συμβάσεις	Τιμολόγια	Συμβάσεις	Τιμολόγια	Συμβάσεις	Τιμολόγια	Συμβάσεις	Τιμολόγια
Μεταφορά προσωπικού					1	1				
Εκδόσεις	1	1	1	1			1	1	3	3
Προμήθεια υλικών ή εξοπλισμού συντήρησης	2	2	2	2	10	10	5	5	1	1
Εργασίες αποκατάστασης/συντήρησης	1	1	1	1	3	3	2	2	5	5
Διοργάνωση συνεδρίων			1	1					2	2
Απεντομώσεις			3	3	1	1				
Ερευνητικές υπηρεσίες			1	1	2	2	1	1		
Λοιπός ερευνητικός εξοπλισμός			1	1	4	4	2	2		
Ανάπτυξη λογισμικού			1	1			1	1		
Προμήθεια καυσίμων			1	1	1	1				
Μεταφορές αντικειμένων					2	2	2	2	2	2
Κτηριακές υποδομές					2	2	4	4	2	2
Φαρμακείο					1	1				
Αγορά βιβλίων					1	1	1	1	1	1
ΜΑΠ							2	2		
Ικρίωματα									1	1
Σύνολο:	4	4	12	12	28	28	21	21	17	17
Σύνολο δαπανών:	96173,04		139059,27		299837,3		224021		261803,3	
Ανάδοχοι:	59									

II. Παράρτημα Ερωτηματολόγιο Έρευνας

II.1. Περιεχόμενο Ερωτηματολογίου

Το ερωτηματολόγιο που ακολουθεί χρησιμοποιείται ως ερευνητικό εργαλείο στο πλαίσιο εκπόνησης της διπλωματικής μου εργασίας για το Π.Μ.Σ. με τίτλο «Δημόσια Διοίκηση - Δημόσιο Μάνατζμεντ» του Τμήματος Διοίκησης Επιχειρήσεων της Σχολής Διοικητικών, Οικονομικών του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής.

Στην εργασία προτείνεται η δημιουργία πλατφόρμας διαδικτυακών υπηρεσιών της Διεύθυνσης Συντήρησης Αρχαίων και Νεωτέρων Μνημείων του ΥΠΠΟΑ, καθώς επί του παρόντος δεν υπάρχει τέτοιου είδους πλατφόρμα. Το ερωτηματολόγιο ειδικότερα αποσκοπεί να αποτυπώσει την πρόθεση συμμετοχικότητας ομάδων που εμπλέκονται στη συντήρηση της πολιτιστικής κληρονομιάς της χώρας στο πλαίσιο εμπλουτισμού και λειτουργίας πληροφοριακών συστημάτων υπό την διαχείριση της Διεύθυνσης Συντήρησης Αρχαίων και Νεωτέρων Μνημείων.

Η σύνθεση του ερωτηματολογίου είναι τέτοια, ώστε να διαφυλάσσεται η ανωνυμία των ερωτώμενων και η εμπιστευτικότητα των στοιχείων. Για οποιαδήποτε απορία ή

διευκρίνιση σχετικά μπορείτε να αποστείλετε σχετικό ερώτημα στο email:
xenteo@gmail.com

Ευχαριστώ εκ των προτέρων για το χρόνο σας!

Θεοδώρα Ξενιού

Μέρος Α' Δημογραφικά Στοιχεία

1. Παρακαλώ επιλέξτε την ηλικιακή ομάδα στην οποία ανήκετε:

- < 25 ετών
- 25-35 ετών
- 36-45 ετών
- 46-55 ετών
- >56 ετών

2. Παρακαλώ επιλέξτε την τρέχουσα εκπαιδευτική σας βαθμίδα:

- Απόφοιτος λυκείου
- Κάτοχος τίτλου σπουδών δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης
- Κάτοχος τίτλου σπουδών τεχνολογικής εκπαίδευσης
- Κάτοχος τίτλου σπουδών πανεπιστημιακής εκπαίδευσης
- Κάτοχος τίτλου σπουδών μεταπτυχιακής εκπαίδευσης/διδασκαλικού τίτλου

3. Παρακαλώ επιλέξτε την τρέχουσα εργασιακή σας κατάσταση:

- Μόνιμος/Ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου υπάλληλος
- Υπάλληλος ιδιωτικού δικαίου ορισμένου χρόνου στον Δημόσιο Τομέα
- Υπάλληλος ιδιωτικού τομέα
- Ελεύθερος επαγγελματίας
- Χωρίς εργασία

Σε περίπτωση επιλογής των δύο πρώτων απαντήσεων στην ερώτηση (3) οι συμμετέχοντες καλούνται να απαντήσουν συμπληρωματικά και στην ακόλουθη ερώτηση:

3^α. Παρακαλώ επιλέξτε την κατηγορία του φορέα στον οποίο απασχολήστε:

- Υπάλληλος στη ΔΣΑΝΜ
- Υπάλληλος σε άλλη Υπηρεσία του Υπουργείου Πολιτισμού
- Υπάλληλος σε άλλον φορέα

4. Παρακαλώ επιλέξτε το αντικείμενο απασχόλησης/σπουδών σας:

- Συντηρητής Αρχαιοτήτων και Έργων Τέχνης
- Υπάλληλος με Διοικητικά Καθήκοντα
- Άλλο επάγγελμα που σχετίζεται με τη διαχείριση της πολιτιστικής κληρονομιάς (αρχαιολόγος, πολιτικός μηχανικός, φυσικός, χημικός, αρχιτέκτονας, φωτογράφος, κλπ.)
- Εξωτερικός Συνεργάτης του Δημοσίου (μέσω Δημοσίων Συμβάσεων)

Σε περίπτωση επιλογής της πρώτης απάντησης στην ερώτηση (4) οι συμμετέχοντες καλούνται να απαντήσουν συμπληρωματικά και στην ακόλουθη ερώτηση:

4^α. Είστε εγγεγραμμένο πρόσωπο στο Μητρώο Συντηρητών που τηρείται στη Διεύθυνση Συντήρησης Αρχαίων & Νεωτέρων Μνημείων;

- Ναι
- Όχι

Μέρος Β΄-Ερωτήσεις σχετικά με την δημιουργία πλατφόρμας

5. Ποια είναι η συχνότητα με την οποία εμπλέκεστε στις ακόλουθες λειτουργίες:

	Δεν γνωρίζω/Δεν απαντώ	Καθόλου	1-2 φορές ετησίως	Τουλάχιστον 1 φορά το τρίμηνο	Τουλάχιστον 1 φορά το μήνα	Τουλάχιστον 1 φορά την εβδομάδα
Μητρώο Συντηρητών Αρχαιοτήτων και Έργων Τέχνης						
Τεκμηρίωση Επεμβάσεων Συντήρησης σε Μνημεία						
Έγκριση Μελετών Συντήρησης						
Παρακολούθηση Περιβαλλοντικών Συνθηκών σε Μνημεία						
Άδειες Λήψης Δειγμάτων από Μνημεία						

Προκηρύξεις Πρόσληψης Προσωπικού						
Διαχείριση Δημοσίων Συμβάσεων						
Ενημέρωση για θέματα συντήρησης						

6. Πιστεύετε ότι η μεταφορά λειτουργιών της Διεύθυνσης Συντήρησης Αρχαίων και Νεωτέρων Μνημείων σε μία ηλεκτρονική πλατφόρμα θα διευκόλυνε τους συναλλασσόμενους με την Υπηρεσία;

- Ναι
 Όχι

Σε περίπτωση αρνητικής απάντησης στην ερώτηση (6) οι συμμετέχοντες καλούνται να απαντήσουν συμπληρωματικά στις ακόλουθες δύο ερωτήσεις:

6α. Τι από τα παρακάτω σας αντιπροσωπεύει καλύτερα:

- Ο υφιστάμενος τρόπος λειτουργίας της Διεύθυνσης Συντήρησης Αρχαίων & Νεωτέρων Μνημείων είναι αρκετά ικανοποιητικός
 Χρειάζεται αλλαγή στη λειτουργία αλλά με άλλον τρόπο.

6β. Παρακαλώ προτείνετε τρόπους αλλαγής της λειτουργίας της Διεύθυνσης Συντήρησης Αρχαίων και Νεωτέρων Μνημείων:

Ακολουθώντας αυτήν την ροή, το ερωτηματολόγιο στο σημείο αυτό ολοκληρώνεται.

Σε περίπτωση θετικής απάντησης στην ερώτηση (6) οι συμμετέχοντες καλούνται να απαντήσουν συμπληρωματικά στις ακόλουθες ερωτήσεις:

7. Ποιες από τις παρακάτω λειτουργίες (πληροφοριακά συστήματα) πιστεύετε ότι θα διευκόλυναν και σε ποιο βαθμό;

	Δεν γνωρίζω/Δεν απαντώ	Καθόλου	Λίγο	Αρκετά	Πάρα Πολύ	Απόλυτα
--	------------------------------	---------	------	--------	--------------	---------

Μητρώο Συντηρητών Αρχαιοτήτων και Έργων Τέχνης						
Τεκμηρίωση Επεμβάσεων Συντήρησης σε Μνημεία						
Έγκριση Μελετών Συντήρησης						
Παρακολούθηση Περιβαλλοντικών Συνθηκών σε Μνημεία						
Άδειες Λήψης Δειγμάτων από Μνημεία						
Προκηρύξεις Πρόσληψης Προσωπικού						
Διαχείριση Δημοσίων Συμβάσεων						
Ενημέρωση για θέματα συντήρησης						

8. Θα συμμετείχατε στον εμπλουτισμό και τη λειτουργία των παραπάνω πληροφοριακών συστημάτων (λειτουργίες) της Διεύθυνσης Συντήρησης Αρχαίων και Νεωτέρων Μνημείων, εάν είχατε σχετικό ρόλο;

- Ναι
- Όχι
- Εξαρτάται

Σε περίπτωση αρνητικής απάντησης στην ερώτηση (8) οι συμμετέχοντες καλούνται να απαντήσουν συμπληρωματικά στην ακόλουθη ερώτηση:

8^α. Γιατί (μπορείτε να επιλέξετε περισσότερες από μία απαντήσεις);

- Δεν κερδίζω κάτι από την διαδικασία
- Δε με αφορά η αποτελεσματικότητα της λειτουργίας της Διεύθυνσης Συντήρησης Αρχαίων και Νεωτέρων Μνημείων
- Φοβάμαι μήπως κάποιος εκμεταλλευτεί υλικό που μου ανήκει
- Δε διαθέτω αρκετό χρόνο για να συμβάλλω στη διαδικασία
- Άλλο: _____

Ακολουθώντας αυτήν την ροή, το ερωτηματολόγιο στο σημείο αυτό ολοκληρώνεται.

Σε περίπτωση επιλογής των άλλων δύο απαντήσεων στην ερώτηση (8) οι συμμετέχοντες καλούνται να απαντήσουν συμπληρωματικά στις ακόλουθες ερωτήσεις:

9. Για κάθε μία από τις ακόλουθες λειτουργίες επιλέξτε τον τρόπο συμμετοχής (μπορείτε να επιλέξετε περισσότερες από μία απαντήσεις):

Μητρώο Συντηρητών:

- Ενημέρωση ατομικών στοιχείων επικοινωνίας εγγεγραμμένου προσώπου
- Κατάρτιση φακέλου για λήψης άδειας/επέκτασης
- Ενημέρωση βιογραφικού σημειώματος για διευκόλυνση προσώπων που αναζητούν επαγγελματίες
- Άλλο: _____

Τεκμηρίωση Επεμβάσεων Συντήρησης σε Μνημεία

- Παραχώρηση εκθέσεων απολογισμού εργασιών
- Αποδελτίωση υφιστάμενων αρχείων
- Άλλο: _____

Έγκριση Μελετών Συντήρησης

- Παραχώρηση αρχείων μελετών
- Υποβολή μελετών προς έγκριση
- Άλλο: _____

Παρακολούθηση Περιβαλλοντικών Συνθηκών σε Μνημεία

- Παραχώρηση στοιχείων καταγραφής περιβαλλοντικών παραμέτρων
- Άλλο: _____

Άδειες Λήψης Δειγμάτων από Μνημεία

- Παραχώρηση αποτελεσμάτων αναλύσεων
- Παραχώρηση δημοσιεύσεων για αναλύσεις δειγμάτων από μνημεία
- Δημιουργία ηλεκτρονικού φακέλου προηγούμενων αιτήσεων
- Άλλο: _____

Προκηρύξεις Πρόσληψης Προσωπικού

- Δημιουργία ηλεκτρονικού φακέλου υποψηφίου
- Αντιστοίχιση στοιχείων προϋπηρεσίας
- Άλλο: _____

Διαχείριση Δημοσίων Συμβάσεων

- Δημιουργία ηλεκτρονικού φακέλου υποψηφίων αναδόχων
- Αποστολή νομιμοποιητικών δικαιολογητικών πληρωμής
- Άλλο: _____

Ενημέρωση για θέματα συντήρησης

- Παραχώρηση ενημερωτικού υλικού για επιστημονικά ζητήματα ή δράσεις
- Ενημέρωση για συνέδρια/ημερίδες/σεμινάρια
- Άλλο: _____

10. Πιστεύετε ότι θα πρέπει να υπάρχει αποζημίωση για το υλικό που παραχωρείτε;

- Ναι
- Όχι

Σε περίπτωση αρνητικής απάντησης στην ερώτηση (10) οι συμμετέχοντες μεταβαίνουν στην ερώτηση 11, ενώ σε περίπτωση θετικής απάντησης παρεμβάλλεται συμπληρωματικά η ακόλουθη ερώτηση:

10^α. Ποιον πιστεύετε ότι θα πρέπει να βαρύνει η αποζημίωση;

- Την Διεύθυνση Συντήρησης Αρχαίων και Νεωτέρων Μνημείων
- Τον τελικό χρήστη που χρησιμοποιεί το υλικό
- Άλλο: _____

Μέρος Γ΄ Λοιπές Προτάσεις

11. Εάν θα θέλατε να συμβάλλετε σε κάποια άλλη ηλεκτρονική λειτουργία της Διεύθυνσης Συντήρησης Αρχαίων και Νεωτέρων Μνημείων, ποια θα ήταν αυτή; Παρακαλώ περιγράψτε:

Ευχαριστώ πολύ για τη συμμετοχή σας!

Π.2. Πίνακες Δεδομένων από Απαντήσεις Ερωτηματολογίου

Παρακαλώ επιλέξτε την ηλικιακή ομάδα στην οποία ανήκετε:

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid 25-35 ετών	14	12,1	12,1	12,1
36-45 ετών	28	24,1	24,1	36,2
46-55 ετών	53	45,7	45,7	81,9
>56 ετών	21	18,1	18,1	100,0
Total	116	100,0	100,0	

Παρακαλώ επιλέξτε την τρέχουσα εργασιακή σας κατάσταση:

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Μόνιμος/Ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου υπάλληλος	66	56,9	56,9	56,9
Υπάλληλος ιδιωτικού δικαίου ορισμένου χρόνου στον Δημόσιο Τομέα	30	25,9	25,9	82,8
Υπάλληλος ιδιωτικού τομέα	5	4,3	4,3	87,1
Ελεύθερος επαγγελματίας	12	10,3	10,3	97,4
Χωρίς εργασία	3	2,6	2,6	100,0
Total	116	100,0	100,0	

Παρακαλώ επιλέξτε την κατηγορία του φορέα στον οποίο απασχολήστε:

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ΔΑ	20	17,2	17,2	17,2
Υπάλληλος στη ΔΣΑΝΜ	42	36,2	36,2	53,4
Υπάλληλος σε άλλη Υπηρεσία του ΥΠΠΟΑ	46	39,7	39,7	93,1
Υπάλληλος σε άλλον φορέα	8	6,9	6,9	100,0
Total	116	100,0	100,0	

Παρακαλώ επιλέξτε το αντικείμενο απασχόλησης/σπουδών σας:

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Συντηρητής Αρχαιοτήτων και Έργων Τέχνης	99	85,3	85,3	85,3
Υπάλληλος με Διοικητικά Καθήκοντα	4	3,4	3,4	88,8
Άλλο επάγγελμα που σχετίζεται με τη διαχείριση της πολιτιστικής κληρονομιάς	10	8,6	8,6	97,4
Εξωτερικός Συνεργάτης του Δημοσίου (μέσω Δημοσίων Συμβάσεων)	3	2,6	2,6	100,0
Total	116	100,0	100,0	

Παρακαλώ επιλέξτε την τρέχουσα εκπαιδευτική σας βαθμίδα:

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Απόφοιτος λυκείου	2	1,7	1,7	1,7
Κάτοχος τίτλου σπουδών δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης	6	5,2	5,2	6,9
Κάτοχος τίτλου σπουδών τεχνολογικής εκπαίδευσης	31	26,7	26,7	33,6
Valid Κάτοχος τίτλου σπουδών πανεπιστημιακής εκπαίδευσης	11	9,5	9,5	43,1
Κάτοχος τίτλου σπουδών μεταπτυχιακής εκπαίδευσης/διδασκτορικού τίτλου	66	56,9	56,9	100,0
Total	116	100,0	100,0	

**Παρακαλώ επιλέξτε το αντικείμενο απασχόλησης/σπουδών σας: * Παρακαλώ επιλέξτε την τρέχουσα εκπαιδευτική σας βαθμίδα:
Crosstabulation**

Count	Παρακαλώ επιλέξτε την τρέχουσα εκπαιδευτική σας βαθμίδα:					Total
	Απόφοιτος λυκείου	Κάτοχος τίτλου σπουδών δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης	Κάτοχος τίτλου σπουδών τεχνολογικής εκπαίδευσης	Κάτοχος τίτλου σπουδών πανεπιστημιακής εκπαίδευσης	Κάτοχος τίτλου σπουδών μεταπτυχιακής εκπαίδευσης/διδασκτορικού τίτλου	
Συντηρητής Αρχαιοτήτων και Έργων Τέχνης	1	6	30	5	57	99
Υπάλληλος με Διοικητικά Καθήκοντα	1	0	0	3	0	4
Άλλο επάγγελμα που σχετίζεται με τη διαχείριση της πολιτιστικής κληρονομιάς	0	0	0	2	8	10
Εξωτερικός Συνεργάτης του Δημοσίου (μέσω Δημοσίων Συμβάσεων)	0	0	1	1	1	3
Total	2	6	31	11	66	116

**Παρακαλώ επιλέξτε την τρέχουσα εργασιακή σας κατάσταση: * Παρακαλώ επιλέξτε την τρέχουσα εκπαιδευτική σας βαθμίδα:
Crosstabulation**

Count	Παρακαλώ επιλέξτε την τρέχουσα εκπαιδευτική σας βαθμίδα:					Total
	Απόφοιτος λυκείου	Κάτοχος τίτλου σπουδών δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης	Κάτοχος τίτλου σπουδών τεχνολογικής εκπαίδευσης	Κάτοχος τίτλου σπουδών πανεπιστημιακής εκπαίδευσης	Κάτοχος τίτλου σπουδών μεταπτυχιακής εκπαίδευσης/διδασκτορικού τίτλου	
Μόνιμος/Ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου υπάλληλος	2	4	19	3	38	66
Υπάλληλος ιδιωτικού δικαίου ορισμένου χρόνου στον Δημόσιο Τομέα	0	2	8	3	17	30
Υπάλληλος ιδιωτικού τομέα	0	0	0	2	3	5
Ελεύθερος επαγγελματίας	0	0	3	2	7	12
Χωρίς εργασία	0	0	1	1	1	3
Total	2	6	31	11	66	116

Παρακαλώ επιλέξτε την κατηγορία του φορέα στον οποίο απασχολήστε: * Παρακαλώ επιλέξτε την τρέχουσα εκπαιδευτική σας βαθμίδα: Crosstabulation

Count

		Παρακαλώ επιλέξτε την τρέχουσα εκπαιδευτική σας βαθμίδα:					Total
		Απόφοιτος λυκείου	Κάτοχος τίτλου σπουδών δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης	Κάτοχος τίτλου σπουδών τεχνολογικής εκπαίδευσης	Κάτοχος τίτλου σπουδών πανεπιστημιακής εκπαίδευσης	Κάτοχος τίτλου σπουδών μεταπτυχιακής εκπαίδευσης/διδασκαρικό ή τίτλου	
	ΔΑ	0	0	4	5	11	20
Παρακαλώ επιλέξτε την κατηγορία του φορέα στον οποίο απασχολήστε:	Υπάλληλος στη ΔΣΑΝΜ	1	5	16	3	17	42
	Υπάλληλος σε άλλη Υπηρεσία του Υπουργείου Πολιτισμού	1	1	11	3	30	46
	Υπάλληλος σε άλλον φορέα	0	0	0	0	8	8
	Total	2	6	31	11	66	116

Παρακαλώ επιλέξτε το αντικείμενο απασχόλησης/σπουδών σας: * Παρακαλώ επιλέξτε την τρέχουσα εκπαιδευτική σας βαθμίδα: Crosstabulation

Count

		Παρακαλώ επιλέξτε την τρέχουσα εκπαιδευτική σας βαθμίδα:						Total
		Απόφοιτος λυκείου	Κάτοχος τίτλου σπουδών δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης	Κάτοχος τίτλου σπουδών τεχνολογικής εκπαίδευσης	Κάτοχος τίτλου σπουδών πανεπιστημιακής εκπαίδευσης	Κάτοχος τίτλου σπουδών μεταπτυχιακής εκπαίδευσης/διδασκαρικό ή ακτορικό τίτλου		
Παρακαλώ επιλέξτε το αντικείμενο απασχόλησης/σπουδών σας:	Συντηρητής Αρχαιοτήτων και Έργων Τέχνης	1	6	30	5	57	99	
	Υπάλληλος με Διοικητικά Καθήκοντα	1	0	0	3	0	4	
	Άλλο επάγγελμα που σχετίζεται με τη διαχείριση της πολιτιστικής κληρονομιάς	0	0	0	2	8	10	
	Εξωτερικός Συνεργάτης του Δημοσίου (μέσω Δημοσίων Συμβάσεων)	0	0	1	1	1	3	
Total		2	6	31	11	66	116	

Παρακαλώ επιλέξτε την τρέχουσα εργασιακή σας κατάσταση: * Είστε εγγεγραμμένο πρόσωπο στο Μητρώο Συντηρητών που τηρείται στη Διεύθυνση Συντήρησης Αρχαίων & Νεωτέρων Μνημείων Crosstabulation

Count

		Είστε εγγεγραμμένο πρόσωπο στο Μητρώο Συντηρητών που τηρείται στη Διεύθυνση Συντήρησης Αρχαίων & Νεωτέρων Μνημείων			Total
		ΔΑ	ΝΑΙ	ΌΧΙ	
Παρακαλώ επιλέξτε την τρέχουσα εργασιακή σας κατάσταση:	Μόνιμος/Ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου υπάλληλος	13	40	13	66
	Υπάλληλος ιδιωτικού δικαίου ορισμένου χρόνου στον Δημόσιο Τομέα	1	20	9	30
	Υπάλληλος ιδιωτικού τομέα	1	1	3	5
	Ελεύθερος επαγγελματίας	4	8	0	12
	Χωρίς εργασία	0	0	3	3
Total		19	69	28	116

Είστε εγγεγραμμένο πρόσωπο στο Μητρώο Συντηρητών που τηρείται στη Διεύθυνση Συντήρησης Αρχαίων & Νεωτέρων Μνημείων

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ΔΑ	19	16,4	16,4	16,4
Valid ΝΑΙ	69	59,5	59,5	75,9
Valid ΌΧΙ	28	24,1	24,1	100,0
Total	116	100,0	100,0	

Ποια είναι η συχνότητα με την οποία εμπλέκεστε στις ακόλουθες λειτουργίες: [Μητρώο Συντηρητών Αρχαιοτήτων και Έργων Τέχνης]

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Δεν γνωρίζω/Δεν απαντώ	8	6,9	6,9	6,9
Valid Καθόλου	62	53,4	53,4	60,3
Valid 1-2 φορές ετησίως	24	20,7	20,7	81,0
Valid Τουλάχιστον 1 φορά το τρίμηνο	15	12,9	12,9	94,0
Valid Τουλάχιστον 1 φορά το μήνα	4	3,4	3,4	97,4
Valid Τουλάχιστον 1 φορά την εβδομάδα	3	2,6	2,6	100,0
Total	116	100,0	100,0	

Ποια είναι η συχνότητα με την οποία εμπλέκεστε στις ακόλουθες λειτουργίες: [Έγκριση Μελετών Συντήρησης]

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Δεν γνωρίζω/Δεν απαντώ	3	2,6	2,6	2,6
Valid Καθόλου	58	50,0	50,0	52,6
Valid 1-2 φορές ετησίως	19	16,4	16,4	69,0
Valid Τουλάχιστον 1 φορά το τρίμηνο	17	14,7	14,7	83,6
Valid Τουλάχιστον 1 φορά το μήνα	8	6,9	6,9	90,5
Valid Τουλάχιστον 1 φορά την εβδομάδα	11	9,5	9,5	100,0
Total	116	100,0	100,0	

Ποια είναι η συχνότητα με την οποία εμπλέκεστε στις ακόλουθες λειτουργίες: [Άδειες Λήψης Δειγμάτων από Μνημεία]

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Δεν γνωρίζω/Δεν απαντώ	2	1,7	1,7	1,7
Καθόλου	65	56,0	56,0	57,8
1-2 φορές ετησίως	32	27,6	27,6	85,3
Valid Τουλάχιστον 1 φορά το τρίμηνο	7	6,0	6,0	91,4
Τουλάχιστον 1 φορά το μήνα	4	3,4	3,4	94,8
Τουλάχιστον 1 φορά την εβδομάδα	6	5,2	5,2	100,0
Total	116	100,0	100,0	

Ποια είναι η συχνότητα με την οποία εμπλέκεστε στις ακόλουθες λειτουργίες: [Διαχείριση Δημοσίων Συμβάσεων]

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Δεν γνωρίζω/Δεν απαντώ	7	6,0	6,0	6,0
Καθόλου	64	55,2	55,2	61,2
1-2 φορές ετησίως	18	15,5	15,5	76,7
Valid Τουλάχιστον 1 φορά το τρίμηνο	10	8,6	8,6	85,3
Τουλάχιστον 1 φορά το μήνα	13	11,2	11,2	96,6
Τουλάχιστον 1 φορά την εβδομάδα	4	3,4	3,4	100,0
Total	116	100,0	100,0	

Ποια είναι η συχνότητα με την οποία εμπλέκεστε στις ακόλουθες λειτουργίες: [Ενημέρωση για θέματα συντήρησης]

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Δεν γνωρίζω/Δεν απαντώ	4	3,4	3,4	3,4
Καθόλου	17	14,7	14,7	18,1
1-2 φορές ετησίως	29	25,0	25,0	43,1
Valid Τουλάχιστον 1 φορά το τρίμηνο	15	12,9	12,9	56,0
Τουλάχιστον 1 φορά το μήνα	19	16,4	16,4	72,4
Τουλάχιστον 1 φορά την εβδομάδα	32	27,6	27,6	100,0
Total	116	100,0	100,0	

Ποια είναι η συχνότητα με την οποία εμπλέκεστε στις ακόλουθες λειτουργίες: [Προκηρύξεις Πρόσληψης Προσωπικού]

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Δεν γνωρίζω/Δεν απαντώ	7	6,0	6,0	6,0
Καθόλου	60	51,7	51,7	57,8
1-2 φορές ετησίως	25	21,6	21,6	79,3
Valid Τουλάχιστον 1 φορά το τρίμηνο	15	12,9	12,9	92,2
Τουλάχιστον 1 φορά το μήνα	4	3,4	3,4	95,7
Τουλάχιστον 1 φορά την εβδομάδα	5	4,3	4,3	100,0
Total	116	100,0	100,0	

Ποια είναι η συχνότητα με την οποία εμπλέκεστε στις ακόλουθες λειτουργίες: [Παρακολούθηση Περιβαλλοντικών Συνθηκών σε Μνημεία]

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Δεν γνωρίζω/Δεν απαντώ	5	4,3	4,3	4,3
Καθόλου	40	34,5	34,5	38,8
1-2 φορές ετησίως	35	30,2	30,2	69,0
Valid Τουλάχιστον 1 φορά το τρίμηνο	13	11,2	11,2	80,2
Τουλάχιστον 1 φορά το μήνα	15	12,9	12,9	93,1
Τουλάχιστον 1 φορά την εβδομάδα	8	6,9	6,9	100,0
Total	116	100,0	100,0	

Ποια είναι η συχνότητα με την οποία εμπλέκεστε στις ακόλουθες λειτουργίες: [Τεκμηρίωση Επεμβάσεων Συντήρησης σε Μνημεία]

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Δεν γνωρίζω/Δεν απαντώ	2	1,7	1,7	1,7
Καθόλου	23	19,8	19,8	21,6
1-2 φορές ετησίως	23	19,8	19,8	41,4
Valid Τουλάχιστον 1 φορά το τρίμηνο	16	13,8	13,8	55,2
Τουλάχιστον 1 φορά το μήνα	21	18,1	18,1	73,3
Τουλάχιστον 1 φορά την εβδομάδα	31	26,7	26,7	100,0
Total	116	100,0	100,0	

Παρακαλώ επιλέξτε το αντικείμενο απασχόλησης/σπουδών σας: * Ποια είναι η συχνότητα με την οποία εμπλέκεστε στις ακόλουθες λειτουργίες: [Μητρώο Συντηρητών Αρχαιοτήτων και Έργων Τέχνης] Crosstabulation

Count		Ποια είναι η συχνότητα με την οποία εμπλέκεστε στις ακόλουθες λειτουργίες: [Μητρώο Συντηρητών Αρχαιοτήτων και Έργων Τέχνης]						Total
		Δεν γνωρίζω/Δεν απαντώ	Καθόλου	1-2 φορές ετησίως	Τουλάχιστον 1 φορά το τρίμηνο	Τουλάχιστον 1 φορά το μήνα	Τουλάχιστον 1 φορά την εβδομάδα	
	Συντηρητής Αρχαιοτήτων και Έργων Τέχνης	8	48	22	15	4	2	99
	Υπάλληλος με Διοικητικά Καθήκοντα	0	2	1	0	0	1	4
	Άλλο επάγγελμα που σχετίζεται με τη διαχείριση της πολιτιστικής κληρονομιάς	0	9	1	0	0	0	10
	Εξωτερικός Συνεργάτης του Δημοσίου (μέσω Δημοσίων Συμβάσεων)	0	3	0	0	0	0	3
Total		8	62	24	15	4	3	116

Παρακαλώ επιλέξτε το αντικείμενο απασχόλησης/σπουδών σας: * Ποια είναι η συχνότητα με την οποία εμπλέκεστε στις ακόλουθες λειτουργίες: [Τεκμηρίωση Επεμβάσεων Συντήρησης σε Μνημεία] Crosstabulation

Count

		Ποια είναι η συχνότητα με την οποία εμπλέκεστε στις ακόλουθες λειτουργίες: [Τεκμηρίωση Επεμβάσεων Συντήρησης σε Μνημεία]					Total	
		Δεν γνωρίζω/Δεν απαντώ	Καθόλου	1-2 φορές ετησίως	Τουλάχιστον 1 φορά το τρίμηνο	Τουλάχιστον 1 φορά το μήνα		Τουλάχιστον 1 φορά την εβδομάδα
Παρακαλώ επιλέξτε το αντικείμενο απασχόλησης/σπουδών σας:	Συντηρητής Αρχαιοτήτων και Έργων Τέχνης	2	14	20	15	19	29	99
	Υπάλληλος με Διοικητικά Καθήκοντα	0	3	1	0	0	0	4
	Άλλο επάγγελμα που σχετίζεται με τη διαχείριση της πολιτιστικής κληρονομιάς	0	3	2	1	2	2	10
	Εξωτερικός Συνεργάτης του Δημοσίου (μέσω Δημοσίων Συμβάσεων)	0	3	0	0	0	0	3
Total		2	23	23	16	21	31	116

Παρακαλώ επιλέξτε το αντικείμενο απασχόλησης/σπουδών σας: * Ποια είναι η συχνότητα με την οποία εμπλέκεστε στις ακόλουθες λειτουργίες: [Έγκριση Μελετών Συντήρησης] Crosstabulation

Count

		Ποια είναι η συχνότητα με την οποία εμπλέκεστε στις ακόλουθες λειτουργίες: [Έγκριση Μελετών Συντήρησης]					Total	
		Δεν γνωρίζω/Δεν απαντώ	Καθόλου	1-2 φορές ετησίως	Τουλάχιστον 1 φορά το τρίμηνο	Τουλάχιστον 1 φορά το μήνα		Τουλάχιστον 1 φορά την εβδομάδα
Παρακαλώ επιλέξτε το αντικείμενο απασχόλησης/σπουδών σας:	Συντηρητής Αρχαιοτήτων και Έργων Τέχνης	2	44	18	17	8	10	99
	Υπάλληλος με Διοικητικά Καθήκοντα	0	3	0	0	0	1	4
	Άλλο επάγγελμα που σχετίζεται με τη διαχείριση της πολιτιστικής κληρονομιάς	1	8	1	0	0	0	10
	Εξωτερικός Συνεργάτης του Δημοσίου (μέσω Δημοσίων Συμβάσεων)	0	3	0	0	0	0	3
Total		3	58	19	17	8	11	116

Παρακαλώ επιλέξτε το αντικείμενο απασχόλησης/σπουδών σας: * Ποια είναι η συχνότητα με την οποία εμπλέκεστε στις ακόλουθες λειτουργίες: [Παρακολούθηση Περιβαλλοντικών Συνθηκών σε Μνημεία] Crosstabulation

Count

		Ποια είναι η συχνότητα με την οποία εμπλέκεστε στις ακόλουθες λειτουργίες: [Παρακολούθηση Περιβαλλοντικών Συνθηκών σε Μνημεία]					Total	
		Δεν γνωρίζω/Δεν απαντώ	Καθόλου	1-2 φορές ετησίως	Τουλάχιστον 1 φορά το τρίμηνο	Τουλάχιστον 1 φορά το μήνα		Τουλάχιστον 1 φορά την εβδομάδα
Παρακαλώ επιλέξτε το αντικείμενο απασχόλησης/σπουδών σας:	Συντηρητής Αρχαιοτήτων και Έργων Τέχνης	5	31	31	11	13	8	99
	Υπάλληλος με Διοικητικά Καθήκοντα	0	3	1	0	0	0	4
	Άλλο επάγγελμα που σχετίζεται με τη διαχείριση της πολιτιστικής κληρονομιάς	0	4	3	2	1	0	10
	Εξωτερικός Συνεργάτης του Δημοσίου (μέσω Δημοσίων Συμβάσεων)	0	2	0	0	1	0	3
Total		5	40	35	13	15	8	116

Παρακαλώ επιλέξτε το αντικείμενο απασχόλησης/σπουδών σας: * Ποια είναι η συχνότητα με την οποία εμπλέκεστε στις ακόλουθες λειτουργίες: [Άδειες Λήψης Δειγμάτων από Μνημεία] Crosstabulation

Count

		Ποια είναι η συχνότητα με την οποία εμπλέκεστε στις ακόλουθες λειτουργίες: [Άδειες Λήψης Δειγμάτων από Μνημεία]					Total	
		Δεν γνωρίζω/Δεν απαντώ	Καθόλου	1-2 φορές ετησίως	Τουλάχιστον 1 φορά το τρίμηνο	Τουλάχιστον 1 φορά το μήνα		Τουλάχιστον 1 φορά την εβδομάδα
Παρακαλώ επιλέξτε το αντικείμενο απασχόλησης/σπουδών σας:	Συντηρητής Αρχαιοτήτων και Έργων Τέχνης	1	52	30	7	3	6	99
	Υπάλληλος με Διοικητικά Καθήκοντα	0	4	0	0	0	0	4
	Άλλο επάγγελμα που σχετίζεται με τη διαχείριση της πολιτιστικής κληρονομιάς	1	6	2	0	1	0	10
	Εξωτερικός Συνεργάτης του Δημοσίου (μέσω Δημοσίων Συμβάσεων)	0	3	0	0	0	0	3
Total		2	65	32	7	4	6	116

Παρακαλώ επιλέξτε το αντικείμενο απασχόλησης/σπουδών σας: * Ποια είναι η συχνότητα με την οποία εμπλέκεστε στις ακόλουθες λειτουργίες: [Προκηρύξεις Πρόσληψης Προσωπικού] Crosstabulation

Count

		Ποια είναι η συχνότητα με την οποία εμπλέκεστε στις ακόλουθες λειτουργίες: [Προκηρύξεις Πρόσληψης Προσωπικού]					Total	
		Δεν γνωρίζω/Δεν απαντώ	Καθόλου	1-2 φορές ετησίως	Τουλάχιστον 1 φορά το τρίμηνο	Τουλάχιστον 1 φορά το μήνα		Τουλάχιστον 1 φορά την εβδομάδα
Παρακαλώ επιλέξτε το αντικείμενο απασχόλησης/σπουδών σας:	Συντηρητής Αρχαιοτήτων και Έργων Τέχνης	6	53	22	10	4	4	99
	Υπάλληλος με Διοικητικά Καθήκοντα	0	1	1	2	0	0	4
	Άλλο επάγγελμα που σχετίζεται με τη διαχείριση της πολιτιστικής κληρονομιάς	1	4	2	2	0	1	10
	Εξωτερικός Συνεργάτης του Δημοσίου (μέσω Δημοσίων Συμβάσεων)	0	2	0	1	0	0	3
Total		7	60	25	15	4	5	116

Παρακαλώ επιλέξτε το αντικείμενο απασχόλησης/σπουδών σας: * Ποια είναι η συχνότητα με την οποία εμπλέκεστε στις ακόλουθες λειτουργίες: [Διαχείριση Δημοσίων Συμβάσεων] Crosstabulation

Count

		Ποια είναι η συχνότητα με την οποία εμπλέκεστε στις ακόλουθες λειτουργίες: [Διαχείριση Δημοσίων Συμβάσεων]					Total	
		Δεν γνωρίζω/Δεν απαντώ	Καθόλου	1-2 φορές ετησίως	Τουλάχιστον 1 φορά το τρίμηνο	Τουλάχιστον 1 φορά το μήνα		Τουλάχιστον 1 φορά την εβδομάδα
Παρακαλώ επιλέξτε το αντικείμενο απασχόλησης/σπουδών σας:	Συντηρητής Αρχαιοτήτων και Έργων Τέχνης	6	59	13	10	10	1	99
	Υπάλληλος με Διοικητικά Καθήκοντα	0	1	1	0	1	1	4
	Άλλο επάγγελμα που σχετίζεται με τη διαχείριση της πολιτιστικής κληρονομιάς	1	3	4	0	1	1	10
	Εξωτερικός Συνεργάτης του Δημοσίου (μέσω Δημοσίων Συμβάσεων)	0	1	0	0	1	1	3
Total		7	64	18	10	13	4	116

Παρακαλώ επιλέξτε το αντικείμενο απασχόλησης/σπουδών σας: * Ποια είναι η συχνότητα με την οποία εμπλέκεστε στις ακόλουθες λειτουργίες: [Ενημέρωση για θέματα συντήρησης] Crosstabulation

Count

		Ποια είναι η συχνότητα με την οποία εμπλέκεστε στις ακόλουθες λειτουργίες: [Ενημέρωση για θέματα συντήρησης]					Total	
		Δεν γνωρίζω/Δεν απαντώ	Καθόλου	1-2 φορές ετησίως	Τουλάχιστον 1 φορά το τρίμηνο	Τουλάχιστον 1 φορά το μήνα		Τουλάχιστον 1 φορά την εβδομάδα
Παρακαλώ επιλέξτε το αντικείμενο απασχόλησης/σπουδών σας:	Συντηρητής Αρχαιοτήτων και Έργων Τέχνης	4	11	21	14	18	31	99
	Υπάλληλος με Διοικητικά Καθήκοντα	0	3	1	0	0	0	4
	Άλλο επάγγελμα που σχετίζεται με τη διαχείριση της πολιτιστικής κληρονομιάς	0	2	6	1	0	1	10
	Εξωτερικός Συνεργάτης του Δημοσίου (μέσω Δημοσίων Συμβάσεων)	0	1	1	0	1	0	3
Total		4	17	29	15	19	32	116

Θα συμμετείχατε στον εμπλουτισμό και τη λειτουργία των παραπάνω πληροφοριακών συστημάτων (λειτουργίες) της Διεύθυνσης Συντήρησης Αρχαίων και Νεωτέρων Μνημείων, εάν είχατε σχετικό ρόλο;

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Ναι	65	56,0	56,0	56,0
Όχι	7	6,0	6,0	62,1
Εξαρτάται	44	37,9	37,9	100,0
Total	116	100,0	100,0	

Γιατί (μπορείτε να επιλέξετε περισσότερες από μία απαντήσεις);

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ΔΑ	109	94,0	94,0	94,0
Δεν κερδίζω κάτι από την διαδικασία	1	,9	,9	94,8
Δε διαθέτω αρκετό χρόνο για να συμβάλλω στη διαδικασία	6	5,2	5,2	100,0
Total	116	100,0	100,0	

Πιστεύετε ότι θα πρέπει να υπάρξει αποζημίωση για το υλικό που παραχωρείτε;

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ΔΑ	15	12,9	12,9	12,9
Ναι	22	19,0	19,0	31,9
Όχι	79	68,1	68,1	100,0
Total	116	100,0	100,0	

Ποιον πιστεύετε ότι θα πρέπει να βαρύνει η αποζημίωση;

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
ΔΑ	91	78,4	78,4	78,4
Valid Την Διεύθυνση Συντήρησης Αρχαίων και Νεωτέρων Μνημείων	12	10,3	10,3	88,8
Τον τελικό χρήστη που χρησιμοποιεί το υλικό	11	9,5	9,5	98,3
Άλλο	2	1,7	1,7	100,0
Total	116	100,0	100,0	

Παρακαλώ επιλέξτε το αντικείμενο απασχόλησης/σπουδών σας; * Πιστεύετε ότι θα πρέπει να υπάρχει αποζημίωση για το υλικό που παραχωρείτε; Crosstabulation

Count

		Πιστεύετε ότι θα πρέπει να υπάρχει αποζημίωση για το υλικό που παραχωρείτε;			Total
		ΔΑ	Ναι	Όχι	
Valid Παρακαλώ επιλέξτε το αντικείμενο απασχόλησης/σπουδών σας:	Συντηρητής Αρχαιοτήτων και Έργων Τέχνης	15	21	63	99
	Υπάλληλος με Διοικητικά Καθήκοντα	0	1	3	4
	Άλλο επάγγελμα που σχετίζεται με τη διαχείριση της πολιτιστικής κληρονομιάς	0	0	10	10
	Εξωτερικός Συνεργάτης του Δημοσίου (μέσω Δημοσίων Συμβάσεων)	0	0	3	3
Total		15	22	79	116

Ποιες από τις παρακάτω λειτουργίες (πληροφοριακά συστήματα) πιστεύετε ότι θα διευκόλυναν και σε ποιο βαθμό; [Μητρώο Συντηρητών Αρχαιοτήτων και Έργων Τέχνης]

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Δεν γνωρίζω/Δεν απαντώ	13	11,2	11,2	11,2
Καθόλου	3	2,6	2,6	13,8
Λίγο	8	6,9	6,9	20,7
Valid Αρκετά	20	17,2	17,2	37,9
Πάρα πολύ	30	25,9	25,9	63,8
Απόλυτα	42	36,2	36,2	100,0
Total	116	100,0	100,0	

Ποιες από τις παρακάτω λειτουργίες (πληροφοριακά συστήματα) πιστεύετε ότι θα διευκόλυναν και σε ποιο βαθμό; [Έγκριση Μελετών Συντήρησης]

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Δεν γνωρίζω/Δεν απαντώ	9	7,8	7,8	7,8
Καθόλου	2	1,7	1,7	9,5
Λίγο	5	4,3	4,3	13,8
Valid Αρκετά	16	13,8	13,8	27,6
Πάρα πολύ	43	37,1	37,1	64,7
Απόλυτα	41	35,3	35,3	100,0
Total	116	100,0	100,0	

Ποιες από τις παρακάτω λειτουργίες (πληροφοριακά συστήματα) πιστεύετε ότι θα διευκόλυναν και σε ποιο βαθμό; [Άδειες Λήψης Δειγμάτων από Μνημεία]

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Δεν γνωρίζω/Δεν απαντώ	8	6,9	6,9	6,9
Καθόλου	2	1,7	1,7	8,6
Λίγο	6	5,2	5,2	13,8
Valid Αρκετά	19	16,4	16,4	30,2
Πάρα πολύ	39	33,6	33,6	63,8
Απόλυτα	42	36,2	36,2	100,0
Total	116	100,0	100,0	

Ποιες από τις παρακάτω λειτουργίες (πληροφοριακά συστήματα) πιστεύετε ότι θα διευκόλυναν και σε ποιο βαθμό; [Διαχείριση Δημοσίων Συμβάσεων]

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Δεν γνωρίζω/Δεν απαντώ	11	9,5	9,5	9,5
Καθόλου	4	3,4	3,4	12,9
Λίγο	3	2,6	2,6	15,5
Valid Αρκετά	32	27,6	27,6	43,1
Πάρα πολύ	28	24,1	24,1	67,2
Απόλυτα	38	32,8	32,8	100,0
Total	116	100,0	100,0	

Ποιες από τις παρακάτω λειτουργίες (πληροφοριακά συστήματα) πιστεύετε ότι θα διευκόλυναν και σε ποιο βαθμό; [Τεκμηρίωση Επεμβάσεων Συντήρησης σε Μνημεία]

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Δεν γνωρίζω/Δεν απαντώ	6	5,2	5,2	5,2
Λίγο	8	6,9	6,9	12,1
Valid Αρκετά	25	21,6	21,6	33,6
Πάρα πολύ	36	31,0	31,0	64,7
Απόλυτα	41	35,3	35,3	100,0
Total	116	100,0	100,0	

Ποιες από τις παρακάτω λειτουργίες (πληροφοριακά συστήματα) πιστεύετε ότι θα διευκόλυναν και σε ποιο βαθμό; [Παρακολούθηση Περιβαλλοντικών Συνθηκών σε Μνημεία]

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Δεν γνωρίζω/Δεν απαντώ	5	4,3	4,3	4,3
Καθόλου	1	,9	,9	5,2
Λίγο	6	5,2	5,2	10,3
Valid Αρκετά	26	22,4	22,4	32,8
Πάρα πολύ	31	26,7	26,7	59,5
Απόλυτα	47	40,5	40,5	100,0
Total	116	100,0	100,0	

Ποιες από τις παρακάτω λειτουργίες (πληροφοριακά συστήματα) πιστεύετε ότι θα διευκόλυναν και σε ποιο βαθμό; [Προκηρύξεις Πρόσληψης Προσωπικού]

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Δεν γνωρίζω/Δεν απαντώ	7	6,0	6,0	6,0
Καθόλου	5	4,3	4,3	10,3
Λίγο	3	2,6	2,6	12,9
Valid Αρκετά	14	12,1	12,1	25,0
Πάρα πολύ	36	31,0	31,0	56,0
Απόλυτα	51	44,0	44,0	100,0
Total	116	100,0	100,0	

Ποιες από τις παρακάτω λειτουργίες (πληροφοριακά συστήματα) πιστεύετε ότι θα διευκόλυναν και σε ποιο βαθμό; [Ενημέρωση για θέματα συντήρησης]

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Καθόλου	1	,9	,9	,9
Λίγο	7	6,0	6,0	6,9
Αρκετά	9	7,8	7,8	14,7
Πάρα πολύ	24	20,7	20,7	35,3
Απόλυτα	75	64,7	64,7	100,0
Total	116	100,0	100,0	

Ποια είναι η συχνότητα με την οποία εμπλέκεστε στις ακόλουθες λειτουργίες: [Μητρώο Συντηρητών Αρχαιοτήτων και Έργων Τέχνης]

* Ποιες από τις παρακάτω λειτουργίες (πληροφοριακά συστήματα) πιστεύετε ότι θα διευκόλυναν και σε ποιο βαθμό; [Μητρώο Συντηρητών Αρχαιοτήτων και Έργων Τέχνης] Crosstabulation

Count

		Ποιες από τις παρακάτω λειτουργίες (πληροφοριακά συστήματα) πιστεύετε ότι θα διευκόλυναν και σε ποιο βαθμό; [Μητρώο Συντηρητών Αρχαιοτήτων και Έργων Τέχνης]						Total
		Δεν γνωρίζω/Δεν απαντώ	Καθόλου	Λίγο	Αρκετά	Πάρα πολύ	Απόλυτα	
Ποια είναι η συχνότητα με την οποία εμπλέκεστε στις ακόλουθες λειτουργίες: [Μητρώο Συντηρητών Αρχαιοτήτων και Έργων Τέχνης]	Δεν γνωρίζω/Δεν απαντώ	1	2	1	2	2	0	8
	Καθόλου	12	1	4	14	13	18	62
	1-2 φορές ετησίως	0	0	2	2	8	12	24
	Τουλάχιστον 1 φορά το τρίμηνο	0	0	1	1	7	6	15
	Τουλάχιστον 1 φορά το μήνα	0	0	0	0	0	4	4
	Τουλάχιστον 1 φορά την εβδομάδα	0	0	0	1	0	2	3
Total		13	3	8	20	30	42	116

Ποια είναι η συχνότητα με την οποία εμπλέκεστε στις ακόλουθες λειτουργίες: [Τεκμηρίωση Επεμβάσεων Συντήρησης σε Μνημεία] *

Ποιες από τις παρακάτω λειτουργίες (πληροφοριακά συστήματα) πιστεύετε ότι θα διευκόλυναν και σε ποιο βαθμό; [Τεκμηρίωση Επεμβάσεων Συντήρησης σε Μνημεία] Crosstabulation

Count

		Ποιες από τις παρακάτω λειτουργίες (πληροφοριακά συστήματα) πιστεύετε ότι θα διευκόλυναν και σε ποιο βαθμό; [Τεκμηρίωση Επεμβάσεων Συντήρησης σε Μνημεία]					Total
		Δεν γνωρίζω/Δεν απαντώ	Λίγο	Αρκετά	Πάρα πολύ	Απόλυτα	
Ποια είναι η συχνότητα με την οποία εμπλέκεστε στις ακόλουθες λειτουργίες: [Τεκμηρίωση Επεμβάσεων Συντήρησης σε Μνημεία]	Δεν γνωρίζω/Δεν απαντώ	1	0	1	0	0	2
	Καθόλου	4	2	6	3	8	23
	1-2 φορές ετησίως	0	2	6	8	7	23
	Τουλάχιστον 1 φορά το τρίμηνο	0	0	1	6	9	16
	Τουλάχιστον 1 φορά το μήνα	1	1	4	8	7	21
	Τουλάχιστον 1 φορά την εβδομάδα	0	3	7	11	10	31
Total		6	8	25	36	41	116

Ποια είναι η συχνότητα με την οποία εμπλέκεστε στις ακόλουθες λειτουργίες: [Έγκριση Μελετών Συντήρησης] * Ποιες από τις παρακάτω λειτουργίες (πληροφοριακά συστήματα) πιστεύετε ότι θα διευκόλυναν και σε ποιο βαθμό; [Έγκριση Μελετών Συντήρησης] Crosstabulation

Count

		Ποιες από τις παρακάτω λειτουργίες (πληροφοριακά συστήματα) πιστεύετε ότι θα διευκόλυναν και σε ποιο βαθμό; [Έγκριση Μελετών Συντήρησης]						Total
		Δεν γνωρίζω/Δεν απαντώ	Καθόλου	Λίγο	Αρκετά	Πάρα πολύ	Απόλυτα	
Ποια είναι η συχνότητα με την οποία εμπλέκεστε στις ακόλουθες λειτουργίες: [Έγκριση Μελετών Συντήρησης]	Δεν γνωρίζω/Δεν απαντώ	2	0	0	0	0	1	3
	Καθόλου	7	2	1	10	23	15	58
	1-2 φορές ετησίως	0	0	1	2	8	8	19
	Τουλάχιστον 1 φορά το τρίμηνο	0	0	1	2	6	8	17
	Τουλάχιστον 1 φορά το μήνα	0	0	2	1	1	4	8
	Τουλάχιστον 1 φορά την εβδομάδα	0	0	0	1	5	5	11
Total		9	2	5	16	43	41	116

Ποια είναι η συχνότητα με την οποία εμπλέκεστε στις ακόλουθες λειτουργίες: [Παρακολούθηση Περιβαλλοντικών Συνθηκών σε Μνημεία] * Ποιες από τις παρακάτω λειτουργίες (πληροφοριακά συστήματα) πιστεύετε ότι θα διευκόλυναν και σε ποιο βαθμό; [Παρακολούθηση Περιβαλλοντικών Συνθηκών σε Μνημεία] Crosstabulation

Count

		Ποιες από τις παρακάτω λειτουργίες (πληροφοριακά συστήματα) πιστεύετε ότι θα διευκόλυναν και σε ποιο βαθμό; [Παρακολούθηση Περιβαλλοντικών Συνθηκών σε Μνημεία]						Total
		Δεν γνωρίζω/Δεν απαντώ	Καθόλου	Λίγο	Αρκετά	Πάρα πολύ	Απόλυτα	
Ποια είναι η συχνότητα με την οποία εμπλέκεστε στις ακόλουθες λειτουργίες: [Παρακολούθηση Περιβαλλοντικών Συνθηκών σε Μνημεία]	Δεν γνωρίζω/Δεν απαντώ	1	0	0	0	2	2	5
	Καθόλου	3	1	3	9	10	14	40
	1-2 φορές ετησίως	0	0	1	10	9	15	35
	Τουλάχιστον 1 φορά το τρίμηνο	0	0	0	4	4	5	13
	Τουλάχιστον 1 φορά το μήνα	1	0	2	2	3	7	15
	Τουλάχιστον 1 φορά την εβδομάδα	0	0	0	1	3	4	8
Total		5	1	6	26	31	47	116

Ποια είναι η συχνότητα με την οποία εμπλέκεστε στις ακόλουθες λειτουργίες: [Άδειες Λήψης Δειγμάτων από Μνημεία] *
 Ποιες από τις παρακάτω λειτουργίες (πληροφοριακά συστήματα) πιστεύετε ότι θα διευκόλυναν και σε ποιο βαθμό; [Άδειες Λήψης Δειγμάτων από Μνημεία] Crosstabulation

Count

		Ποιες από τις παρακάτω λειτουργίες (πληροφοριακά συστήματα) πιστεύετε ότι θα διευκόλυναν και σε ποιο βαθμό; [Άδειες Λήψης Δειγμάτων από Μνημεία]						Total
		Δεν γνωρίζω/Δεν απαντώ	Καθόλου	Λίγο	Αρκετά	Πάρα πολύ	Απόλυτα	
Ποια είναι η συχνότητα με την οποία εμπλέκεστε στις ακόλουθες λειτουργίες: [Άδειες Λήψης Δειγμάτων από Μνημεία]	Δεν γνωρίζω/Δεν απαντώ	2	0	0	0	0	0	2
	Καθόλου	6	2	2	12	24	19	65
	1-2 φορές ετησίως	0	0	4	4	9	15	32
	Τουλάχιστον 1 φορά το τρίμηνο	0	0	0	2	3	2	7
	Τουλάχιστον 1 φορά το μήνα	0	0	0	0	1	3	4
	Τουλάχιστον 1 φορά την εβδομάδα	0	0	0	1	2	3	6
Total		8	2	6	19	39	42	116

Ποια είναι η συχνότητα με την οποία εμπλέκεστε στις ακόλουθες λειτουργίες: [Προκηρύξεις Πρόσληψης Προσωπικού] *
 Ποιες από τις παρακάτω λειτουργίες (πληροφοριακά συστήματα) πιστεύετε ότι θα διευκόλυναν και σε ποιο βαθμό; [Προκηρύξεις Πρόσληψης Προσωπικού] Crosstabulation

Count

		Ποιες από τις παρακάτω λειτουργίες (πληροφοριακά συστήματα) πιστεύετε ότι θα διευκόλυναν και σε ποιο βαθμό; [Προκηρύξεις Πρόσληψης Προσωπικού]						Total
		Δεν γνωρίζω/Δεν απαντώ	Καθόλου	Λίγο	Αρκετά	Πάρα πολύ	Απόλυτα	
Ποια είναι η συχνότητα με την οποία εμπλέκεστε στις ακόλουθες λειτουργίες: [Προκηρύξεις Πρόσληψης Προσωπικού]	Δεν γνωρίζω/Δεν απαντώ	2	1	0	0	1	3	7
	Καθόλου	5	4	2	8	17	24	60
	1-2 φορές ετησίως	0	0	1	3	8	13	25
	Τουλάχιστον 1 φορά το τρίμηνο	0	0	0	3	7	5	15
	Τουλάχιστον 1 φορά το μήνα	0	0	0	0	1	3	4
	Τουλάχιστον 1 φορά την εβδομάδα	0	0	0	0	2	3	5
Total		7	5	3	14	36	51	116

Ποια είναι η συχνότητα με την οποία εμπλέκεστε στις ακόλουθες λειτουργίες: [Διαχείριση Δημοσίων Συμβάσεων] * Ποιες από τις παρακάτω λειτουργίες (πληροφοριακά συστήματα) πιστεύετε ότι θα διευκόλυναν και σε ποιο βαθμό; [Διαχείριση Δημοσίων Συμβάσεων] Crosstabulation

Count

		Ποιες από τις παρακάτω λειτουργίες (πληροφοριακά συστήματα) πιστεύετε ότι θα διευκόλυναν και σε ποιο βαθμό; [Διαχείριση Δημοσίων Συμβάσεων]						Total
		Δεν γνωρίζω/Δεν απαντώ	Καθόλου	Λίγο	Αρκετά	Πάρα πολύ	Απόλυτα	
Ποια είναι η συχνότητα με την οποία εμπλέκεστε στις ακόλουθες λειτουργίες: [Διαχείριση Δημοσίων Συμβάσεων]	Δεν γνωρίζω/Δεν απαντώ	3	0	1	0	2	1	7
	Καθόλου	7	4	2	18	17	16	64
	1-2 φορές ετησίως	0	0	0	7	2	9	18
	Τουλάχιστον 1 φορά το τρίμηνο	1	0	0	3	1	5	10
	Τουλάχιστον 1 φορά το μήνα	0	0	0	4	3	6	13
	Τουλάχιστον 1 φορά την εβδομάδα	0	0	0	0	3	1	4
Total		11	4	3	32	28	38	116

Ποια είναι η συχνότητα με την οποία εμπλέκεστε στις ακόλουθες λειτουργίες: [Ενημέρωση για θέματα συντήρησης] * Ποιες από τις παρακάτω λειτουργίες (πληροφοριακά συστήματα) πιστεύετε ότι θα διευκόλυναν και σε ποιο βαθμό; [Ενημέρωση για θέματα συντήρησης] Crosstabulation

Count

		Ποιες από τις παρακάτω λειτουργίες (πληροφοριακά συστήματα) πιστεύετε ότι θα διευκόλυναν και σε ποιο βαθμό; [Ενημέρωση για θέματα συντήρησης]					Total
		Καθόλου	Λίγο	Αρκετά	Πάρα πολύ	Απόλυτα	
Ποια είναι η συχνότητα με την οποία εμπλέκεστε στις ακόλουθες λειτουργίες: [Ενημέρωση για θέματα συντήρησης]	Δεν γνωρίζω/Δεν απαντώ	1	1	0	1	1	4
	Καθόλου	0	0	3	4	10	17
	1-2 φορές ετησίως	0	2	4	7	16	29
	Τουλάχιστον 1 φορά το τρίμηνο	0	2	1	3	9	15
	Τουλάχιστον 1 φορά το μήνα	0	0	0	5	14	19
	Τουλάχιστον 1 φορά την εβδομάδα	0	2	1	4	25	32
Total		1	7	9	24	75	116

Παρακαλώ επιλέξτε την κατηγορία του φορέα στον οποίο απασχολήστε: * Πιστεύετε ότι θα πρέπει να υπάρχει αποζημίωση για το υλικό που παραχωρείτε; Crosstabulation

Count

		Πιστεύετε ότι θα πρέπει να υπάρχει αποζημίωση για το υλικό που παραχωρείτε;			Total
		ΔΑ	Ναι	Όχι	
Παρακαλώ επιλέξτε την κατηγορία του φορέα στον οποίο απασχολήστε:	ΔΑ	3	2	15	20
	Υπάλληλος στη ΔΣΑΝΜ	3	11	28	42
	Υπάλληλος σε άλλη Υπηρεσία του Υπουργείου Πολιτισμού	6	7	33	46
	Υπάλληλος σε άλλον φορέα	3	2	3	8
Total		15	22	79	116

Παρακαλώ επιλέξτε το αντικείμενο απασχόλησης/σπουδών σας: * Ποιες από τις παρακάτω λειτουργίες (πληροφοριακά συστήματα) πιστεύετε ότι θα διευκόλυναν και σε ποιο βαθμό; [Τεκμηρίωση Επεμβάσεων Συντήρησης σε Μνημεία] Crosstabulation

Count

		Ποιες από τις παρακάτω λειτουργίες (πληροφοριακά συστήματα) πιστεύετε ότι θα διευκόλυναν και σε ποιο βαθμό; [Τεκμηρίωση Επεμβάσεων Συντήρησης σε Μνημεία]					Total
		Δεν γνωρίζω/Δεν απαντώ	Λίγο	Αρκετά	Πάρα πολύ	Απόλυτα	
Παρακαλώ επιλέξτε το αντικείμενο απασχόλησης/σπουδών σας:	Συντηρητής Αρχαιοτήτων και Έργων Τέχνης	4	8	21	28	38	99
	Υπάλληλος με Διοικητικά Καθήκοντα	0	0	1	1	2	4
	Άλλο επάγγελμα που σχετίζεται με τη διαχείριση της πολιτιστικής κληρονομιάς	0	0	2	7	1	10
	Εξωτερικός Συνεργάτης του Δημοσίου (μέσω Δημοσίων Συμβάσεων)	2	0	1	0	0	3
Total		6	8	25	36	41	116

Παρακαλώ επιλέξτε το αντικείμενο απασχόλησης/σπουδών σας: * Ποιες από τις παρακάτω λειτουργίες (πληροφοριακά συστήματα) πιστεύετε ότι θα διευκόλυναν και σε ποιο βαθμό; [Έγκριση Μελετών Συντήρησης] Crosstabulation

Count

		Ποιες από τις παρακάτω λειτουργίες (πληροφοριακά συστήματα) πιστεύετε ότι θα διευκόλυναν και σε ποιο βαθμό; [Έγκριση Μελετών Συντήρησης]						Total
		Δεν γνωρίζω/Δεν απαντώ	Καθόλου	Λίγο	Αρκετά	Πάρα πολύ	Απόλυτα	
Παρακαλώ επιλέξτε το αντικείμενο απασχόλησης/σπουδών σας:	Συντηρητής Αρχαιοτήτων και Έργων Τέχνης	5	2	5	13	34	40	99
	Υπάλληλος με Διοικητικά Καθήκοντα	0	0	0	2	1	1	4
	Άλλο επάγγελμα που σχετίζεται με τη διαχείριση της πολιτιστικής κληρονομιάς	2	0	0	1	7	0	10
	Εξωτερικός Συνεργάτης του Δημοσίου (μέσω Δημοσίων Συμβάσεων)	2	0	0	0	1	0	3
Total		9	2	5	16	43	41	116

Είστε εγγεγραμμένο πρόσωπο στο Μητρώο Συντηρητών που τηρείται στη Διεύθυνση Συντήρησης Αρχαίων & Νεωτέρων Μνημείων * Ποιες από τις παρακάτω λειτουργίες (πληροφοριακά συστήματα) πιστεύετε ότι θα διευκόλυναν και σε ποιο βαθμό; [Έγκριση Μελετών Συντήρησης] Crosstabulation

Count

		Ποιες από τις παρακάτω λειτουργίες (πληροφοριακά συστήματα) πιστεύετε ότι θα διευκόλυναν και σε ποιο βαθμό; [Έγκριση Μελετών Συντήρησης]						Total
		Δεν γνωρίζω/Δεν απαντώ	Καθόλου	Λίγο	Αρκετά	Πάρα πολύ	Απόλυτα	
Είστε εγγεγραμμένο πρόσωπο στο Μητρώο Συντηρητών που τηρείται στη Διεύθυνση Συντήρησης Αρχαίων & Νεωτέρων Μνημείων	ΔΑ	4	0	1	3	9	2	19
	ΝΑΙ	1	1	4	10	23	30	69
	ΌΧΙ	4	1	0	3	11	9	28
	Total	9	2	5	16	43	41	116

Παρακαλώ επιλέξτε την τρέχουσα εργασιακή σας κατάσταση: * Ποιες από τις παρακάτω λειτουργίες (πληροφοριακά συστήματα) πιστεύετε ότι θα διευκόλυναν και σε ποιο βαθμό; [Έγκριση Μελετών Συντήρησης] Crosstabulation

Count

		Ποιες από τις παρακάτω λειτουργίες (πληροφοριακά συστήματα) πιστεύετε ότι θα διευκόλυναν και σε ποιο βαθμό; [Έγκριση Μελετών Συντήρησης]						Total
		Δεν γνωρίζω/Δεν απαντώ	Καθόλου	Λίγο	Αρκετά	Πάρα πολύ	Απόλυτα	
Παρακαλώ επιλέξτε την τρέχουσα εργασιακή σας κατάσταση:	Μόνιμος/Ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου υπάλληλος	3	2	2	9	27	23	66
	Υπάλληλος ιδιωτικού δικαίου ορισμένου χρόνου στον Δημόσιο Τομέα	4	0	2	4	8	12	30
	Υπάλληλος ιδιωτικού τομέα	0	0	1	1	1	2	5
	Ελεύθερος επαγγελματίας	2	0	0	2	5	3	12
	Χωρίς εργασία	0	0	0	0	2	1	3
Total		9	2	5	16	43	41	116

Ποια είναι η συχνότητα με την οποία εμπλέκεστε στις ακόλουθες λειτουργίες: [Παρακολούθηση Περιβαλλοντικών Συνθηκών σε Μνημεία] * Ποιες από τις παρακάτω λειτουργίες (πληροφοριακά συστήματα) πιστεύετε ότι θα διευκόλυναν και σε ποιο βαθμό; [Παρακολούθηση Περιβαλλοντικών Συνθηκών σε Μνημεία] Crosstabulation

Count

		Ποιες από τις παρακάτω λειτουργίες (πληροφοριακά συστήματα) πιστεύετε ότι θα διευκόλυναν και σε ποιο βαθμό; [Παρακολούθηση Περιβαλλοντικών Συνθηκών σε Μνημεία]						Total
		Δεν γνωρίζω/Δεν απαντώ	Καθόλου	Λίγο	Αρκετά	Πάρα πολύ	Απόλυτα	
Ποια είναι η συχνότητα με την οποία εμπλέκεστε στις ακόλουθες λειτουργίες: [Παρακολούθηση Περιβαλλοντικών Συνθηκών σε Μνημεία]	Δεν γνωρίζω/Δεν απαντώ	1	0	0	0	2	2	5
	Καθόλου	3	1	3	9	10	14	40
	1-2 φορές ετησίως	0	0	1	10	9	15	35
	Τουλάχιστον 1 φορά το τρίμηνο	0	0	0	4	4	5	13
	Τουλάχιστον 1 φορά το μήνα	1	0	2	2	3	7	15
	Τουλάχιστον 1 φορά την εβδομάδα	0	0	0	1	3	4	8
Total		5	1	6	26	31	47	116

Παρακαλώ επιλέξτε το αντικείμενο απασχόλησης/σπουδών σας: * Ποιες από τις παρακάτω λειτουργίες (πληροφοριακά συστήματα) πιστεύετε ότι θα διευκόλυναν και σε ποιο βαθμό; [Παρακολούθηση Περιβαλλοντικών Συνθηκών σε Μνημεία]
Crosstabulation

Count		Ποιες από τις παρακάτω λειτουργίες (πληροφοριακά συστήματα) πιστεύετε ότι θα διευκόλυναν και σε ποιο βαθμό; [Παρακολούθηση Περιβαλλοντικών Συνθηκών σε Μνημεία]						Total
		Δεν γνωρίζω/Δεν απαντώ	Καθόλου	Λίγο	Αρκετά	Πάρα πολύ	Απόλυτα	
Παρακαλώ επιλέξτε το αντικείμενο απασχόλησης/σπουδών σας:	Συντηρητής Αρχαιοτήτων και Έργων Τέχνης	3	1	6	23	26	40	99
	Υπάλληλος με Διοικητικά Καθήκοντα	0	0	0	1	2	1	4
	Άλλο επάγγελμα που σχετίζεται με τη διαχείριση της πολιτιστικής κληρονομιάς	0	0	0	2	3	5	10
	Εξωτερικός Συνεργάτης του Δημοσίου (μέσω Δημοσίων Συμβάσεων)	2	0	0	0	0	1	3
	Total	5	1	6	26	31	47	116

Παρακαλώ επιλέξτε την κατηγορία του φορέα στον οποίο απασχολήστε: * Ποιες από τις παρακάτω λειτουργίες (πληροφοριακά συστήματα) πιστεύετε ότι θα διευκόλυναν και σε ποιο βαθμό; [Παρακολούθηση Περιβαλλοντικών Συνθηκών σε Μνημεία]
Crosstabulation

Count		Ποιες από τις παρακάτω λειτουργίες (πληροφοριακά συστήματα) πιστεύετε ότι θα διευκόλυναν και σε ποιο βαθμό; [Παρακολούθηση Περιβαλλοντικών Συνθηκών σε Μνημεία]						Total
		Δεν γνωρίζω/Δεν απαντώ	Καθόλου	Λίγο	Αρκετά	Πάρα πολύ	Απόλυτα	
Παρακαλώ επιλέξτε την κατηγορία του φορέα στον οποίο απασχολήστε:	ΔΑ	3	0	0	5	5	7	20
	Υπάλληλος στη ΔΣΑΝΜ	2	1	2	10	9	18	42
	Υπάλληλος σε άλλη Υπηρεσία του Υπουργείου Πολιτισμού	0	0	4	9	14	19	46
	Υπάλληλος σε άλλον φορέα	0	0	0	2	3	3	8
	Total	5	1	6	26	31	47	116

Παρακαλώ επιλέξτε την κατηγορία του φορέα στον οποίο απασχολήστε: * Ποια είναι η συχνότητα με την οποία εμπλέκεστε στις ακόλουθες λειτουργίες: [Άδειες Λήψης Δειγμάτων από Μνημεία]
Crosstabulation

Count		Ποια είναι η συχνότητα με την οποία εμπλέκεστε στις ακόλουθες λειτουργίες: [Άδειες Λήψης Δειγμάτων από Μνημεία]						Total
		Δεν γνωρίζω/Δεν απαντώ	Καθόλου	1-2 φορές ετησίως	Τουλάχιστον 1 φορά το τρίμηνο	Τουλάχιστον 1 φορά το μήνα	Τουλάχιστον 1 φορά την εβδομάδα	
Παρακαλώ επιλέξτε την κατηγορία του φορέα στον οποίο απασχολήστε:	ΔΑ	0	12	7	0	0	1	20
	Υπάλληλος στη ΔΣΑΝΜ	2	31	4	1	0	4	42
	Υπάλληλος σε άλλη Υπηρεσία του Υπουργείου Πολιτισμού	0	17	19	6	3	1	46
	Υπάλληλος σε άλλον φορέα	0	5	2	0	1	0	8
	Total	2	65	32	7	4	6	116

Ποια είναι η συχνότητα με την οποία εμπλέκεστε στις ακόλουθες λειτουργίες: [Προκηρύξεις Πρόσληψης Προσωπικού]

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Δεν γνωρίζω/Δεν απαντώ	7	6,0	6,0	6,0
Καθόλου	60	51,7	51,7	57,8
1-2 φορές ετησίως	25	21,6	21,6	79,3
Valid Τουλάχιστον 1 φορά το τρίμηνο	15	12,9	12,9	92,2
Τουλάχιστον 1 φορά το μήνα	4	3,4	3,4	95,7
Τουλάχιστον 1 φορά την εβδομάδα	5	4,3	4,3	100,0
Total	116	100,0	100,0	

Ποιες από τις παρακάτω λειτουργίες (πληροφοριακά συστήματα) πιστεύετε ότι θα διευκόλυναν και σε ποιο βαθμό; [Προκηρύξεις Πρόσληψης Προσωπικού]

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Δεν γνωρίζω/Δεν απαντώ	7	6,0	6,0	6,0
Καθόλου	5	4,3	4,3	10,3
Λίγο	3	2,6	2,6	12,9
Valid Αρκετά	14	12,1	12,1	25,0
Πάρα πολύ	36	31,0	31,0	56,0
Απόλυτα	51	44,0	44,0	100,0
Total	116	100,0	100,0	

Παρακαλώ επιλέξτε την τρέχουσα εργασιακή σας κατάσταση: * Ποια είναι η συχνότητα με την οποία εμπλέκεστε στις ακόλουθες λειτουργίες: [Προκηρύξεις Πρόσληψης Προσωπικού] Crosstabulation

Count		Ποια είναι η συχνότητα με την οποία εμπλέκεστε στις ακόλουθες λειτουργίες: [Προκηρύξεις Πρόσληψης Προσωπικού]						Total
		Δεν γνωρίζω/Δεν απαντώ	Καθόλου	1-2 φορές ετησίως	Τουλάχιστον 1 φορά το τρίμηνο	Τουλάχιστον 1 φορά το μήνα	Τουλάχιστον 1 φορά την εβδομάδα	
	Μόνιμος/Ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου υπάλληλος	3	33	16	9	2	3	66
	Παρακαλώ επιλέξτε την τρέχουσα εργασιακή σας κατάσταση: Υπάλληλος ιδιωτικού δικαίου ορισμένου χρόνου στον Δημόσιο Τομέα	3	15	5	5	1	1	30
	Υπάλληλος ιδιωτικού τομέα	1	3	1	0	0	0	5
	Ελεύθερος επαγγελματίας	0	8	3	1	0	0	12
	Χωρίς εργασία	0	1	0	0	1	1	3
Total		7	60	25	15	4	5	116

Ποια είναι η συχνότητα με την οποία εμπλέκεστε στις ακόλουθες λειτουργίες: [Προκηρύξεις Πρόσληψης Προσωπικού] * Ποιες από τις παρακάτω λειτουργίες (πληροφοριακά συστήματα) πιστεύετε ότι θα διευκόλυναν και σε ποιο βαθμό; [Προκηρύξεις Πρόσληψης Προσωπικού] Crosstabulation

Count		Ποιες από τις παρακάτω λειτουργίες (πληροφοριακά συστήματα) πιστεύετε ότι θα διευκόλυναν και σε ποιο βαθμό; [Προκηρύξεις Πρόσληψης Προσωπικού]						Total
		Δεν γνωρίζω/Δεν απαντώ	Καθόλου	Λίγο	Αρκετά	Πάρα πολύ	Απόλυτα	
Ποια είναι η συχνότητα με την οποία εμπλέκεστε στις ακόλουθες λειτουργίες: [Προκηρύξεις Πρόσληψης Προσωπικού]	Δεν γνωρίζω/Δεν απαντώ	2	1	0	0	1	3	7
	Καθόλου	5	4	2	8	17	24	60
	1-2 φορές ετησίως	0	0	1	3	8	13	25
	Τουλάχιστον 1 φορά το τρίμηνο	0	0	0	3	7	5	15
	Τουλάχιστον 1 φορά το μήνα	0	0	0	0	1	3	4
	Τουλάχιστον 1 φορά την εβδομάδα	0	0	0	0	2	3	5
Total		7	5	3	14	36	51	116

Ποια είναι η συχνότητα με την οποία εμπλέκεστε στις ακόλουθες λειτουργίες: [Άδειες Λήψης Δειγμάτων από Μνημεία] * Ποιες από τις παρακάτω λειτουργίες (πληροφοριακά συστήματα) πιστεύετε ότι θα διευκόλυναν και σε ποιο βαθμό; [Άδειες Λήψης Δειγμάτων από Μνημεία] Crosstabulation

Count		Ποιες από τις παρακάτω λειτουργίες (πληροφοριακά συστήματα) πιστεύετε ότι θα διευκόλυναν και σε ποιο βαθμό; [Άδειες Λήψης Δειγμάτων από Μνημεία]						Total
		Δεν γνωρίζω/Δεν απαντώ	Καθόλου	Λίγο	Αρκετά	Πάρα πολύ	Απόλυτα	
Ποια είναι η συχνότητα με την οποία εμπλέκεστε στις ακόλουθες λειτουργίες: [Άδειες Λήψης Δειγμάτων από Μνημεία]	Δεν γνωρίζω/Δεν απαντώ	2	0	0	0	0	0	2
	Καθόλου	6	2	2	12	24	19	65
	1-2 φορές ετησίως	0	0	4	4	9	15	32
	Τουλάχιστον 1 φορά το τρίμηνο	0	0	0	2	3	2	7
	Τουλάχιστον 1 φορά το μήνα	0	0	0	0	1	3	4
	Τουλάχιστον 1 φορά την εβδομάδα	0	0	0	1	2	3	6
Total		8	2	6	19	39	42	116

Ποια είναι η συχνότητα με την οποία εμπλέκεστε στις ακόλουθες λειτουργίες: [Διαχείριση Δημοσίων Συμβάσεων]

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Δεν γνωρίζω/Δεν απαντώ	7	6,0	6,0	6,0
Καθόλου	64	55,2	55,2	61,2
1-2 φορές ετησίως	18	15,5	15,5	76,7
Valid Τουλάχιστον 1 φορά το τρίμηνο	10	8,6	8,6	85,3
Τουλάχιστον 1 φορά το μήνα	13	11,2	11,2	96,6
Τουλάχιστον 1 φορά την εβδομάδα	4	3,4	3,4	100,0
Total	116	100,0	100,0	

Ποια είναι η συχνότητα με την οποία εμπλέκεστε στις ακόλουθες λειτουργίες: [Διαχείριση Δημοσίων Συμβάσεων] * Ποιες από τις παρακάτω λειτουργίες (πληροφοριακά συστήματα) πιστεύετε ότι θα διευκόλυναν και σε ποιο βαθμό; [Διαχείριση Δημοσίων Συμβάσεων] Crosstabulation

Count		Ποιες από τις παρακάτω λειτουργίες (πληροφοριακά συστήματα) πιστεύετε ότι θα διευκόλυναν και σε ποιο βαθμό; [Διαχείριση Δημοσίων Συμβάσεων]						Total
		Δεν γνωρίζω/Δεν απαντώ	Καθόλου	Λίγο	Αρκετά	Πάρα πολύ	Απόλυτα	
Ποια είναι η συχνότητα με την οποία εμπλέκεστε στις ακόλουθες λειτουργίες: [Διαχείριση Δημοσίων Συμβάσεων]	Δεν γνωρίζω/Δεν απαντώ	3	0	1	0	2	1	7
	Καθόλου	7	4	2	18	17	16	64
	1-2 φορές ετησίως	0	0	0	7	2	9	18
	Τουλάχιστον 1 φορά το τρίμηνο	1	0	0	3	1	5	10
	Τουλάχιστον 1 φορά το μήνα	0	0	0	4	3	6	13
Τουλάχιστον 1 φορά την εβδομάδα	0	0	0	0	3	1	4	
Total		11	4	3	32	28	38	116

Παρακαλώ επιλέξτε την τρέχουσα εργασιακή σας κατάσταση: * Ποιες από τις παρακάτω λειτουργίες (πληροφοριακά συστήματα) πιστεύετε ότι θα διευκόλυναν και σε ποιο βαθμό; [Διαχείριση Δημοσίων Συμβάσεων] Crosstabulation

Count		Ποιες από τις παρακάτω λειτουργίες (πληροφοριακά συστήματα) πιστεύετε ότι θα διευκόλυναν και σε ποιο βαθμό; [Διαχείριση Δημοσίων Συμβάσεων]						Total
		Δεν γνωρίζω/Δεν απαντώ	Καθόλου	Λίγο	Αρκετά	Πάρα πολύ	Απόλυτα	
Παρακαλώ επιλέξτε την τρέχουσα εργασιακή σας κατάσταση:	Μόνιμος/Ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου υπάλληλος	6	2	0	18	16	24	66
	Υπάλληλος ιδιωτικού δικαίου ορισμένου χρόνου στον Δημόσιο Τομέα	4	2	1	8	8	7	30
	Υπάλληλος ιδιωτικού τομέα	0	0	1	1	0	3	5
	Ελεύθερος επαγγελματίας	1	0	1	4	3	3	12
	Χωρίς εργασία	0	0	0	1	1	1	3
Total		11	4	3	32	28	38	116

Ποια είναι η συχνότητα με την οποία εμπλέκεστε στις ακόλουθες λειτουργίες: [Ενημέρωση για θέματα συντήρησης]

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Δεν γνωρίζω/Δεν απαντώ	4	3,4	3,4	3,4
Καθόλου	17	14,7	14,7	18,1
1-2 φορές ετησίως	29	25,0	25,0	43,1
Valid Τουλάχιστον 1 φορά το τρίμηνο	15	12,9	12,9	56,0
Τουλάχιστον 1 φορά το μήνα	19	16,4	16,4	72,4
Τουλάχιστον 1 φορά την εβδομάδα	32	27,6	27,6	100,0
Total	116	100,0	100,0	

Ποιες από τις παρακάτω λειτουργίες (πληροφοριακά συστήματα) πιστεύετε ότι θα διευκόλυναν και σε ποιο βαθμό; [Διαχείριση Δημοσίων Συμβάσεων]

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Δεν γνωρίζω/Δεν απαντώ	11	9,5	9,5	9,5
Καθόλου	4	3,4	3,4	12,9
Λίγο	3	2,6	2,6	15,5
Valid Αρκετά	32	27,6	27,6	43,1
Πάρα πολύ	28	24,1	24,1	67,2
Απόλυτα	38	32,8	32,8	100,0
Total	116	100,0	100,0	

Ποιες από τις παρακάτω λειτουργίες (πληροφοριακά συστήματα) πιστεύετε ότι θα διευκόλυναν και σε ποιο βαθμό; [Ενημέρωση για θέματα συντήρησης]

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Καθόλου	1	,9	,9	,9
Λίγο	7	6,0	6,0	6,9
Valid Αρκετά	9	7,8	7,8	14,7
Πάρα πολύ	24	20,7	20,7	35,3
Απόλυτα	75	64,7	64,7	100,0
Total	116	100,0	100,0	

Ποια είναι η συχνότητα με την οποία εμπλέκεστε στις ακόλουθες λειτουργίες: [Ενημέρωση για θέματα συντήρησης] * Ποιες από τις παρακάτω λειτουργίες (πληροφοριακά συστήματα) πιστεύετε ότι θα διευκόλυναν και σε ποιο βαθμό; [Ενημέρωση για θέματα συντήρησης] Crosstabulation

Count		Ποιες από τις παρακάτω λειτουργίες (πληροφοριακά συστήματα) πιστεύετε ότι θα διευκόλυναν και σε ποιο βαθμό; [Ενημέρωση για θέματα συντήρησης]					Total
		Καθόλου	Λίγο	Αρκετά	Πάρα πολύ	Απόλυτα	
Ποια είναι η συχνότητα με την οποία εμπλέκεστε στις ακόλουθες λειτουργίες: [Ενημέρωση για θέματα συντήρησης]	Δεν γνωρίζω/Δεν απαντώ	1	1	0	1	1	4
	Καθόλου	0	0	3	4	10	17
	1-2 φορές ετησίως	0	2	4	7	16	29
	Τουλάχιστον 1 φορά το τρίμηνο	0	2	1	3	9	15
	Τουλάχιστον 1 φορά το μήνα	0	0	0	5	14	19
Total		1	7	9	24	75	116

Ενημέρωση ατομικών στοιχείων επικοινωνίας εγγεγραμμένου προσώπου

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
ΔΑ	22	19,0	19,0	19,0
Valid ΝΑΙ	67	57,8	57,8	76,7
ΟΧΙ	27	23,3	23,3	100,0
Total	116	100,0	100,0	

Κατάρτιση φακέλου για λήψης άδειας/επέκτασης

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
ΔΑ	22	19,0	19,0	19,0
Valid ΝΑΙ	47	40,5	40,5	59,5
ΟΧΙ	47	40,5	40,5	100,0
Total	116	100,0	100,0	

Ενημέρωση βιογραφικού σημειώματος για διευκόλυνση προσώπων που αναζητούν επαγγελματίες

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ΔΑ	22	19,0	19,0
	NAI	72	62,1	81,0
	OXI	22	19,0	100,0
	Total	116	100,0	100,0

Παραχώρηση εκθέσεων απολογισμού εργασιών

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ΔΑ	25	21,6	21,6
	NAI	68	58,6	80,2
	OXI	23	19,8	100,0
	Total	116	100,0	100,0

Αποδελτίωση υφιστάμενων αρχείων

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ΔΑ	25	21,6	21,6
	NAI	59	50,9	72,4
	OXI	32	27,6	100,0
	Total	116	100,0	100,0

Παραχώρηση αρχείων μελετών

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	0	29	25,0	25,0
	1	67	57,8	82,8
	2	20	17,2	100,0
	Total	116	100,0	100,0

Υποβολή μελετών προς έγκριση

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	0	29	25,0	25,0
	1	66	56,9	81,9
	2	21	18,1	100,0
	Total	116	100,0	100,0

Παραχώρηση στοιχείων καταγραφής περιβαλλοντικών παραμέτρων

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ΔΑ	26	22,4	22,4
	NAI	89	76,7	99,1
	OXI	1	,9	100,0
	Total	116	100,0	100,0

Παραχώρηση αποτελεσμάτων αναλύσεων

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ΔΑ	23	19,8	19,8
	NAI	65	56,0	75,9
	OXI	28	24,1	100,0
	Total	116	100,0	100,0

Παραχώρηση δημοσιεύσεων για αναλύσεις δειγμάτων από μνημεία

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ΔΑ	23	19,8	19,8
	ΝΑΙ	59	50,9	70,7
	ΟΧΙ	34	29,3	100,0
	Total	116	100,0	100,0

Δημιουργία ηλεκτρονικού φακέλου προηγούμενων αιτήσεων

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ΔΑ	23	19,8	19,8
	ΝΑΙ	62	53,4	73,3
	ΟΧΙ	31	26,7	100,0
	Total	116	100,0	100,0

Δημιουργία ηλεκτρονικού φακέλου υποψηφίου

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ΔΑ	42	36,2	36,2
	ΝΑΙ	58	50,0	86,2
	ΟΧΙ	16	13,8	100,0
	Total	116	100,0	100,0

Αντιστοίχιση στοιχείων προϋπηρεσίας

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ΔΑ	42	36,2	36,2
	ΝΑΙ	60	51,7	87,9
	ΟΧΙ	14	12,1	100,0
	Total	116	100,0	100,0

Δημιουργία ηλεκτρονικού φακέλου υποψηφίων αναδόχων

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ΔΑ	38	32,8	32,8
	ΝΑΙ	66	56,9	89,7
	ΟΧΙ	12	10,3	100,0
	Total	116	100,0	100,0

Αποστολή νομιμοποιητικών δικαιολογητικών πληρωμής

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ΔΑ	38	32,8	32,8
	ΝΑΙ	47	40,5	73,3
	ΟΧΙ	31	26,7	100,0
	Total	116	100,0	100,0

Παραχώρηση ενημερωτικού υλικού για επιστημονικά ζητήματα ή δράσεις

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ΔΑ	15	12,9	12,9
	ΝΑΙ	79	68,1	81,0
	ΟΧΙ	22	19,0	100,0
	Total	116	100,0	100,0

Ενημέρωση για συνέδρια/ημερίδες/σεμινάρια

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ΔΑ	15	12,9	12,9
	ΝΑΙ	89	76,7	89,7
	ΟΧΙ	12	10,3	100,0
	Total	116	100,0	